

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης

Ακαδημαϊκό Έτος 2009-2010

Μάρτιος 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	4
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
1. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΤΚΑΙ	6
2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	8
2.1. Ιστορικό της Εξέλιξης του Τμήματος.....	8
2.2. Διδακτικό Προσωπικό	10
2.3. Διοίκηση του Τμήματος.....	11
2.4. Αρμοδιότητες Διδασκόντων	11
2.5. Ερευνητικά και Εκπαιδευτικά Εργαστήρια	11
2.6. Εσωτερικοί Κανονισμοί.....	11
3. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΠΣ).....	12
3.1. Στόχοι του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών	12
3.2. Άρθρωση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών.....	12
3.3. Θερινή Πρακτική Άσκηση.....	21
3.4. Το Πρόγραμμα Erasmus.....	23
3.5. Διεθνές Ακαδημαϊκό Δίκτυο BORDER CROSSINGS	24
3.6. Απαντήσεις των Διδασκόντων στα Ερωτήματα σχετικά με το ΠΠΣ.....	25
4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΜΣ).....	31
4.1. Η Οργάνωση των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών	31
4.2. ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία»	32
4.3. ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις»	33
4.4. Χρηματοδότηση των ΠΜΣ.	34
4.5. Το Πρόγραμμα Υποψηφίων Διδασκόντων.....	35
4.6. Απαντήσεις των Διδασκόντων σχετικά με τα ΠΜΣ.....	36
5. Η ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	38
5.1. Ερευνητικό Έργο του ΤΚΑΙ	38
5.2. Εργαστήριο Εθνογραφίας.....	40
5.3. Εργαστήριο Ιστορίας.....	42
5.3. Εργαστήριο Οικογένειας και Συγγένειας.....	42
6. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	43
6.1. Η Γραμματεία του Τμήματος	43
6.2. Η Βιβλιοθήκη και οι Υποδομές του Πανεπιστημίου	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	47
Α. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΜΣ «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ»	48
EVALUATION CRITERIA.....	49
ASSESSOR'S BACKGROUND	49
THE EVALUATION	50
Β. ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΤΚΑΙ (1987-2010).....	61
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	62
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (1987-2001).....	63
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (2001-2009).....	66
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	81

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	84
Γ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ (2005-2010).....	87
Δ. ΣΥΝΕΔΡΙΑ, ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ	98
1. ΣΥΝΕΔΡΙΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ, ΗΜΕΡΙΔΕΣ.....	99
2. ΣΕΙΡΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ «ΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ».....	106
3. ΘΕΡΙΝΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ.....	112
Ε. ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ, ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ, ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	115
1. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ	116
2. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΜΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ».....	118
3. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΜΣ «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ».....	122
4. ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	125
ΣΤ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	127
1. ΠΜΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ».....	128
2. ΠΜΣ «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ»	138
Ζ. ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 2009-2010.....	144
Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	145
ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	149
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ.....	152
ΤΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	152
ΠΜΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ»	187
ΠΜΣ «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ»	194
Η. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	201
1. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 2008-2009.....	202
2. ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ 2009-2010.....	210
3. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ 2009-2010.....	213

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ακαδημαϊκό Έτος 2009/10

ΟΜΑΔΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:

Βασίλης Αναστασιάδης, αναπληρωτής καθηγητής
Παναγιώτης Δουκέλλης, αναπληρωτής καθηγητής
Χάρης Εξερτζόγλου, αναπληρωτής καθηγητής
Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη, αναπληρώτρια καθηγήτρια
Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, καθηγητής

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου ολοκλήρωσε και καταθέτει την πρώτη Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης. Σε αυτήν παρουσιάζεται συστηματικά το διδακτικό, ερευνητικό και άλλο επιστημονικό έργο που επιτέλεσαν τα μέλη του Τμήματος κατά τη διάρκεια της πενταετίας 2005-2010, καθώς και οι υπάρχουσες υποδομές και οι παρεχόμενες υπηρεσίες. Επίσης αποτιμώνται κριτικά οι δραστηριότητες του Τμήματος.

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας υπήρξε το πρώτο Πανεπιστημιακό Τμήμα στην Ελλάδα που ανέπτυξε από το τέλος της δεκαετίας του 80 ένα ολοκληρωμένο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, μία από τις σημαντικότερες κοινωνικές επιστήμες διεθνώς, όσο και στην Ιστορία, καλλιεργώντας το διάλογο των δύο επιστημών. Επίσης υπήρξε ένα από τα πρώτα Τμήματα που συγκρότησαν έναν ολοκληρωμένο διετή κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών πολύ πριν θεσμοθετηθούν οι μεταπτυχιακές σπουδές με τον νόμο 2916/2001. Οι πρωτοπόρες αυτές πρωτοβουλίες, παρά τις συχνά αντίξοες συνθήκες, έγιναν με τρόπο συστηματικό, στη βάση επιστημονικών και παιδαγωγικών αρχών, η αξία των οποίων στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε από τις κατευθύνσεις που κατόπιν θεσμοθετήθηκαν από την Πολιτεία. Γι' αυτό και τα προγράμματα σπουδών όσο και άλλες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες του Τμήματος λειτούργησαν ως πρότυπο για νεότερα Τμήματα που καλλιεργούν τα ίδια επιστημονικά αντικείμενα.

Ειδικότερα, στο μεταπτυχιακό επίπεδο, το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσπάθησε να διατηρήσει ένα επίπεδο δόκιμης και στέρεης ακαδημαϊκής λειτουργίας, αποφεύγοντας τις εκπτώσεις τις οποίες οι πληθωριστικές πιέσεις για ανάπτυξη επέβαλαν αλλού. Γι' αυτό και το Τμήμα μας κατάφερε να αποτελέσει μια αξιόπιστη δεξαμενή στελέχωσης του νέου αυτού επιστημονικού χώρου, αλλά και να γίνει το πρώτο Τμήμα διεθνώς όσον αφορά στην εθνογραφική διερεύνηση της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Επίσης, όπως δείχνουν οι ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις των διδασκόντων και οι επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος, το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας είναι καλά συγχρονισμένο με το διεθνές επιστημονικό γίνεσθαι. Μέσα στο χρόνο τα μέλη του Τμήματος κατάφεραν να ανανεώσουν τις επιστημονικές τους καταβολές σε γνωστά ακαδημαϊκά ιδρύματα του εξωτερικού (της Μεγάλης Βρετανίας, των ΗΠΑ και της Γαλλίας) στο επίπεδο της έρευνας, της συγγραφής και της διδασκαλίας, προσδίδοντας στο Τμήμα ένα διεθνές προφίλ.

Η έμφαση στη δημοκρατική συγκρότηση και λειτουργία της ακαδημαϊκής κοινότητας, η προτεραιότητα στη δόκιμη εκπαιδευτική λειτουργία, καθώς και η μέριμνα για την εν γένει καλλιέργεια των επιστημών της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, με συνέπεια, εξωστρέφεια και υψηλά επιστημονικά κριτήρια παραμένουν σταθερά γνωρίσματα της ταυτότητας του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά, που αναπαράγονται μέχρι σήμερα, σε συνδυασμό με κάποιες πρόσφατες σημαντικές επιτυχίες, όπως η πανελλαδική διάκριση στο Πρόγραμμα της Θερινής Πρακτικής Άσκησης αλλά και η υψηλή επίδοση στα Προγράμματα Μεταδιδακτορικής Έρευνας

«Πυθαγόρας» και Διδακτορικής Έρευνας «Ηράκλειτος», δημιουργούν αισιοδοξία αλλά όχι εφησυχασμό. Η παρούσα Έκθεση καταγράφει ελλείψεις και σημεία στα οποία υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Η αντιμετώπιση των όποιων αδυναμιών θα συμβάλει στην περαιτέρω αναβάθμιση των εκπαιδευτικών, διοικητικών και επιστημονικών λειτουργιών του Τμήματος.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι στο Τμήμα αναπτύχθηκε ένας έντονος προβληματισμός ως προς τον τρόπο με τον οποίο η ΑΔΙΠ έχει οργανώσει τα πρότυπα των εκθέσεων αξιολόγησης. Ιδιαίτερα απασχόλησε το γεγονός ότι το επικρατούν πρότυπο δεν επιτρέπει να αναδειχθούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της διδακτικής, ερευνητικής και εν γένει ακαδημαϊκής δραστηριότητας των μελών της κρινόμενης ακαδημαϊκής μονάδας, καθώς η έμφαση δίνεται κυρίως στα ποσοτικά στοιχεία. Επίσης προβληματίσε η έμφαση που δίνεται στη χρηματοδοτούμενη έρευνα, κάτι που παραβλέπει το γεγονός ότι σε επιστημονικούς κλάδους όπως η Ιστορία και η Κοινωνική Ανθρωπολογία η αναλογία εφαρμοσμένης και βασικής έρευνας σαφώς κλίνει υπέρ της δεύτερης, ενώ οι ευκαιρίες χρηματοδότησης της βασικής έρευνας είναι περιορισμένες.

Παρά τις έντονες επιφυλάξεις που υπάρχουν ως προς τη χρήση των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων, τα μέλη του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας εκφράζουν την ελπίδα η διαδικασία αξιολόγησης να οδηγήσει σε ένα γόνιμο διάλογο τόσο στο εσωτερικό των ίδιων των Πανεπιστημίων όσο και μεταξύ των Πανεπιστημίων και του ΥΠΕΠΘ και κυρίως σε μια ορθή και ουσιαστική χρήση των αποτελεσμάτων από την Πολιτεία, με στόχο την ενίσχυση και τη βελτίωση της δημόσιας Παιδείας.

Όσον αφορά στην παρούσα Έκθεση, ο αναγνώστης θα πρέπει να λάβει υπόψη του καταρχήν ότι η Ομάδα σύνταξης της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης έκρινε σκόπιμο να παρουσιάσει τις βασικές διαστάσεις της λειτουργίας του Τμήματος χωρίς να εντάξει στο κυρίως σώμα της έκθεσης μεγάλο όγκο πληροφοριών που θα επιβάρυνε την ανάγνωση. Έτσι σημαντικά στοιχεία για το επιστημονικό έργο, τις δραστηριότητες, τη φυσιογνωμία του Τμήματος καθώς και των μεταπτυχιακών και προπτυχιακών προγραμμάτων βρίσκονται στα Παραρτήματα. Εκεί ο αναγνώστης μπορεί να βρει επιπρόσθετες πληροφορίες για την αξιολόγηση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Τμήματος, τις δημοσιεύσεις των διδασκόντων, τις διδακτορικές διατριβές, τα προγράμματα σπουδών, τους κανονισμούς λειτουργίας και άλλα. Εξάλλου, σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου η έκθεση παραπέμπει στα αντίστοιχα παραρτήματα. Επίσης πρέπει να διευκρινιστεί ότι η Ομάδα σύνταξης, ακολουθώντας πιστά τις οδηγίες, δεν επιχείρησε να παρουσιάσει το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας στο σύνολο της εικοσαετούς ιστορίας του, αλλά περιορίστηκε, με κάποιες εξαιρέσεις (π.χ. Έκθεση Απολογισμού για τις μεταπτυχιακές σπουδές στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία), σε στοιχεία που αφορούν το διάστημα 2005-2010.

1. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΤΚΑΙ

Η διαδικασία αξιολόγησης των ελληνικών ΑΕΙ προβλέπεται με τον 3374/2005 (ΦΕΚ 189, τ. Α'). Σύμφωνα με την νομοθεσία η διαδικασία αυτή προβλέπει δύο στάδια αξιολόγησης: την εσωτερική, που υλοποιούν τα ίδια τα Τμήματα με ετήσιες εκθέσεις, και την εξωτερική, η οποία ακολουθεί μετά τη σύνταξη της έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης και την αποστολή της στην ΜΟΔΙΠ του Πανεπιστημίου. Τα Τμήματα έχουν τη δυνατότητα να ακολουθήσουν το πρότυπο αξιολόγησης που πρότεινε η ΑΔΙΠ ή να διαμορφώσουν ένα ερωτηματολόγιο με βάση τις δικές τους ανάγκες και ιδιαιτερότητες. Οι εκθέσεις αξιολόγησης των Τμημάτων αποτελούν τη βάση αξιολόγησης του Πανεπιστημίου. Στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου η διαδικασία αξιολόγησης ξεκίνησε με τη δημιουργία της ΜΟΔΙΠ του Πανεπιστημίου μετά από απόφαση της Συγκλήτου του Ιδρύματος στη Συνεδρίαση της 22/29.01.09. Ακολούθως ζητήθηκε από τα Τμήματα να οργανώσουν τις Ομάδες Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ) που θα ήσαν υπεύθυνες για τη διαδικασία των εσωτερικών αξιολογήσεων. Η ΜΟΔΙΠ δεσμεύτηκε να ενημερώσει τα Τμήματα και να αποστείλει υλικό για τη διαδικασία της αξιολόγησης στη βάση συγκεκριμένων

κατευθύνσεων. Το υλικό αυτό και οι κατευθύνσεις για τη σύνταξη των ετήσιων εκθέσεων δόθηκαν τελικά από την ΜΟΔΙΠ τον Οκτώβριο του 2009 και κοινοποιήθηκαν σε όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος στις 3 Νοεμβρίου 2009.

Με απόφαση της υπ' αριθ. 5/4.03.09 Γενικής Συνέλευσης (ΓΣ) δημιουργήθηκε στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (ΤΚΑΙ) ΟΜΕΑ, στην οποία αποφασίστηκε να συμμετέχουν όλοι οι καθηγητές πρώτης και δεύτερης βαθμίδας που υπηρετούν σε αυτό. Την Ομάδα αυτή αποτελούν οι Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Ντιάνα Τράκα, Βασίλης Αναστασιάδης, Χάρης Εξερχόγλου, Παναγιώτης Δουκέλλης, Βασιλική Μουτάφη, Τίτος Παπαμαστοράκης. Η Ομάδα, μετά από ανταλλαγή απόψεων, αποφάσισε την άμεση σύνταξη ερωτηματολογίου για όλους τους διδάσκοντες του Τμήματος, στη βάση του οποίου θα συντασσόταν η ετήσια έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2008-2009. Εκτιμήθηκε ότι το Τμήμα όφειλε να κινηθεί άμεσα, στο βαθμό που πολλές από τις ερευνητικές και διδακτικές δραστηριότητες του, κυρίως τα μεταπτυχιακά και ερευνητικά του προγράμματα, θα αντιμετώπιζαν πρόβλημα χρηματοδότησης αν δεν υπήρχε έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης μέχρι τον Αύγουστο 2010. Οι αρχικές οδηγίες του Πανεπιστημίου αφορούσαν τη σύνταξη δύο ετήσιων εκθέσεων, στη βάση των οποίων θα προέκυπτε η έκθεση που θα κατέθετε το Τμήμα στη ΜΟΔΙΠ.

Οι ερωτήσεις στο υπόδειγμα ερωτηματολογίου που αφορούσε το ακαδημαϊκό έτος 2008/2009 συμφωνήθηκε να καλύπτουν τους τομείς του διδακτικού έργου σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, τις διδακτικές και ερευνητικές υποδομές του Τμήματος και της Βιβλιοθήκης, καθώς και τις διοικητικές υπηρεσίες. Στην ΟΜΕΑ εκφράστηκαν αντιρρήσεις για τη σύνταξη ερωτηματολογίων αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας από τους φοιτητές, λόγω των γνωστών προβλημάτων που έχουν παρατηρηθεί στη σταθερή προσέλευση των φοιτητών. Παρότι το ζήτημα αυτό αφορά το σύνολο των ελληνικών ΑΕΙ, αποφασίστηκε να μη συνταχθεί αντίστοιχο ερωτηματολόγιο, σε αναμονή και των κατευθύνσεων της ΜΟΔΙΠ για το θέμα. Αποφασίστηκε όμως η σύνταξη απογραφικού δελτίου για όλους τους διδάσκοντες του Τμήματος (ΔΕΠ και συμβασιούχοι 407), που θα κατέγραφε τη συγγραφική τους δραστηριότητα στο διάστημα 2004-200, η οποία αποτυπώνει τις ερευνητικές τους κατευθύνσεις. Τα ερωτηματολόγια και τα απογραφικά δελτία αποτελούν τη βάση της σύνταξης της εσωτερικής έκθεσης του ΤΚΑΙ για το ακαδημαϊκό έτος 2008/2009.

Η σύνταξη του ερωτηματολογίου αποφασίστηκε να γίνει στη βάση απαντήσεων που θα μπορούσαν να ποσοτικοποιηθούν με ικανοποιητικό τρόπο, και επομένως οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου ήταν περιορισμένες. Τα ερωτηματολόγια δεν ακολούθησαν απολύτως το πρότυπο της ΑΔΙΠ, παρότι κατά ένα μέρος επικαλύπτονται με αυτό. Με δεδομένο ότι το Τμήμα δεν είχε εμπειρία στη διαδικασία αυτή, αναγνωρίστηκε ότι ενδεχομένως θα απαιτούνταν εκ νέου ο σχεδιασμός του για την αξιολόγηση του ακαδημαϊκού έτους 2009/10. Το ερωτηματολόγιο αυτό (Παράρτημα Η.1.) συντάχθηκε σε αρχική μορφή από μέλη της Ομάδας και συναδέλφους του Τμήματος, που είχαν ανάλογη εμπειρία, πριν αποσταλεί σε όλους τους διδάσκοντες τον Ιούνιο 2009. Μαζί με το ερωτηματολόγιο απεστάλη ατομικό απογραφικό δελτίο για τις επιστημονικές δραστηριότητες των διδασκόντων του Τμήματος. Η συμπλήρωσή του ερωτηματολογίου και του απογραφικού δελτίου ήταν προαιρετική. Συνολικά από τους 24 διδάσκοντες του Τμήματος απάντησαν 21.

Για το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 το Τμήμα ακολούθησε τη διαδικασία αξιολόγησης που πρότεινε η ΜΟΔΙΠ του Πανεπιστημίου Αιγαίου, στη λογική μιας ενιαίας και συντονισμένης δράσης εσωτερικής αξιολόγησης για όλα τα Τμήματα. Παρά το γεγονός ότι το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας είχε ήδη συντάξει το δικό του ερωτηματολόγιο, που κάλυπτε ευρύ πεδίο, η ΟΜΕΑ αποφάσισε να προτείνει στο Τμήμα να κινηθεί στη βάση της κεντρικά σχεδιασμένης πρωτοβουλίας. Έτσι μοιράστηκαν στους διδάσκοντες απογραφικά δελτία εξαμηνιαίων μαθημάτων, ερωτηματολόγια που απευθύνονταν στους φοιτητές για την αξιολόγηση των μαθημάτων, καθώς και απογραφικά δελτία ερευνητικού έργου μελών ΔΕΠ για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος (Παράρτημα Η.2.). Το υλικό αυτό μοιράστηκε και στους συναδέλφους που εργάζονται με σύμβαση 407/80. Επιπλέον, ζητήθηκε από τους διδάσκοντες

του Τμήματος να μοιράσουν τα ερωτηματολόγια στους φοιτητές/τριες εντός του Μαΐου 2010, προκειμένου οι απαντήσεις των τελευταίων να έχουν συλλεγεί μέχρι την πρώτη εβδομάδα του Ιουνίου. Οι απαντήσεις αυτές (Παράρτημα Η.3.) επιστράφηκαν στη Γραμματεία από φοιτήτριες/ες που ορίστηκαν υπεύθυνοι για τη συλλογή των απαντήσεων και παραδόθηκαν εγκαίρως στην ΟΜΕΑ, μέλη της οποίας άνοιξαν, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία, τους φακέλους και συμπλήρωσαν σχετικό πίνακα που κοινοποιήθηκε στους διδάσκοντες. Να σημειωθεί ότι ο φοιτητικός σύλλογος, αρνούμενος να συμμετάσχει στη διαδικασία αυτοαξιολόγησης, προέτρεψε τους φοιτητές/τριες να μη συμπληρώσουν ερωτηματολόγια.

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης για το ακαδημαϊκό έτος 2009/10, δεκαέξι διδάσκοντες συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης των μαθημάτων τους, καθώς και τα απογραφικά δελτία. Πρέπει πάντως να υπογραμμισθεί ότι, όσον αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία και ανεξάρτητα από τις διαφορετικές μορφές ερωτηματολογίων που χρησιμοποιήθηκαν για τα δύο έτη, στα οποία στηρίζεται η έκθεση αυτοαξιολόγησης, δε μεσολάβησε στο διάστημα αυτό κάτι που θα οδηγούσε σε σημαντικές αποκλίσεις στις απαντήσεις των διδασκόντων από το ένα έτος στο επόμενο.

2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

2.1. Ιστορικό της Εξέλιξης του Τμήματος

Το ΤΚΑΙ ιδρύθηκε το 1984 με βάση το ΠΔ 83/1984 (ΦΕΚ 31, τ. Α΄) και λειτούργησε τρία χρόνια αργότερα. Το 1991 μετονομάστηκε σε Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Ο αρχικός τίτλος επανήλθε με το ΠΔ 3027/2002 (ΦΕΚ 152, τ. Α΄). Το Τμήμα ανήκει στην Σχολή Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου μαζί με τα Τμήματα Γεωγραφίας, Κοινωνιολογίας και Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας, που όλα έχουν ως έδρα τους την πόλη της Μυτιλήνης στο νησί της Λέσβου. Το Τμήμα με την ίδρυση του οργάνωσε τετραετές πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών, καθώς και πρόγραμμα υποψηφίων διδασκόντων διάρκειας δύο ετών. Το Τμήμα προσέφερε τον διετή κύκλο μεταπτυχιακών μαθημάτων για όλο το διάστημα 1987-2000. Ο μεταπτυχιακός αυτός κύκλος υπήρξε ένας από τους πρώτους στην Ελλάδα και ο μόνος στον κλάδο της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας. Το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002 άρχισε να λειτουργεί το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία», που οδηγεί στην απονομή Μεταπτυχιακού Τίτλου Ειδίκευσης. Από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 άρχισε να λειτουργεί δεύτερο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, το «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές προσεγγίσεις», στο πλαίσιο της χρηματοδότησης του ΕΠΕΑΕΚ. Το Πρόγραμμα αποτελεί το πρώτο μεταπτυχιακό ειδίκευσης στις σπουδές φύλου στην Ελλάδα. Ταυτόχρονα το Τμήμα διατήρησε το πρόγραμμα υποψηφίων διδασκόντων, καταργώντας όμως τον διετή κύκλο προετοιμασίας υποψηφίων διδασκόντων.

Ακολουθούν πίνακες με στατιστικά στοιχεία σχετικά με τους διδάσκοντες (ΔΕΠ και διδάσκοντες με το διάταγμα 407/80), τα μέλη του διοικητικού προσωπικού και τους ΕΤΕΠ, καθώς και τον αριθμό των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδασκόντων για την περίοδο 2003/04-2009/10.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

	2003/04	2004/5	2005/06	2006/7	2007/08	2008/09	2009/10
ΜΕΛΗ ΔΕΠ	17	18	21	21	21	21	19
ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ 407/80	6	7	4	3	4	4	5
ΜΕΛΗ ΕΤΕΠ		1	1	1	1	1	1
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΜΕΛΗ	4	4	4	4	3	3	4

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ

	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ					1	1	1
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	4	4	4	4	4	6	4
ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	10	11	11	11	9	9	9
ΛΕΚΤΟΡΕΣ	3	3	6	6	7	5	5

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΝΕΡΓΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
προπτυχιακοί φοιτητές*	562	601	606	614	658	678	685
μεταπτυχιακοί φοιτητές	59	74	66	71	67	65	64
υποψήφιοι διδάκτορες	18	17	19	20	24	25	24

* ονομαστικός αριθμός κατά τη έναρξη του ακαδημαϊκού εξαμήνου

ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΑΝΤΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
προπτυχιακοί φοιτητές	45	68	92	26	72	52	67
μεταπτυχιακοί φοιτητές	13	17	33	5	31	32	18
διδάκτορες	3	2	1	-	2	4	3

Ειδικότερα, για τα τρία τελευταία ακαδημαϊκά έτη, η εξέλιξη αριθμού εγγεγραμμένων φοιτητών στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του ΤΚΑΙ ήταν η ακόλουθη:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ, 2007/08-2009/10 (ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ)

	1ο ΕΤΟΣ	2ο ΕΤΟΣ	3ο ΕΤΟΣ	4ο ΕΤΟΣ	5ο ΕΤΟΣ	> 4ο Η 5ο ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
2007/08	141	68	91	75		282	657
2008/09	182	52	69	90		285	678
2009/10	183	61	50	69		322	685

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 ενεγράφησαν συνολικά 190 άτομα σε όλα τα έτη (με βάση εισαγωγικές εξετάσεις, κατατακτήριες εξετάσεις και από άλλες κατηγορίες) και ο ίδιος περίπου αριθμός ενεγράφη και κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ, 2008/09-2009/10

	2008/09	2009/10
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ	184	184
ΜΕΤΕΓΓΡΑΦΕΣ	-92	-122
ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΑΕΙ/ΤΕΙ (ΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ)	2	5
ΆΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ (ΑΜΕΑ)	5	6
ΣΥΝΟΛΟ	99	73

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥΣ, 2008/09-2009-10

	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΕΤΗ)							ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
	K	K+1	K+2	K+3	K+4	K+5	≥K+6		
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ, 2008/09	15	22	11	3	-	-	1	52	100%
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ, 2009/10	18	20	19	5	3	-	1	66	100%

K = κανονική διάρκεια σπουδών σε έτη (π.χ. αν η κανονική διάρκεια σπουδών είναι 4 έτη, τότε K=4, K+1=5, K+2=6 ... K+6=10)

2.2. Διδακτικό Προσωπικό

Το διδακτικό προσωπικό του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας απαρτίζουν μέλη ΔΕΠ και διδάσκοντες με βάση το ΠΔ 407/80.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΒΑΘΜΙΔΑ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΦΕΚ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ, 2008/09-2009/10*

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
Ευθύμιος Παπαταξιάρχης	Καθηγητής	Κοινωνική Ανθρωπολογία και Εθνογραφία της Ελλάδας
Βασίλης Αναστασιάδης	Αναπληρωτής Καθηγητής	Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου
Παναγιώτης Δουκέλλης	Αναπληρωτής Καθηγητής	Ρωμαϊκή Ιστορία
Χάρης Εξερτζόγλου	Αναπληρωτής Καθηγητής	Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία, 19 ^{ος} -20 ^{ος} αι.
Τίτος Παπαμαστοράκης	Αναπληρωτής Καθηγητής	Ιστορία της Βυζαντινής Τέχνης
Ντιάνα Τράκα	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια	Ιατρική Ανθρωπολογία
Σπύρος Καράβας	Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής	Κοινωνική Ιστορία 20 ^{ου} αι. με έμφαση στη μελέτη των αστικών πληθυσμών
Χρίστος Μπέλλας	Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής	Οικονομική Θεωρία της Ανάπτυξης
Βασιλική Μουτάφη	Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια	Ανθρωπολογία του Τουρισμού
Θόδωρος Παραδέλλης	Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής	Ανθρωπολογία της Θρησκείας και της Τελετουργίας
Έφη Πλεξουσάκη	Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια	Εθνογραφία του Μεσογειακού Χώρου
Μαρία Σταματογιαννοπούλου	Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια	Κοινωνική Ιστορία
Κώστας Γιαννακόπουλος	Επίκουρος Καθηγητής	Ανθρωπολογία του Φύλου
Βενετία Καντσά	Επίκουρη Καθηγήτρια	Ανθρωπολογία της Συγγένειας
Πάνος Πανόπουλος	Επίκουρος Καθηγητής	Ανθρωπολογία της Μουσικής και του Χορού
Γιάννης Γιαννισιώτης	Λέκτορας	Κοινωνική Συγκρότηση του Αστικού Χώρου στη Νεότερη Ελλάδα, 19 ^{ος} αρχές 20 ^{ου} αι.
Ελένη Γκαρά	Λέκτορας	Ιστορία του Βαλκανικού Χώρου, 15 ^{ος} -18 ^{ος} αι. με έμφαση στους σλαβικούς λαούς
Κώστας Κανάκης	Λέκτορας	Κοινωνιογλωσσολογία
Έλια Πετρίδου	Λέκτορας	Ανθρωπολογία του Υλικού Πολιτισμού
Αιμίλιος Τσεκένης	Λέκτορας	Εθνογραφία Άλλων Κοινωνιών
Ποθητή Χαντζαρούλα	Λέκτορας	Ιστορική Ανθρωπολογία, 19 ^{ος} -20 ^{ος} αι.

* Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 ένας συνάδελφος εξελέγη και μετακινήθηκε σε άλλο Πανεπιστήμιο και μια άλλη συνάδελφος συνταξιοδοτήθηκε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΣΥΜΒΑΣΙΟΥΧΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ (ΠΔ 407/80), 2008/09-2009/10

ΟΝΟΜΑ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
Πηνελόπη Τοπάλη	Ανθρωπολογία της Μετανάστευσης
Γιάννης Σμαρνάκης	Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία του Βυζαντίου
Παναγιώτης Τουζένης	Πληροφορική
Γιώργος Πλακωτός	Πολιτισμική και Κοινωνική Ιστορία της Δύσης στον Μεσαίωνα και την Αναγέννηση
Έλενα Τζελέπη *	Φεμινιστική Θεωρία και Επιστημολογία

* Η κ. Τζελέπη δίδαξε με σύμβαση 407/80 το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2009/10.

2.3. Διοίκηση του Τμήματος

Το Τμήμα διοικείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τον νόμο. Ο Πρόεδρος αναλαμβάνει το κύριο μέρος του διοικητικού έργου, επικουρούμενος από τις επιτροπές που ενεργοποιούνται στο Τμήμα και τους διδάσκοντες που έχουν οριστεί αρμόδιοι από τη ΓΣ για διάφορους τομείς. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 πρόεδρος ήταν ο αναπληρωτής καθηγητής Χάρης Εξερτζόγλου και αναπληρωτής πρόεδρος ο καθηγητής Ευθύμιος Παπαταξιάρχης. Για τα ακαδημαϊκά έτη 2009/10 και 2010/11 πρόεδρος εξελέγη ο αναπληρωτής καθηγητής Βασίλης Αναστασιάδης.

2.4. Αρμοδιότητες Διδασκόντων

Πέρα από τα διδακτικά τους καθήκοντα οι διδάσκοντες του Τμήματος επωμίζονται και σημαντικό διοικητικό έργο. Η ΓΣ αναθέτει σε διδάσκοντες αρμοδιότητες σχετικά με το διοικητικό έργο και τις υπηρεσίες που παρέχει το Τμήμα. Οι αρμοδιότητες αυτές αφορούν τις επιτροπές προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών, τα εργαστήρια και την Επιτροπή Ερευνών του Πανεπιστημίου, τη Βιβλιοθήκη και το πρόγραμμα Erasmus, τον Οδηγό Σπουδών και το πρόγραμμα Vista, την ιστοσελίδα και την Θερινή Πρακτική Άσκηση, καθώς και τις επιτροπές προμηθειών και παραλαβών. Οι αρμοδιότητες των διδασκόντων κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2008/09 και 2009/10 αναγράφονται στον Οδηγό Σπουδών (Παράρτημα Ζ).

2.5. Ερευνητικά και Εκπαιδευτικά Εργαστήρια

Με το ΠΔ 188/2000 (ΦΕΚ 177, τ. Α') έχουν θεσμοθετηθεί και λειτουργούν στο Τμήμα τρία εργαστήρια:

- Εργαστήριο Εθνογραφίας (διευθυντής Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, καθηγητής)
- Εργαστήριο Ιστορίας (διευθυντής Χάρης Εξερτζόγλου, αναπληρωτής καθηγητής)
- Εργαστήριο Οικογένειας και Συγγένειας (διευθύντρια Ντιάνα Τράκα, αναπληρώτρια καθηγήτρια)

Τα εργαστήρια του Τμήματος συλλέγουν ερευνητικό και διδακτικό υλικό στις περιοχές της ιστορίας και της κοινωνικής ανθρωπολογίας και στηρίζουν το διδακτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος. Το υλικό αυτό αφορά συλλογές διατριβών, ηλεκτρονικών άρθρων και βιβλίων, συλλογές οπτικού υλικού, (βιντεοταινίες, μικροταινίες κλπ) κ.ά.

2.6. Εσωτερικοί Κανονισμοί

Στο Τμήμα έχουν θεσμοθετηθεί και ισχύουν δύο εσωτερικοί κανονισμοί:

- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ». Ο Κανονισμός ρυθμίζει με διατάξεις τον αριθμό και τη διαδικασία εισαγωγής και επιλογής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών, το πρόγραμμα σπουδών και τη διάρκειά του, τις διαδικασίες αξιολόγησης των φοιτητών/τριών του προγράμματος, τη

διαδικασία εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, το πρόγραμμα υποψηφίων διδασκόντων, καθώς και τις υποχρεώσεις των φοιτητών/τριών (Παράρτημα ΣΤ.1.).

- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ». Ο Κανονισμός ρυθμίζει αντίστοιχα ζητήματα με τον προηγούμενο, με εξαίρεση το πρόγραμμα υποψηφίων διδασκόντων (Παράρτημα ΣΤ.2.).

Οι εσωτερικοί κανονισμοί μεταπτυχιακών σπουδών είναι απολύτως εναρμονισμένοι με τον εσωτερικό κανονισμό του Πανεπιστημίου Αιγαίου που εγκρίθηκε από το Υπουργείο Παιδείας το 2009.

3. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΠΣ)

3.1. Στόχοι του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Το ΠΠΣ έχει ως στόχο να προσφέρει στους φοιτητές/τριες ολοκληρωμένες σπουδές στα γνωστικά αντικείμενα της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας, που να παρακολουθούν και να συμβάλλουν στις διεθνείς επιστημονικές εξελίξεις. Ειδικότερα, το ΠΠΣ στοχεύει στην προσφορά γνώσεων στην ελληνική εθνογραφία και ιστορία, χωρίς όμως να επικεντρώνεται αποκλειστικά σε αυτές, καθώς συμπεριλαμβάνει και τη μελέτη και διδασκαλία άλλων περιοχών (Ευρώπη, Νοτιοανατολική Μεσόγειο, Βαλκάνια, Αφρική κ.ά.). Επιπλέον, το ΠΠΣ επιχειρεί να φέρει σε επαφή τους φοιτητές/τριες με δύο κλάδους των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών, την κοινωνική ανθρωπολογία και την ιστορία, που κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια βρίσκονται σε άνθιση και συνομιλία. Αυτή η προγραμματική δέσμευση του Τμήματος σε επίπεδο ΠΠΣ αποτελεί απόδειξη της διεπιστημονικότητας του Τμήματος, η οποία εξάλλου θεραπεύεται και με άλλους τρόπους, κυρίως τη διδασκαλία μαθημάτων άλλων κοινωνικών επιστημών (οικονομική θεωρία, πολιτική φιλοσοφία, γλωσσολογία), που εντάσσονται αρμονικά στο ΠΠΣ.

3.2. Αρθρωση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών.

Το ΠΠΣ διαιρείται σε δύο κύκλους σπουδών, στους οποίους κατανέμονται υποχρεωτικά μαθήματα, μαθήματα επιλογής και πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια. Για όλα τα μαθήματα υπάρχουν αντίστοιχοι κωδικοί ανάλογα με τις γνωστικές περιοχές στις οποίες εντάσσεται το κάθε μάθημα. Σύμφωνα με απόφαση της ΓΣ, όλα τα μαθήματα αντιστοιχούν σε πεντέμισι (5,5) πιστωτικές μονάδες. Συνολικά το πτυχίο του Τμήματος αντιστοιχεί σε 240 πιστωτικές μονάδες. Να σημειωθεί ότι οι φοιτητές που εισήχθησαν από το ακαδημαϊκό έτος 2007/08 και μετά υποχρεούνται να επιτύχουν σε σαράντα τέσσερα (44) εξαμηνιαία μαθήματα (είκοσι έξι [26] υποχρεωτικά, τρεις [3] πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια, δεκαπέντε [15] μαθήματα επιλογής). Οι φοιτητές προηγούμενων ετών οφείλουν να επιτύχουν σε σαράντα έξι (46) μαθήματα (είκοσι έξι [26] υποχρεωτικά, δεκαεννέα [19] μαθήματα επιλογής, ένα [1] σεμινάριο/πρακτική άσκηση).

3.2.2. ΠΡΩΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Ο πρώτος κύκλος σπουδών αποτελείται από 25 μαθήματα (21 σύν 4 μαθήματα ξένης γλώσσας) κατανομημένα σε τέσσερα εξάμηνα. Τα μαθήματα αυτά καλύπτουν βασικά αντικείμενα στα πεδία της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας, καθώς και άλλα αντικείμενα που θεωρούνται σημαντικά στη διαμόρφωση αποφοίτων κοινωνικών ανθρωπολόγων και ιστορικών, όπως η γλωσσολογία, η ιστορία της τέχνης και η πολιτική οικονομία της ανάπτυξης. Τα μαθήματα του κύκλου αυτού είναι υποχρεωτικά για όλους τους φοιτητές προκειμένου να αποφοιτήσουν από το Τμήμα. Τα περισσότερα από αυτά διδάσκονται σταθερά κάθε χρόνο και ο κορμός αυτός μπορεί να μεταβληθεί οριακά μόνο μετά από εμπειριστατωμένη συζήτηση και απόφαση της ΓΣ. Στον ετήσιο Οδηγό Σπουδών που εκδίδει το Τμήμα περιγράφονται αναλυτικά τόσο ο σκοπός των μαθημάτων, όσο και οι μέθοδοι διδασκαλίας, αξιολόγησης καθώς και τα προαπαιτούμενα για όλα τα μαθήματα (Παράρτημα Ζ).

Στον πίνακα 9 παρουσιάζονται τα ποσοστά επιτυχίας στα μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών κατά το διάστημα 2004/05-2009/10. Τα ποσοστά προέκυψαν στη βάση της αναλογίας των φοιτητών/τριών που δήλωσαν το μάθημα και αυτών που πέτυχαν στις εξεταστικές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ, 2003/04-2009/10

ΜΑΘΗΜΑ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΤΥΧΑΝ/ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ (ΠΟΣΟΣΤΟ)					
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία I	55/176 31%	58/211 27%	ακυρώθηκε	85/264 32,19%	67/145 46,2%	33/159 21%
Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία II	41/144 28%	32/159 20%	49/ 150 32%	58/157 36,9%	46/123 37,3%	
Εθνογραφία μη Δυτικών Κοινωνιών	53/196 27%	64/209 30%	58/ 205 28%	29/217 13,36%	41/130 31,5%	
Ιστορία Αρχαίου Κόσμου I	58/135 43%	49/177 27%	37/ 204 18%	58/225 25,7%	69/141 48,9%	21/145 15%
Κράτος και Κοινωνία στην Νεώτερη Ελλάδα	55/241 23%	45/214 21%	45/ 187 24%	63/196 32,14%	64/151 42,3%	29/160 18%
Αρχές Πολιτικής Οικονομίας	61/214 28%	41/201 20%	35/ 207 17%	33/204 16,17%	50/139 35,9%	
Γενική Ιστορία της Δυτικής Τέχνης	50/197 25%	89/230 38%	46/ 220 21%	59/229 25,7%	53/122 43,4%	36/147 24,5%
Ευρώπη και Ιστορία «Λαών χωρίς Ιστορία»	83/180 46%	78/230 34%	89/ 237 37%	48/141 34%	41/132 31%	33/191 17,2%
Ιστορία Κοινωνικής Ανθρωπολογίας	45/198 22%	82/204 40%	64/ 153 41%	54/149 36,2%	59/140 42,1%	25/164 15,2%
Εισαγωγή στην Ιστορία				100/287 34,8%	120/226 53%	
Ανθρωπολογία της Συγγένειας	56/142 39%	31/142 22%	43/ 171 25%	53/167 31,7%	71/159 44,6%	33/118 27%
Ανθρωπολογία της μουσικής	34/119 28%	65/138 47%	70/ 145 48%	68/138 49,2%	60/111 54%	21/82 26%
Ιστορία Αρχαίου Κόσμου II	48/130 37%	57/138 41%	40/ 145 27%	50/149 33,5%	55/130 42,3%	21/103 20,3%
Οικονομική Ανθρωπολογία	54/154 35%	66/153 43%	54/ 155 35%	79/154 51,2%	41/130 31,5%	32/111 29%
Ανθρωπολογική Θεωρία	65/209 31%	79/180 43%	77/ 194 39%	74/159 46,5%	40/111 36%	
Ανθρωπολογία της Θρησκείας	82/118 69%	70/103 68%	66/ 101 65%	67/90 74,4%	37/64 57,8%	
Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας 1300-1839	45/151 30%	52/195 26%	52/ 209 24%	72/203 35,46%	53/151 35%	
Ελληνική Εθνογραφία	41/160 25%	79/153 51%	53/ 154 34%	39/127 37%	64/143 44,7%	
Εισαγωγή στη Γλωσσολογία	63/153 41%	27/143 18%	60/ 166 36%	65/143 45,45%	32/110 29%	
Προφορική Ιστορία		41/87 47,1%	92/229 40%	116/190 61%	54/127 42,5%	33/107 31%

ΜΑΘΗΜΑ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΤΥΧΑΝ/ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ (ΠΟΣΟΣΤΟ)					
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία του Βυζαντίου	91/221 41,1%			34/125 27,2%	47/127 37%	
Κοινωνία και Πολιτισμός στη Δύση της Αναγέννησης		90/174 51,7%	95/193 49,2%			
Ανθρωπογεωγραφία	57/191 29,8%	63/205 30,7%				
Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία					66/ 105	

Σημ. Η στήλη για το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 αφορά μόνο τα αποτελέσματα των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου και δεν συμπεριλαμβάνει την εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου.

3.2.2. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Ο δεύτερος κύκλος σπουδών αποτελείται από μαθήματα επιλογής και πρακτικές ασκήσεις ή σεμινάρια. Ο κύκλος αυτός δεν είναι οργανωμένος με βάση κατευθύνσεις ή θεματικές ενότητες, αλλά προσφέρει στους φοιτητές τη δυνατότητα να διαμορφώσουν το δικό τους καλάθι επιλογής μαθημάτων. Τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής που προσφέρονται στον κύκλο αυτό θεραπεύουν τα πεδία:

- της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
- της Ιστορίας
- άλλων κοινωνικών επιστημών

Τα μαθήματα αυτά δεν προσφέρονται υποχρεωτικά κάθε έτος, αλλά ενδέχεται να αντικαθίστανται με άλλα νέα, στο πλαίσιο της αναμόρφωσης του προγράμματος σπουδών που κάθε χρόνο συζητά η ΓΣ. Ο αριθμός των μαθημάτων ελεύθερης επιλογής προσδιορίζεται από παράγοντες όπως οι εκπαιδευτικές άδειες και οι επιλογές των διδασκόντων. Οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να επιτύχουν σε δεκαπέντε (15) μαθήματα αυτής της κατηγορίας. Στα μαθήματα αυτά οι φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν και να επιτύχουν σε όχι περισσότερα από τέσσερα μαθήματα που προσφέρονται στα άλλα Τμήματα της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών. Επιπλέον, στο Τμήμα προσφέρονται κάθε εξάμηνο μαθήματα πληροφορικής, στα οποία διδάσκονται προγράμματα που αντιστοιχούν σε επίπεδο ECDL. Συνολικά κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 προσφέρθηκαν τριάντα τρία (33) και κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 εικοσιοκτώ (28) μαθήματα ελεύθερης επιλογής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ, 2003/04-2009/10

ΜΑΘΗΜΑ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΤΥΧΑΝ/ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ (ΠΟΣΟΣΤΟ)					
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Ανάγνωση της Εικόνας I	50/72 69,4%	28/44 63,6%	33/65 50,7%	48/91 52,7%		
Ανάγνωση της Εικόνας II	20/43 46,5%					
Ανθρωπολογία της Αναπαραγωγής		21/44 47,7%		37/61 60,6%		
Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης	49/66 74,2%	18/58 31%	55/80 68,7%			
Ανθρωπολογία της Επιστήμης				16/57 28%	28/65 43%	

ΜΑΘΗΜΑ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΤΥΧΑΝ/ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ (ΠΟΣΟΣΤΟ)					
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Ανθρωπολογία της Τελετουργίας και των Συμβόλων	54/88 61,3%		109/142 76,7%	69/90 76,6%	80/105 76,1%	29/55 52,7%
Ανθρωπολογία της Κατανάλωσης		40/125 32%	39/106 36,7%	40/86 46,5%		
Ανθρωπολογία της Τροφής	28/43 65,1%	41/84 48,8%		65/141 46%		
Ανθρωπολογία του Σώματος	62/140 44,2%	65/110 59%				
Ανθρωπολογία του Αστικού Χώρου				52/86 60,4%		
Ανθρωπολογία του Ήχου			32/40 80%	40/67 59%		
Ανθρωπολογία του Τουρισμού	14/46 30,4%	6/30 20%		29/100 29%	19/61 31,1%	
Ανθρωπολογία του Υλικού Πολιτισμού	35/59 59,3%				36/87 41,3%	
Ανοχή, Καταστολή και Ετερότητα στη Μεσαιωνική & Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη				37/84 44%	42/118 35,5%	29/106 27,3%
Ανθρωπολογία των Φύλων	51/93 54,8%	57/83 68,6%	37/82 45,1%	55/100 55%	66/121 54,5%	43/99 43,3%
Βυζαντινή Οικογένεια	54/72 75%					
Βυζάντιο & Δύση		27/80 33,7%	21/66 31,8%	21/44 47,7%	20/72 27,7%	24/81 29,6%
Γνωστική Ανθρωπολογία			68/126 53,9%	64/77 83%	21/22 95,4%	
Εθνογραφικές Προσεγγίσεις του Μεσογειακού Χώρου		5/38 13,1%	7/27 25,9%		9/38 23,6%	
Εθνογραφία ΝΑ Ασίας			10/45 22,2%	4/14 28,5%	7/16 43,7%	
Έθνη και Εθνικισμοί στο Βαλκανικό Χώρο	40/70 57,1%		7/43 16,2%			
Εισαγωγή στην Ιατρική Ανθρωπολογία	64/93 68,8%	47/70 67,1%	42/77 54,5%			33/103 32%
Εισαγωγή στην Κοινωνική & Πολιτισμική Ιστορία του Βυζαντίου		4/12 30%	2/14 14,2%			
Εξουσία, Αυθεντία, Ιεραρχία (Ινδονησία & Αφρική)	22/58 37,9%	20/34 58,8%	7/34 20,5%			
Επιτόπια Έρευνα & Συμμετοχική Παρατήρηση	15/36 41,6%	5/16 31,1%	11/43 25,5%	5/22 22,7%	11/21 52,3%	
Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας I					6/14 42,8%	7/28 25%

ΜΑΘΗΜΑ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΤΥΧΑΝ/ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ (ΠΟΣΟΣΤΟ)					
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Ζητήματα Αφρικανικής Εθνογραφίας II					10/24 41,6%	
Η Συγκρότηση των Πόλεων στη Νεότερη Ελλάδα	19/35 54,2%	23/59 38,9%	11/31 35,4%	19/68 27,9%		
Θέματα Θεωρίας Οικονομικής Ανάπτυξης	7/16 43,7%	7/23 30,4%	2/12 16,6%	6/31 19,3%	5/21 23,8%	4/37 11%
Θρησκευτικές Διαμάχες στην Ευρώπη: Μεταρρύθμιση και Αντιμεταρρύθμιση	10/20 50%	18/43 41,8%	18/60 30%			
Ιστορία Αρχαίου Κόσμου III	60/78 76,9%		73/111 65,7%	50/89 56%		
Ιστορία Αρχαίου Κόσμου IV	32/42 76,1%		43/95 45,2%	34/87 39%	40/66 60%	
Ιστορία του Τοπίου	21/45 46,6%	26/72 36,1%	32/55 58,1%	28/75 37,3%	24/57 42%	
Ιστορία Οικονομικής Σκέψης	15/31 48,3%	18/40 45%	16/37 43,2%			21/63 33,3%
Ιστοριογραφία του Βυζαντίου			10/70 14,2%	16/52 30,7%		
Ιστορία των Πόλεων, 19 ^{ος} -20 ^{ος} αι.	27/53 50,9%	21/55 38,2%				
Ισλάμ και Χριστιανισμός στους Πρώιμους Νεότερους Χρόνους				10/35 28,5%	15/40 37,5%	
Ιστορική Δημογραφία		8/37 21,6%				
Καθημερινή Ζωή στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο, 15 ^{ος} -18 ^{ος} αι.			17/53 32%			37/78 47,4%
Κοινωνικές και Πολιτισμικές Προσεγγίσεις του Αστικού Χώρου, 19 ^{ος} -20 ^{ος} αι.			17/50 34%	12/54 22,2%	25/61 40,9%	
Κοινωνική Θεωρία			34/66 51,5%			
Κοινωνική Δημογραφία	10/20 50%	39/64 60,9%				
Κοινωνική Ιστορία του Οθωμανικού-Σλαβικού Χώρου	14/46 30,4%					
Κοινωνία και Πολιτισμός στη Δύση της Αναγέννησης	33/52 63,4%			11/19 57,8%		
Κοινωνιογλωσσολογία	2/21 9,5%	6/24 25%	14/21 66,6%	5/18 27,7%	16/28 57%	
Μέθοδος και Ερμηνεία στην Ιστορία	47/94 50%	19/62 30,6%				
Μειονότητες, Μετανάστευση και Ρατσισμός	11/12 91,6%	9/44 20,4%	13/69 18,8%		22/74 29,7%	20/99 20,2%

ΜΑΘΗΜΑ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΤΥΧΑΝ/ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ (ΠΟΣΟΣΤΟ)					
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Μνήμη, Ιστορία, Αναπαράσταση στον Α΄ και Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο					58/110 52,7%	
Οικονομία και Υλικός Πολιτισμός στον Μεσαίωνα και την Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη					26/92 28,2%	
Πολιτική Φιλοσοφία	41/62 66,1%	27/66 40,9%	27/57 47,3%			
Παιδική Ηλικία, Αρρώστια, Υγεία	44/76 57,8%					
Πολιτισμική Ιστορία Ευρώπης – Ιστορία Νοοτροπιών		27/55 49%				
Πόλεμος και Κοινωνία στο Βυζάντιο			37/88 42%	6/17 35,2%	19/40 47,5%	
Πολιτισμός και Κοινωνία στη Σύγχρονη Ελλάδα	10/32 31,2%	6/29 20,6%		27/53 50,9%	19/51 37,2%	
Προφορική Ιστορία		41/87 47,1%				
Πόλεις στον Ύστερο Μεσαίωνα και την Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη					49/104 47%	
Σλαβικοί Λαοί στα Βαλκάνια (15 ^{ος} -18 ^{ος} αι.)	7/32 21,8%	18/58 31%	11/27 40,7%		18/47 38%	5/42 12%
Στοιχεία Πραγματολογίας: Η Γλώσσα εν Χρήσει	32/43 74,4%	6/16 37,5%		17/28 60,7%		
Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	15/35 42,8%	22/70 31,4%	22/63 34,9%		92/140 65,7%	
Υλικός Πολιτισμός: Μνημεία - Μουσεία		34/83 40,9%	26/87 29,8%			
Φιλοσοφία Κοινωνικών Επιστημών	38/57 63,1%	21/48 43,7%		33/105 31,4%		
Φύλο και Εργασία στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία				65/84 77,3%	55/91 60,4%	
Συγγένεια, Γάμος, Οικογένεια τον 19 ^ο αι. (Ελλάδα – Οθωμανική Αυτοκρατορία)			38/69 55%			28/88 31,8%
Τέχνη και Κοινωνία στη Φλωρεντία, 15 ^{ος} -18 ^{ος} αι.			41/76 53,9%	17/25 68%		
Τέχνη και Κοινωνία στην Ιταλία της Αναγέννησης					27/92 29,3%	27/74 36,5%
Τέχνη και Πολιτική: Φιλοσοφικές Προσεγγίσεις						44/117 37,6%

* Η του ακαδημαϊκού έτους 2009/10 αφορά μόνο τα αποτελέσματα των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου και δεν συμπεριλαμβάνει τα αποτελέσματα της εξεταστικής Σεπτεμβρίου.

Για την αξιολόγηση των Πινάκων 6 και 7 πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

- Οι αριθμοί των φοιτητών που δήλωσαν το κάθε μάθημα δεν αντιστοιχούν στο σύνολο αυτών που τελικά συμμετείχαν στις εξεταστικές περιόδους και πέτυχαν ή απέτυχαν στην εξέταση. Με δεδομένη τη μορφή του ελληνικού συστήματος εξετάσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (δύο εξεταστικές ανά μάθημα και επιπλέον μια τρίτη εξεταστική που παρέχεται στους επί πτυχίω φοιτητές), οι φοιτητές μπορούν να δηλώσουν ένα μάθημα και να εξεταστούν σε μία, δύο εξεταστικές ή, αν επιλέξουν, και καθόλου.
- Οι φοιτητές που δήλωσαν τα μαθήματα κατά τα αντίστοιχα ακαδημαϊκά έτη δε φοιτούσαν απαραίτητα στο εξάμηνο που αυτά διδάχθηκαν· πολλοί ήσαν σε μεγαλύτερα εξάμηνα.
- Ο αριθμός των δηλώσεων για τα μαθήματα του πρώτου εξαμήνου συμπεριλαμβάνει συνήθως φοιτητές που πέτυχαν στο Τμήμα αλλά στη συνέχεια πήραν μετεγγραφή για άλλο Τμήμα, παρέμειναν όμως στον αρχικό κατάλογο των μαθημάτων που παρέλαβαν οι διδάσκοντες, καθώς οι διαγραφές φοιτητών λόγω μετεγγραφής ολοκληρώνονται τον Ιανουάριο του επομένου έτους.
- Σε ορισμένα ακαδημαϊκά έτη η εκπαιδευτική διαδικασία δεν κύλησε ομαλά λόγω των φοιτητικών κινητοποιήσεων στα ελληνικά πανεπιστήμια.

Με βάση αυτές τις παρατηρήσεις φαίνεται πως τα ποσοστά επιτυχίας των μαθημάτων στον δεύτερο κύκλο σπουδών είναι υψηλότερα αυτών του πρώτου κύκλου. Η εικόνα αυτή μπορεί να οφείλεται στη σωρευτική επίδραση του προγράμματος σπουδών, στη μεγαλύτερη ωριμότητα των φοιτητών του δεύτερου κύκλου σπουδών και στη βελτίωση των γνωστικών δεξιοτήτων τους, Μπορεί όμως και να συνδέεται και με το γεγονός ότι σε αυτό τον κύκλο σπουδών ο αριθμός των φοιτητών/τριών έχει σταθεροποιηθεί μετά τις μετεγγραφές που γίνονται στον πρώτο κύκλο.

3.2.3. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια που προσφέρονται στον κύκλο αυτό αποτελούν μια ξεχωριστή κατηγορία μαθημάτων, προσανατολισμένη στην ενεργή συμμετοχή των φοιτητών/τριών στη βάση εβδομαδιαίου φόρτου εργασίας υπό την άμεση επίβλεψη του διδάσκοντα. Ο αριθμός των φοιτητών/τριών στα μαθήματα αυτά είναι περιορισμένος (περίπου 10 φοιτητές ανά άσκηση/σεμινάριο) και η παρουσία υποχρεωτική. Τα κριτήρια επιλογής στα μαθήματα αυτά ορίστηκαν με απόφαση της υπ' αριθ. 10/04.06.08 ΓΣ σε σχέση με το εξάμηνο εγγραφής και την επιτυχία στο προαπαιτούμενο μάθημα. Υπενθυμίζεται ότι οι φοιτητές/τριες εισαγωγής μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2006/07 υποχρεούνταν να επιτύχουν σε ένα τουλάχιστον μάθημα αυτής της κατηγορίας για να αποφοιτήσουν. Σύμφωνα με απόφαση της ΓΣ (αρ. 10/04.06.08) οι φοιτητές που εισήχθησαν στο ακαδημαϊκό έτος 2007/08 και μετά υποχρεούνται να επιτύχουν σε τρεις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ, 2004/05-2009/10

ΜΑΘΗΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ/ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ/ΑΠΟΤΥΧΟΝΤΕΣ					
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Θέματα Οικονομικής Ανάπτυξης	2/1/1					
Οικογενειακές Υποθέσεις	8/7/1	9/9/0				
Πολιτισμός και Κοινωνία στη Σύγχρονη Ελλάδα	9/5/4					
Εθνογραφία Άλλων Κοινωνιών	11/9/2	9/6/3				
Γλωσσικές Μυθολογίες	6/5/1			3/3/0		
Σεμινάριο Πραγματολογίας					6/5/1	
Ανάγνωση της Εικόνας	8/7/1		10/8/2	9/9/0		
Ανθρωπολογία της Αναπαραγωγής	6/6/0					

ΜΑΘΗΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ/ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ/ΑΠΟΤΥΧΟΝΤΕΣ					
	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Προφορική Ιστορία	10/7/3					
Πηγές για την Ιστορία των Οθωμανικών Βαλκανίων	2/2	6/5/1	5/4/1		3/3	
Ιστορία Αρχαίου Κόσμου III	13/12/1		8/8/0	12/12/0		
Μετανάστευση και Μειονότητες	10/10	10/7/3	2/1/1	4/3/1	8/7/1	
Φύλο και Βιοτεχνολογίες	11/10/1					
Οι Αναπτυξιακοί Σκοποί του ΟΗΕ		6/3/3				
Σύγχρονες τάσεις στην Ανθρωπολογία της Μουσικής		5/5/0	11/8/3	9/4/5		
Πηγές Νεώτερης Ελληνικής Ιστορίας		10/9/1				
Τεχνολογίες του Φύλου		8/7/1				
Ζητήματα Κοινωνικής Θεωρίας		2/2/0	2/0			
Παιδιά, Νέοι και Υγεία		8/7/1				
Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης		5/3/2	3/3/0	7/6/1	12/12	
Ανθρωπολογία της Κατανάλωσης					6/6	
Ανθρωπολογία του Αστικού Χώρου					10/10	10/8/2
Γλώσσα και Εθνικισμός		2/1/1				
Η Φιλανθρωπία στη Λέσβο		5/2/3				
Ιστοριογραφία του Βυζαντίου					3/3	7/7
Ιερά Εξέταση στην Ευρώπη και το Νέο Κόσμο, 15 ^{ος} -18 ^{ος} αι.					10/12/2	
Ώψεις της Έννοιας του Προσώπου			9/8/1	2/2/0	3/4/1	4/3/1
Ιστορική Δημογραφία			6/3/3	7/7/0	6/12/6	11/10/1
Θεωρία Οικονομικής Σκέψης			3/3/0			
Συλλογική Μνήμη, Μνημεία και Αστικός Χώρος			7/7/0			
Μεταβίβαση και Αστικός Χώρος			7/4/3			
Ανθρωπολογία της Συγγένειας				3/3/0		
Ανθρωπολογία των Φύλων				10/7/3		
Πολιτισμός και Κοινωνία στη Σύγχρονη Ελλάδα				8/7/1		
Φάρμακα και Κοινωνία				11/11/0	4/4	
Δημόσια Μνήμη και Αστικός Χώρος				8/6/2		
Οι Μεταμορφώσεις της Αθήνας τον 20 ^ο αι.					11/12/1	
Ανθρωπολογία της Τροφής						12/12
Εξεγέρσεις στον Μεσαίωνα και την Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη						4/4

3.2.4. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στο Τμήμα έχει θεσμοθετηθεί η πτυχιακή εργασία, χωρίς να είναι υποχρεωτική. Η πτυχιακή αντιστοιχεί σε πιστωτικές μονάδες δύο μαθημάτων. Από το ακαδημαϊκό έτος 2000 που θεσπίστηκε η πτυχιακή εργασία μέχρι σήμερα έχουν υποστηριχθεί επιτυχώς 48 πτυχιακές εργασίες (Παράρτημα Ε.4.) Η επιλογή πτυχιακής εργασίας από φοιτητή/τρια γίνεται μετά από συνεννόηση με διδάσκοντα και στο γνωστικό αντικείμενο που αυτός διδάσκει και η εκπόνησή της διαρκεί τουλάχιστον ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο. Οι επιβλέποντες διδάσκοντες αναλαμβάνουν να επιβλέψουν την βιβλιογραφική, αρχειακή ή επιτόπια έρευνα εργασία των φοιτητών, καθώς και τη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας. Στο διάστημα αυτό βρίσκονται σε επικοινωνία με

τους φοιτητές. Η πτυχιακή εργασία εξετάζεται μπροστά σε επιτροπή που αποτελούν ο επιβλέπων και δύο άλλοι διδάσκοντες.

3.2.5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Η αξιολόγηση των μαθημάτων βασίστηκε σε ερωτηματολόγιο, το οποίο μοιράστηκε στους φοιτητές/τριες του Τμήματος για το σκοπό αυτό (Παράρτημα Η.3.). Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο Φοιτητικός Σύλλογος του Τμήματος με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, στο πλαίσιο της αντίθεσης του προς την εφαρμογή του ισχύοντος νόμου, κάλεσε με ηλεκτρονικό μήνυμά του τους φοιτητές να απόσχουν από τη συμπλήρωση του σχετικού ερωτηματολογίου ανά μάθημα. Η ανταπόκριση των φοιτητών στο μήνυμα αυτό φαίνεται να υπήρξε εξαιρετικά μεγάλη, μολοντί την αποχή πιθανόν ενίσχυσε σε κάποιο μέτρο η έλλειψη σχετικής εμπειρίας, η αδιαφορία κ.ά. Πάντως, όλοι οι διδάσκοντες χωρίς εξαίρεση ακολούθησαν τις οδηγίες της Επιτροπής Αξιολόγησης και εφήρμοσαν τη διαδικασία της διανομής του πρότυπου ερωτηματολογίου. Συγκεκριμένα, τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν μέσα σε τακτή προθεσμία, συμπληρώθηκαν από τον διδάσκοντα, συγκεντρώθηκαν από εθελοντές φοιτητές ανά μάθημα και παραδόθηκαν στη Γραμματεία σε σφραγισμένο και υπογεγραμμένο φάκελο. Η Επιτροπή επεξεργάστηκε τις πληροφορίες των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων και γνωστοποίησε τα δεδομένα στους ενδιαφερόμενους διδάσκοντες. Συνολικά, συμπληρώθηκαν 37 ερωτηματολόγια σε 12 μαθήματα. Είναι ευνόητο ότι ο αριθμός αυτός είναι αποκαρδιωτικά μικρός για τη συναγωγή οποιουδήποτε ασφαλούς συμπεράσματος και το δείγμα με κανένα τρόπο δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι το υλικό προέρχεται από φοιτητές οι οποίοι κατά τεκμήριο είναι τακτικοί στην παρακολούθηση μαθημάτων και, προφανώς, προέρχονται από εκείνο το ποσοστό που εκδηλώνει εντονότερο ενδιαφέρον για το επίπεδο των σπουδών και τις ακαδημαϊκές διαδικασίες. Πάντως, το εγχείρημα συνιστά μια πρωτόγνωρη εμπειρία και εύλογα μπορούμε να υποθέσουμε ότι τα επόμενα χρόνια θα ακολουθήσει ανοδική τροχιά τόσο από ποσοτική όσο και ποιοτική άποψη. Με δεδομένη την επιφύλαξη που διατυπώθηκε παραπάνω, οι παρατηρήσεις που ακολουθούν μπορούν να έχουν αποκλειστικά και μόνο ενδεικτικό χαρακτήρα.

Στο μεγαλύτερο μέρος τους οι φοιτητές που απάντησαν στα ερωτηματολόγια δηλώνουν ικανοποιημένοι με τους στόχους και την ύλη των διδασκόμενων μαθημάτων (ερωτήσεις 1-10). Μολτατά φαίνεται κάπως έντονη η αντίθεση τους στη σκοπιμότητα των φροντιστηρίων (ερωτήσεις 11-12). Τα μαθήματα από τα οποία προέρχονται τα ερωτηματολόγια προφανώς δεν υιοθετούν στο σύνολο τους τον κανόνα εκπόνησης γραπτών εργασιών και, συνεπώς, οι απαντήσεις που αφορούν σε αυτές δεν μπορούν να αξιολογηθούν (ερωτήσεις 15-21). Σχετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η αξιολόγηση των διδασκόντων από τους φοιτητές (ερωτήσεις 22-27), η οποία σε γενικές γραμμές επιτρέπει να διαμορφώσουμε μια ευνοϊκή, ή ακόμη και πολύ θετική, εικόνα. Ωστόσο, η εικόνα που αφορά στο κατά πόσο κάθε διδάσκων είναι προσιτός στους φοιτητές προξενεί κάποιον προβληματισμό: μολοντί σχετικά καλή στον μέσο όρο της, εάν κάποιος λάβει υπόψη του το περιορισμένο μέγεθος του Τμήματος, πιθανόν θα προσδοκούσε ακόμη καλύτερα αποτελέσματα, ώστε η οικειότητα και το πνεύμα συνεργασίας ανάμεσα σε διδάσκοντες και φοιτητές να συνιστούσε κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα του. Το σημείο αυτό απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση, στο μέτρο μάλιστα που, όπως ήδη ειπώθηκε, το δείγμα των φοιτητών που ανταποκρίθηκε στις απαιτήσεις του ερωτηματολογίου μπορούμε να υποθέσουμε ότι, λόγω της τακτικής παρακολούθησης των μαθημάτων, έχει περισσότερες ευκαιρίες επικοινωνίας με τους διδάσκοντες. Οι απαντήσεις που αφορούν στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων των φοιτητών, από την πλευρά της μελέτης και της παρακολούθησης (ερωτήσεις 33) δε φαίνεται να οδηγούν σε αξιόπιστα συμπεράσματα. Οι φοιτητές υπερεκτιμούν την ένταση και τον χρόνο της μελέτης τους σε κάθε μάθημα και οι απαντήσεις τους με κανένα τρόπο δεν αντιστοιχούν στον τεκμηριωμένο μέσο όρο επιτυχίας στις γραπτές εξετάσεις κάθε εξαμήνου.

3.3. Θερινή Πρακτική Άσκηση

(υπεύθυνη Έφη Πλεξουσάκη, μόνιμη επίκουρη καθηγήτρια)

Στο Τμήμα έχει θεσμοθετηθεί Πρόγραμμα Θερινής Πρακτικής Άσκησης (ΘΠΑ) από το ακαδημαϊκό έτος 2003/04, το οποίο έχει διεξαχθεί με επιτυχία μέχρι και το τρέχον ακαδημαϊκό έτος. Το Πρόγραμμα αυτό έχει χρηματοδοτηθεί από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» (ΕΠΕΑΕΚ) II (μέτρο 2.4, ενέργεια 2.4.2.) του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης για τέσσερα χρόνια, αλλά το Τμήμα αποφάσισε να το διατηρήσει ακόμη και μετά το πέρας της χρηματοδότησης αυτής. Κατά την πρόσφατη αξιολόγηση του Προγράμματος αυτού από το Υπουργείο Παιδείας, το Τμήμα έλαβε την υψηλότερη βαθμολογία (9,1) ανάμεσα σε όλα τα Τμήματα ελληνικών ΑΕΙ και ο προϋπολογισμός του σχεδόν πενταπλασιάστηκε, δημιουργώντας περισσότερες απαιτήσεις αλλά και προσδοκίες για το πρόγραμμα.

Στο πλαίσιο της Θερινής Πρακτικής Άσκησης το Τμήμα συνεργάζεται με ερευνητικούς και επαγγελματικούς φορείς σχετικούς με τα αντικείμενα σπουδών στο Τμήμα: δημόσια και ιδιωτικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα, ΜΚΟ, μουσεία και νομαρχιακές υπηρεσίες πολιτισμού. Η ανάπτυξη τέτοιου τύπου συνεργασιών κρίνεται απαραίτητη από τα μέλη ΔΕΠ, καθώς με αυτόν τον τρόπο καθίσταται γνωστή στους συγκεκριμένους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς χώρους η φυσιογνωμία των αποφοίτων του τμήματος, ενώ παράλληλα επιδιώκεται η ευρύτερη γνωστοποίηση στο εργασιακό περιβάλλον, εκτός του πανεπιστημιακού χώρου, η ακαδημαϊκή ταυτότητα του Τμήματος.

Η Θερινή Πρακτική Άσκηση απευθύνεται σε προπτυχιακούς τεταρτοετείς και τριτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες αλλά δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα. Η άσκηση αυτή διαρκεί τέσσερις με πέντε εβδομάδες κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο και στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριων με επιστημονικές μεθόδους που αφορούν στη διαχείριση και οργάνωση αρχειακού υλικού, στην επιτόπια συλλογή πληροφοριών και τη χρήση τους για την οργάνωση εκθέσεων και άλλων δραστηριοτήτων (π.χ. εργαστήρια για παιδιά και ενήλικες), στην ταξινόμηση ερευνητικού υλικού σε βάσεις δεδομένων, στην αποδελτίωση υλικού, στη σύνταξη ευρετηρίων, κ.ά.

Μέσω της ΘΠΑ. επιδιώκεται:

- να προσεγγίσουν οι φοιτητές/τριες από μία διαφορετική, σε σχέση με τη συμμετοχή τους σε μαθήματα, σκοπιά γνωστικές περιοχές της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας,
- να γνωρίσουν επαγγελματικούς χώρους (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, μουσεία) όπου χρησιμοποιούνται τα επιστημονικά εργαλεία και οι μέθοδοι τις οποίες έχουν διδαχθεί, και
- να γίνει γνωστή στους συγκεκριμένους επιστημονικούς επαγγελματικούς χώρους η φυσιογνωμία των αποφοίτων του Τμήματος.

Τους φοιτητές/τριες που συμμετέχουν στην πρακτική άσκηση παρακολουθούν οι φορείς στους οποίους κατανέμονται και οι οποίοι καταθέτουν σχετική έκθεση για κάθε φοιτητή/τρια ξεχωριστά. Επιπλέον, τους φοιτητές/τριες παρακολουθούν διδάσκοντες του Τμήματος που έχουν αναλάβει την ενημέρωση και την εποπτεία των φοιτητών/τριών ως προς τις υποχρεώσεις τους (ημερολόγιο, έκθεση). Στο πλαίσιο αυτής της δράσης υπάρχει και συνεργασία των διδασκόντων με τους φορείς που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007/08 το Τμήμα συνεργάστηκε με 19 φορείς και ασκήθηκαν 37 φοιτητές/τριες, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 συνεργάστηκε με 22 φορείς και ασκήθηκαν συνολικά 22 φοιτητές ενώ, τέλος, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 το Τμήμα συνεργάστηκε με 19 φορείς και συμμετείχαν 19 φοιτητές/τριες.

Τα αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης είναι εξαιρετικά ενθαρρυντικά, γεγονός που πιστοποιείται τόσο από τους ίδιους τους φοιτητές/τριες, τους διδάσκοντες, αλλά και τους φορείς που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Οι φοιτητές/τριες έρχονται σε μια πρώτη επαφή με επαγγελματικούς χώρους και αξιολογούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτούν στο Τμήμα, ενώ οι φορείς έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν και να αξιολογήσουν τους φοιτητές/τριες του Τμήματος.

ΦΟΡΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΕ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2003-2010

1. Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ) νομού Λέσβου, Μυτιλήνη. Συνεργάτιδα: Κατερίνα Καραγιαννοπούλου, Προϊσταμένη.
2. ΓΑΚ νομού Κυκλάδων, Σύρος. Συνεργάτιδα: Αγγελική Ψιλοπούλου, Προϊσταμένη.
3. ΓΑΚ νομού Σάμου, Σάμος. Συνεργάτης: Χρήστος Λάνδρος, Προϊστάμενος.
4. ΓΑΚ νομού Χίου, Χίος. Συνεργάτιδα: Ιουλία Φαράκλα, Προϊσταμένη.
5. ΓΑΚ νομού Δράμας, Δράμα.
6. Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη. Συνεργάτης: Νέστωρ Μπαμίδης, Διευθυντής.
7. Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (ΑΣΚΙ), Αθήνα. Συνεργάτες: Βαγγέλης Καραμανωλάκης και Ιωάννα Παπαθανασίου, Ιστορικοί.
8. Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ), Τμήμα Γενεαλογίας, Αθήνα. Συνεργάτης: Μιχάλης Βαρλάς, Υπεύθυνος.
9. Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ), Τομέας έρευνας και διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς, Αθήνα. Συνεργάτες: Κλεοπάτρα Φέρλα, Υπεύθυνη, και Γιώργος Τζεδόπουλος, Ιστορικός.
10. Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου «Εργάνη», Μυτιλήνη. Συνεργάτης: Κρίστης Κονναρής, Ιστορικός.
11. Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών (ΚΜΣ), Αθήνα. Συνεργάτης: Σταύρος Ανεστίδης, Διευθυντής.
12. Ιστορικό Αρχείο Δήμου Πειραιά, Πειραιάς. Συνεργάτιδα: Λίτσα Μπαφούνη, Ιστορικός.
13. Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού Δήμου Καλαμαριάς, Θεσσαλονίκη: Συνεργάτιδες: Αμαλία Πασαλίδου, Πρόεδρος ΔΣ, και Ελένη Ιωαννίδου, Ιστορικός.
14. Φιλανθρωπικά Καταστήματα Μυτιλήνης, Μυτιλήνη. Συνεργάτιδα: Στέλλα Σημαντήρη, Προϊσταμένη.
15. Ιστορικό Αρχείο Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα. Συνεργάτιδα: Άντα Διάλλα.
16. Μουσείο Μπενάκη, Τμήμα Ιστορικών Αρχείων, Κηφισιά Συνεργάτιδα: Βαλεντίνη Τσελικά, Υπεύθυνη.
17. Μουσείο Τεριάντ, Βαρεία Μυτιλήνης. Συνεργάτης: Κώστας Μανιατόπουλος, Διευθυντής.
18. Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, Τμήμα Εθνογραφικών Συλλογών, Ηράκλειο. Συνεργάτες: Αγγελική Μπαλτατζή, Επιμελήτρια, και Αγησίλαος Καλουτσάκης.
19. Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο Λάρισας, Λάρισα. Συνεργάτιδα: Κωνσταντίνα Κόντσα, Αρχαιολόγος-Ιστορικός.
20. Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνου, Ρέθυμνο. Συνεργάτιδα: Αναστασία Πλατυρράχου.
21. Μουσείο Σολωμού και Επιφανών Ζακυνθίων, Ζάκυνθος. Συνεργάτιδα: κ. Δεμέτη.
22. Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθήνας, Γραφείο Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, Αθήνα. Συνεργάτης: Στάθης Γκότσης, Ιστορικός.
23. Υπουργείο Πολιτισμού, Κέντρο Μελέτης Νεότερης Κεραμικής, Αθήνα. Συνεργάτιδα: Βασιλική Πέννα, Διευθύντρια.
24. Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Υπηρεσία Έρευνας και Προβολής, Αθήνα. Ελένη Μπενέκη, Προϊσταμένη.

25. Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερευνας της Ελληνικής Κοινωνίας (ΚΕΕΚ), Αθήνα. Συνεργάτες: Λίλυ Στυλιανούδη, Διευθύνουσα, Ρωξάνη Βαξεβάνογλου, Νίκος Καμπέρης και Γιούτα Λάουτ-Μπάκα, Ερευνητές.
26. Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Μελέτης Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα. Συνεργάτιδες: Καίτη Καμηλάκη-Πολυμέρη Διευθύντρια, Βασιλική Χρυσανθοπούλου, Ερευνήτρια.
27. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας, Αθήνα. Συνεργάτιδα: Μαρίνα Πετρονώτη, Κύρια Ερευνήτρια.
28. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ), Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα. Συνεργάτιδα: Μαρία-Χριστίνα Χατζηϊωάννου, Ιστορικός.
29. Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών (πρώην «Διοτίμα»), Αθήνα. Συνεργάτιδα: Μαρία Τζαβάρα, Διευθύντρια.
30. Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), Αθήνα. Συνεργάτιδες: Ειρήνη Μάρη και Μαρία Γκασούκα, Διευθύντριες.
31. Γυναικείο Αρχείο «Δελφύς», Αθήνα. Συνεργάτιδες: Αλέκα Μπουτζουβή και Άννα Μιχοπούλου, Ιστορικοί.
32. Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Τομέας Προαγωγής της Υγείας στα Σχολεία, Αθήνα. Συνεργάτιδα: Κατερίνα Σώκου, Υπεύθυνη.
33. Δήμος Ρόδου, Διεύθυνση Ερευνών, Ρόδος. Συνεργάτιδες: Λιλή Κριστοφάκη-Τρύπη, Δημοτική Σύμβουλος και Ντιάνα Τράκα, Κοινωνική Ανθρωπολόγος.
34. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λέσβου, Διεύθυνση Πολιτισμού, Τουρισμού, Παιδείας και Αποδήμων, Μυτιλήνη. Συνεργάτιδα: Αγγελική Πολιτάκη, Κοινωνική Ανθρωπολόγος.
35. Υπουργείο Ανάπτυξης, Κέντρο Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Β. Αιγαίου (ΚΕΤΑ), Μυτιλήνη. Συνεργάτιδα: κ. Σταυρουλάκη.
36. Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Αθήνα. Συνεργάτες: Ναντίνα Χριστοδούλου, Κοινωνική Ανθρωπολόγος, και Σπύρος Κουλοχέρης, Προϊστάμενος Νομικής Υπηρεσίας.
37. Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών (Πανελλήνιο Δίκτυο Μεταναστριών Γυναικών), Αθήνα. Συνεργάτιδα: Ναντίνα Χριστοδούλου, Ερευνήτρια-Κοινωνική Ανθρωπολόγος.
38. Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αλλοδαπών Αγιάσου Λέσβου-Villa Azadi, Ίδρυμα «Θεομήτωρ», Αγιάσος. Συνεργάτες: Salinia Stroux και Δημήτρης Παπανδρέου, Διευθυντές.
39. Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ) «Αριάδνη», Παράρτημα Αγίου Νικολάου, Ηράκλειο. Συνεργάτες: Κ. Σκουλάς, Διευθυντής, και Χριστίνα Παπαγγέλου, Γραμματέας.
40. ΚΕΘΕΑ, Μονάδα Συμβουλευτικής και Επανένταξης Ιωαννίνων, Ιωάννινα. Συνεργάτης: Γιάννης Παπαχρήστου, Υπεύθυνος.
41. ΚΕΘΕΑ, Συμβουλευτικό Κέντρο και Ανοιχτή Θεραπευτική Κοινότητα Καβάλας «Κιβωτός», Καβάλα. Συνεργάτιδα: Νικολέττα Μαρμάνη, Υπεύθυνη.
42. ΚΕΘΕΑ «Οξυγόνο», Πάτρα. Συνεργάτης: Νίκος Σπηλιόπουλος, Υπεύθυνος.
43. ΚΕΘΕΑ «Στροφή», Συμβουλευτικός Σταθμός Λέσβου, Μυτιλήνη. Συνεργάτιδα: Αγγελική Σανδήλου, Υπεύθυνη.
44. ΟΚΑΝΑ, Κέντρο Πρόληψης «Ιπποκράτης», Κως.

3.4. Το Πρόγραμμα Erasmus

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας έχει δρομολογήσει συνεργασίες με πολλά Τμήματα, που θεραπεύουν ανάλογα γνωστικά αντικείμενα, στο πλαίσιο του προγράμματος εκπαιδευτικής συνεργασίας Erasmus και υποδέχεται κάθε χρόνο φοιτητές και φοιτήτριες από διαφορετικά Πανεπιστήμια. Έχει επίσης υποδεχθεί μέλη ΔΕΠ άλλων πανεπιστημίων, ενώ μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετείχαν στο πρόγραμμα, επισκεπτόμενα συνεργαζόμενους φορείς. Ας

σημειωθεί, όμως, ότι το Τμήμα υποδέχεται, αλλά και στέλνει φοιτητές Erasmus, και μέσα από τις συμβάσεις που έχει υπογράψει κεντρικά το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και με άλλα Πανεπιστήμια, επομένως υπάρχουν περισσότερες επιλογές.

Το Πρόγραμμα Σπουδών έχει αναγνωριστικότητα στο πλαίσιο των ανταλλαγών Erasmus. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 το Τμήμα υποδέχτηκε επτά (7) φοιτητές Erasmus και το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 δέκα (10) φοιτητές. Στο Τμήμα ισχύει το σύστημα ECTS και κάθε μάθημα αντιστοιχεί με 5,5 πιστωτικές μονάδες. Για τους αλλοδαπούς φοιτητές του προγράμματος Erasmus το Τμήμα προσφέρει κύκλο δώδεκα τρίωρων διαλέξεων στα αγγλικά από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.

Πάντως, το Τμήμα θεωρεί ότι η συμμετοχή των δικών του φοιτητών στις ανταλλαγές είναι χαμηλότερη του αναμενομένου και οφείλει να διερευνήσει τους λόγους. Αναλυτικές πληροφορίες για το πρόγραμμα Erasmus είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Το Τμήμα έχει συνάψει διμερείς συμβάσεις με τα τμήματα κοινωνικών επιστημών των παρακάτω πανεπιστημίων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	ΧΩΡΑ	ΠΟΛΗ
University College London	Βρετανία	Λονδίνο
Freie Universität Berlin	Γερμανία	Βερολίνο
Johann Wolfgang Goethe-Universität	Γερμανία	Φραγκφούρτη
Universität Kassel	Γερμανία	Κάσελ
Aarhus Universitet	Δανία	Άαρχους
Universidad Miguel Hernandez	Ισπανία	Αλικάντε
Universidad De Barcelona	Ισπανία	Βαρκελώνη
Università Degli Studi Di Genova	Ιταλία	Γένοβα
Università Di Bologna	Ιταλία	Μπολόνια
Universiteit Leiden	Ολλανδία	Λέιντεν
University Of Amsterdam	Ολλανδία	Άμστερνταμ
University Of Wroclaw	Πολωνία	Βρότσλαβ
Universidade De Coimbra	Πορτογαλία	Κοΐμπρα
Boğaziçi Üniversitesi	Τουρκία	Κωνσταντινούπολη
İstanbul Bilgi Üniversitesi	Τουρκία	Κωνσταντινούπολη
Charles University In Prague	Τσεχία	Πράγα
University Of West Bohemia	Τσεχία	Πλζεν
University Of Tampere	Φινλανδία	Τάμπερε
University Of Oulu	Φινλανδία	Ούλου

3.5. Διεθνές Ακαδημαϊκό Δίκτυο BORDER CROSSINGS

Από το 2005 μέχρι και σήμερα το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας συμμετέχει ενεργά στο διεθνές ακαδημαϊκό δίκτυο BORDER CROSSINGS, το οποίο ιδρύθηκε από διδάσκοντες και φοιτητές των πανεπιστημίων Δυτικής Μακεδονίας (Φλώρινα), Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη), Ιωαννίνων, Παντείου (Αθήνα) και Αιγαίου (Μυτιλήνη) από την Ελλάδα, καθώς και των πανεπιστημίων Κυρίλλου και Μεθοδίου (Σκόπια, πΓΔΜ) και Λιουμπλιάνας (Σλοβενία). Το δίκτυο BORDER CROSSINGS στοχεύει στην ανάπτυξη της συνεργασίας στο πεδίο της μελέτης του βαλκανικού χώρου (με έμφαση στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες), μέσω της διοργάνωσης φοιτητικών συνεδρίων, θερινών σεμιναρίων, καθώς και μέσω εκδόσεων και άλλων μορφών ακαδημαϊκών ανταλλαγών. Στο δίκτυο συμμετέχουν σήμερα πανεπιστημιακά τμήματα από την Ελλάδα, τη Σλοβενία, τη Σερβία, την πΓΔΜ, την Κροατία, τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία.

Το δίκτυο έχει διοργανώσει μέχρι σήμερα οκτώ (8) συνέδρια για προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές στα Σκόπια (Νοέμβριος 2003), τη Φλώρινα (Μάιος 2004), τα Ιωάννινα (Μάιος 2005), την Οχρίδα της ΠΓΔΜ (Μάιος 2006), το Σάλοβτσι της Σλοβενίας (Απρίλιος 2007), την Κορυτσά της Αλβανίας (Μάιος 2008), το Πλόβντιβ της Βουλγαρίας (Απρίλιος 2009) και το Ζάνταρ της Κροατίας (Απρίλιος 2010). Στα συνέδρια αυτά συμμετείχαν πάνω από 700 φοιτητές και διδάσκοντες από διάφορες βαλκανικές χώρες και δεκάδες από το Τμήμα μας. Τα συνέδρια δημιουργούν πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και καλλιεργούν προοπτικές για μελλοντικές κοινές ερευνητικές δράσεις.

Από το 2006 και κάθε χρόνο το δίκτυο διοργανώνει θερινά σεμινάρια (summer school) στην πόλη της Κόνιτσας με τίτλο «Ανθρωπολογία, Εθνογραφία και Συγκριτική Λαογραφία του Βαλκανικού Χώρου», στα οποία συμμετείχαν μέχρι στιγμής πάνω από 500 φοιτητές από ολόκληρο τον κόσμο. Το δίκτυο εκδίδει στην αγγλική γλώσσα, και σε συνεργασία με τον γερμανικό εκδοτικό οίκο LIT, συλλογικούς τόμους με δημοσιεύσεις που προέρχονται από πρωτογενή έρευνα όσων συμμετέχουν στα θερινά σεμινάρια της Κόνιτσας (<http://www.bordercrossings.eu/el/homepage/activities>).

3.6. Απαντήσεις των Διδασκόντων στα Ερωτήματα σχετικά με το ΠΠΣ

Οι απαντήσεις των διδασκόντων κατά την περίοδο της διετούς αξιολόγησης διαφοροποιούνται σε σχέση με τα διαφορετικά ερωτηματολόγια στα οποία κλήθηκαν να απαντήσουν. Το ερωτηματολόγιο για το έτος 2008/09 καλύπτει περισσότερες περιοχές σε σχέση με τα απογραφικά δελτία εξαμηνιαίων μαθημάτων του έτους 2009/10, τα οποία επιπλέον δεν επιτρέπουν ποσοτικοποιήσεις. Παρά ταύτα υπάρχουν σημεία στα οποία τα δύο ερωτηματολόγια επικαλύπτονται και λειτουργούν συμπληρωματικά, επιτρέπουν επομένως τη συσχέτισή τους.

Ως προς τα ερωτηματολόγια του 2008/09 πρέπει να σημειωθεί καταρχήν ότι δεν απάντησαν σε όλες τις ερωτήσεις και οι 21 διδάσκοντες που τα συμπλήρωσαν, είτε επειδή δεν είχαν διαμορφωμένη άποψη είτε επειδή δε θεώρησαν σκόπιμο να απαντήσουν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Στην ανάλυση που ακολουθεί, όμως, το δείγμα αφορά το σύνολο των 24 διδασκόντων (N24=100%) ανεξάρτητα του πόσοι απάντησαν κάθε φορά στην συγκεκριμένη ερώτηση.

Στο ερωτηματολόγιο του 2008/09 οι περισσότερες ερωτήσεις 35 από τις 63) αφορούν το ΠΠΣ και μπορούν να κατανεμηθούν σε τρεις κατηγορίες:

- σε αυτές που αφορούν την οργάνωση του ΠΠΣ (3, 4, 5, 13, 17, 19, 20, 21, 22),
- σε αυτές που αφορούν τις υποστηρικτικές υποδομές της διδασκαλίας (14, 16, 40α, 40γ, 41α, 41γ),
- σε αυτές που αφορούν την οργάνωση και εφαρμογή του διδακτικού έργου και την ανταπόκριση φοιτητών σε αυτό (6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 18, 28, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 44α, 44β, 45, 46, 47).

Από την πρώτη κατηγορία ερωτήσεων προκύπτει ότι περισσότερο από το 50% των διδασκόντων βρίσκουν την οργάνωση σπουδών σε δύο κύκλους αρκετά (33,3%) ή πάρα πολύ ικανοποιητική (20,8%), σε αντίθεση με το 12,5% που την θεωρεί μέτρια ικανοποιητική. Αντιστοίχως, το 41,7% θεωρεί ότι η αναλογία υποχρεωτικών μαθημάτων/μαθημάτων επιλογής πρέπει να παραμείνει η ίδια, σε αντίθεση με το 8,3% που δηλώνει ότι πρέπει να αυξηθεί και το 12,5% που δηλώνει ότι πρέπει να μειωθεί. Ειδικότερα για τον δεύτερο κύκλο σπουδών, το 41,7% δηλώνει ότι πρέπει να παραμείνει στην ίδια μορφή, σε αντίθεση με το 4,2% (οργάνωση ανά κατεύθυνση) και το 12,5% (οργάνωση ανά θεματική κατηγορία). Η ικανοποίηση των διδασκόντων για τους δύο κύκλους σπουδών αντανακλά την πεποίθησή τους για την αναγκαιότητα διδασκαλίας ενός βασικού κορμού γνωστικών αντικειμένων στην κοινωνική ανθρωπολογία και την ιστορία που παρέχεται σε όλους τους φοιτητές/τριες. Με βάση αυτές τις γνώσεις μπορούν να αξιοποιήσουν καλύτερα τις γνώσεις που παρέχονται στον δεύτερο κύκλο σπουδών, στον οποίο όλα τα μαθήματα είναι ελεύθερες επιλογές.

Αρκετά και πολύ ικανοποιημένο για τις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια δήλωσε το 20,8% και το 16,7%, σε αντίθεση με το 12,5% και το 4,2%, που δήλωσε λίγο ή καθόλου ικανοποιημένο. Γενικά η εμπειρία από τις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια κρίνεται ικανοποιητική στο βαθμό που επιτρέπει μια περισσότερο συστηματική εμπλοκή των φοιτητών/τριών με αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα, ενισχύοντας την σταθερή επικοινωνία διδασκόντων/διδασκομένων και καλλιεργώντας στους φοιτητές/τριες περισσότερες δεξιότητες.

Μέτρια, αρκετά ή πολύ ικανοποιημένο δήλωσε το 4,2%, το 33,8% και το 16,7% αντίστοιχα, σε σχέση με την διεξαγωγή της Θερινής Πρακτικής Άσκησης. Το 29,2% δήλωσε ότι θα χρησιμοποιήσει την εμπειρία της Θερινής Άσκησης στην αναδιαμόρφωση του Προγράμματος σπουδών, σε σχέση με το 8,3% που απάντησε αρνητικά. Ο θεσμός αυτός, που υπάρχει από το 2004, δεν επέτρεψε μόνο σε πολλούς φοιτητές να γνωρίσουν χώρους εργασίας και αντικείμενα που τους ενδιαφέρουν, αλλά ανέπτυξε τις σχέσεις του Τμήματος με πολλούς επαγγελματικούς και ερευνητικούς φορείς, που με τη σειρά τους ήσαν σε θέση να αξιολογήσουν τους φοιτητές/τριες του Τμήματος και κατ'επέκταση την ποιότητα της δουλειάς που γίνεται σε αυτό. Είναι στο χέρι του Τμήματος να αξιοποιήσει τις σχέσεις αυτές στο μέλλον. Να σημειωθεί ότι στις ερωτήσεις για την Θερινή Άσκηση και τις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια απάντησαν μόνο οι διδάσκοντες που είχαν συμμετοχή.

Όσον αφορά τις υποδομές της διδασκαλίας, προκύπτει μια μικτή εικόνα. Αρκετά ή πολύ ικανοποιημένο από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης για την κάλυψη των αναγκών των μαθημάτων τους δήλωσε το 33,3% και το 16,7% αντίστοιχα, ενώ το 20,8% δήλωσε μέτρια ικανοποιημένο, το 8,3% λίγο και το 4,2% καθόλου ικανοποιημένο. Ο σχετικά υψηλός βαθμός ικανοποίησης που υπάρχει για την επάρκεια της συλλογής της Βιβλιοθήκης είναι θετικό στοιχείο, αλλά το Τμήμα θα πρέπει να μεριμνήσει για να καλύψει τις ανάγκες των διδασκόντων που δεν δήλωσαν ικανοποιημένοι. Αυτό εξάλλου προκύπτει από τις απαντήσεις των απογραφικών δελτίων εξαμηνιαίων μαθημάτων (2009/10), όπου ορισμένοι συνάδελφοι επισημαίνουν ελλείψεις στη συλλογή της βιβλιοθήκης σε σχέση με την υποστήριξη των μαθημάτων τους, καθώς και την ανάγκη διασφάλισης της χρήσης βάσεων δεδομένων και ηλεκτρονικών περιοδικών, η οποία δεν υπήρξε συνεχής κατά το συγκεκριμένο ακαδημαϊκό έτος.

Ως προς τη διαδικασία διανομής των συγγραμμάτων, το 20,8% δήλωσε καθόλου ικανοποιημένο, το 12,5% λίγο και το 41,5% μέτρια ικανοποιημένο, ενώ κανείς δεν δήλωσε αρκετά ή πολύ ικανοποιημένος. Ας σημειωθεί, πάντως, ότι το σύστημα διανομής συγγραμμάτων δεν είναι ευθύνη του Τμήματος αλλά της πολιτείας. Έχει πολλές φορές επισημανθεί σε συζητήσεις στην ΓΣ ότι το σύστημα διανομής που θεσπίστηκε με τον Νόμο του 2007 δεν καταργεί απαραίτητα το ένα και μοναδικό σύγγραμμα, παρά τις δυνατότητες που δίνει έτσι ώστε να υπάρχει επιλογή από δύο ή και περισσότερες ομάδες εγχειριδίων που αθροιστικά καλύπτουν την ύλη. Επιπλέον τα εγχειρίδια διανέμονται αρκετές εβδομάδες αφού τα μαθήματα έχουν αρχίσει, γεγονός που επιβαρύνει σημαντικά την εκπαιδευτική διαδικασία. Λίγο πριν τη σύνταξη της έκθεσης αυτοαξιολόγησης το Τμήμα ενημερώθηκε για την αλλαγή του συστήματος διανομής συγγραμμάτων που κοινοποίησε το Υπουργείο Παιδείας.

Τέλος, η υποδομή διδασκαλίας ως προς την επάρκεια των αιθουσών διδασκαλίας και τον εξοπλισμό του Τμήματος δείχνει τα ακόλουθα: Το 16,7% δήλωσε καθόλου ικανοποιημένο, το 25% λίγο και το 25% μέτρια ικανοποιημένο σχετικά με την επάρκεια των αιθουσών διδασκαλίας. Αντίθετα το 8,3% δήλωσε αρκετά ικανοποιημένο και πολύ ικανοποιημένο το 8,3%. Η επάρκεια των αιθουσών για πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια θεωρείται πολύ ικανοποιητική από το 8,3%, αρκετά από το 16,7%, μέτρια από το 12,5%, λίγο από το 8,3% και καθόλου από το 4,2%. Επιπλέον, οι διδάσκοντες θεωρούν ότι οι χώροι του Τμήματος αλλά και του Πανεπιστημίου είναι δύσκολα προσβάσιμοι σε άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ). Το 45,8% δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο από την δυνατότητα πρόσβασης ΑΜΕΑ στους χώρους του Τμήματος, ενώ το 12,5% είναι λίγο ή μέτρια (12,5%) ικανοποιημένο. Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι οι αίθουσες διδασκαλίας των πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων είναι ικανοποιητικές, γεγονός που οφείλεται στην σχετική επάρκεια μικρών αιθουσών που μπορούν

να καλύψουν τις ανάγκες αυτού του τύπου μαθήματος. Αντίθετα οι αίθουσες των γενικών προπτυχιακών μαθημάτων, υποχρεωτικών και μαθημάτων επιλογής, δεν κρίνονται ικανοποιητικές. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το κτίριο Παπαρίσβα, όπου στεγάζονται οι περισσότερες αίθουσες, δεν είναι κατάλληλο, ενώ είναι απομονωμένο από τα άλλα κτίρια του Τμήματος, τα εργαστήρια, τη Γραμματεία και τα γραφεία των διδασκόντων. Αλλά και οι ίδιες οι αίθουσες είναι προβληματικές, αφού συχνά δεν έχουν επαρκή φωτισμό και σε περίπτωση προβολών δεν έχουν κατάλληλο εξοπλισμό συσκότισης. Τα συμπεράσματα αυτά λογικά επιβεβαιώνονται και από τις απαντήσεις στα απογραφικά δελτία (2009/10), όπου οι διδάσκοντες δηλώνουν σχετικά ικανοποιημένοι από την επάρκεια αιθουσών διδασκαλίας για σεμινάρια/πρακτικές ασκήσεις, αλλά λιγότερο ικανοποιημένοι από τις αίθουσες διδασκαλίας που χρησιμοποιούνται για μεγαλύτερα ακροατήρια. Η βελτίωση στον τομέα αυτό δεν είναι ευθύνη του Τμήματος αλλά του Πανεπιστημίου, το οποίο θα πρέπει να το αντιμετωπίσει με σχεδιασμένες και πειστικές κινήσεις. Γενικότερα, όμως, τα προβλήματα υποδομής δεν είναι άσχετα και με την υποχρηματοδότηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικότερα των περιφερειακών Πανεπιστημίων.

Στην τρίτη κατηγορία οι ερωτήσεις αφορούσαν την ανταπόκριση των φοιτητριών/των στα μαθήματα, την επικοινωνία διδασκόντων/διδασκομένων, καθώς και τις μορφές εξέτασης και διδασκαλίας και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν στα μαθήματα. Ανάλογες ερωτήσεις υπάρχουν και στα απογραφικά δελτία εξαμηνιαίων μαθημάτων (2009/10) και οι απαντήσεις στα δύο ερωτηματολόγια δεν διαφοροποιούνται. Ειδικότερα, όμως, για το ερωτηματολόγιο του 2008/09, για τα οποία μπορούν να υπάρχουν ποσοτικά δεδομένα, προέκυψε ότι η μεγάλη πλειοψηφία των διδασκόντων (83,3%) χρησιμοποίησε τον Οδηγό Σπουδών για να ενημερώσει τους φοιτητές/τριες για τα μαθήματα και το περιεχόμενό τους, ενώ επιπλέον το 58,3% και το 41,7% ενημέρωσαν με ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του Τμήματος ή κατά την πρώτη συνάντηση του μαθήματος. Οι επιλογές των διδασκόντων σε σχέση με τις πηγές μελέτης των φοιτητών αλλά και τους τρόπους αξιολόγησης δείχνουν μια ποικιλία, καθώς και αξιοσημείωτη χρήση νέων τεχνολογιών. Το 29,2% των διδασκόντων χρησιμοποιεί το πρόγραμμα VISTA για τα μαθήματα του, ενώ το 20,8 % χρησιμοποιεί το διαδίκτυο και το 8,3% φορητό υπολογιστή με αποθηκευμένες πληροφορίες. Ας σημειωθεί εδώ ότι κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 το Τμήμα ήταν δεύτερο στην κατάταξη του Πανεπιστημίου σε σχέση με τον αριθμό των μαθημάτων που διαθέτουν σελίδα στο VISTA. Ποικιλία εμφανίζεται και στις απαντήσεις σχετικά με τις μεθόδους διδασκαλίας. Δίπλα στην διάλεξη ως μέθοδο διδασκαλίας (87,5%), οι διδάσκοντες δήλωσαν ότι στα μαθήματά τους η διδασκαλία βασίζεται στην προφορική παρουσίαση φοιτητών (70,8%), την προβολή οπτικοακουστικού υλικού (41,6%) ή άλλη μορφή διδασκαλίας (20,8%). Είναι σκόπιμο να υπογραμμιστεί εδώ η διάθεση των διδασκόντων να χρησιμοποιήσουν άλλες, πλην της διάλεξης, διδακτικές μεθόδους. Με δεδομένο ότι οι επιλογές δεν προσδιορίζονται κεντρικά από το Τμήμα, αντανακλούν την διάθεση των διδασκόντων να μην περιορίζουν την διδασκαλία στις διαλέξεις, αλλά να τις συνδυάζουν και με άλλες μορφές διδασκαλίας, που κινητοποιούν περισσότερο το ενδιαφέρον των φοιτητών/τριών. Το Τμήμα θα έπρεπε να συζητήσει διεξοδικότερα το θέμα αυτό, στο βαθμό που εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης χρησιμοποιεί μεγάλος αριθμός διδασκόντων.

Σε σχέση με τις πηγές μελέτης, οι διδάσκοντες κατά 83,3% προτείνουν τα συγγράμματα και το 87,3% τη βιβλιογραφία. Το 58,4% προτείνει τις σημειώσεις και το 35,4% το δίκτυο για τη μελέτη της ύλης. Με βάση τα ποσοστά αυτά προκύπτει ότι οι διδάσκοντες προτείνουν ένα συνδυασμό πηγών μελέτης για τους φοιτητές/τριες, αλλά δεν είναι βέβαιο αν οι τελευταίοι ανταποκρίνονται σε αυτό. Η εμπειρία των περισσότερων διδασκόντων δείχνει ότι η χρήση των πηγών μελέτης είναι περιορισμένη, σε αντίθεση με τις, κακές κατά βάση, σημειώσεις που διακινούνται τις τελευταίες ημέρες πριν τις εξετάσεις, όπως συμβαίνει σε όλα τα ελληνικά πανεπιστήμια.

Οι διδάσκοντες του Τμήματος χρησιμοποιούν περισσότερες της μιας μορφής αξιολόγησης των φοιτητών στα υποχρεωτικά μαθήματα και τα μαθήματα επιλογής. Όλοι οι διδάσκοντες που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο (83,3%) αξιολογούν με βάση την γραπτή εξέταση στο τέλος

του εξαμήνου, αλλά το 63% αξιολογεί επιπλέον με βάση ατομική γραπτή εργασία, το 37,5% με βάση εξέταση προόδου, το 12,5% με ομαδική γραπτή εργασία και το 12,5% με προφορική εξέταση. Από τα ποσοστά αυτά είναι φανερή η προσπάθεια των διδασκόντων να χρησιμοποιήσουν μορφές αξιολόγησης πέραν της κλασικής γραπτής εξέτασης στο τέλος του εξαμήνου. Χρειάζεται, ωστόσο, το Τμήμα να εξετάσει περισσότερο τις εναλλακτικές αυτές μορφές αξιολόγησης.

Στις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια οι μορφές αξιολόγησης διαφέρουν σε σχέση με τα άλλα μαθήματα, με κύριο γνώρισμα ότι οι φοιτητές δεν εξετάζονται στο τέλος του εξαμήνου, αλλά αξιολογούνται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου με τρόπους που επιλέγει ο διδάσκων. Με αυτό το δεδομένο οι μορφές αξιολόγησης είναι πάντα περισσότερες της μιας, κάτι που αντανακλάται και στο ποσοστό 14,3% που δηλώθηκε για όλους τους τρόπους αξιολόγησης (τελική γραπτή εργασία, προφορικές παρουσιάσεις, τελική γραπτή εξέταση, άλλο).

Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, οι διδάσκοντες εκτιμούν ότι η προσέλευση στα μαθήματα κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2008/09 και 2009/10 είναι σχετικά περιορισμένη. Ας σημειωθεί ότι η σχετική ερώτηση δεν έκανε διάκριση ανάμεσα σε υποχρεωτικά μαθήματα και μαθήματα επιλογής, επειδή σχεδόν όλοι οι διδάσκοντες διδάσκουν και τα δύο. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09, έχοντας γνώση του αριθμού των εγγεγραμμένων φοιτητών με βάση τους καταλόγους δηλώσεων μαθημάτων που συντάσσει η Γραμματεία, το 12,5% των διδασκόντων εκτιμά ότι στα μαθήματά του η προσέλευση των φοιτητών είναι της τάξης του 40-60% του συνολικού αριθμού εγγεγραμμένων. Το 54,2% εκτιμά ότι τα μαθήματα παρακολουθεί το 20-40%, ενώ το 8,3% εκτιμά ότι η προσέλευση είναι της τάξης του 0-20%.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 και με βάση τις απαντήσεις στα απογραφικά δελτία μαθημάτων που συμπλήρωσαν οι διδάσκοντες, που συμπεριλαμβάνονται ξεχωριστά τα προπτυχιακά μαθήματα, τα σεμινάρια/πρακτικές ασκήσεις και τα μεταπτυχιακά μαθήματα, προκύπτει ότι στις δύο τελευταίες κατηγορίες μαθημάτων, όπου η παρουσία αποτελεί προϋπόθεση επιτυχίας, τα ποσοστά συμμετοχής εκτιμώνται ότι κυμαίνονται στο 80-100%. Αντίθετα στα προπτυχιακά μαθήματα η εκτίμηση των διδασκόντων σχετικά με τη συμμετοχή στο μάθημα, με βάση το αριθμό των φοιτητών που το δήλωσαν, κυμαίνεται ανάμεσα στο 20-40%, ενώ κάποιοι συνάδελφοι την εκτίμησαν ανάμεσα στο 0-20% και ορισμένοι δήλωσαν ότι δεν γνώριζαν.

Οι απαντήσεις αυτές πρέπει να αξιολογηθούν σε σχέση με τρεις παράγοντες. Ο πρώτος συνδέεται με το ότι πολλοί φοιτητές/τριες δεν διαμένουν στην Μυτιλήνη και εμφανίζονται κατά κύριο μόνο στις εξετάσεις. Ο δεύτερος αφορά την επιλογή των φοιτητών να αξιοποιούν το σύνολο των δυνατοτήτων εγγραφής που ισχύει στο Τμήμα (έως 9-10 μαθήματα ανά εξάμηνο για τους φοιτητές/τριες του τέταρτου και μεγαλύτερων ετών, έως 8-9 μαθήματα για τους φοιτητές των τριών πρώτων ετών), χωρίς να έχουν πρόθεση να τα παρακολουθήσουν όλα. Ο τρίτος παράγοντας είναι γενικότερος και συνδέεται με το γεγονός ότι η εμπειρία δείχνει ότι ανάλογη εικόνα ισχύει για τα περισσότερα πανεπιστημιακά τμήματα. Ο εξεταστοκεντρικός χαρακτήρας του ελληνικού πανεπιστημίου ενθαρρύνει τέτοια φαινόμενα και έχει διαχρονική ισχύ. Σε σχέση με αυτούς τους παράγοντες, η εικόνα που προκύπτει για το Τμήμα είναι ανάλογη άλλων τμημάτων κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

Πάντως, η παρουσία των φοιτητών/τριών στα μαθήματα, ανεξάρτητα από το εκτιμώμενο ποσοστό προσέλευσης, παρουσιάζει διακυμάνσεις μέσα στο εξάμηνο, οι οποίες ενδεχομένως κυμαίνονται μέσα στα όρια του 20% που χρησιμοποίησε το ερωτηματολόγιο αλλά εντοπίζονται και σε συγκεκριμένες περιόδους. Στο ερωτηματολόγιο του 2008/09, και στο βαθμό που οι διδάσκοντες διαπίστωσαν διακυμάνσεις στην παρουσία των φοιτητών/τριών στα μαθήματα, εκτιμούν κατά 37,5% ότι αυτό συμβαίνει γύρω από περιόδους διακοπής της διδασκαλίας (εορτές Χριστουγέννων, Πάσχα, άλλες επέτειοι), το 8% προς τα μέσα του εξαμήνου και το 4,17% προς το τέλος του εξαμήνου. Πρέπει να επισημανθεί ότι οι διακυμάνσεις αυτές είναι και προς τα κάτω και προς τα πάνω. Πιθανότατα η διακύμανση γύρω από περιόδους διακοπών είναι προς τα κάτω και εξηγείται από την επιλογή των φοιτητών/τριών να επιμηκύνουν την περίοδο

διακοπών, ενώ η διακύμανση προς τα τέλη του εξαμήνου είναι προς τα πάνω, επειδή πολλοί φοιτητές/τριες επιθυμούν να παρακολουθήσουν τις τελευταίες παραδόσεις πριν τις εξετάσεις.

Η εικόνα σχετικά με την προσέλευση των φοιτητών δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική και πρέπει να απασχολήσει το Τμήμα σε σχέση με τις διδακτικές στρατηγικές που πρέπει να ακολουθήσει. Προβλήματα αντιμετωπίζουν και οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια, αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό, λόγω του υποχρεωτικού χαρακτήρα τους (δεν δικαιολογούνται περισσότερες από τρεις απουσίες), όπως επίσης και τα μεταπτυχιακά μαθήματα, όπου οι απουσίες είναι ελάχιστες.

Οι διδάσκοντες δήλωσαν κατά πλειοψηφία ότι χρησιμοποίησαν Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην επικοινωνία με τους φοιτητές και την εκπαιδευτική διαδικασία. Το 66,7% δήλωσε ότι χρησιμοποίησε ΤΠΕ (π.χ VISTA) στα μαθήματα, σε αντίθεση με το 16,7% που δεν το έκανε, ενώ αντίστοιχο ποσοστό χρησιμοποίησε ΤΠΕ στην επικοινωνία του με τους φοιτητές. Αντίστοιχα υψηλά ποσοστά καταγράφονται και στα απογραφικά δελτία (2009/10), όπου το σύνολο των διδασκόντων δήλωσε ότι επικοινωνεί με τους φοιτητές/τριες με ΤΠΕ. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 οι διδάσκοντες σε συντριπτικό ποσοστό (83,3%) δήλωσαν ότι κοινοποίησαν στην αρχή κάθε εξαμήνου ώρες γραφείου, αν και μόνο το 53,3 % δήλωσε ότι οι φοιτήτριες/τες τις αξιοποίησαν, σε αντίθεση με το 25% που δήλωσαν το αντίθετο. Ανάλογα υψηλά ποσοστά ισχύουν και με βάση τα απογραφικά δελτία εξαμηνιαίων μαθημάτων (2009/10). Οι διδάσκοντες θεωρούν ότι η χρήση Η/Υ για τις ανάγκες των μαθημάτων τους υπήρξε μέτρια ικανοποιητική σε ποσοστό 41,7% , αρκετά ικανοποιητική σε ποσοστό 12,5% και πολύ ικανοποιητική σε ποσοστό 8,3%. Αντίθετα το 20,8% δήλωσε λίγο ικανοποιημένο. Γενικότερα όμως δήλωσαν ότι η χρήση των εργαστηρίων Η/Υ από τους φοιτητές ήταν λίγο ικανοποιητική (8,3%), μέτρια (37,5%), αρκετά (29,2%) και πάρα πολύ (4,2%) ικανοποιητική. Ως προς τη χρήση των εργαστηρίων του Τμήματος και του υλικού τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, το 25% των διδασκόντων δήλωσε ότι η χρήση τους δεν ήταν καθόλου ικανοποιητική και το 8,3% ότι ήταν λίγο ικανοποιητική. Στο ίδιο δείγμα πάντως προέκυψε ότι το 20,8% των διδασκόντων χρησιμοποίησε υλικό από τα εργαστήρια, σε σχέση με το 54,2% των διδασκόντων που δεν το έκανε. Αυτό είναι ένα ζήτημα που θα έπρεπε να απασχολήσει το Τμήμα προκειμένου να ενθαρρυνθούν όλοι οι διδάσκοντες να χρησιμοποιούν στη διδασκαλία τους το πλούσιο εθνογραφικό και αρχαιολογικό υλικό, καθώς και τη βιβλιογραφία που έχει συγκεντρωθεί στα εργαστήρια.

Σχετική ικανοποίηση υπάρχει για τον εξοπλισμό του Τμήματος σε μέσα που χρησιμοποιούνται στην διδασκαλία (projectors, dvd, video, τηλεοράσεις, μαγνητόφωνα). Ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για τα μαθήματα και τα σεμινάρια αντίστοιχα, θεωρείται λίγο ικανοποιητικός για το 16,7% και το 8,3%, μέτρια ικανοποιητικός για το 8,3% και το 8,3%, αρκετά ικανοποιητικός για το 4,7% και 12,5%, και πολύ ικανοποιητικός για το 4,2% και 4,2% αντίστοιχα. Πάντως, στα απογραφικά δελτία (2009/10) ορισμένοι συνάδελφοι εξέφρασαν την δυσαρέσκειά τους ότι στις αίθουσες διδασκαλίας δεν υπάρχει μόνιμα εγκατεστημένος εξοπλισμός (video-projectors), με αποτέλεσμα να δυσχεραίνονται στην παρουσίαση οπτικού υλικού. Σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο του 2008/09, το 25% των διδασκόντων δήλωσε ότι είναι πολύ ικανοποιημένο για την δυνατότητα πρόσβασης στον εξοπλισμό του Τμήματος, ενώ το 33,3% αρκετά και το 8,3% μέτρια ικανοποιημένο. Τέλος, το 20,8% των ερωτηθέντων δήλωσε αρκετά ή πολύ ικανοποιημένο (8,3%) από τον εξοπλισμό που παραχωρήθηκε στους φοιτητές στην εκπαιδευτική διαδικασία, σε αντίθεση με το 20,8% που δήλωσε μέτρια ή λίγο (8,3%) ικανοποιημένο. Ωστόσο υπάρχει το ζήτημα της υποστήριξης του εξοπλισμού αυτού, καθώς και του αντίστοιχου του εργαστηρίου ηλεκτρονικών υπολογιστών που χρησιμοποιούν οι φοιτητές/τριες. Η συντήρηση και η υποστήριξη του εξοπλισμού αυτού θα ήταν καλύτερη αν στο Τμήμα υπηρετούσαν περισσότεροι ΕΤΕΠ (σήμερα υπηρετεί μόνο ένας). Η ανάγκη αυτή αποτυπώνεται και στις απαντήσεις των διδασκόντων, που θεωρούν σε ποσοστό 4,2% καθόλου ικανοποιητικό τον αριθμό αυτό, σε ποσοστό 16,7% λίγο ικανοποιητικό, σε ποσοστό 29,2% μέτρια ικανοποιητικό και σε ποσοστό 12,5% αρκετά ικανοποιητικό.

Η οργάνωση του διδακτικού έργου βρίσκεται κατά βάση ικανοποιημένους τους διδάσκοντες. Το 20,8% θεωρεί πολύ ορθολογικό το ωρολόγιο πρόγραμμα σπουδών, το 50% αρκετά, το 4,2% μέτρια και το 4,2% λίγο. Το 29,2% δήλωσε ότι τήρησε το ωρολόγιο πρόγραμμα αρκετά ικανοποιητικά, το 37,5 % πολύ ικανοποιητικά, ενώ μηδενικά ήσαν τα ποσοστά για τις άλλες τρεις κατηγορίες. Τέλος, πολύ ικανοποιημένο από το συνεχές τρίωρο διδασκαλίας δήλωσε το 16,7%, αρκετά ικανοποιημένο το 29,2%, μέτρια ικανοποιημένο το 25%, λίγο ικανοποιημένο το 4,2% και καθόλου ικανοποιημένο το 8,3%. Το Τμήμα θα έπρεπε να επαναξιολογήσει την πρακτική αυτή σε σχέση με την ελαστικότητα και την καλύτερη οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δοκιμάζοντας εναλλακτικά ωράρια διδασκαλίας.

Σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο του 2008/09, αλλά και τα απογραφικά δελτία του 2009/10, μια πρώτη ανάλυση των απαντήσεων σχετικά με το ΠΠΣ δείχνει ότι οι διδάσκοντες δεν έχουν μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ τους και στη μεγάλη πλειοψηφία οι απαντήσεις τους κινήθηκαν γύρω από τον μέσο όρο. Στο βαθμό που μπορούμε να έχουμε ποσοτικοποιημένες απαντήσεις (ερωτηματολόγιο 2008/09), χαμηλός βαθμός ικανοποίησης καταγράφηκε για τη χρήση του υλικού που υπάρχει στα εργαστήρια για διδακτικές ανάγκες (μ.ο. 1,8), τη δυνατότητα πρόσβασης σε ΑΜΕΑ στο Τμήμα (μ.ο. 1,5), την στελέχωση της Γραμματείας (μ.ο. 1,8), τις κτιριακές υποδομές της Βιβλιοθήκης (μ.ο. 2,1) και το ωράριο λειτουργίας της (μ.ο. 2,3) Φαίνεται πως υπάρχει ικανοποίηση από την οργάνωση προπτυχιακών σπουδών σε σχέση με την δομή του προγράμματος, την αναλογία υποχρεωτικών/μαθημάτων επιλογής, την διαφάνεια στην αξιολόγηση, τα ωρολόγια προγράμματα, τις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια και την θερινή άσκηση. Από αρκετά ως πολύ ικανοποιητική αξιολογήθηκε και η διαφάνεια στις διαδικασίες αξιολόγησης των φοιτητών. Σχετικά ικανοποιημένοι δήλωσαν κατά πλειοψηφία οι διδάσκοντες από την συλλογή της Βιβλιοθήκης για τις ανάγκες των προπτυχιακών μαθημάτων (μ.ο. 3) και τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες της (μ.ο. 3,6), καθώς και για τον εξοπλισμό του Τμήματος που χρησιμοποιείται στα μαθήματα (μ.ο. 3,4). Αντίθετα δήλωσαν κατά πλειοψηφία ότι οι αίθουσες διδασκαλίας των υποχρεωτικών μαθημάτων και των μαθημάτων επιλογής (μ.ο. 2,6) δεν είναι επαρκείς, ενώ επίσης χαμηλή βαθμολογία πήρε και το σύστημα διανομής συγγραμμάτων (μ.ο. 2,2)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, το ΠΠΣ του ΤΚΑΙ ανταποκρίνεται στους στόχους που έχει θέσει το Τμήμα, διότι παρέχει ολοκληρωμένες γνώσεις στα δύο αντικείμενα που θεραπεύει, την κοινωνική ανθρωπολογία και την ιστορία. Το ΠΠΣ διατηρεί τον διεπιστημονικό του χαρακτήρα και αναθεωρείται κάθε χρόνο μετά από συζήτηση στη ΓΣ του Τμήματος με προσθήκες ή αφαιρέσεις μαθημάτων επιλογής και σεμιναρίων προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες των φοιτητών/τριών. Το ΠΠΣ δημοσιοποιείται ηλεκτρονικά πριν την έναρξη κάθε εξαμήνου και εμφανίζεται πάντα στον Οδηγό Σπουδών που εκδίδει το Τμήμα από το 1993.

Η δομή του ΠΠΣ παραμένει σύνθετη, καθώς συμπεριλαμβάνει υποχρεωτικά μαθήματα, μαθήματα επιλογής και σεμινάρια/πρακτικές ασκήσεις. Στο Τμήμα δοκιμάστηκε και επιβεβαιώθηκε η άποψη ότι οι φοιτητές/τριες πρέπει να διδάσκονται κοινά υποχρεωτικά μαθήματα, στο βαθμό που ο κορμός των υποχρεωτικών μαθημάτων προσφέρει τις αναγκαίες γνώσεις για την μετέπειτα οργάνωση των σπουδών τους και την επιτυχία σε αυτές. Πάντως δεν εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτουμένων μαθημάτων, στο βαθμό που, όπως εκτιμήθηκε, δεν εξυπηρετεί την οργάνωση των σπουδών και τις επιλογές των φοιτητών. Η ετήσια αξιολόγηση του ΠΠΣ επιτρέπει τον περιορισμό των επικαλύψεων ανάμεσα σε μαθήματα διαφορετικών διδασκόντων. Η αναλογία υποχρεωτικών μαθημάτων/μαθημάτων επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου είναι περίπου 1/1, ενδεικτική της σημασίας που δίνει το Τμήμα στα υποχρεωτικά μαθήματα. Η αναλογία αυτή στο συνολικό πρόγραμμα σπουδών είναι 1/3. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται και η υποχρεωτική διδασκαλία ξένων γλωσσών (αγγλικά, γαλλικά), που αντιστοιχούν σε τέσσερα εξαμηνιαία μαθήματα. Το Τμήμα, αφού αξιολόγησε την θετική επίδραση των σεμιναρίων/πρακτικών ασκήσεων στους φοιτητές,

προχώρησε στην αύξηση της υποχρέωσης των φοιτητών, ζητώντας να επιτυγχάνουν σε τρία, αντί του ενός, σεμινάρια ή πρακτικές ασκήσεις.

Ως προς τα μαθήματα επιλογής, να σημειωθεί ότι αυτά μπορούν να ανανεώνονται κάθε χρόνο ανάλογα με τη προσφορά των διδασκόντων, έτσι ώστε το Τμήμα να είναι σε θέση να προσφέρει μαθήματα που δεν είχαν διδαχθεί τις προηγούμενες χρονιές στο πρόγραμμά του. Επιπλέον, οι φοιτητές του Τμήματος έχουν τη δυνατότητα να δηλώνουν μέχρι τέσσερα μαθήματα άλλων μαθημάτων της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών και της Σχολής Περιβάλλοντος. Το ωρολόγιο πρόγραμμα τηρείται πολύ ικανοποιητικά και οι διδάσκοντες κάνουν όλοι χρήση ΤΠΕ στην επικοινωνία με τους φοιτητές και την διδασκαλία.

Το σύστημα εξέτασης των μαθημάτων διαφοροποιείται ανά μάθημα ανάλογα με τις επιλογές του διδάσκοντα. Η τελική γραπτή εξέταση στις περιόδους Ιανουαρίου, Ιουνίου και Σεπτεμβρίου αφορά όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα, καθώς και τα μαθήματα επιλογής. Σε πολλά μαθήματα αυτών των δύο κατηγοριών υπάρχει επιπλέον εξέταση προόδου, που γίνεται συνήθως στη μέση του εξαμήνου, καθώς και ανάθεση εργασιών. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο τελικός βαθμός προκύπτει από την άθροιση της βαθμολογίας των επιμέρους εξετάσεων. Οι εξεταστικές αυτές μέθοδοι έχουν κριθεί ως οι πλέον διαφανείς, στο βαθμό που υπάρχει η άμεση επιτήρηση του διδάσκοντα, αλλά και άλλων συναδέλφων, κατά τη διάρκεια της εξέτασης. Αντίθετα τα σεμινάρια/πρακτικές ασκήσεις δεν εξετάζονται κατά την περίοδο των εξετάσεων, καθώς η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών προκύπτει κατά την διάρκεια του εξαμήνου και στη βάση του εβδομαδιαίου φόρτου εργασίας (μικρές εργασίες, παρουσιάσεις) αλλά και με την κατάθεση γραπτής εργασίας στο τέλος του εξαμήνου.

Το Τμήμα οφείλει να εξετάζει περιοδικά την αποδοτικότητα του προγράμματος σπουδών και των μεθόδων διδασκαλίας και να ενθαρρύνει την διδακτική καινοτομία και την αναζήτηση κοινών διδακτικών πρακτικών, όπως μέχρι σήμερα έπραξε, στο πλαίσιο πάντα του σεβασμού της ακαδημαϊκής ελευθερίας των διδασκόντων. Οι διεθνείς σχέσεις του Τμήματος θα πρέπει να καλλιεργηθούν περαιτέρω μέσα από το πρόγραμμα Erasmus, αλλά και άλλες διεθνείς πρωτοβουλίες. Εξίσου σημαντική προτεραιότητα πρέπει να παραμείνει η Θερινή Πρακτική Άσκηση η οποία επιτρέπει στους φοιτητές του Τμήματος επαγγελματική γνωριμία με φορείς της επιστημονικής τους εξειδίκευσης και στο Τμήμα τη ανάπτυξη στενών σχέσεων με κοινωνικούς και επαγγελματικούς φορείς τοπικής και εθνικής εμβέλειας. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω το ενδιαφέρον των φοιτητών για συμμετοχή στην Θερινή Πρακτική Άσκηση.

Από την άλλη πλευρά, οι δυνατότητες βελτίωσης του Τμήματος μοιραία προσκρούουν σε ελλείψεις υποδομής ως προς τις υποδομές σε αίθουσες διδασκαλίας, φοιτητικές εστίες και το κτήριο, αλλά και το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης που δεν ευνοούν την ακαδημαϊκή εργασία διδασκόντων και φοιτητών. Όπως επισημάνθηκε και από τους διδάσκοντες, οι υποδομές αυτές κρίθηκαν μάλλον ακατάλληλες και δεν αντιστοιχούν στις ανάγκες ενός ακαδημαϊκού περιβάλλοντος. Το Τμήμα από την πλευρά του δεν μπορεί να κάνει κάτι για τα θέματα αυτά, πλην την έντονης προτροπής προς τις πρυτανικές αρχές του Πανεπιστημίου Αιγαίου και προς την Πολιτεία κατά κύριο λόγο να μεριμνήσουν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών. Η υψηλή ακαδημαϊκή ποιότητα σε μια παραμεθόρια περιοχή, όπως η Μυτιλήνη, απαιτεί δαπάνες για υποδομές, που όμως μπορούν να αποσβεσθούν από την ποιότητα της εργασίας και του αποτελέσματος που θα εξασφαλίσουν.

4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΜΣ)

4.1. Η Οργάνωση των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

Στο Τμήμα λειτουργούν δύο Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» και το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις», τα οποία παρέχουν Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Τα προγράμματα

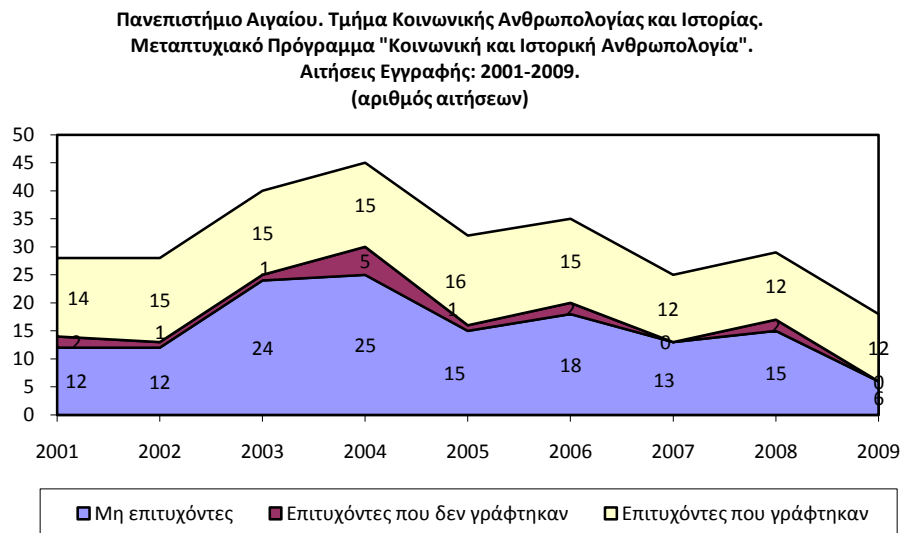
δέχονται υποψηφιότητες από αποφοίτους ελληνικών και ξένων Πανεπιστημίων όλων των ειδικοτήτων. Οι υποψήφιοι επιλέγονται με βάση κριτήρια τα οποία ορίζει το ΠΔ ίδρυσης των ΠΜΣ. Οι υποψήφιοι έχουν την δυνατότητα να ενημερωθούν για τα κριτήρια επιλογής από την ιστοσελίδα του Τμήματος. Για την επιλογή των υποψηφίων και την σειρά κατάταξή τους συνυπολογίζονται αντικειμενικά κριτήρια που έχουν οριστεί (επάρκεια ξένης γλώσσας, βαθμός πτυχίου, ερευνητική δραστηριότητα, κ.ά.), καθώς και βαθμός σε προφορική συνέντευξη.

4.2. ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία»

Σκοπός του Προγράμματος είναι η εξειδίκευση των φοιτητών/τριών σε τομείς της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας και η προαγωγή της ανθρωπολογικής και ιστορικής έρευνας στη νεοελληνική κοινωνία. Στο ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» ορίζεται ο αριθμός εισακτέων κάθε έτος με απόφαση της ΓΣΕΣ και αξιολογούνται οι υποψηφιότητες από επιτροπή που καταρτίζεται κάθε χρόνο με απόφαση της ΓΣ. Η επιτροπή προχωρεί στην αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων βάση τα κριτήρια που έχουν θεσπιστεί (επάρκεια στην ξένη γλώσσα μετά από εξετάσεις, βαθμός πτυχίου, ερευνητική δραστηριότητα- δημοσιεύσεις, σχετικότητα πτυχίου)

Οι αιτήσεις στο Πρόγραμμα αυτό κινήθηκαν στη διάρκεια της επταετίας 2001-9 ανάμεσα σε ένα μέγιστο 45 το 2004 και ένα ελάχιστο 22 το 2009 (βλ. Πίνακα 1). Μόνο μια χρονιά ο αριθμός των επιτυχόντων πέρασε το όριο του 50% του αριθμού των αιτήσεων. Με άλλα λόγια, ο αυξανόμενος ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουμε από συναφή μεταπτυχιακά που λειτουργούν πλέον σε «αδελφά» Τμήματα άλλων Πανεπιστημίων, καθώς και σε συγγενή Τμήματα του δικού μας Πανεπιστημίου, δεν φαίνεται να επηρέασε, τουλάχιστον σε μεγάλο βαθμό, τη ζήτηση, η οποία ωστόσο έχει ελαφρά πτωτική τάση τα τελευταία χρόνια. Το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό έχει ένα ευδιάκριτο προφίλ και εξακολουθεί να διακρίνεται ως προς τον συνδυασμό κοινωνικής και ιστορικής ανθρωπολογίας. Η πολύ καλή του φήμη και η απουσία διδάκτρων συμβάλλουν εξίσου στο σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο ζήτησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΠΗΓΗ: Παράρτημα Β: Έκθεση Απολογισμού: Οι Μεταπτυχιακές Σπουδές στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και Ιστορία στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (1987-2010).

Το Πρόγραμμα έχει διετή διάρκεια και το διδακτικό έργο κατανέμεται σε τρία εξάμηνα, εκ των οποίων τα δύο είναι υποχρεωτικά για όλους τους φοιτητές/τριες, ενώ στο τρίτο επιλέγεται κατεύθυνση (ανθρωπολογική ή ιστορική). Σε κάθε εξάμηνο οι φοιτητές/τριες οφείλουν να

επιτύχουν σε τρία μαθήματα, το κάθε ένα εκ των οποίων αντιστοιχεί σε δέκα πιστωτικές μονάδες (10 π.μ). Συνολικά τα μαθήματα αντιστοιχούν σε ενενήντα (90) πιστωτικές μονάδες. Η οργάνωση του προγράμματος στο τρίτο εξάμηνο επιτρέπει σε φοιτητές/τριες την επιλογή ενός μαθήματος από την κατεύθυνση που δεν επέλεξαν. Επομένως, κάθε φοιτητής/τρια υποχρεούται να επιτύχει σε έξι μαθήματα κορμού και σε τουλάχιστον δύο μαθήματα κατεύθυνσης. Η παρακολούθηση και επιτυχία στα μαθήματα στηρίζεται σε εβδομαδιαίο φόρτο εργασίας, την συγγραφή μικρών εργασιών κατά την διάρκεια του εξαμήνου, καθώς και μιας τελικής εργασίας για κάθε μάθημα.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των μαθημάτων, οι φοιτητές/τριες καταθέτουν θέμα διπλωματικής εργασίας που εκπονούν σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των δύο εξαμήνων. Μετά το πέρας του τρίτου εξαμήνου ακολουθεί η έρευνα και η συγγραφή διπλωματικής εργασίας, το θέμα της οποίας έχει ήδη επιλεγεί σε συμφωνία με τους επιβλέποντες καθηγητές και μετά από την έγκριση της ΓΣΕΣ. Με την επιτυχή εξέταση της διπλωματικής από τριμελή επιτροπή διδασκόντων απονέμεται Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ). Η διπλωματική εργασία αντιστοιχεί σε τριάντα (30) διδακτικές μονάδες. Κατάλογος των διπλωματικών εργασιών ειδίκευσης που παρουσιάστηκαν και εξετάστηκαν επιτυχώς στο ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» υπάρχει στο Παράρτημα Ε.2.

Το πρόγραμμα σπουδών του ΠΜΣ είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Στη σελίδα αυτή περιγράφονται αναλυτικά τα μαθήματα, όπως καταγράφονται και στο ΠΔ ίδρυσης του ΠΜΣ.

Η ΓΣΕΣ παρακολουθεί κάθε χρόνο τις επιδόσεις των φοιτητών/τριών του ΠΜΣ και εξετάζει ενδεχόμενα προβλήματα που παρουσιάζονται κατά την υλοποίηση του. Ας σημειωθεί, τέλος, ότι οι φοιτητές/τριες μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus, αλλά συνήθως δεν το αποφασίζουν, λόγω του υψηλού φόρτου εργασίας του ΠΜΣ.

Για το διάστημα 1987-2010 και με ευθύνη του καθηγητή Ευθύμιου Παπαταξιάρχη έχει συνταχθεί έκθεση απολογισμού με πλήρη στατιστικά στοιχεία, η οποία επισυνάπτεται σε σχετικό παράρτημα (Παράρτημα Β).

4.3. ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις»

Το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» περιλαμβάνει τα κυριότερα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που θέτουν οι μελέτες για τις γυναίκες και το φύλο στην ανθρωπολογία και την ιστορία, και ασχολείται με τη διερεύνηση του φύλου ως αναλυτικού εργαλείου για την πληρέστερη κατανόηση ζητημάτων που σχετίζονται με την πολιτική, την εκπαίδευση, την οικονομία, την υγεία, την γλώσσα και την τέχνη. Στόχος του είναι η υψηλού επιπέδου εκπαίδευση επιστημόνων και ερευνητριών/ών στις γυναικείες σπουδές και τις μελέτες για το φύλο, έτσι ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των σημερινών πολυπολιτισμικών κοινωνιών και να συμβάλουν στην προώθηση της αρχής της ισότητας στη βάση της ετερότητας σε όλους τους τομείς. Πρόκειται για ένα διεπιστημονικό πρόγραμμα, το οποίο συνθέτει την κοινωνική ανθρωπολογία με την ιστορία και εξετάζει τη διαπλοκή τους με άλλες επιστημονικές περιοχές και γνωστικά αντικείμενα. Ένα επιπλέον καινοτόμο στοιχείο του προγράμματος συνιστούν οι θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις, που συνδυάζουν τις γνώσεις από μη δυτικές κοινωνίες και πολιτισμούς σε θέματα φύλου, με τον αντίστοιχο διάλογο που διεξάγεται στη χώρα μας γύρω από τα ίδια θέματα. Συνεπώς, τα στοιχεία που συνθέτουν τη φυσιογνωμία του ΠΜΣ είναι η διεπιστημονική προσέγγιση την οποία εφαρμόζει, ο εξ ορισμού διαπολιτισμικός του προσανατολισμός, καθώς και η έμφαση στις ποιοτικές κυρίως μεθόδους έρευνας και ιδιαίτερα στην εθνογραφική προσέγγιση. Ως το μόνο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην Ελλάδα που επικεντρώνεται στις έμφυλες διαστάσεις της κοινωνικής και πολιτισμικής οργάνωσης, το ΠΜΣ έχει ήδη διαμορφώσει μια αναγνωρίσιμη φυσιογνωμία μέσα από ημερίδες, σεμινάρια και δημοσιεύσεις. Η μελέτη του φύλου στην ελληνική κοινωνία ακολούθησε μια αντίστοιχη πορεία, παρουσιάζει όμως και εθνικές ιδιομορφίες, οι οποίες σχετίζονται με την ιδιαίτερη συγκρότηση της κοινωνικής

ανθρωπολογίας και της κοινωνικής ιστορίας, καθώς και των πολιτικών κινήματων του φύλου και της σεξουαλικότητας στην Ελλάδα. Η μελέτη αυτή, διευρύνοντας την οπτική της, επιχειρεί να ενσωματώσει τη μελέτη των γυναικών στη μελέτη της ελληνικής κοινωνίας, δίνοντας έμφαση στη μεταφορική λειτουργία του φύλου πάνω σε άλλες κατηγορίες. Στις μελέτες αυτές αρχίζει ένας διάλογος, ο οποίος συνεχίζεται μέχρι σήμερα, σχετικά με την συμπληρωματικότητα ή την ανισότητα των φύλων. Ο διάλογος αυτός θέτει και διερευνά το ζήτημα των σχέσεων εξουσίας στην ελληνική κοινωνία.

Παράλληλα, όπως και για το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία», η σημασία και αυτού του προγράμματος πρέπει να συνδεθεί με το γεγονός ότι απευθύνεται εν μέρει σε άτομα που εργάζονται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αλλά σε άλλους δημόσιους φορείς της Λέσβου, οι οποίοι δε θα είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν ανάλογες σπουδές, και επομένως εξυπηρετεί άμεσα με τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

Το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές προσεγγίσεις» δέχεται κάθε χρόνο μέχρι δεκαπέντε υποψηφίους. Για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές προσεγγίσεις» απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση των υποχρεώσεων των φοιτητριών/ών κατά τη διάρκεια δύο (2) διδακτικών εξαμήνων, στα οποία οι φοιτήτριες/τριες οφείλουν να επιτύχουν σε οκτώ μαθήματα, και ακολούθως η εκπόνηση Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί σε διάστημα ενός εξαμήνου. Κατάλογος με τις διπλωματικές εργασίες του ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ε.3.

Για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτούνται τριάντα (33) διδακτικές μονάδες από μαθήματα που προσφέρονται στο ΠΜΣ. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε 7,5 πιστωτικές μονάδες και συνολικά παρέχονται τριάντα πιστωτικές μονάδες ανά εξάμηνο. Συνολικά το Πρόγραμμα αντιστοιχεί σε ενενήντα (90) πιστωτικές μονάδες. Οι βασικές μέθοδοι διδασκαλίας του ΠΜΣ είναι: διαλέξεις, προφορικές παρουσιάσεις εργασιών, που διεξάγονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου από τις/ους μεταπτυχιακές/ούς φοιτήτριες/ές με στόχο την ανάπτυξη της αυτενέργειας, και εκπόνηση ερευνητικών εργασιών. Ενισχυτικά στην διδασκαλία λειτουργούν τα Σεμινάρια της Τετάρτης, που προσφέρονται γενικά σε όλους τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος.

Η παρακολούθηση και επιτυχία στα μαθήματα στηρίζεται σε εβδομαδιαίο φόρτο εργασίας, την συγγραφή μικρών εργασιών κατά την διάρκεια του εξαμήνου, καθώς και μιας τελικής εργασίας για κάθε μάθημα. Οι φοιτήτριες/ές αξιολογούνται στη βάση της προφορικής συμμετοχής και των γραπτών εργασιών που εκπονούν σε κάθε μάθημα.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των δύο εξαμήνων οι φοιτητές/τριες δηλώνουν θέμα διπλωματικής, που εκπονούν σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των δύο εξαμήνων, την οποία βαθμολογεί τριμελής επιτροπή διδασκόντων για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης. Η διπλωματική εργασία αντιστοιχεί σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες.

As σημειωθεί, τέλος, ότι οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus, αλλά η συμμετοχή σε αυτό είναι περιορισμένη. Η ΓΣΕΣ παρακολουθεί κάθε χρόνο τις επιδόσεις των φοιτητών/τριών του ΠΜΣ και εξετάζει ενδεχόμενα προβλήματα που παρουσιάζονται κατά την υλοποίηση του. Το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα» έχει ήδη αξιολογηθεί από εξωτερικό κριτή, την καθηγήτρια ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ Sarah Green, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΕΠΕΑΕΚ (Παράρτημα Α).

4.4. Χρηματοδότηση των ΠΜΣ.

Τα ΠΜΣ του Τμήματος έχουν δικούς τους πόρους. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» χρηματοδοτήθηκε με ετήσια κρατική επιχορήγηση (23.000 ευρώ). Για το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» το 2008/09 ήταν το τελευταίο έτος χρηματοδότησης από το ΕΠΕΑΕΚ και κατά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος (2009/10) θεσπίστηκαν δίδακτρα ύψους 500 ευρώ ανά άτομο. Η ΓΣΕΣ

καταρτίζει ετησίως ξεχωριστό προϋπολογισμό για το κάθε ΠΜΣ, που αφορά την κάλυψη των εκπαιδευτικών και άλλων αναγκών τους, με βάση τους διαθέσιμους πόρους.

4.5. Το Πρόγραμμα Υποψηφίων Διδασκόντων

Το Πρόγραμμα Υποψηφίων Διδασκόντων ορίζεται από τον Κανονισμό του ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία». Δεκτοί γίνονται κάτοχοι ΜΔΕ της ημεδαπής ή της αλλοδαπής στην ιστορία, την κοινωνική ανθρωπολογία και σε συναφείς επιστήμες, αφού επιτύχουν σε προφορική συνέντευξη και πιστοποιηθεί η καλή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας. Κάθε χρόνο το Τμήμα δημοσιοποιεί με ανακοίνωση στις εφημερίδες και το διαδίκτυο κατάλογο θεματικών περιοχών για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, που συνδέονται με τα πάγια ή νεότερα ενδιαφέροντα των μελών του Τμήματος, και καλεί Έλληνες ή αλλοδαπούς υποψηφίους να καταθέσουν τους φακέλους τους. Ο κατάλογος αυτός αναθεωρείται ετησίως και τα θέματα προς εκπόνηση διατριβής προκύπτουν μετά από προτάσεις που καταθέτουν διδάσκοντες στην ΓΣΕΣ. Αίτηση υποψηφιότητας μπορούν να κάνουν υποψήφιοι είτε με δική τους πρωτοβουλία είτε μετά από ανταπόκριση σε πρόσκληση ενδιαφέροντος που δημοσιοποιεί το Τμήμα κάθε χρόνο σε σειρά γνωστικών αντικειμένων του ενδιαφέροντός του. Για τον έλεγχο της διαφάνειας, τις υποψηφιότητες αξιολογούν τριμελείς επιτροπές που συγκροτεί η ΓΣΕΣ. Οι επιτροπές αυτές εισηγούνται σχετικά προς την ΓΣ μετά από αξιολόγηση των φακέλων και συνέντευξη με τους υποψήφιους. Από την στιγμή της επιλογής τους οι υποψήφιοι καλούνται να καταθέσουν ολοκληρωμένη ερευνητική πρόταση, μετά την έγκριση της οποίας οφείλουν να παραδώσουν την διατριβή τους σε διάστημα όχι μικρότερο των έξι εξαμήνων και όχι μεγαλύτερο των δώδεκα. Παρέχεται η δυνατότητα συγγραφής της διατριβής στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα. Κατά τη διάρκεια των σπουδών τους οι υποψήφιοι διδάκτορες παρουσιάζουν την πρόοδο της εργασίας τους στις ετήσιες συναντήσεις υποψηφίων διδασκόντων που οργανώνει το Τμήμα με συμμετοχή υποψηφίων διδασκόντων και από άλλα Τμήματα ελληνικών και ξένων ΑΕΙ. Η διδακτορική διατριβή εποπτεύεται συνεχώς από τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς και κατά τακτά χρονικά διαστήματα υπάρχει ενημέρωση της ΓΣΕΣ για την πορεία των διατριβών. Μετά την ολοκλήρωσή της η διατριβή υποστηρίζεται όπως κατά το νόμο ορίζεται, δηλαδή ενώπιον επταμελούς επιτροπής στην οποία συμμετέχουν πάντα μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων και άλλων πανεπιστημίων. Μετά την επιτυχή υποστήριξη της διατριβής απονέμεται ο τίτλος του Διδάκτορα του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Συνολικά το Τμήμα μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2010 έχει απονείμει 25 τίτλους για διδακτορικές διατριβές, εκ των οποίων 21 στην κοινωνική ανθρωπολογία και 4 στην ιστορία (Παράρτημα Ε.1.). Αξίζει να σημειωθεί το ειδικό βάρος του Τμήματος σε σχέση με την διδακτορική έρευνα που βασίζεται στην εθνογραφική διερεύνηση του ελληνικού χώρου. Όπως προκύπτει από την ανάλυση μιας βάσης δεδομένων για τις διδακτορικές διατριβές που βασίζονται σε εθνογραφική έρευνα στον ελληνικό χώρο, τις τελευταίες δύο δεκαετίες παρατηρείται η «ελληνοποίηση» της εθνογραφικής έρευνας που εξειδικεύεται στην Ελλάδα, πρώτον, και κύριο, ως προς την ταυτότητα των ερευνητών (ενώ την περίοδο μέχρι το 1990 οι Έλληνες εθνογράφοι αποτελούσαν περίπου το 26% του συνόλου, από το 1990 μέχρι σήμερα το αντίστοιχο ποσοστό ανήλθε στο 86%) και δεύτερον, σε αρκετά μικρότερο βαθμό, ως προς την θεσμική της αφετηρία (αφού την περίοδο 1990-2003 η αγγλοσαξονική θεσμική πρωτοκαθεδρία σταδιακά περιορίζεται σε 57%, ενώ η ελληνική θεσμική συμμετοχή ανεβαίνει στο 22% του συνόλου).¹ Σε αυτό το πλαίσιο και σε επίπεδο τμημάτων, το Τμήμα μας είναι πλέον διεθνώς ο μεγαλύτερος παραγωγός διδακτορικών διατριβών με εθνογραφική επικέντρωση στην Ελλάδα. Πρόκειται για ένα διακριτικό γνώρισμα στο επίπεδο της ερευνητικής ταυτότητας που, παρά τις όποιες αδυναμίες και παρενέργειες, έχει επιμελώς υποστηριχθεί και από συναφείς

¹ Όσον αφορά τις χώρες παραγωγής εθνογραφικού έργου για την Ελλάδα σε διδακτορικό επίπεδο, ξεχωρίζουν τέσσερις. Προηγείται η Βρετανία (23 διατριβές την περίοδο 1990-2003) και ακολουθούν οι Ηνωμένες Πολιτείες (18), η Ελλάδα (13) και η Γαλλία (13). Την τρέχουσα δεκαετία η τάση ελληνοποίησης φαίνεται να είναι πολύ ισχυρότερη.

δραστηριότητες (π.χ. επιστημονικές συναντήσεις) και αξίζει να αξιοποιηθεί προσεκτικά, αλλά και να συνδεθεί πιο αποτελεσματικά με τους κύκλους μεταπτυχιακών μαθημάτων.

Στο πλαίσιο της υποστήριξης των δύο ΠΜΣ και του προγράμματος υποψηφίων διδασκόντων, το Τμήμα οργανώνει κατά την τελευταία δεκαετία εβδομαδιαίες συναντήσεις, τα «Σεμινάρια της Τετάρτης», στις οποίες συνάδελφοι από την Ελλάδα και το εξωτερικό, αλλά και διδάσκοντες στο Τμήμα, έχουν την δυνατότητα να παρουσιάσουν την πρόοδο της έρευνάς τους (Παράρτημα Δ.2.). Ο κατάλογος των ομιλητών προκύπτει από προτάσεις μελών του Τμήματος προς τον εκάστοτε υπεύθυνο των σεμιναρίων και επικυρώνεται με απόφαση της ΓΣ. Οι ομιλίες χρηματοδοτούνται από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» και από τον προϋπολογισμό του ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις».

4.6. Απαντήσεις των Διδασκόντων σχετικά με τα ΠΜΣ

Στο Τμήμα η διδασκαλία μεταπτυχιακών μαθημάτων γίνεται από το μεγαλύτερο ποσοστό διδασκόντων. Στα δύο ΠΜΣ προσφέρονται ετησίως είκοσι μαθήματα, τα οποία κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2008/09 και 2009/10 καλύφθηκαν αποκλειστικά από διδάσκοντες του Τμήματος. Οι διδάσκοντες δήλωσαν ικανοποιημένοι από την διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών που βασίζεται στον συνυπολογισμό αντικειμενικών κριτηρίων (βαθμός πτυχίου, συνάφεια αντικειμένου του πτυχίου, εξέταση ξένης γλώσσας, βιογραφικό σημείωμα) και προσωπικής συνέντευξης σε επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος που ορίζεται κάθε χρόνο από την ΓΣ. Σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο του 2008/09, το 50% των διδασκόντων δήλωσε πολύ ικανοποιημένο από την διαφάνεια στη διαδικασία επιλογής και το 16,7% αρκετά ικανοποιημένο. Επιπλέον, το 12,5% δήλωσε πολύ ικανοποιημένο από την επάρκεια της διαδικασίας επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών, το 41,7% αρκετά ικανοποιημένο και το 12,5% μέτρια ικανοποιημένο. Οι διαφορές στην ερώτηση που αφορούσε την επάρκεια της διαδικασίας επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών σε σχέση με την διαφάνεια της διαδικασίας δεν είναι μεγάλες, αλλά θα έπρεπε να απασχολήσουν το Τμήμα προκειμένου να ενισχύσει την επάρκεια της διαδικασίας επιλογής.

Σχετική ικανοποίηση προκύπτει και από την οργάνωση σπουδών στα ΠΜΣ. Συγκεκριμένα το 25% των διδασκόντων την θεωρεί αρκετά ικανοποιητική και το 29% μέτρια ικανοποιητική. Έχει σημασία να υπογραμμιστεί ότι, με βάση την κεκτημένη εμπειρία από μεταπτυχιακά προγράμματα, το Τμήμα φαίνεται έτοιμο να εξετάσει βελτιώσεις στην οργάνωση των ΠΜΣ. Πιθανόν ο σχετικά περιορισμένος βαθμός ικανοποίησης οφείλεται στις αδυναμίες που υπάρχουν στην επικοινωνία των δύο προγραμμάτων, αλλά και σε άλλους παράγοντες που το Τμήμα οφείλει να διερευνήσει.

Ως προς τις υποδομές που στήριξαν το διδακτικό έργο, προκύπτει μια μικτή εικόνα. Σε ορισμένες ερωτήσεις οι απαντήσεις των διδασκόντων κινούνται στην ίδια κατεύθυνση, ενώ σε άλλες εμφανίζουν διασπορά. Έτσι, σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο του 2008/09, το 58,3% των διδασκόντων δήλωσε ότι χρησιμοποιεί ΤΠΕ στην επικοινωνία με τους φοιτητές/τριες, ενώ κανείς δεν απάντησε αρνητικά. Επιπλέον, το 37,5% δήλωσε ότι τήρησε το ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων στα ΠΜΣ πολύ ικανοποιητικά και το 29,2% αρκετά ικανοποιητικά.

Σε άλλες ερωτήσεις, ωστόσο, υπήρχε μεγαλύτερη διακύμανση στις απαντήσεις. Σε σχέση με την συλλογή της Βιβλιοθήκης και το πόσο ικανοποιητικά κάλυψε τις ανάγκες των μαθημάτων, το 8,3% δήλωσε πολύ ικανοποιημένο, το 25% αρκετά ικανοποιημένο, το 20,8% μέτρια ικανοποιημένο και το 4,2% καθόλου ικανοποιημένο. Η διαφορά αυτή από μια πλευρά δείχνει ότι υπάρχει σχετική επάρκεια στη Βιβλιοθήκη, που όμως δεν καλύπτει όλα τα μαθήματα που προσφέρονται. Το Τμήμα πρέπει να σταθεί στις ελλείψεις αυτές και να δοθεί προτεραιότητα σε διδασκόμενα αντικείμενα που δεν καλύπτονται επαρκώς. Αντίστοιχη απόκλιση υπάρχει και στο ζήτημα της επάρκειας των αιθουσών διδασκαλίας μεταπτυχιακών μαθημάτων και του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται. Πάντα σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο του 2008/09, το 25% δήλωσε πολύ ικανοποιημένο από την καταλληλότητα και την επάρκεια των αιθουσών διδασκαλίας, το 16,7% αρκετά, το 12,5% μέτρια και το 4,2% λίγο ικανοποιημένο. Αντίστοιχα, το

8,3% δήλωσε πολύ ικανοποιημένο από τον υπάρχοντα εξοπλισμό, το 20,8% αρκετά ικανοποιημένο, το 8,3% μέτρια ικανοποιημένο και το 4,2% λίγο ικανοποιημένο. Παρότι από τις απαντήσεις προκύπτει ότι κατά βάση οι διδάσκοντες δηλώνουν ικανοποιημένοι από τις υποδομές παροχής μεταπτυχιακής διδασκαλίας, πρέπει να προβληματίσει ο μικρός βαθμός ικανοποίησης που δηλώθηκε από ορισμένους.

Στη διδασκαλία μεταπτυχιακών μαθημάτων παρατηρήθηκε επίσης χαμηλή αξιοποίηση του υλικού και του εξοπλισμού που υπάρχει στα εργαστήρια του Τμήματος. Μόλις το 8,3% δήλωσε ότι τα αξιοποίησε αρκετά ικανοποιητικά, ενώ το 12,5% δήλωσε ότι η αξιοποίηση του υλικού και του εξοπλισμού των εργαστηρίων ήταν μέτρια, το 20,8% ότι ήταν μικρή ενώ το 4,2% ότι δεν έκανε καμία χρήση. Στο βαθμό που αντίστοιχη εικόνα προκύπτει και για την διδασκαλία των προπτυχιακών μαθημάτων, το Τμήμα πρέπει να εξετάσει τους λόγους για την μη αξιοποίηση του υλικού και εξοπλισμού των εργαστηρίων. Επιπλέον, το 54,2% των διδασκόντων δήλωσε ότι δεν παρείχε στους φοιτητές/τριες δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα του Τμήματος, σε σχέση με το 12,5% που δήλωσε ότι παρείχε. Η μεγάλη απόκλιση που υπάρχει εδώ οφείλεται στο γεγονός ότι στα μεταπτυχιακά υπάρχει μεγάλος φόρτος εργασίας και αυστηρές προθεσμίες και πιθανόν η παροχή δυνατότητας συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα θεωρήθηκε ότι θα λειτουργούσε αποπροσανατολιστικά, εκτός εάν η έρευνα συνδυάζεται με αντικείμενο διδασκαλίας. Πάντως οι διδάσκοντες απάντησαν κατά πλειοψηφία (54,4%) ότι το Τμήμα οφείλει να παρακολουθεί την ακαδημαϊκή και επαγγελματική πορεία των αποφοίτων των ΠΜΣ, σε αντίθεση με το 12,5% που δήλωσε το αντίθετο.

Οι απαντήσεις των διδασκόντων σχετικά με τα ΠΜΣ κατά βάση δείχνουν καλό βαθμό ικανοποίησης σε σχέση με την διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών (μ.ο. 4,6), τη συλλογή της Βιβλιοθήκης (μ.ο. 3,6) , την οργάνωση του προγράμματος σπουδών (μ.ο. 3,5) και τους χώρους διδασκαλίας (μ.ο. 4). Χαμηλή ικανοποίηση δηλώθηκε στην χρήση του υλικού των εργαστηρίων (μ.ο. 2,6).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, τα ΠΜΣ του Τμήματος ανταποκρίνονται στους στόχους του Τμήματος με βάση την αρχική σύλληψή τους. Διατηρούν διεπιστημονικό χαρακτήρα και παρέχουν σύγχρονες και ανανεωμένες γνώσεις στα συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα και επιτρέπουν στους φοιτητές/τριες που τα παρακολουθούν να έρθουν σε επαφή με ένα σύγχρονο προβληματισμό, γνώσεις και μεθόδους έρευνας. Η σημασία των προγραμμάτων καθίσταται ακόμη μεγαλύτερη από το γεγονός ότι απευθύνονται εν μέρει σε άτομα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή σε άλλους δημόσιους φορείς της Λέσβου, που δε θα είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν ανάλογες σπουδές υψηλού επιπέδου. Τα ΠΜΣ έχουν διαφανείς διαδικασίες επιλογής και αξιολόγησης φοιτητών. Τα προγράμματα και οι προϋποθέσεις ένταξης είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Τμήματος και όλες οι αποφάσεις που τα αφορούν είναι αντικείμενα της ΓΣΕΣ. Στο Τμήμα έχουν συζητηθεί όλες οι πτυχές των ΠΜΣ και έχουν αξιολογηθεί τα προγράμματα.

Στο Τμήμα υπάρχει πλήρης δυνατότητα χρήσης ΤΠΕ σε όλα τα μαθήματα, που χρησιμοποιούν οι περισσότεροι διδάσκοντες. Οι υποδομές διδασκαλίας είναι σχετικά επαρκείς και η συλλογή της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου, αλλά και οι ηλεκτρονικές συλλογές, υποστηρίζουν ικανοποιητικά τα μαθήματα που προσφέρονται. Ωστόσο έχει καταγραφεί δυσαρέσκεια σχετικά με το ωράριο της βιβλιοθήκης, αλλά και τις κτιριακές υποδομές της, που δεν επιτρέπουν την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του υλικού αυτού.

Το Τμήμα οργανώνει και χρηματοδοτεί τακτικά εβδομαδιαία σεμινάρια που απευθύνονται στους μεταπτυχιακούς και τους υποψήφιους διδάκτορες. Τέλος, στο επίπεδο των ΠΜΣ ορισμένοι διδάσκοντες παρείχαν δυνατότητα συμμετοχής των φοιτητών σε ερευνητικά προγράμματα.

5. Η ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

5.1. Ερευνητικό Έργο του ΤΚΑΙ

Το ερευνητικό έργο του Τμήματος είναι σημαντικό και τυγχάνει ευρύτερης αναγνώρισης στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου εξετάζει μια πολιτική έρευνας σε ιδρυματικό επίπεδο και το Τμήμα στη βάση αυτών των κατευθύνσεων θα προσαρμόσει και τη δική του στρατηγική. Η ερευνητική διαδικασία υποστηρίζεται από τον Ειδικό Λογαριασμό Έρευνας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, που παρέχει υποστήριξη στη σύνταξη και υποβολή προτάσεων και παρακολουθεί την εξέλιξη των έργων. Μέχρι σήμερα το Τμήμα έχει ακολουθήσει κάποιες κατευθύνσεις έρευνας που συνοψίζονται στα παρακάτω.

Το Τμήμα καλλιεργεί τους ερευνητικούς προσανατολισμούς των μελών του, το σύνολο των οποίων έχει ερευνητική δραστηριότητα. Οι ερευνητικοί προσανατολισμοί του Τμήματος αποτυπώνονται στον παρακάτω κατάλογο των θεματικών διδακτορικής έρευνας που εμπεριέχεται στην ετήσια πρόσκληση ενδιαφέροντος του μεταπτυχιακού μας προγράμματος.

1. Μεταναστευτικοί πληθυσμοί στην Ελλάδα
2. Πολιτισμικές ταυτότητες και διαχείριση της «παράδοσης»
3. Πολιτικές της ταυτότητας και πολιτισμική διαφοροποίηση
4. Σύνορα και πολιτισμική διαφοροποίηση
5. Θρησκεία, κοινωνία και πολιτισμός στη σύγχρονη Ελλάδα
6. Πολιτική και αγροτικός σχηματισμός στη σύγχρονη Ελλάδα
7. Το καθεστώς ιδιοκτησίας στον αγροτικό χώρο
8. Ανθρωπολογία του αστικού χώρου
9. Φύλο, ιδιότητα του πολίτη και εθνική ταυτότητα
10. Έμφυλες πρακτικές στο πεδίο της εργασίας
11. Φύλο, χώρος και κατανάλωση
12. Φύλο και σεξουαλικότητα
13. Ανθρωπολογία της εκπαίδευσης
14. Εκπαίδευση και πολιτισμική διαφοροποίηση
15. Εκπαίδευση και μειονοτικές ομάδες στην Ελλάδα
16. Θεσμοί συλλογικών επιλογών
17. Συγγένεια και τεχνολογικοί μετασχηματισμοί
18. Οικογένεια και νέες μορφές γονεϊκότητας
19. Οικογένεια και συγγένεια στον ελλαδικό χώρο, 18^{ος}-19^{ος} αι.
20. Κοινωνική Ιστορία του Οθωμανικού χώρου
21. Ιστορική γεωγραφία του Βαλκανικού χώρου
22. Ιατρικά συστήματα και παγκοσμιοποίηση
23. Υγεία, μετανάστες και βιοεξουσία
24. Ανθρώπινη αναπαραγωγή και γενετικοποίηση
25. Γλώσσα, φύλο και σεξουαλικότητα
26. Ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας και ανθρωπογλωσσολογίας
27. Υλικός πολιτισμός, παραγωγή και κατανάλωση
28. Τουρισμός, τόπος και πολιτισμική ταυτότητα
29. Μουσική, χορός και φύλο
30. Εντοπιότητα, «παράδοση» και πολιτικές της επιτέλεσης
31. Μουσική, ήχος και τόπος
32. Ηχοτοπία της πόλης και ακουστικές τεχνολογίες
33. Πολιτική και κοινωνία στον Αρχαίο Κόσμο
34. Πολιτισμική και κοινωνική ιστορία του Βυζάντιου
35. Ελληνικός Διαφωτισμός
36. Εθνικισμός στην Ελλάδα, την Οθωμανική Αυτοκρατορία και τα Βαλκάνια 19^{ος}-20^{ός} αι.
37. Ελληνική Επανάσταση

38. Συγκρότηση κοινωνικών τάξεων, εργατική διαμαρτυρία, κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα του 20^{ού} αιώνα
39. Μνήμη, μαρτυρία, αναπαράσταση στον 20^ό αι.
40. Ιστορική δημογραφία
41. Τοπική ιστορία
42. Ιστορία των πόλεων
43. Πολιτική ιστορία – Εκλογική συμπεριφορά

Το Τμήμα υπηρετεί συστηματικά τις ερευνητικές δραστηριότητες των μελών του, χρηματοδοτώντας και διευκολύνοντας την οργάνωση επιστημονικών συναντήσεων στη Μυτιλήνη, τη συμμετοχή τους σε επιστημονικά συνέδρια και ερευνητικά προγράμματα, αλλά και διαμορφώνοντας κάποιες βασικές υποδομές έρευνας, τόσο στον τομέα της κοινωνικής ανθρωπολογίας όσο και στον τομέα της ιστορίας. Συγκεκριμένα, στο Τμήμα υπάρχουν τρία θεσμοθετημένα ερευνητικά εργαστήρια, το εργαστήριο Εθνογραφίας, το εργαστήριο Ιστορίας και το εργαστήριο Συγγένειας.

Ο σχετικά μικρός αριθμός εργαστηρίων σε σχέση με τον αριθμό ΔΕΠ του Τμήματος αποτελεί μέρος μιας ερευνητικής στρατηγικής που ενδιαφέρεται να αναπτύξει στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τις συνεργασίες ανάμεσα στα μέλη ΔΕΠ, τους συμβασιούχους διδάσκοντες, τους υποψήφιους διδάκτορες και τους φοιτητές του Τμήματος αντί να περιχαρνώσει στενές επιστημονικές εξειδικεύσεις. Έτσι τα εργαστήρια καλλιεργούν την επιστημονική συζήτηση και την έρευνα στο Τμήμα, αλλά και επιτρέπουν στους υποψήφιους διδάκτορες, τους μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές να εμπλακούν με τις ερευνητικές δραστηριότητές τους.

Συγκεκριμένα, στο εργαστήριο Εθνογραφίας υπάρχει μεγάλη συλλογή ανθρωπολογικών τεκμηρίων (διδασκαρικές διατριβές, ανθρωπολογική συλλογή σε ψηφιοποιημένη μορφή, εθνογραφικές ταινίες κ.ά), ενώ στο εργαστήριο Ιστορίας έχει συγκεντρωθεί ένας μεγάλος αριθμός εφημερίδων και περιοδικών του 19^{ου} και 20^{ού} αιώνα σε μορφή μικροφίλμ, που είναι διαθέσιμα στην έρευνα. Ωστόσο πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι χώροι των εργαστηρίων δεν είναι ιδιαίτερα κατάλληλοι και απαιτείται μια επέκτασή τους, που προς το παρόν δεν είναι εφικτή.

Το Τμήμα, στο πλαίσιο υποστήριξης της ερευνητικής δραστηριότητας των μελών του, οργανώνει συναντήσεις με διεπιστημονικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερη σημαντική υπήρξε η οργάνωση του Διεθνούς Συνέδριου για τα είκοσι χρόνια λειτουργίας του ΤΚΑΙ (2007), το οποίο συγκέντρωσε μεγάλο αριθμό διεθνών συμμετοχών. Συνολικά, πάντως κατά την τελευταία πενταετία διοργανώθηκαν στο Τμήμα δεκαέξι επιστημονικές συναντήσεις που χρηματοδοτήθηκαν εν μέρει ή συνολικά από τους προϋπολογισμούς του Τμήματος. Οι επιστημονικές δραστηριότητες του Τμήματος αντανακλούν τον διεθνή προσανατολισμό του και τον καλό συγχρονισμό του με το διεθνές επιστημονικό γίγνεσθαι (Παράρτημα Δ.1.).

Επιπλέον, στο Τμήμα λειτουργεί τακτικό ερευνητικό σεμινάριο (συνήθως κάθε εβδομάδα), στο οποίο παρουσιάζεται η ερευνητική δραστηριότητα ερευνητών, Ελλήνων και ξένων, από τους χώρους της κοινωνικής ανθρωπολογίας της ιστορίας, αλλά και άλλων περιοχών των κοινωνικών επιστημών. Στο πλαίσιο του ιδίου σεμιναρίου, συνάδελφοι του Τμήματος συχνά παρουσιάζουν την πορεία της έρευνάς τους. Αντίστοιχο ενδιαφέροντος σχετικά με την υποστήριξη της έρευνας αποτελούν οι ετήσιες συναντήσεις υποψηφίων διδασκόντων, του Τμήματος αλλά και άλλων τμημάτων της ημεδαπής και της αλλοδαπής, στις οποίες γίνεται η παρουσίαση των ερευνητικής πορείας νέων επιστημόνων που φιλοξενούνται από το Τμήμα για το σκοπό αυτό (Παράρτημα Δ.3.). Οι συναντήσεις αυτές έχουν ιδιαίτερη επιτυχία και εξαιρετική ανταπόκριση ανάμεσα στους υποψήφιους διδάκτορες πολλών πανεπιστημίων.

Το Τμήμα κατά την τελευταία πενταετία έχει αναλάβει ικανό αριθμό χρηματοδοτούμενων διδασκαρικών και μεταδιδασκαρικών προγραμμάτων. Επίσης έρευνες μελών του Τμήματος έχουν χρηματοδοτηθεί από την Επιτροπή Ερευνών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Κατά τη τελευταία πανελλαδική αξιολόγηση διδασκαρικών διατριβών για χρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Ηράκλειτος II», το Τμήμα υπέβαλε οκτώ προτάσεις, από τις οποίες εγκρίθηκαν οι

επτά (συνολικός προϋπολογισμός 315.000 ευρώ). Ο αριθμός αυτός αντιπροσωπεύει πάνω από το 25% των προτάσεων που εγκρίθηκαν συνολικά για το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, κάτι που συνιστά εξαιρετική επιτυχία για το Τμήμα. Τέλος, ένας αριθμός μεταπτυχιακών και προπτυχιακών φοιτητών συμμετέχει σε ερευνητικά προγράμματα του Τμήματος. Η αναφορά στις διδακτορικές διατριβές και τις μεταπτυχιακές εργασίες δεν γίνεται τυχαία εδώ, καθώς τόσο οι μεν όσο και οι δε αποτελούν μέρος της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος.

Αξίζει πάντως στο σημείο αυτό να επισημανθεί ότι στο Τμήμα έχει συζητηθεί επιμόνως η σταδιακή υποβάθμιση της βασικής έρευνας και η απαξίωση της ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, προς όφελος μιας πολιτικής στήριξης της εφαρμοσμένης έρευνας που βρίσκει ευκολότερα χρηματοδότηση. Αν η τάση αυτή εδραιωθεί, το ερευνητικό έλλειμμα που θα προκύψει θα είναι ιδιαίτερα μεγάλο και, κυρίως, δύσκολο αν όχι αδύνατο να αναπληρωθεί.

Στο Τμήμα δεν υπάρχει ένας συντεταγμένος τρόπος παρακολούθησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων των μελών του, παρότι για τις ανάγκες της αξιολόγησης έχει συνταχθεί κατάλογος επιστημονικών δημοσιεύσεων (βιβλία, μονογραφίες, εκδόσεις συλλογικών τόμων άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων) κατά την τελευταία πενταετία (2005-2010) (Παράρτημα Γ). Επειδή προκρίθηκε η συλλογή του δημοσιευμένου έργου, δεν συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο αυτό ανακοινώσεις σε συνέδρια, συμμετοχή σε οργανωτικές επιτροπές συνεδρίων, αλλά και δημοσιεύσεις που αφορούν βιβλιοκρισίες ή λήμματα σε έντυπες ή ηλεκτρονικές εκδόσεις. Οι δημοσιεύσεις αυτές αποτυπώνουν το εύρος της ερευνητικής δραστηριότητας των μελών στο χώρο της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας, αλλά και στα γνωστικά πεδία των άλλων κοινωνικών επιστημών που προσφέρονται στο Τμήμα.

Συνολικά, πάντως, τα ερευνητικά αποτελέσματα του Τμήματος μπορούν να χαρακτηριστούν ικανοποιητικά, παρά το γεγονός ότι θα πρέπει να ενισχυθούν ακόμη παραπέρα οι διεθνείς συνεργασίες του Τμήματος.

5.2. Εργαστήριο Εθνογραφίας

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Καθηγητής

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ: Μέλη του Εργαστηρίου είναι κοινωνικοί ανθρωπολόγοι, οι οποίοι έχουν εθνογραφική εμπειρία κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, στον ελληνικό χώρο και είναι θεσμικά εντεταγμένοι τόσο στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου όσο και σε άλλα πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού.

ΜΕΛΗ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Καθηγητής, (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Ελένη Παπαγαρουφάλη, Αναπληρώτρια καθηγήτρια (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Θεόδωρος Παραδέλλης, Μόνιμος Επίκουρος καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Βασιλική Μουτάφη, Αναπληρώτρια καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Ευφροσύνη Πλεξουσάκη, Επίκουρη καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Παναγιώτης Πανόπουλος, Επίκουρος καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Γιαννακόπουλος Κώστας, Αναπληρωτής καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αλεξάνδρα Μπακαλάκη, Επίκουρη καθηγήτρια (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), Βενετία Καντσά, Επίκουρη καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Ευαγγελία Πετρίδου, Λέκτορας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αιμίλιος Τσεκένης, Λέκτορας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Δέσποινα Νάζου, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πρόγραμμα «Πυθαγόρας» (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Πηνελόπη Τοπάλη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πρόγραμμα «Πυθαγόρας» (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αγγελική Αθανασοπούλου, Ερευνήτρια στο Πρόγραμμα «Πυθαγόρας» (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Νατάσα Ιωαννίδου, Ερευνήτρια στο Πρόγραμμα «Πυθαγόρας» (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Λιόπη Αμπατζή, Διδάκτωρ ΤΚΑΙ, Αριστείδης Σγαντζός, Διδάκτωρ ΤΚΑΙ.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Στο Εργαστήριο Εθνογραφίας, διεξάγεται έρευνα τόσο σε μεταδιδακτορικό όσο και σε διδακτορικό επίπεδο. Σε μετα-διδακτορικό επίπεδο, διεξάγονται δύο έρευνες που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του προγράμματος «Πυθαγόρας»:

1. «Φύλο, Οικιακή Εργασία και Εθνοτική Ταυτότητα: Η Διαπολιτισμική Συγκρότηση του Οικιακού Χώρου στην Ελλάδα»

Ερευνητική ομάδα:

Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Ευφροσύνη Πλεξουσάκη, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Βενετία Καντσά, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Λόης Λαμπριανίδης, Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), Πηνελόπη Τοπάλη, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αγγελική Αθανασοπούλου, νέα ερευνήτρια, διδάκτορας του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Βασιλική Παπαγεωργίου, διδάκτορας του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αικατερίνη Ροζάκου, διδάκτορας του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου).

Συνεργαζόμενες ερευνητικές ομάδες:

- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Τίτλος ερευνητικής ομάδας: Πολιτική Κουλτούρα και Εθνική Ταυτότητα (Υπεύθυνος: Τάκης Καφετζής).
- Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Τίτλος ερευνητικής ομάδας: Μετανάστευση, Πολιτισμική Ταυτότητα και Ιστορική Κουλτούρα (Υπεύθυνη: Ρίκη Βαν Μπουσχότεν).

2. «Η Γυναικεία Εργασία στις Ατομικές, Οικογενειακές και Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις στον Τουρισμό: Οι Περιπτώσεις της Μυκόνου και της Λέσβου»

Επιστημονικοί υπεύθυνοι:

Βασιλική Μουτάφη, επίκουρη καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Πάρης Τσάρτας, αναπληρωτής καθηγητής, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων (Πανεπιστήμιο Αιγαίου).

Ερευνήτριες:

Δέσποινα Νάζου, μεταδιδάκτωρ ερευνήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Νατάσα Ιωαννίδου, ερευνήτρια, διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Αρετή Βατζάκα, ερευνήτρια, υποψήφια διδάκτωρ του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχεδιασμός, Διοίκηση και Πολιτική του Τουρισμού» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Σμαράγδα Ζαγκότση, ερευνήτρια, υποψήφια διδάκτωρ του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχεδιασμός, Διοίκηση και Πολιτική του Τουρισμού» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων (Πανεπιστήμιο Αιγαίου).

ΤΟ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ: Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Εργαστηρίου Εθνογραφίας εντάσσεται και η συγκέντρωση, καταγραφή και ταξινόμηση των εθνογραφικών κειμένων (βιβλίων, άρθρων σε περιοδικά και σε συλλογικούς τόμους, διατριβών) που αναφέρονται στον ελληνικό χώρο. Η προσπάθεια αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη και ένας σημαντικός αριθμός σχετικών συγγραμμάτων είναι ήδη διαθέσιμος στο αρχείο του εργαστηρίου. Παράλληλα με την προσπάθεια συλλογής των κειμένων, το Εργαστήριο επεξεργάζεται μια συγκεντρωτική βάση δεδομένων για την εθνογραφία της Ελλάδας. Σύντομα, αυτή η βάση δεδομένων, η οποία περιλαμβάνει προς το παρόν τα κείμενα που υπάρχουν ήδη στη συλλογή του εργαστηρίου και στην οποία επίσης καταχωρούνται και όλες οι νέες προσκτήσεις του εργαστηρίου, θα είναι διαθέσιμη στους ενδιαφερόμενους μέσω του διαδικτύου.

5.3. Εργαστήριο Ιστορίας

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Χάρης Εξερτζόγλου, Αναπληρωτής Καθηγητής.

ΜΕΛΗ: Χάρης Εξερτζόγλου, Αναπληρωτής Καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Βασίλης Αναστασιάδης, Αναπληρωτής Καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Παναγιώτης Δουκέλλης, Αναπληρωτής Καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Σπύρος Καράβας, Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Μαρία Σταματογιαννοπούλου, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Ελένη Γκαρά, Επίκουρη Καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Λέκτορας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Ποθητή Χαντζαρούλα, Λέκτορας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Γιάννης Σμαρνάκης, διδάκτωρ Ιστορίας, Γιώργος Πλακωτός, διδάκτωρ Ιστορίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Το Εργαστήριο Ιστορίας του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας εξυπηρετεί τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος σε γνωστικούς χώρους που άπτονται της κοινωνικής, πολιτισμικής και πολιτικής ιστορίας. Οι εξελίξεις στην ιστορική σκέψη και την ιστοριογραφία αφορούν την μετατόπιση προς νέα ερευνητικά πεδία που χαρακτηρίζονται από την ανάγκη μεγαλύτερης διεπιστημονικότητας προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στα ζητούμενα της έρευνας. Με δεδομένες τις σύγχρονες αυτές απαιτήσεις, το εργαστήριο ήρθε να καλύψει ένα σημαντικό κενό συγκεντρώνοντας και προσφέροντας μια μεγάλη συλλογή υλικού. Στο Εργαστήριο έχουν ελεύθερη πρόσβαση όλοι οι διδάσκοντες του Τμήματος, καθώς και εκείνοι οι προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές που χρειάζονται τις συλλογές και τον εξοπλισμό του για να εκπονήσουν τις εργασίες και τις άλλες διδακτικές υποχρεώσεις. Το Εργαστήριο έχει στη κατοχή του μεγάλη συλλογή μικροταινιών με εφημερίδες και περιοδικά του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, ο κατάλογος των οποίων έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Διαθέτει επίσης πολλά λεξικά, εγκυκλοπαίδειες και άλλο ενημερωτικό υλικό για την εξυπηρέτηση των φοιτητών και διδασκόντων που εργάζονται σε αυτό. Οι χώροι του Εργαστηρίου είναι προσβάσιμοι σε καθημερινή βάση μετά από συνεννόηση με τον υπεύθυνο του Εργαστηρίου.

5.3. Εργαστήριο Οικογένειας και Συγγένειας

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: Ντιάνα Τράκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια.

ΜΕΛΗ: Ντιάνα Τράκα, αναπληρώτρια καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Βενετία Καντσά, επίκουρη καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Παναγιώτα-Τουλίνα Δέμελη, διδάκτωρ Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου).

ΣΚΟΠΟΣ: Σύμφωνα με το καταστατικό του, το Εργαστήριο Μελετών της Οικογένειας και της Συγγένειας (ΕΜΟΣ) ξεκίνησε με σκοπό την κάλυψη των διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας σε γενικά και ειδικά θέματα της οικογένειας και της συγγένειας, τόσο στο προπτυχιακό όσο και το μεταπτυχιακό επίπεδο, δίνοντας προτεραιότητα στα ακόλουθα πεδία:

- δομές της συγγένειας,
- γενεαλογική έρευνα,
- οικογένεια, αναπαραγωγή και υγεία,
- οικογένεια, κοινωνικός αποκλεισμός και μετανάστευση,
- ανθρωπολογία της παιδικής ηλικίας,
- συγκρότηση Βάσεων Δεδομένων.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ: Οι εξελίξεις στο πεδίο της αναπαραγωγικής τεχνολογίας και οι μεταβολές που έχουν συντελεστεί στο ευρύτερο κοινωνικό και νομικό πλαίσιο, έχουν σε μεγάλο βαθμό αλλάξει τις μορφές της οικογένειας και της συγγένειας, δημιουργώντας «νέες» μονάδες

ανάλυσης όπως, για παράδειγμα, τις μονογονεϊκές οικογένειες, τους ομόφυλους γονείς, τις υποκατάστατες μητέρες. Σύγχρονα ρεύματα της ανθρωπολογίας ανταποκρίνονται στην υπό διαμόρφωση νέα αυτή πραγματικότητα, προσεγγίζοντας την οικογένεια και τη συγγένεια ως κοινωνικούς θεσμούς, τους δε ρόλους και δεσμούς των μελών τους ως φαινόμενα βιοπολιτισμικής υφής. Μέσα από αυτό το πρίσμα, η οικογένεια και η συγγένεια, η γονεϊκότητα, η παιδική ηλικία, όπως και πολλές άλλες κοινωνικές σχέσεις που άπτονται της ανθρώπινης αναπαραγωγής, αναδεικνύονται σε ρευστά δομικά μορφώματα, πολύ διαφορετικά από τα παραδοσιακά σχήματα που ορίζονταν ως επί το πλείστον με όρους αμιγώς βιολογικούς. Την περίοδο αυτή το Εργαστήριο υποστηρίζει ερευνητικές δραστηριότητες στα ακόλουθα πεδία:

- οικογένεια, αναπαραγωγή και υγεία,
- οικογένεια, κοινωνική ευπάθεια και μετανάστευση (πρόσφυγες), και
- ανθρωπολογία της παιδικής ηλικίας.

Μεταξύ των θεμάτων που είναι αντικείμενα έρευνας σε μεταπτυχιακό επίπεδο (διπλωματικές εργασίες και διδακτορικές διατριβές) συγκαταλέγονται:

- μητρότητα στη φυλακή (Ελλάδα),
- η νέα γενετική και γνωστικές κατασκευές που αφορούν την αρρώστια και τη συγγένεια (η περίπτωση της θαλασσαιμίας),
- η παιδική φιλία και η ένταξη των παιδιών σε ομάδες
- τοκετός, τεχνολογία και αποικιοποίηση του γυναικείου σώματος,
- τα παιδιά ως δρώντα κοινωνικά υποκείμενα στα πρώτα χρόνια της δημοτικής εκπαίδευσης,
- οικογένειες πολιτικών προσφύγων, βία και ιατρική περίθαλψη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, πιστεύουμε ότι το ερευνητικό έργο του Τμήματος μπορεί να χαρακτηριστεί άρκετά ικανοποιητικό, ιδίως αν λάβει κανείς υπόψη ότι οι γνωστικές πειθαρχίες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας δεν τυγχάνουν σημαντικών ευκαιριών χρηματοδότησης σήμερα, καθώς οι κυρίαρχες ερευνητικές στρατηγικές στρέφονται σχεδόν αποκλειστικά σε ό,τι θεωρείται εφαρμοσμένη έρευνα. Χωρίς να υπάρχει διάθεση μεμψιμοιρίας, πρέπει να υπογραμμισθεί και από εδώ ότι η χρησιμότητα της έρευνας στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες παραγνωρίζεται συστηματικά, γεγονός που σύντομα θα οδηγήσει σε αρνητικές συνέπειες. Όσον αφορά το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, η έρευνα θα εξακολουθήσει να βρίσκεται στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων του, έστω και με χαμηλή χρηματοδότηση. Χρήσιμο θα ήταν να ενισχυθούν οι διεθνείς σχέσεις του Τμήματος μέσα από το πρόγραμμα Erasmus αλλά και άλλες διεθνείς συνεργασίες. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να βρεθεί τρόπος μεγαλύτερης συμμετοχής των μεταπτυχιακών φοιτητών και των υποψήφιων διδασκόντων για συμμετοχή στα προγράμματα αυτά.

6. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

6.1. Η Γραμματεία του Τμήματος

Η γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την λειτουργία Πανεπιστημιακών Τμημάτων στο μέτρο που υποστηρίζουν διοικητικά το διδακτικό έργο των διδασκόντων και ενημερώνουν τους φοιτητές για ζητήματα του ενδιαφέροντός τους. Επομένως, η αξιολόγηση της λειτουργίας της Γραμματείας αποτελεί βασικό στοιχείο της αξιολόγησης του Τμήματος. Αντίστοιχης σημασίας αποτελεί η αξιολόγηση υποδομών του Τμήματος και του Πανεπιστημίου που αφορούν τους χώρους εργασίας των διδασκόντων, τους χώρους και τον εξοπλισμό των εργαστηρίων, καθώς και της Βιβλιοθήκης. Για ένα περιφερειακό και σχετικά νέο ίδρυμα, όπως το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, η Βιβλιοθήκη αποτελεί υποδομή

κεντρικής σημασίας για τις διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες διδασκόντων και φοιτητών. Η υπάρχουσα οργανωτική δομή της Βιβλιοθήκης, η πολυδιάσπαση της συλλογής στα νησιά και οι ελλιπείς κτιριακές υποδομές, δημιουργούν εκ των πραγμάτων περιορισμούς που δεν αντισταθμίζουν οι ηλεκτρονικές συλλογές της. Τέλος, ένα ειδικό πρόβλημα της πανεπιστημιακής μονάδας Μυτιλήνης, ο κατακερματισμός των Τμημάτων σε δύο χώρους, το campus στον Λόφο Πανεπιστημίου και τα κτίρια του Πανεπιστημίου στην πόλη της Μυτιλήνης χρήζει επίσης αξιολόγησης, διότι επιδρά στη λειτουργία των Τμημάτων και θετικά και αρνητικά. Η ενότητα των ερωτήσεων αφορά τον βαθμό ικανοποίησης των διδασκόντων για την Γραμματεία και την γραμματειακή υποστήριξη του Τμήματος, καθώς και τις υποδομές του Πανεπιστημίου που χρησιμοποιούν φοιτητές και διδάσκοντες, με βάση το ερωτηματολόγιο του 2008/09.

Για τις υπηρεσίες της Γραμματείας υπάρχει πολλή και αρκετή ικανοποίηση από το 4,2% και το 37,5% αντίστοιχα, ενώ το 25% τις βρίσκει μέτρια ικανοποιητικές και το 16,7% λίγο ικανοποιητικές. Το γεγονός ότι πολλοί διδάσκοντες δεν είναι ικανοποιημένοι από τις υπηρεσίες της Γραμματείας ενδεχομένως οφείλεται στο γεγονός ότι είναι υποστελεχωμένη. Σε αντίθεση με το γενικό κανόνα που ισχύει στο Πανεπιστήμιο, σύμφωνα με τον οποίο σε κάθε Τμήμα που έχει δύο ΠΜΣ πρέπει να υπηρετούν τέσσερις υπάλληλοι, στη Γραμματεία του ΤΚΑΙ υπηρετούσαν μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2008/09 τρεις. Αυτό εξάλλου αναγνωρίζεται και από τους διδάσκοντες, οι οποίοι σε ποσοστό 25% δηλώνουν ότι η Γραμματεία είναι καθόλου ικανοποιητικά στελεχωμένη, ενώ το 41,7% θεωρεί ότι είναι λίγο ικανοποιητική και το 12,5% μέτρια ικανοποιητική. Κανείς δεν δήλωσε ότι η Γραμματεία είναι αρκετά ή πολύ ικανοποιητικά στελεχωμένη. Αντίθετα σχετική ικανοποίηση υπάρχει για τους χώρους της Γραμματείας, με το 8,3% να τους βρίσκει πολύ ικανοποιητικούς, το 33,3% αρκετά, το 20,8% μέτρια και το 8,3% λίγο ικανοποιητικούς.

Ως προς την επάρκεια των χώρων γραφείων και εξοπλισμού, καθώς και την επάρκεια σε χώρους των εργαστηρίων του Τμήματος, προκύπτει μια ανάμεικτη εικόνα. Το 50% των διδασκόντων δηλώνει πολύ (20,8%) ή αρκετά (29,2%) ικανοποιημένο, ενώ το 25% μέτρια και το 4,2% λίγο ικανοποιημένο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι χώροι που διατίθενται για γραφεία δεν είναι όλοι εξίσου κατάλληλοι. Μεγαλύτερη δυσαρέσκεια δηλώθηκε για την επάρκεια των χώρων των εργαστηρίων, που βρίσκονται σε δύο διαφορετικά κτίρια. Κανείς δεν δήλωσε πολύ ικανοποιημένος, ενώ μόνο το 12,5% δήλωσε αρκετά ικανοποιημένο. Το 57,8% δήλωσε λίγο (20,8%) ή μέτρια (37,5%) ικανοποιημένο. Η δυσαρέσκεια οφείλεται στην ακαταλληλότητα των χώρων των εργαστηρίων, που είναι περιορισμένοι και δεν μπορούν να στηρίξουν κατάλληλα την εκπαιδευτική και ερευνητική διαδικασία, ενώ το γεγονός ότι στο Τμήμα υπηρετεί μόνο ένας ΕΤΕΠ περιορίζει σημαντικά την λειτουργία των εργαστηρίων. Αντίστοιχα αρνητική εικόνα έχουν οι διδάσκοντες σχετικά με την χρηματοδότηση για την συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών των εργαστηρίων. Μόλις το 4,2% δήλωσε αρκετά ικανοποιημένο, ενώ το 29,2% δήλωσε μέτρια, το 8,3% λίγο και το 12,5% καθόλου ικανοποιημένο. Η εικόνα αυτή δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται μόνο στην χρηματοδότηση των εργαστηρίων του Τμήματος, αλλά πιθανόν να απορρέει και από την δυσαρέσκεια για την γενικότερη υποχρηματοδότηση της έρευνας και της παιδείας στη χώρα μας.

6.2. Η Βιβλιοθήκη και οι Υποδομές του Πανεπιστημίου

Σε σχέση με την Βιβλιοθήκη, τις συλλογές και την κτιριακή της υποδομή, υπάρχει μια αντιφατική εικόνα. Οι διδάσκοντες του Τμήματος δήλωσαν αρκετά (20,8%) και μέτρια (41,7%) ικανοποιημένοι για την συλλογή της Βιβλιοθήκης σχετικά με το αντικείμενό τους και τις ερευνητικές και διδακτικές ανάγκες. Αντίστοιχα το 16,7% δήλωσε μέτρια ή καθόλου (4,2%) ικανοποιημένο. Η εικόνα αυτή δείχνει ότι, παρά τις σημαντικές προσθήκες σε παραγγελίες βιβλίων που έγιναν μέσα από το Γ' Κοινωνικό Πρόγραμμα Στήριξης, υπάρχουν ακόμη πολλές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν. Οι ανάγκες αυτές αφορούν κυρίως περιοχές της Ιστορίας, αλλά και της Ανθρωπολογίας.

Μεγαλύτερη ικανοποίηση προκύπτει κατά το έτος 2008/09 για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης που αφορούν τόσο τις ηλεκτρονικές συλλογές όσο και τους καταλόγους της συλλογής. Το 8,3% δήλωσε πολύ ικανοποιημένο, το 45,8% αρκετά, το 20,8% μέτρια και το 8,3% λίγο ικανοποιημένο. Η ικανοποίηση αυτή ενδέχεται να αφορά την συμμετοχή της Βιβλιοθήκης στο διδρυματικό πρόγραμμα Hellink που προσφέρει ηλεκτρονική πρόσβαση σε πολλές χιλιάδες τίτλους περιοδικών. Από την άλλη πλευρά, η Βιβλιοθήκη στερείται πόρων για την απόκτηση βάσεων δεδομένων και άλλων ηλεκτρονικών συλλογών που ζητούν Τμήματα του Πανεπιστημίου, όπως τις επιπλέον συλλογές της βάσης δεδομένων JSTOR αλλά και άλλες συλλογές που πρέπει να προστεθούν στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες της. Είναι απαραίτητο για το Πανεπιστήμιο να χρηματοδοτήσει ενεργότερα και με συστηματικό τρόπο τις συλλογές της Βιβλιοθήκης. Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 η συλλογή των ηλεκτρονικών περιοδικών Hellink έπαψε να είναι προσβάσιμη λόγω μη πληρωμής των συνδρομών, γεγονός που δημιούργησε μεγάλο πρόβλημα στην ερευνητική και διδακτική διαδικασία, όχι μόνο στο Τμήμα αλλά και ευρύτερα στην πανεπιστημιακή κοινότητα. Η κατάσταση αυτή ενδέχεται να συνεχιστεί και κατά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος.

Αντίθετα, οι διδάσκοντες δεν είναι ικανοποιημένοι από την κτιριακή υποδομή της Βιβλιοθήκης. Το 25% δήλωσε καθόλου ικανοποιημένο, το 29,2% λίγο και το 29,2% μέτρια ικανοποιημένο. Κανείς δεν δήλωσε αρκετά ή πολύ ικανοποιημένος. Πιθανόν η άσχημη γνώμη των διδασκόντων προκύπτει από την κακή κατάσταση του κτιρίου της Βιβλιοθήκης. Παλαιό κτίριο, με περιορισμένους χώρους απόθεσης βιβλίων και ακόμη πιο περιορισμένο αναγνωστήριο. Στην πράξη είναι αδύνατο να εργαστούν εκεί περισσότεροι από 20-25 φοιτητές την στιγμή που ο φοιτητικός πληθυσμός των Τμημάτων της Μυτιλήνης έχει ξεπεράσει τις 3000. Αντίστοιχο πρόβλημα υπάρχει με μέρος της συλλογή των βιβλίων που λόγω έλλειψης χώρων παραμένει εκτός δυνατότητας πρόσβασης. Η δημιουργία μιας νέας σύγχρονης Βιβλιοθήκης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της πανεπιστημιακής μονάδας Μυτιλήνης είναι επιτακτική.

Επιπλέον, οι διδάσκοντες δηλώνουν μη ικανοποιημένοι με το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης. Το 16,7% δηλώνει καθόλου ικανοποιημένο, το 41,7% λίγο, το 12,5% μέτρια και το 12,5% αρκετά. Η δυσανεξία αυτή οφείλεται στο περιορισμένο ωράριο της Βιβλιοθήκης, που λειτουργεί απαγορευτικά για πολλούς διδάσκοντες και φοιτητές/τριες να εργαστούν ή να δανειστούν βιβλία μετά τις 15.00 μ.μ., οπότε και κλείνει η Βιβλιοθήκη. Η Υπηρεσία της Βιβλιοθήκης πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη της τη γνώμη των διδασκόντων. Ωστόσο πρέπει να αναγνωρισθεί ότι κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009/10 το ωράριο της βιβλιοθήκης επεκτάθηκε μέχρι τις 19.00 μ.μ. για ορισμένες ημέρες της εβδομάδας.

Το ερωτηματολόγιο του 2008/09 περιείχε ερωτήσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών του Πανεπιστημίου και τον βαθμό ικανοποίησης για την πολυδιάσπαση της πανεπιστημιακής μονάδας Μυτιλήνης στην πόλη (campus, διάσπαρτα κτίρια στην πόλη). Οι διδάσκοντες δήλωσαν αρκετά (37,5%) και μέτρια (29,3%) ικανοποιημένοι από τις διοικητικές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Το 8,3% δήλωσε λίγο ικανοποιημένο ενώ καθόλου και πολύ ικανοποιημένος δεν δήλωσε κανείς. Με βάση αυτήν την εικόνα προκύπτει ότι οι διδάσκοντες του Τμήματος είναι κατά βάση ικανοποιημένοι με τις υπηρεσίες (διοικητικές, ιατρικοφαρμακευτικές, επισιτιστικές), που προσφέρει το Πανεπιστήμιο, εκτιμώντας τις ως θετικές για το εργασιακό τους περιβάλλον. Πρέπει, ωστόσο, στο σημείο αυτό να επισημανθεί ότι το Πανεπιστήμιο απέχει πολύ από την παροχή ικανοποιητικών συνθηκών διαβίωσης στον άλλο ετέρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τους φοιτητές/τριες. Το κυριότερο πρόβλημα που εντοπίζεται σε σχέση με αυτό είναι η απουσία φοιτητικών εστιών στο νησί της Λέσβου. Παρότι η κατασκευή τους είναι σύνθετο θέμα, που αφορά τόσο την χρηματοδότηση όσο και την τεχνική υποστήριξη του έργου από πλευράς του Πανεπιστημίου, έχει καταστεί σαφές από καιρό ότι οι λύσεις που προσφέρονται μέχρι σήμερα (χρήση ενοικιαζόμενων δωματίων) δεν επαρκούν και η διοίκηση του Πανεπιστημίου οφείλει να μεριμνήσει.

Στο ερώτημα κατά πόσον η πολυδιάσπαση της πανεπιστημιακής μονάδας Μυτιλήνης θεωρείται ικανοποιητική υπήρξε μεγάλη διασπορά απαντήσεων. Για το 12,5% η κατάσταση

αυτή δεν είναι καθόλου ικανοποιητική, για το 12,5% λίγο ικανοποιητική, για το 16,7% μέτρια ικανοποιητική, για το 8,3% αρκετά ικανοποιητική και για το 16,7% πολύ ικανοποιητική. Με βάση τον μέσο όρο πάντως η πολυδιάσπαση του Πανεπιστημίου κρίνεται μάλλον ικανοποιητική (μ.ο. 3,1) Η κατανομή των απαντήσεων δηλώνει καταρχήν την ικανοποίηση ή μη των συναδέλφων με την παρούσα κατάσταση, αλλά και την στάση τους απέναντι στο ισχυρό ενδεχόμενο της μεταφοράς του Τμήματος στο campus μαζί με τα υπόλοιπα. Προφανώς οι διδάσκοντες προσανατόλισαν τις απαντήσεις τους ζυγίζοντας τα υπέρ και τα κατά της σημερινής κατάστασης και του ενδεχομένου μεταβολής της.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, η αξιολόγηση των υποδομών της Γραμματείας και της Βιβλιοθήκης ανέδειξε μια σειρά προβλημάτων που χρήζουν αντιμετώπισης. Η Γραμματεία του Τμήματος είναι υποστελεχωμένη και με δυσκολία ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των εργασιών του Τμήματος. Η υποδομή και το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ακαδημαϊκής κοινότητας. Υπάρχει αντίληψη σχετικά με τις δυσκολίες της άμεσης μετεγκατάστασης της Βιβλιοθήκης σε άλλο κτίριο, αλλά οι αρχές του Πανεπιστημίου θα μπορούσαν να συνεννοηθούν με την υπηρεσία της Βιβλιοθήκης για επέκταση του ωραρίου, ενδεχομένως με τη βοήθεια μεταπτυχιακών φοιτητών. Ειδικό ζήτημα αποτελεί ο κατακερματισμός των δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου σε δύο χώρους, την πόλη της Μυτιλήνης και το campus, που αποτελεί αντικείμενο προβληματισμού στο Τμήμα. Σε κάθε όμως περίπτωση οι πρυτανικές αρχές οφείλουν να μεριμνήσουν για την εξασφάλιση των συνθηκών άρτιας ακαδημαϊκής οργάνωσης που συμπεριλαμβάνει τόσο τις υποδομές μάθησης και έρευνας αλλά και τη σίτιση και στέγαση των φοιτητών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΜΣ
«ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ
ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ»

EXTERNAL EVALUATION REPORT, 2007

Programme being evaluated:

“Women and Gender: Anthropological and Historical Approaches”

A three-semester MA Degree Programme of the Department of Social Anthropology and History,
University of the Aegean

ASSESSOR:

Sarah Green
Professor of Social Anthropology, University of Manchester

CONTACT DETAILS:

University of Manchester
Social Anthropology, School of Social Sciences
Arthur Lewis Building Oxford Road, Manchester M13 9PL UK
email : sarah.green@manchester.ac.uk
Tel. +44 (0)161 275 3989.
Fax. +44 (0)161 275 3970

EVALUATION CRITERIA

This report is submitted in accordance with the requirements of Work Package Section 8.4 of the Programme, “External evaluation by external assessors.” The evaluation aims to assess the effectiveness, efficiency, flexibility of, and demand for, the Programme.

ASSESSOR’S BACKGROUND

I studied for my higher education degrees at the University of Cambridge - BA (1985), MA (1988), PhD (1992) - and I specialised in Social Anthropology in all of these. My PhD focused on gender, sexuality and feminism in the UK; since that time, I have carried out a total of 6 research projects (including fieldwork) in various parts of Greece (Argolid Valley, Epirus and, most recently, Lesvos), specialising particularly on issues relating to a sense of location, borders and boundaries, place and environment. In addition, I have carried out two other research projects in the UK, looking at the introduction of new information and communications technologies (ICTs) to public and charitable organizations, particularly those involving women (e.g. the Manchester Women’s Electronic Village Hall).

A selection of my publications include: *Notes from the Balkans: Locating Marginality and Ambiguity on the Greek-Albanian Border* (2005, Princeton University Press; winner of the Douglass award for best contribution to Europeanist Anthropology 2006, Society of Europeanist Anthropology (American Anthropological Association); *Urban Amazons: the Gender, Sexuality and Identity Battles of London* (1997, Macmillan); “From Hostile Backwater to Natural Wilderness: On the Relocation of ‘Nature’ in Epirus, Northwestern Greece.” (2005, *Conservation and Society* Vol. 3, No. 2, pp. 436-460); “Scales of Place and Networks: an ethnography of the imperative to connect through information and communications technologies.” (with Penny Harvey and Hannah Knox, 2005 *Current Anthropology* Vol. 46, No. 5, pp. 805-826); “Seeing what you know: changing constructions and perceptions of landscape in Epirus, northwestern Greece, 1945 and 1990” (2001, *History and Anthropology* Vol. 12, No. 3, pp.255-288); “Confronting the end of the ‘California years’: Argolid citrus farming and a changing environment” (1998, *Εθνογραφικά*, Vol. 11, special issue on the Peloponnese, pp. 189-192); “Marking Transgressions: the use of style in a women-only community in London”, (1991, *Cambridge Anthropology* Vol.15, No.2, pp. 71-87); “Digital Ditches: working in the virtual grassroots” in Christina Garsten and Helena Wulff (eds),

(2003) *New Technologies at Work: People, Screens and Social Virtuality*. Oxford: Berg, pp. 45-68); "Cotton to Computers: From Industrial to Information Revolutions". (2002, with Penny Harvey and Jon Agar, in Steve Woolgar (ed.) *Virtual Society? Technology, Cyberbole, Reality*. Oxford: Oxford University Press, pp. 264-285); "Culture in a Network: Manchester women, webs and dykes" (2002, in Nigel Rapport (ed.), *British Subjects: An Anthropology of Britain*. London: Routledge, pp. 181-202); "Post-communist neighbours: relocating gender in a Greek-Albanian border community" (1997, in S. Bridger and F. Pine (eds), *Surviving Post-socialism: Local strategies and regional responses in eastern Europe and the former Soviet Union*. London: Routledge, pp. 80-105); "Patriarchy" (1996, co-authored with Fenella Cannell, entry in Adam Kuper (ed.), *The Social Science Encyclopedia*, Routledge).

My teaching experience: I have taught Social Anthropology courses across all levels, from first year undergraduate to final year Ph.D., and across a wide range of subjects (including gender and sexuality, and the anthropology of Greece); I have also taught courses in Social and Political Sciences (University of Cambridge, specialising in gender and sexuality) and in Women's Studies (University of Manchester).

My administration experience: I have carried out almost all administrative tasks within academic departments, including being the director of both undergraduate and postgraduate degree programmes at the University of Manchester, with overall responsibility for the organization, design, and examination of those degree programmes. For the last two years, I was the overall director of research degrees at the University of Manchester. Further, and in collaboration with Dr Eleanor Casella, I designed and founded a new undergraduate degree at the University of Manchester, the Joint Degree in Archaeology and Anthropology. That degree has been running since 2003.

My evaluation experience: I have acted as an external evaluator for a range of both degree and research programmes since 1995, including acting as the external assessor of the undergraduate degree programme in Anthropology and History at the University of the Aegean, and as the international assessor for postdoctoral research programmes for the Academy of Finland. I am currently on the UK's national Research Assessment Exercise (RAE) committee for anthropology. This committee assesses the quality of research for academics working in the entirety of the UK.

Language ability: I am fluent in English and Greek; I speak some French, Italian, Albanian, Finnish and Turkish.

THE EVALUATION

Introduction, Summary And Background

The MA Programme, "Women and Gender: anthropological and historical approaches," administered through the Department of Anthropology and History at the University of the Aegean, has been running since 2003. Each year since then, 15 students have been accepted onto the programme after an assessment of candidates' applications, and the results of an English language examination; the candidates accepted onto the programme are judged against published criteria, which are made known to the candidates in advance. The programme is three semesters long: 2 semesters of taught courses and 1 semester during which students work intensely on their dissertation topic (12,000-15,000 words), with the advice of a main supervisor and a dissertation committee of three members of staff. Students take a total of 8 courses over the two semesters (though initially it was 9), all but one of which are compulsory and designed for the programme. The balance of courses is aimed at ensuring that students receive sufficient training in both anthropological and historical approaches towards gender, as well as training in research methods. The remaining one elective course is selected from the taught courses provided by the Department of Anthropology and History at the University of the Aegean.

Each taught course has a similar structure: each lasts for one semester and is taught in 3-hour sessions once a week; each one is under the responsibility of one member of staff, but it is taught by a small team of lecturers, each of whom run 2-4 weekly sessions; and in each, the students are assessed by a combination of written work and oral presentations.

As already stated, students also prepare a dissertation of 12,000-15,000 words long. The topic of study is selected by each student with the guidance of a main supervisor, and the topics are approved for study by the academic committee that administers the degree programme.

By the end of their studies, students will have achieved a thorough understanding and knowledge of a wide range of anthropological and historical approaches towards women, gender and equality issues; they will have learned how to present their understanding and knowledge both orally and in writing; and through their work on their dissertations, they will have been trained to make use of their knowledge in order to pursue independent scholarship. This prepares them well both for research at a higher level (e.g. for a Ph.D.) and for an intellectually agile understanding of questions and problems involving gender, and particularly gender inequality, in wider social, political and economic contexts.

In this sense alone, this programme is a valuable one, both intellectually and in wider economic, political and social terms within Greece, particularly as there are so few degree programmes dedicated to gender studies in Greece. Every year since 2003, this programme has professionally trained young scholars in a deep understanding of the character of gender relations and gender inequality, both cross-culturally and across time. I am aware that many of the students of this course already are, or plan to be, involved in education in Greece, either as teachers or in some other capacity, and that several others have gone on to study towards a Ph.D. Given the European Union's emphasis on the need to tackle issues of gender equality as a matter of urgency across the members states, this programme provides an invaluable resource for Greece towards achieving this objective.

The programme was originally funded in 2002 using European Union resources administered through EPEAK II (Special Management Service for Corporate Planning in Education and Primary Professional Training, part of the Ministry of Education and Religions), within Measure 4.2, "Programmes supporting women within undergraduate and postgraduate studies; programmes of study and research programmes concerning women"; and within the Activity Category 4.2.1.a, "Postgraduate Study Programmes on Gender and Equality." The programme has met all the objectives laid out in the initial proposal set out in 1999 submitted to EPEAK II, and has surpassed many of them; the changes that have been made to the programme since it began in 2003 have all been carried out in order to adjust and improve the curriculum or structure of the programme; and the extremely high level of commitment towards this programme by its main organizers (which has often been well beyond the normal call of duty) is made obvious by the professional way in which the programme is administered and maintained (including the professional design of the publicity materials), the way the website is maintained, and the wide range of additional activities (lectures, seminars, workshops and conferences) organized around the themes relating to this programme. Moreover, the high quality of students attracted to this programme, and the equally high quality of teaching, is made obvious through a survey of the dissertations written by students over the last three years (2003-4, 2004-5, 2005-6): the range of topics tackled, the creative way in which students approached these topics and the use of a wide range of resources, research techniques and media in producing these texts made them a delight for me to read. I was sorry that I did not have time to read them all in detail. The intellectual quality and rigour of these texts is easily comparable with similar texts in the UK with which I am familiar. Although these dissertations focus strongly on Greek topics and regions, their quality is not compromised by this emphasis.

In summary, this programme has been an outstanding success that addresses an important need in higher education within Greece. As an MA programme tackling gender issues, it is

exemplary; having worked on several such programmes in the UK, this one easily sits amongst the best of them.

The remainder of this report provides further details of my assessment of the activities covered by each Work Package (1 to 9) of the programme, and makes brief comments on a few minor issues that the programme organizers might find helpful. None of these comments relate to any serious difficulties or problems with the programme; they are intended only as constructive suggestions, not as indications of problems that need to be solved.

Work Package 1: Preparation for the commencement of the Programme

This work package mainly involved the commissioning of a series of review studies relating to the themes of the MA Programme from experienced academics, so as to gain an overview of the current state of scholarship in studies of gender within history and anthropology. This was a wise move, for two reasons. Firstly, at the time the Programme was founded, there were few degree courses dedicated to gender issues within Greece, and none that focused especially on a combination on anthropological and historical approaches. For that reason, there were few pre-existing models of a curriculum for such a programme of study. There was thus a need to have an overview of the existing literature and to identify the key issues being currently debated and researched, so as to be in a position to properly design the content of the teaching curriculum of the new Programme. Secondly, these studies could thereafter act as a valuable resource, written in Greek, providing a guide to the debates and literature for students and colleagues alike.

The initial studies that were produced for this purpose are indeed impressive (not surprising, as they were carried out by highly qualified academic staff), and are now openly available on the Programme's website for anyone to consult (<http://www.aegean.gr/genderpostgraduate/meletes.htm>). This website also includes three further studies carried out after the Programme had begun running: they demonstrate a continued commitment to increasing knowledge and resources for the Programme. The studies were as follows:

INITIAL STUDIES:

- Rania Astrinaki, Women and Gender: anthropological approaches (Ράνια Αστρινάκη, Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις)
- Pothiti Handzaroula, Historiographic Approaches Towards Gender (Ποθητή Χαντζαρούλα, Ιστοριογραφικές Προσεγγίσεις του Φύλου)
- Despina Nazou, Women and Work in Greece: presentation and review of the literature with an emphasis on social science (Δέσποινα Νάζου, Γυναίκες και Εργασία στην Ελλάδα: Παρουσίαση και σχολιασμός της βιβλιογραφίας με έμφαση στις κοινωνικές επιστήμες)

FURTHER STUDIES:

- Athina Athanasiou, The Study of Gender as an Analytical Tool in the area of Health (Αθηνά Αθανασίου, Η μελέτη του φύλου ως αναλυτικού εργαλείου στο χώρο της υγείας)
- Dimitra Samiou, Gender and Politics (end of 19th – beginning of 21st centuries) (Δήμητρα Σαμίου, Φύλο και Πολιτική (τέλη 18^{ου}- αρχές 21^{ου} αι.)
- Evi Kladohou, Education and Gender in Greece: Annotated Bibliography (Εύη Κλαδούχου, Εκπαίδευση και Φύλο στην Ελλάδα: Σχολιασμένη καταγραφή της βιβλιογραφίας)

As can be seen, the first three studies consisted of wide overviews of the central themes of the Programme, which provided both organizers of the programme and future students with a baseline framework of literature and themes from which to develop a framework for the degree. The second set of studies focused on more specialised themes; once the Programme had been successfully established, it made sense that the subsequent studies began to specialise more and provide more in-depth focus on particular issues and themes. Neither the earlier nor the later

studies carried specific recommendations for the Programme's designers, and approach that again I think was wise: this allowed the Programme designers to make use of these texts in any way they thought appropriate, without being constrained by specific recommendations. As a collection, these texts now provide an excellent teaching resource; they could easily be turned into an edited book collection so as to be made available to other gender courses in Greece. However, given that they are already freely available on the Programme's website, this is possibly not a high priority at the moment.

The only studies that were commissioned within the Programme but are not made available on the web pages were carried out by Nefeli Hadzidiakou, and they concerned electronic archiving and surveying of Greek ethnography (Νεφέλη Χατζηδιάκου, «Αρχειοθέτηση και επισκόπηση ελληνικών εθνογραφικών κειμένων»). I was given access to a hard copy of these two studies, and I can confirm that they focus on the technical issues of developing and operating an electronic database system based on Microsoft Access to make Greek ethnographic texts accessible to students.

Work Package 2: Call for applications and Selection of Candidates for the Programme

This work package concerns the process of selecting candidates to be admitted to the Programme, judged against a series of published criteria (http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/metaptyxiakes_spoudes/kritiria.htm). Candidates who wish to study for this programme are expected to already possess an undergraduate degree (or equivalent; no degree subject is specified for entry to the Programme), to pass a test in English (due to the high volume of texts in English for this course) and to be interviewed. A committee selected from the full time members of staff, under the guidance of a chair (usually Vasiliki Moutafi), examine the paperwork, interview candidates and make the final decisions. The work and decisions of this committee are recorded and kept in files in the administration office to which I was given access. It is clear that the selection of candidates has been made entirely in line with the criteria laid out and in a rigorous and transparent manner.

In my judgement, the selection criteria are entirely in line with the requirements of equivalent MA programmes in the UK and are also in accordance with the Bologna Agreement for postgraduate study. The one question that could arise concerns the lack of a specification of undergraduate degree subjects in the entry requirements for this Programme. However, in my view this is correct for this Programme: first, the Programme is designed to provide students with all the necessary anthropological and historical knowledge required to understand the material concerning gender in the Programme; second, the issues of gender and gender inequality are inherently multi-disciplinary, and therefore it would be an advantage to have a student group with a wide range of undergraduate training participating in the course; and third, it allows the selection committee the flexibility to select the best candidates from the widest possible pool of candidates. In any case, having read, and seen the high quality, of some of the dissertations that have been written by the students, I am in no doubt that candidates have been entirely appropriately selected for this course.

In accordance with requirements, the Programme is widely advertised in newspapers, on the Internet and on posters that are sent to most other educational institutions in Greece.

I noted that the best three candidates from each year are selected to be awarded a grant (the brief criteria are listed at http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/metaptyxiakes_spoudes/ypotrofies.htm). 'Best' is defined by a combination of the ranking of the candidate upon entry into the Programme, and then by the candidate's mark during the first semester of study. The best three of these, providing that a minimum mark of 7 out of 10 is achieved, are awarded the grant.

Since 2003, the programme has attracted increasing numbers of candidates (the majority of whom are women, which is not at all surprising, given the theme of the Programme), with the exception of this last academic year (2006-7), which was disrupted due to industrial action and

student occupations. Until this year, the ratio of applications to acceptances moved from 2.5 applications per candidate accepted in 2003-4, to 3.2 in 2005-6. For a small and relatively new postgraduate programme, and one which is located in a university that is quite far away from the urban centres of Greece (Athens and Thessaloniki), this is an impressive level of applications. Demand for this Programme has thus been demonstrated over the last four years.

Work Package 3: Delivery and development of Coursework

This work package concerns the organization of the curriculum and teaching for this Programme, the details of which are openly available on the Internet (<http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/mathimata.htm>, which provides access to all the courses and the course descriptions; and <http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/mathimata/programma.htm>, which provides detailed timetables of the courses).

As mentioned in the introduction above, each of the taught courses has the same basic structure: a series of 3-hour weekly sessions, divided into 2-4 segments, each taught by a member of staff or guest lecturer. For example, for the year 2004-5, the lecture course Historical Approaches Towards Gender (Ιστορικές Προσεγγίσεις των Φύλων; see <http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/mathimata/mathimataI/mathimaA2.htm>) was organized by Maria Stamatoyiannopoulou, and co-organized with Eleni Fournaraki and Yiannis Yianitsiotis. In addition, several other members of staff contributed to the teaching of this course. The 12 weekly 3-hour seminars were divided into 5 modules covering particular topics over a period of one, two or three weeks. During the course, students were expected to contribute oral presentations (15% of the mark) and small written presentations (15%); and following the end of the course, students were asked to write a longer essay of 3-4000 words on particular topics as laid out in the course outline (70% of the mark). All courses in the Programme followed this same basic pattern.

In this way, students were given access to a wide level of teaching expertise on an equally wide range of topics and literature, and could select from particular modules within courses which topics they would focus upon in depth for their written assessment. The number and range of teaching staff made available to this Programme through this 'articulated' method of teaching is truly impressive (http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/akadimaiko_prosopiko.htm). There are currently fully 22 members of teaching staff contributing towards the teaching and supervising of this Programme. That is an enviable level of expertise that is made available to students, and I cannot think of any other MA Programme in gender studies that provides students with access to that breadth of teaching staff.

The one possible disadvantage of having so many contributors to the teaching of courses in this Programme is that students might not have the opportunity to develop a sense of the coherence of the courses overall, or of the Programme overall. However, having looked at the course outlines, it is clear that each module is interlinked with the others through the organization of courses by the one member of staff who is responsible overall for the course; and students do get an opportunity to work closely with one or more particular members of staff while developing and writing their dissertations. The dissertation is clearly crucial in this respect: it not only provides students with an opportunity to make use of many of the different elements of what they have learned during the academic year (while focusing on one particular theme or topic of their choice), but it also helps them to develop research and writing skills, while working intensely with particular members of staff. The selection of the main supervisor is made with the agreement of the student and ratified by the Programme's academic committee; and the title of dissertations are agreed with the main supervisor and ratified in an annual meeting, which checks the titles for topic relevance (i.e. that the topic chosen is appropriate for the Programme).

As mentioned in the introduction, the topics of the dissertation were wide-ranging, including: the medicalisation of childbirth in contemporary Greek society (E. Ioannou); a study of the space

and embodiment of public toilets (E. Kyratsou); the talk about women of Turkey by women of Lesbos (A. Bogordou); immigrant pupils in Greek schools (E-A. Michalopoulou); women mechanics in Greece (D. Orthodoxou); the reproduction of gendered and family relations within the comedies of commercial Greek cinema in the 1960s (C. Avgerinou); women's voices and silences: the feminist movement in Greece and its relations with the academic sphere (E. Iliadou); from normal school to teacher training college: women teachers in Lesbos, 1924-1987 (E. Ksenelli); "Beauty for real women": women consumers in contemporary Greek society. Beauty products, advertising and femininity (M-L Papadelli); historical approaches towards the construction of masculinity (E. Michalakou); European Union policies for gender equality within education and professional training: the reproduction of gender stereotypes (F. Noti); gender and magic; woman in 19th century art (A. Spyrtzi). With only a few exceptions, students rose to the occasion for working on these pieces and achieved both high quality and intellectually rigorous pieces of work. I particularly enjoyed looking at these.

I only have a couple of suggestions to make about the dissertations. First, from a brief inspection, there appeared to be a fairly wide disparity in their word lengths. Providing that students are not going beyond the stated word limit, this should not create a problem of equity. However, it might be an idea to require candidates to state the total number of words of their texts on the title page of their dissertation to encourage students to keep in mind the final word limit. Second, while the provisions for academic supervision and oversight of the dissertations are excellent, there does not appear to be any opportunity for students to present their ideas for their dissertations in a seminar setting (i.e. so that students can discuss these ideas with each other). Obviously, as the bulk of the work for the dissertation is completed in the third semester, at a time when there are no taught courses, it would be difficult to convene a joint seminar at that time. However, it might be helpful to students to convene one or two sessions in the second semester during which they could discuss their preliminary ideas with each other. This is simply a suggestion that the organizers of the MA might wish to consider; it is in no way a requirement.

CHANGES TO THE CURRICULUM:

Regarding the changes in the Programme overall: in summary, the initial curriculum was as follows:

Semester 1 (2003-4):

- Three compulsory courses: Anthropological Approaches towards Gender; Historical Approaches towards Gender; and Methodological Debates.
- In addition, students were required to choose one course from a selection of five courses also offered by the Department of Anthropology and History: Family and European Historiography; Ethnography of Greece and Southern Europe; Anthropology of Kinship and Social Gender; Medical Anthropology; and Oral History.

Semester 2 (2003-4):

- Students took a total of five compulsory courses during the second semester: Women and Politics; Debates on Women's Employment; Multicultural Education and Gender; Gender, Body and Health; and Art, Language, Gender.

Semester 3 (2003-4):

- During this semester, students worked exclusively on their dissertations, and had a deadline of January 15th to submit the final version for examination.

By 2006-7, the following changes had been made:

- The total number of courses to be taken were reduced from 9 to a total of 8. The Board of Studies judged (correctly, in my view) that 9 courses during the period of one academic year, and while preparing for writing a dissertation, was too heavy a load. The course that was dropped was "Multicultural Education and Gender."

- The “Methodology” course was shifted to the second semester. This decision makes a lot of sense, for two reasons. First, given that methodology will most directly concern students during their preparation for their dissertations, it makes sense to run the course in the same semester as students are preparing their dissertation topics. Second, in my experience, students understand the significance of methodological questions much more easily once they have already completed a certain level of training in the conceptual and empirical elements of their studies. Therefore, teaching methodology in the second semester is likely to be much more effective than teaching it in the first.
- The course “Women and Politics” was renamed “Gender and Politics” and the course “Debates on Women’s Employment” was renamed “Gender, Work and Consumption”. These changes clearly reflect changes within the wider literature on gender issues, in recognition of the way both the analysis and politics of gender constructions and relations have shifted. The changes show that the regular review of the Programme put in place by the organizers is working efficiently to encourage revision of the Programme whenever appropriate.
- Streamlining of extension for dissertation deadline. In 2003, the deadline for the dissertation was January 15th, and students had to go through quite a complicated process to apply for an extension. Now, students can be automatically granted an extension until May if they apply for it. In effect, students are able to spend from June until the following May working on their dissertation. This is a sensible change, as it streamlines and makes much simpler the process of applying for extensions, and allows students to have in mind two deadlines: January 15th now becomes the early deadline and the following May becomes the final extended deadline. Given the workload of the taught courses that students have to complete, and the amount of work that goes into writing the dissertation, this ability to get an extension is in any case a sensible one in my view, and will further encourage a high quality of dissertation.

In effect, this Programme has improved and matured since 2003, and the Programme’s committee has taken every opportunity to improve it during the period it has been running.

Work Package 4: Procuring and development of paper and electronic resources and software

This work package is concerned with the provision of the materials necessary for students to carry out independent study for their degree. The Programme organizers were in the good position of having at their disposal the best library collection of anthropology texts in a Greek university, which includes a large number of gender-related texts, and a strong library collection of historical texts. The Programme increased the gender-related collection by 250 new texts, and has provided access to a range of electronic resources, as well as keeping students’ past dissertations in the library. In addition, the commission of the study on methods to electronically access and classify Greek ethnographies has provided students with a valuable searchable resource, and the University of the Aegean’s interlibrary loan facility further extends students’ access to textual resources.

In addition, there is a postgraduate work lab, which provides desks and Internet- connected computers that are at the disposal of the students. This lab is conveniently located close to the ethnography lab, where students can both search for and loan ethnographic works.

In summary, although resources are relatively tight, they are clearly being used efficiently, and the Programme organizers have provided all the necessary resources for students to successfully complete their studies.

Work Package 5: Linkage of the Programme with research and the job market

Within this work package, a series of activities relating to both extending research on issues relating to the Programme, and an exploration of the way this Programme could contribute

towards students' employment, was carried out. For the former, the three studies by Athanasiou, Samiou and Kladochou mentioned in the discussion on Work Package 1 above, were carried out in part to both explore that relationship between the Programme and issues relating to work, and to provide a resource for students studying elements of gender as they relate to work (<http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/meletes.htm>). In addition, there have been a series of lectures given each year under the auspices of the programme by postgraduate students and others, which covered current research being done, much of which was work-related. Each year, between 6 and 8 such lectures have been presented (<http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/dialexeis.htm>).

Beyond that, a questionnaire was developed to ask students about their own perceived relationship between taking this course of study and their approach towards employment. The questionnaire, which was distributed during the third and final semester of the 2003-4 academic year, aimed to learn what motivated students to take the course, and in particular, to what extent their professional activities are related to their interest in the Programme, and whether they believe that their future choices in employment will be affected by the knowledge and skills they developed during their studies. In addition, the questionnaire asked students to comment on the possible changes that may have occurred within their professional career path and development during, or because of, their involvement in the Programme. In addition, the questionnaire asked students in what substantive ways they might use the resources provided by the Programme in their current or imagined future work lives.

Of the 15 students surveyed, 12 (i.e. 80%) responded, even though this was not obligatory. Students on this course had employment in education (5 of 12), the civil service (3 of 12), self-employment (3 of 12), researcher (1 of 12) and one was unemployed. The overall results of the survey showed that while students did not believe their work lives had substantially changed as a result of attending this Programme, they did believe that their understanding of issues relating to gender and gender inequality had substantially developed during the period of the course, and that they believed they would make use of this knowledge in the future. In short, students reported that the Programme had done what it set out to do: develop an understanding and knowledge of gender relations and inequality both cross- culturally and historically, which results in a resource for students to use in their future employment lives. At the same time, students indicated their perception that their world of employment would be unlikely to substantially change in the immediate future as a result of their new knowledge and skills. To my mind, this reflects a recognition of the very slow pace at which substantive changes in gender relations and inequality occurs within the workplace; studies of any changes in gender inequality within the last couple of centuries has repeatedly demonstrated this slow pace of change. However, rather than read this in a negative light, it suggests that the Programme is effectively contributing in important ways to students' understanding of gender relations and gender inequality, and it suggests that in order to effect substantive changes in the world of employment, this Programme must continue well into the future.

My only comment here is that in an ideal world, it would be helpful to be able to contact former students 3 or 4 years after leaving the Programme and asking them similar questions to this questionnaire. By that time, former students will have had a chance to make use of their Programme of study. From my own experiences of attempting to follow up former students to discover what became of them, I am aware that this is a very difficult task, so I am certainly not making this suggestion a requirement. However, it might be an idea to explicitly ask students, when they complete their course, to provide forwarding addresses or emails, and to write to the Programme whenever they change their employment, to let them know of their progress. In my experience, this suggestion does actually prompt quite a few students to keep in contact in the future.

Work Package 6: Development of the international character of study

Within this work package, the original proposal planned to work towards creating greater links with international gender scholarship and institutions, both through inviting international scholars to attend workshops, seminars and conferences at the University of the Aegean, and involvement with students exchange programmes abroad, such as ERASMUS/SOCRATES.

Given the combination of the intensive work involved in running the new Programme, the relatively remote location of the University of the Aegean and the relatively constrained resources provided for international outreach, the achievements within this work package have been a considerable success (see <http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/drastiriotites.htm> for a range of events). I am aware that the organizers would have liked to have achieved considerably more within this work package, but I think it would have been unrealistic to expect to be able to achieve greater amounts of international outreach at this stage of the Programme, and given the constraints outlined above. Moreover, there are signs that the level of international collaboration has been increasing each year. This year, for example, a collaboration has developed between the Programme and the Finnish Centre of Excellence in Contemporary Thought and Political Change, within the Politics and Philosophy of Gender team. In addition, members of the Programme's staff regularly attend international conferences.

My main comment here is that this aspect of the Programme requires input of considerably more resources in order to be developed further. International networking, while immensely productive for programmes such as this one, is both costly and time-consuming, and requires dedicated resources in order for it to develop fully. The practical challenges that this Programme faces – in particular, being based geographically in a region that is relatively difficult to reach from most other parts of Europe except during the summer; and the fact that most of the materials about this Programme are available only in Greek, a language that has a reputation (as does Finnish) for being difficult to learn and understand – makes the effort of creating and maintaining international links that much more difficult without adequate resources.

My main suggestion, therefore, is to encourage the seeking out of considerably more funding for developing these international links. This should not only include resources for inviting international scholars to the University of the Aegean, but also funds to allow members of staff and students to attend international conferences, workshops and events. It is through these kinds of contacts that collaborative networks develop.

Work Package 7: Publicity and Dissemination of Results

This Work Package is concerned with advertising the Programme (and a series of fine posters and leaflets have been produced in order to do this, along with study guides for each year, and details of all aspects of the Programme available on the Internet -<http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/index.htm>), as well as publicising its work through the holding of seminars, workshops and conferences. The details of these events can be found on the Internet (<http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/drastiriotites.htm>), in most cases with full details of the programme, the participants and sometimes details of the papers given. These events involved many scholars from other Greek universities. Furthermore, this year a joint conference held in Mytilene between graduates of this Programme and graduates from the postgraduate programme in Educational/School Psychology in the Pedagogy of Gender Equality from the Department of Philosophy, Pedagogy and Psychology at the Aristotle University of Thessaloniki, was an extremely effective way of publicising and sharing findings.

My only comment here is that, again in an ideal world, it would be good to have more information about these events provided in English on the website; although unable to speak Greek could not participate in these events, knowledge of the types of topics researched and the other activities that the Programme carries out could help to increase international links. Once

again, however, I emphasise my recognition that this suggestion is an ideal, and one that in practice is difficult to achieve due to restrictions in time and resources.

Work Package 8: Evaluation of the Programme

This work package concerns the range of activities undertaken to monitor, assess and improve the Programme. Included within this package are the regular meetings held by the members of staff to assess the progress of the Programme and to make any necessary adjustments (the results of which have been listed under Work Package 3 above); the regular distribution of questionnaires to students about their views of the Programme; and the commissioning of an external assessor of the Programme, whose purpose is to review and evaluate the effectiveness and functioning of the Programme (i.e., this report).

The student questionnaires asked respondents about five areas: the programme of courses; the coordination of the courses; the methods of examination and evaluation; the availability of educational resources; the adequacy of administrative support. Of the results that I saw (2003-4 and 2004-5), the range of comments from students were overall positive in terms of the interest of the Programme and administrative support; there were repeated comments about the pressure of the workload, particularly in the second semester (something that was tackled recently by removing one of the courses, as noted earlier); some students felt that the modular system of teaching courses was a little confusing at times, but for the most part, students appeared to cope with it well. The rest of the critical comments were familiar to anyone who reads student questionnaires anywhere, and relating to any course of study: requests for more resources, both textual and electronic; requests for more feedback on written work; requests for better teaching rooms and facilities. In all these cases, the difficulties neither related to the content nor the structure of the Programme, but the resources made available to students. However, from my experience of reading such questionnaires for over 15 years, these showed a remarkable level of satisfaction with the course overall, and the Programme organizers should feel rightly pleased by the results of these surveys.

My only comment about the questionnaires regards the questions themselves: all of them invite students to comment on the negative, problematic or difficult aspects of the Programme. In my experience, it is often as helpful to invite students to discuss what they experienced as the best parts of the Programme as well as the worst – in other words, to ask for positive, as well as negative, feedback. Knowing which aspects of the Programme students liked best (ranging from course design, to content, to supervision and feedback) allows Programme organizers to build on their strengths as well as tackle their weaknesses. In addition, it might be worth asking questions about the amount of effort and input the student themselves felt that they contributed towards their successful completion of the Programme. This question reminds students that studying towards any degree is always a collaborative effort, requiring as much input from the student as it does from the academic and administrative staff.

Regarding the external evaluation: I can say without hesitation that I have been given all possible assistance in examining the different elements of this course, and that the administrative support I have received has been entirely professional and excellent. The paperwork associated with this Programme is kept in perfect order and I was given any document or item I wished within minutes of requesting it. Again, the commitment to this Programme on the part of the staff shines through the good order in which all the administrative papers are kept, and the enthusiasm with which I was assisted in the process of my assessment. The academic staff have also been unstintingly helpful and open, and I would like to express my gratitude for that.

In summary then, given that I have been asked to assess the effectiveness, efficiency, flexibility and demand for this programme, I can conclude that it has been effective, efficient, flexible and that the demand for the course has been rising. Although there are one or two areas that could be developed further (e.g. the international networking), these areas require further resources

rather than greater commitment. For the most part, the Programme is run with tremendous and evident enthusiasm, in a clearly professional manner.

Work Package 9: Management of the Work

This work package concerns the formal regulations that control the administration of the Programme. Every year, these regulations have been reviewed and revised to reflect the kinds of changes mentioned in Work Package 3, and it lays out the budget for the programme. Having reviewed this document, I am satisfied that the actual running of the Programme has been carried out in accordance with these regulations.

Concluding remarks

To sum up: this Programme has been running now for four years, and during that time, it has demonstrated its capacity to attract students, to deliver a rigorous programme of teaching and supervision, to organize a whole host of additional academic activities, and to be flexible enough to develop and improve the Programme over the years. Moreover, it is one of the few Programmes in Greece that address questions of gender and gender inequality, and given that it is doing this to such a high level of administrative and intellectual professionalism, it is providing an extremely important contribution towards the European Union's aims of tackling issues of gender inequality. I sincerely hope that this Programme will continue to run for many years into the future.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ:
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
(1987-2010)

ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Οι μεταπτυχιακές σπουδές στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και Ιστορία στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (1987-2010)

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Ευθύμιος Παπαταξιάρχης
Καθηγητής Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
Διευθυντής ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία»

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ²

Οι μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (ΤΚΑΙ) ξεκίνησαν το 1987, χρονιά έναρξης της λειτουργίας του Τμήματος. Την πρώτη περίοδο, μέχρι το 2000, αποτελούνταν από ένα άτυπο κύκλο μεταπτυχιακών μαθημάτων διάρκειας τριών εξαμήνων, που παρείχε μια βασική παιδεία στην κοινωνική ανθρωπολογία, και από ένα επόμενο κύκλο διδακτορικής έρευνας. Τη δεύτερη περίοδο, από το 2001, όταν νομοθετήθηκαν οι μεταπτυχιακές σπουδές του πρώτου κύκλου, μέχρι σήμερα, λειτουργεί το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία», ένα διετές πρόγραμμα, στο πλαίσιο του οποίου διαχωρίστηκαν η μεταπτυχιακή εξειδίκευση από τη διδακτορική έρευνα και ενισχύθηκε ο κύκλος των μαθημάτων με επιπλέον σεμιναριακά μαθήματα ιστορίας.

Στα πρώτα 20 χρόνια λειτουργίας έκαναν αίτηση για μεταπτυχιακές σπουδές στην κοινωνική και ιστορική ανθρωπολογία περισσότεροι από 750 φοιτητές, εκ των οποίων έγιναν δεκτοί και φοίτησαν οι 283, οι 180 την πρώτη περίοδο και οι υπόλοιποι την περίοδο 2001-2007. Έντεκα επιπλέον φοιτητές γράφτηκαν για διδακτορική διατριβή την τελευταία περίοδο. Μέχρι σήμερα 25 διδακτορικές διατριβές έχουν ολοκληρωθεί με επιτυχία στο Τμήμα μας. Συνολικά μιλάμε για 23 χρόνια μεταπτυχιακών σπουδών στο ΤΚΑΙ, ένα διάστημα γεμάτο εμπειρίες που ενδεχομένως έχουν αξία όχι μόνο για όσους είχαμε άμεση ανάμιξη στο εγχείρημα αλλά και για τον ευρύτερο ακαδημαϊκό χώρο στον οποίο επιστημονικά ανήκει το πρόγραμμά μας.

Δεν είναι εύκολο να περιγράψω αυτό το εγχείρημα, ιδιαίτερα την πρώτη περιόδο του. Στο υποκειμενικό επίπεδο η προσπάθεια αντιμετώπισης των μεγάλων δυσκολιών και οι συνακόλουθες εντάσεις σε πολλές περιπτώσεις μάλλον υπερκαλύπτουν τα συναισθήματα ικανοποίησης από την επίτευξη κάποιων στόχων. Το τίμημα υπήρξε μεγάλο. Πιο εύκολο είναι να αναφερθώ σε άλλα, πιο «αντικειμενικά», χαρακτηριστικά: ιδιαίτερα στον κατά τη γνώμη μου ακαδημαϊκό και επιστημονικά ποιοτικό χαρακτήρα των στόχων που εξ' αρχής τέθηκαν και την επιμονή στην υλοποίησή τους ενάντια στο ρεύμα της εμπορευματοποίησης της ανώτατης εκπαίδευσης και της επικράτησης της αγοραίας λογικής των ποσοτικών δεικτών. Όσοι από τους διδάσκοντες του Τμήματος συμμετείχαν σε αυτήν την προσπάθεια από την αρχή, ως νέοι τότε επιστήμονες, έκαναν μια μεγάλη προσπάθεια να τιμήσουν την ευκαιρία που τους δόθηκε. Με αυτό το πνεύμα αναλήφθηκαν πρωτοβουλίες που για τα μέτρα ακαδημαϊκά πιο «προηγμένων» χωρών ίσως ήταν αδιανόητες ή και παράδοξες. Με το ίδιο πνεύμα συμμετείχαν στην κοινή προσπάθεια και νεότεροι συνάδελφοι που ανέλαβαν διδακτικά καθήκοντα αργότερα. Γνωρίζουμε βέβαια ότι τα αποτελέσματα της προσπάθειας αυτής παραμένουν ανοικτά στην επίδραση των σημερινών καιρών. Γι' αυτό και το παρόν κείμενο δεν αποτελεί μόνο μια απόπειρα συστηματικής απογραφής μιας κατάστασης, όπως αυτή διαμορφώνεται διαχρονικά, αλλά και

² Για τη σύνταξη των πινάκων δούλεψαν η Γεωργία Παππά, εκ μέρους της Γραμματείας, και από το εργαστήριο Εθνογραφίας η Μαρία Δουκακάρου. Η επεξεργασία του ποσοτικού υλικού έγινε από το συνάδελφο Χρίστο Μπέλλα.

μια παρέμβαση με σαφή στόχο: να διασφαλιστούν οι ακαδημαϊκά δόκιμες πτυχές του προγράμματος, αυτές που άντεξαν στη δοκιμασία του χρόνου, αντιμετωπίζοντας τις ελλείψεις και προσαρμόζοντας τους στόχους στην παρούσα συγκυρία. Αν οι παραδόσεις φτιάχνονται δύσκολα, άλλο τόσο εύκολα υπονομεύονται και συχνά στην πράξη ατονούν μετατρεπόμενες σε κακέκτυπα του παλιού καλού τους εαυτού. Στόχος είναι η ανανέωση μιας καλής παράδοσης, που συνιστά τον πυρήνα του συμβολικού κεφαλαίου του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, και η εξασφάλιση των μεταπτυχιακών σπουδών στο Τμήμα στη σημερινή, δύσκολη συγκυρία.

Το παρόν κείμενο δεν αποτελεί προϊόν μιας συνηθισμένης γραφειοκρατικής διαδικασίας και ελπίζω να μη προσεγγιστεί με ένα τέτοιο πνεύμα από τους αναγνώστες του. Γραμμένο «από τα μέσα», από τη «σκοπιά του ιθαγενούς», όπως συνηθίζουμε να λέμε στην ανθρωπολογία, συνιστά απολογισμό-μαρτυρία μιας σχετικά μακρόχρονης προσπάθειας να θεσπιστούν οι μεταπτυχιακές σπουδές και η μεταπτυχιακή έρευνα στην κοινωνική ανθρωπολογία για πρώτη φορά στο Ελληνικό πανεπιστήμιο. Περιέχει μια εκτίμηση του τι έγινε, γραμμένη ελπίζω με αυτοκριτικό πνεύμα και με αναφορά. όπου χρειάζεται, στο ευρύτερο ακαδημαϊκό πλαίσιο.

Στην πρώτη ενότητα του κειμένου παρουσιάζεται και σχολιάζεται κριτικά ο κύκλος μεταπτυχιακών μαθημάτων όπως διαμορφώθηκε την πρώτη περίοδο, ενώ στην επόμενη ενότητα αντικείμενο της ανάλυσης είναι ο θεσμικός μετασχηματισμός του κύκλου μεταπτυχιακών μαθημάτων στο ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» και η λειτουργία του τη δεύτερη περίοδο. Η τρίτη ενότητα επικεντρώνεται στις διδακτορικές σπουδές συνολικά και για τις δύο περιόδους. Στην τελευταία ενότητα επιχειρείται ένας συνολικότερος απολογισμός.

Το κείμενο επίσης περιλαμβάνει την επεξεργασία ποσοτικών δεδομένων που αφορούν στο προφίλ των μεταπτυχιακών φοιτητών, των υποψηφίων διδασκτόρων (ΥΔ) και διδασκτόρων, τις βαθμολογικές τους επιδόσεις και άλλες τεχνικές πλευρές του Προγράμματος. Η σύνταξη των σχετικών πινάκων με τα πρωτογενή δεδομένα υπήρξε ιδιαίτερα κοπιαστική εργασία, λόγω της έλλειψης ενιαίων πινάκων τόσο για το σύνολο της περιόδου όσο και για τις επιμέρους περιόδους. Η συλλογή του πρωτογενούς υλικού που παρουσιάζεται εδώ βασίστηκε σε επιμέρους επεξεργασία κάποιων στοιχείων για τη δεύτερη περίοδο που υπήρχαν στη Γραμματεία, στα δελτία των μεταπτυχιακών φοιτητών και σε στοιχεία από το προσωπικό μου αρχείο.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (1987-2001)

Από την πρώτη στιγμή δόθηκε προτεραιότητα στις μεταπτυχιακές σπουδές, παρά το ισχύον θεσμικό πλαίσιο υποστήριξής τους. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας υπήρξε ένα από τα πρώτα στις κοινωνικές επιστήμες στην Ελλάδα. Πολλοί είναι οι παράγοντες που εξηγούν την προτεραιότητα που δόθηκε στις μεταπτυχιακές σπουδές στο Τ.Κ.Α. *Πρώτον*, η ανυπαρξία μιας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου καθιστούσε στις τότε συνθήκες τη λειτουργία ενός αυτοτελούς προγράμματος ανθρωπολογικών σπουδών σε προπτυχιακό επίπεδο –εγχείρημα χωρίς προηγούμενο στο ελληνικό Πανεπιστήμιο– εξαιρετικά δύσκολη. Η αναβολή λειτουργίας του προπτυχιακού κύκλου σπουδών επέτρεψε να εξασφαλιστεί λίγος αλλά πολύτιμος χρόνος. *Δεύτερον*, υπήρχε μεγάλη ανάγκη στελέχωσης της κοινωνικής ανθρωπολογίας ως νέου επιστημονικού πεδίου στον ελληνικό ακαδημαϊκό χώρο. Το 1987 η δημογραφική κατάσταση της ανθρωπολογίας στον ελληνικό χώρο ήταν δραματικά διαφορετική από ότι είναι σήμερα: ο αριθμός των επαγγελματιών ανθρωπολόγων με διδακτορικές σπουδές ήταν πολύ μικρός. *Τρίτον*, οι μεταπτυχιακές σπουδές είχαν το πλεονέκτημα της αξιοποίησης μιας δυναμικής ερευνητικής παράδοσης διεθνούς εθνογραφικής έρευνας στην Ελλάδα, στην οποία συμμετείχαν οι πρώτοι διδάσκοντες του νέου Τμήματος. Η ανθρωπολογικά ταυτότητα του Τμήματος καθιερώθηκε σε ένα μεγάλο συνέδριο-σταθμό για τη διεθνή ανθρωπολογική έρευνα στην Ελλάδα, που έφερε κοντά για πρώτη φορά το σύνολο σχεδόν της διεθνούς ανθρωπολογικής κοινότητας που ερευνητικά εξειδικεύεται στην Ελλάδα.

Αυτό προγραμματικά του προσέδωσε μια εξωστρέφεια, ενώ παράλληλα ενίσχυσε τη φιλοδοξία συγκερασμού της εκπαιδευτικής με την ερευνητική λειτουργία στο μεταπτυχιακό επίπεδο.

Σε κάθε περίπτωση το εγχείρημα ξεκίνησε σε δύσκολες και αντιφατικές συνθήκες. Από την μία πλευρά οι βασικές υποδομές ήταν στοιχειώδεις: για παράδειγμα, η βιβλιοθήκη αλλά και η αίθουσα σεμιναριακών συναντήσεων (μαζί με τα γραφεία των διδασκόντων) για αρκετό διάστημα στεγάζονταν σε μια πολυκατοικία στο κέντρο της πόλης, δηλαδή σε έναν μάλλον ακατάλληλο χώρο. Εξίσου στοιχειώδεις ήταν και το ευρύτερο ακαδημαϊκό περιβάλλον, αφού η «Σχολή» της Μυτιλήνης αποτελούνταν μόνο από δύο εξαιρετικά ετερογενή Τμήματα, τα οποία μάλιστα αντιμετώπιζαν λόγω του πολύ διαφορετικού τους επιστημονικού προσανατολισμού προβλήματα επικοινωνίας. Από την άλλη πλευρά, πέρα από την έξωθεν καλή μαρτυρία και την ευρύτερη υποστήριξη, εξασφαλίστηκε μια πλούσια προίκα που λειτούργησε ως ισχυρό κίνητρο για τους ΥΔ. Έτσι για τα πρώτα 2 έτη οι ΥΔ εισάγονταν στο Τμήμα με την ιδιότητα του Έμμισθου Μεταπτυχιακού Υποτρόφου (ΕΜΥ).

Την πρώτη περίοδο το πρόγραμμα οδηγούσε μέσω ενός άτυπου κύκλου μεταπτυχιακών σεμιναριακών μαθημάτων και ενός επόμενου κύκλου διδακτορικής έρευνας σε διδακτορικό τίτλο. Θεσμικά οι μεταπτυχιακοί φοιτητές είχαν την ταυτότητα του ΥΔ, τη μόνη ιδιότητα που τότε προβλέπονταν σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Κάθε χρόνο δημοσιοποιούνταν μια πρόσκληση ενδιαφέροντος και ακολουθούσε η διαδικασία επιλογής, που περιλάμβανε τη σύνταξη ενός σύντομου δοκιμίου (ως δείγμα γραπτού λόγου), εξετάσεις σε ξένη γλώσσα (αγγλικά ή γαλλικά) και προφορική συνέντευξη.

Με εξαίρεση την πρώτη χρονιά, όπου υπήρξε ένας εξαιρετικά μεγάλος αριθμός (100) αιτήσεων, η ζήτηση διατηρήθηκε σε σχετικά ικανοποιητικά επίπεδα, αν και με μεγάλες διακυμάνσεις. Οι διακυμάνσεις στη ζήτηση εκφράστηκαν και στον αριθμό των εγγεγραμμένων, που κινήθηκε ανάμεσα σε ένα μέγιστο 18 (το 1987 και 1996) και ένα ελάχιστο 7 το 1991 και 8 το 1989. Η σχετικά μεγάλη ζήτηση οφείλεται στο μονοπώλιο που διαθέταμε μέχρι πρόσφατα στον τομέα των μεταπτυχιακών ανθρωπολογικών σπουδών, στη γενικότερη έλλειψη έστω άτυπων μεταπτυχιακών προγραμμάτων στην Ελλάδα και στην καλή φήμη που σταδιακά απέκτησε το πρόγραμμα. Φαίνεται ότι ένα αξιοσημείωτο ποσοστό των μεταπτυχιακών φοιτητών έμαθε για το πρόγραμμα μέσω κάποιου αποφοίτου μας.

Είναι χαρακτηριστική η σύνθεση της ομάδας των πρώτων 18 Ε.Μ.Υ. που γράφτηκαν και παρακολούθησαν το μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τμήματος το 1987. Αποτελείτο από 13 γυναίκες και 5 άντρες, με μέσο όρο ηλικίας τα 29 έτη. Από αυτούς μόνο οι 3 ήταν κάτοικοι Λέσβου, ενώ οι 11 ήταν εργαζόμενοι. Ως προς τις προπτυχιακές σπουδές, οι 4 είχαν σπουδές στην ανθρωπολογία, οι 13 στις κοινωνικές επιστήμες και ένας στις θετικές επιστήμες. Τα χαρακτηριστικά αυτά λίγο πολύ διατηρήθηκαν. Η κατανομή των μεταπτυχιακών φοιτητών που γράφτηκαν την περίοδο 1987-2000 ως προς το φύλο είναι 66,1% γυναίκες και 33,9% άντρες, ο μέσος όρος ηλικίας είναι τα 27 έτη, ενώ μόνο το 22,8% του συνόλου είναι κάτοικοι Λέσβου και το 27,8% έχουν σπουδές στην ανθρωπολογία ή την ιστορία.

1. Περιεχόμενο και οργάνωση των σπουδών

Από νωρίς θεσμοθετήθηκε εσωτερικός κανονισμός, με τον οποίο διευθετήθηκαν οι βασικές παιδαγωγικές αρχές του Προγράμματος: διαφοροποιήθηκε ο κορμός των υποχρεωτικών μαθημάτων από τις επιλογές και καθιερώθηκε ο σεμιναριακός τρόπος διδασκαλίας και η χρήση οδηγού του μαθήματος. Η εφαρμογή του κανονισμού ωστόσο επανειλημμένα συνάντησε σοβαρές δυσκολίες, ιδιαίτερα ως προς το χρονικό πλαίσιο οργάνωσης των σπουδών ή την αξιολόγηση των ΥΔ. Έτσι μας έγινε πολύ σύντομα σαφές ότι η διαχείριση του χρόνου αποτελεί κορυφαίο πολιτικό διακύβευμα.

Το πρόγραμμα μαθημάτων απετέλεσε προϊόν δύο κυρίως παραγόντων. *Πρώτον*, της επιστημονικής προτεραιότητας που δώσαμε στην παροχή βασικής, συστηματικής παιδείας στην κοινωνική ανθρωπολογία, σε συνδυασμό με μια συστηματική συνιστώσα σπουδών ιστορίας: οι

ΥΔ έπρεπε να αποκτήσουν μια σχετικά υψηλού επιπέδου κατάρτιση, έτσι ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της διδακτορικής έρευνας. Δεύτερον, των διαθεσιμότητων σε επίπεδο διδασκόντων, οι οποίες στην αρχή ήταν περιορισμένες, όχι όμως και απαγορευτικές, λόγω της κινητικότητας των διδασκόντων σε διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα και μαθήματα, πρακτική εξαιρετικά διαδεδομένη στον διεθνή ανθρωπολογικό χώρο. Η έμφαση ήταν σε ένα κορμό υποχρεωτικών μαθημάτων, που σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική περιλάμβαναν την ιστορία και θεωρία της ανθρωπολογίας, τη θρησκεία και τα πολιτισμικά συστήματα, τη συγγένεια και τις μορφές κοινωνικής οργάνωσης, την οικονομική και πολιτική ανθρωπολογία. Το περιεχόμενο του προγράμματος αντανακλούσε την ανθρωπολογική παιδεία και ταυτότητα των διδασκόντων. Σε γενικές γραμμές διαμορφώθηκε στο πνεύμα των μεγάλων ανθρωπολογικών παραδόσεων του εικοστού αιώνα: τη βρετανική, τη γαλλική και την αμερικανική. Αν και έγιναν κάποιες προσπάθειες πολιτικής αξιοποίησης των παραπάνω διαφοροποιήσεων, οι τελευταίες στην πραγματικότητα δεν έπαιζαν σημαντικό ρόλο, στο βαθμό που η πρώτη περίοδος λειτουργίας του Τμήματος συνέπεσε με την ώσμωση των επιμέρους σχολών αλλά και με τη σταδιακή διαμόρφωση μιας ενιαίας ευρωπαϊκής ανθρωπολογικής ταυτότητας. Τα ιστορικά μαθήματα που πλαισιώναν το πρόγραμμα, όπως η ιστορία της οικογένειας, υπηρετούσαν την ιδιαίτερη ταυτότητα που προτείναμε για την ελληνική ανθρωπολογία, δηλαδή την ταυτότητα μιας ιστορικά ενήμερης ανθρωπολογίας, που διαθέτει την ικανότητα να ιστορικοποιεί την εθνογραφική της ύλη αλλά και να προσεγγίζει με τα εργαλεία της τις κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις του παρελθόντος βίου, ιδιαίτερα στην μικρή κλίμακα της καθημερινότητας.

Γύρω στο 1990 θεσμοθετήθηκε η δυνατότητα εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Με το μέτρο αυτό προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε ένα σημαντικό ζήτημα: φοιτητές, που δεν είχαν τις προϋποθέσεις που έθετε ο κανονισμός για να συνεχίσουν τις διδακτορικές τους σπουδές ή για διάφορους λόγους δεν το επιθυμούσαν, στερούνταν της δυνατότητας να ολοκληρώσουν τον άτυπο κύκλο μαθημάτων με τον τρόπο που συνηθίζεται στην πρώτη βαθμίδα των μεταπτυχιακών σπουδών, δηλαδή με μια διπλωματική εργασία. Με το νέο μέτρο, στο τέλος του τρίτου εξαμήνου οι ΥΔ καλούνταν να επιλέξουν ανάμεσα στη διδακτορική έρευνα, εφόσον είχαν τις βαθμολογικές προϋποθέσεις, ή τη διπλωματική εργασία.

Το μέτρο αυτό είχε περιορισμένη απήχηση και δε μπόρεσε να αντιμετωπίσει πλήρως το πρόβλημα της σύγχυσης των δύο επιπέδων στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών. Το ποσοστό αυτών που σταμάτησαν τις διδακτορικές τους σπουδές αμέσως μετά την ολοκλήρωση του κύκλου των μαθημάτων χωρίς να εκπονήσουν διπλωματική εργασία είναι σημαντικός. Με άλλα λόγια, η εκπόνηση της ερευνητικής πρότασης από όσους είχαν τις τυπικές προϋποθέσεις (δηλαδή μέσο όρο πάνω από 7 στα μαθήματα του πρώτου κύκλου) αλλά και τη σχετική βούληση αποδείχτηκε ιδιαίτερα δύσκολη. Αντίθετα το ποσοστό όσων ολοκλήρωσαν τον άτυπο κύκλο των μεταπτυχιακών μαθημάτων με μια διπλωματική εργασία χωρίς να συνεχίσουν για διδακτορική έρευνα είναι πολύ μικρό. Είναι αξιοσημείωτο ότι, από αυτούς που εκπόνησαν διπλωματική, κάποιοι αξιοποίησαν ακαδημαϊκά τον άτυπο τίτλο σπουδών που έτσι απέκτησαν. Πέτυχαν δηλαδή την τυπική του αναγνώριση ως Masters στην κοινωνική ανθρωπολογία από μεγάλα, έγκυρα Πανεπιστήμια του εξωτερικού και σε αυτή τη βάση συνέχισαν για διδακτορική διατριβή στα αντίστοιχα ιδρύματα.

Τα στοιχεία που διαθέτουμε, κυρίως ως προς τις ερευνητικές προτάσεις, δεν είναι πλήρη και άρα η συγκριτική ένταξή τους σε χρονοσειρά δεν είναι δυνατή. Παρ' όλα αυτά η σύγκριση των δύο πιο «μαζικών» ετών για τα οποία έχουμε αξιόπιστα στοιχεία είναι χαρακτηριστική. Από τους 18 επιτυχόντες και εγγεγραμμένους του 1987 οι 11 εκπόνησαν επιτυχώς την ερευνητική τους πρόταση. Οι υπόλοιποι διέκοψαν τις σπουδές τους είτε στη διάρκεια του πρώτου κύκλου σπουδών είτε μετά την ολοκλήρωσή του. Αντίθετα από τους 16 επιτυχόντες και εγγεγραμμένους του 1995 μόνο 2 εκπόνησαν επιτυχώς την ερευνητική τους πρόταση και μία εκπόνησε διπλωματική εργασία, ενώ 3 διέκοψαν στο πρώτο εξάμηνο και οι υπόλοιποι μετά την ολοκλήρωση των τριών εξαμήνων.

II. Εκπαιδευτική λειτουργία

Το πρόγραμμα βασίστηκε στο μοντέλο των τριώρων εβδομαδιαίων σεμιναρίων, στις παρουσιάσεις εργασιών στο πλαίσιο των σεμιναρίων και στη συνακόλουθη συζήτηση, στη χρήση οδηγών για το κάθε μάθημα, που συχνά περιείχαν, πέρα από τα θέματα που κάλυπτε το κάθε μάθημα και τη σχετική βιβλιογραφία, και θέματα για εργασίες και παρουσιάσεις.

Το πρόγραμμα βασίζονταν σε πολύ μεγάλο βαθμό στη διεθνή βιβλιογραφία. Τα πρώτα βήματα των πανεπιστημιακών σπουδών στην ανθρωπολογία έγιναν σε ένα κενό ελληνόγλωσσης ανθρωπολογικής βιβλιογραφίας. Τη δεκαετία του '80 η σχετική ελληνική παραγωγή ήταν μηδαμινή. Εξίσου μικρός ήταν ο αριθμός των ανθρωπολογικών βιβλίων που είχαν μεταφραστεί στα ελληνικά. Το έλλειμμα αυτό (σε συνδυασμό βέβαια με άλλους παράγοντες) επέβαλε την εξωστρέφεια στον προσδιορισμό της «ύλης» και τη γλωσσομάθεια ως όρο παρακολούθησης του προγράμματος.

Στην αρχή ως τρόπος αξιολόγησης επελέγησαν οι γραπτές εξετάσεις. Αυτό απετέλεσε και την πρώτη σοβαρή δοκιμασία της προσπάθειάς μας, αφού υποκύψαμε στην «απεργία» στην οποία προέβησαν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές. Ο τρόπος αξιολόγησης περιορίστηκε στις γραπτές εργασίες και την «προφορική» απόδοση στο πλαίσιο του σεμιναρίου.

III. Απολογισμός

Παρά τον άτυπο χαρακτήρα, τις μεγάλες αδυναμίες στην υποδομή και άλλα προβλήματα που χαρακτηρίζουν την πρώτη περίοδο λειτουργίας του Τμήματος, έγινε μεγάλη προσπάθεια να εφαρμοστούν με συνέπεια κάποιοι δόκιμοι ακαδημαϊκοί κανόνες με σχετικά ικανοποιητικά αποτελέσματα. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα απέκτησε καλή φήμη και, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες (π.χ. το μονοπώλιο των ανθρωπολογικών σπουδών στην Ελλάδα), εξασφάλισε μια ικανοποιητική ροή υποψηφίων. Στο επίπεδο της τυπικής αναγνώρισης, απόφοιτοι του διετούς κύκλου πέτυχαν την *de facto* εξίσωση του άτυπου τίτλου σπουδών τους με Masters από κορυφαία Τμήματα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας της Μεγάλης Βρετανίας (π.χ. LSE ή Sussex) και των Η.Π.Α.

Από την άλλη πλευρά, αντιμετωπίστηκαν μεγάλες δυσκολίες στη συνεννόηση των διδασκόντων για την εφαρμογή ενός μοντέλου, οι βασικές παιδαγωγικές αρχές του οποίου αντλούσαν από την αγγλοσαξονική εμπειρία και συγκρούονταν με το «πνεύμα» της εποχής. Εκτιμώ ότι η επιλογή βασικών στοιχείων αυτού του μοντέλου δικαιώθηκε εκ των υστέρων, με τη θεσμοθέτηση του μεταπτυχιακού κύκλου ειδίκευσης στην Ελλάδα στη βάση των ιδίων παιδαγωγικών αρχών.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (2001-2009): ΠΜΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ»

I. Εισαγωγικά

Το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» ιδρύθηκε με ΠΔ στις 22/1/2002, όταν θεσμοθετήθηκαν οι μεταπτυχιακές σπουδές με βάση το νόμο 2916/2001. Άρχισε να λειτουργεί την ακαδημαϊκή χρονιά 2001-2, με τυπικό ορίζοντα λειτουργίας τη δεκαετία, στο πλαίσιο του γενικότερου αναπροσανατολισμού του Τμήματος (και αλλαγής του τίτλου του) και στην προοπτική της πιο συμμετρικής ανάπτυξης και σύνθεσης των δύο βασικών επιστημονικών του ταυτοτήτων, της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας, που τυπικά χαρακτηρίζουν τις δύο βασικές κατευθύνσεις του ΠΜΣ. Η θεσμοθέτηση των μεταπτυχιακών σπουδών υπήρξε μια ευκαιρία νοικοκυρέματος του προγράμματος, όπως είχε διαμορφωθεί τα προηγούμενα έτη, και βοήθησε πολύ για να ξεπεραστούν αρκετά προβλήματα και κυρίως η ανάμιξη των δύο επιπέδων σπουδών.

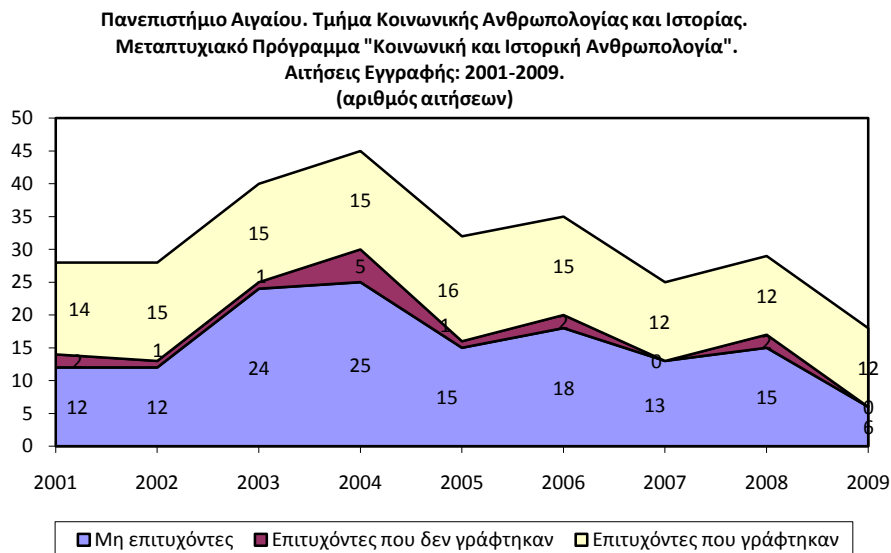
Στο ιδρυτικό διάταγμα, ως σκοπός του Προγράμματος ορίζεται η εξειδίκευση των φοιτητών/τριών σε τομείς της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας και η προαγωγή της ανθρωπολογικής και ιστορικής έρευνας στη νεοελληνική κοινωνία, ενώ δεν προβλέπονται δίδακτρα. Το Πρόγραμμα έχει διετή διάρκεια και το διδακτικό έργο κατανέμεται σε τρία εξάμηνα, εκ των οποίων τα δύο είναι υποχρεωτικά για όλους τους φοιτητές/τριες και στο τρίτο επιλέγεται η ανθρωπολογική ή η ιστορική κατεύθυνση. Σε κάθε εξάμηνο οι φοιτητές/τριες οφείλουν να επιτύχουν σε τρία μαθήματα. Η οργάνωση του προγράμματος στο τρίτο εξάμηνο επιτρέπει σε φοιτητές/τριες την επιλογή ενός μαθήματος από την κατεύθυνση που δεν επέλεξαν. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτητές/τριες καταθέτουν θέμα διπλωματικής εργασίας που εκπονούν σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των δύο εξαμήνων. Με την επιτυχή εξέταση της διπλωματικής από τριμελή επιτροπή διδασκόντων απονέμεται Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης.

Με τη θεσμοθέτηση του ΠΜΣ έγιναν αλλαγές και στον τρόπο επιλογής: κωδικοποιήθηκαν τα κριτήρια επιλογής και οι αντίστοιχοι συντελεστές τους, διατηρήθηκε η μεγάλη έμφαση στην προφορική συνέντευξη αλλά και στην ξένη γλώσσα, ενώ εγκαταλείφθηκε το «δείγμα γραπτού λόγου» μέσα από το σχολιασμό κάποιων ανθρωπολογικών κειμένων.

II. Ζήτηση: το προφίλ των υποψηφίων και των επιτυχόντων

Η ζήτηση για μεταπτυχιακές σπουδές ανθρωπολογίας και ιστορίας στο Τμήμα μας διατηρήθηκε σε σχετικά ικανοποιητικά επίπεδα, ιδιαίτερα αν τη συγκρίνουμε με άλλα προγράμματα με συναφές αντικείμενο. Οι αιτήσεις κινήθηκαν στη διάρκεια της επταετίας 2001-9 ανάμεσα σε ένα μέγιστο 45 το 2004 και ένα ελάχιστο 22 το 2009 (βλ. Πίνακα 1). Μόνο μια χρονιά ο αριθμός των επιτυχόντων πέρασε το όριο του 50% του αριθμού των αιτήσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

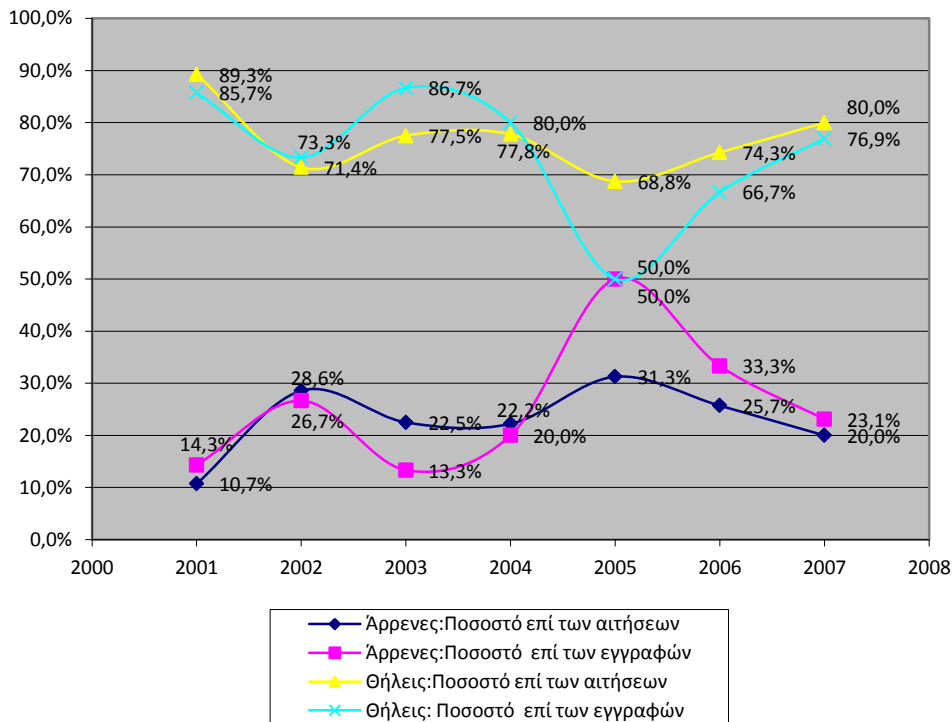
Με άλλα λόγια, ο αυξανόμενος ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουμε από συναφή μεταπτυχιακά που λειτουργούν πλέον σε Τμήματα άλλων Πανεπιστημίων με συναφή επιστημονική ταυτότητα, καθώς και σε συγγενή Τμήματα του δικού μας Πανεπιστημίου, δεν φαίνεται να επηρέασε, τουλάχιστον σε μεγάλο βαθμό, τη ζήτηση, η οποία ωστόσο έχει ελαφρά πτωτική τάση τα τελευταία χρόνια. Το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό έχει ένα ευδιάκριτο προφίλ και εξακολουθεί να διακρίνεται ως προς τον συνδυασμό κοινωνικής και ιστορικής ανθρωπολογίας. Η καλή του φήμη και η απουσία διδασκόντων ίσως συμβάλλουν στο σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο ζήτησης. Σε σχέση με το προφίλ των υποψηφίων, η στατιστική επεξεργασία των σχετικών ποσοτικών δεδομένων για την περίοδο 2001-2007 μας επιτρέπει να έχουμε μια ακριβή εικόνα των

διαφαινόμενων τάσεων σε σχέση με το φύλο, την ηλικία, τις προπτυχιακές σπουδές και την εντοπιότητα:

- Ως προς το φύλο, το 23,2% των υποψηφίων είναι άντρες και το 76,8% είναι γυναίκες. Οι διακυμάνσεις αυτού του ποσοστού κατά χρονιά είναι σχετικά μικρές (βλ. Πίνακα 2). Τα παραπάνω ποσοστά αντανακλούν τις αντίστοιχες κατανομές του φύλου στο προπτυχιακό επίπεδο.
- Ως προς την ηλικία, η μέση ηλικία των υποψηφίων είναι περίπου τα 28 έτη. Όπως δείχνει ο Πίνακας 3, οι διακυμάνσεις της μέσης ηλικίας κατά χρονιά είναι πολύ μικρές.
- Ως προς τον τόπο, το πρόγραμμα έχει ένα σχετικά υψηλό βαθμό απήχησης σε μη εντόπιους. Όπως δείχνει ο Πίνακας 4, παρά τις διακυμάνσεις, τα τελευταία χρόνια το ποσοστό των υποψηφίων που δεν είναι κάτοικοι Λέσβου κινείται πάνω από το 50% του συνόλου.
- Ως προς το εργασιακό καθεστώς, λίγο λιγότεροι από τους μισούς υποψήφιους, δηλαδή το 41,6%, είναι εργαζόμενοι. Όπως βλέπουμε στον Πίνακα 5, το ποσοστό των εργαζόμενων υποψηφίων μειώνεται σταθερά από ένα 75,0% το 2001 σε ένα 24% το 2007.

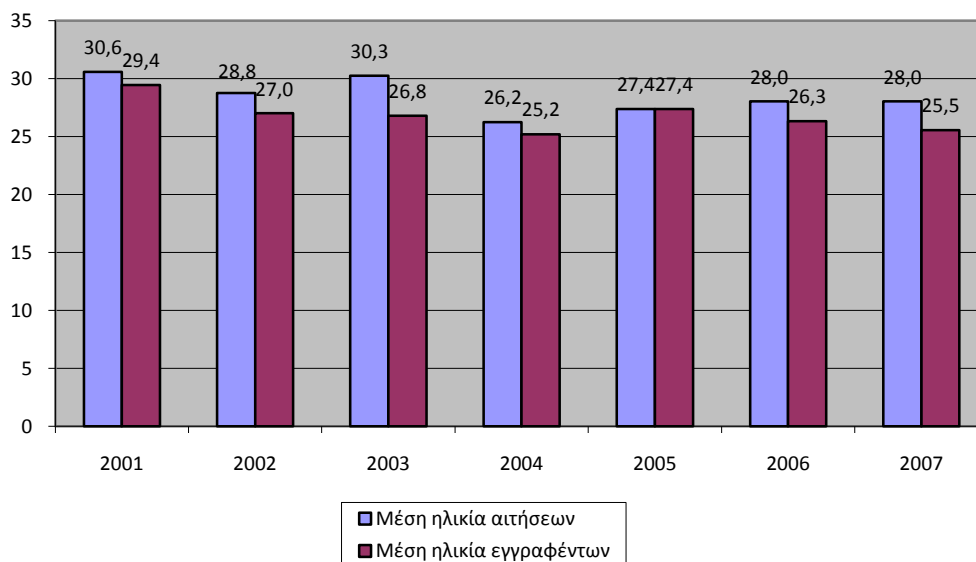
ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
Διαχρονική κατανομή των αιτήσεων και εγγραφών κατά φύλο: 2001-2007.

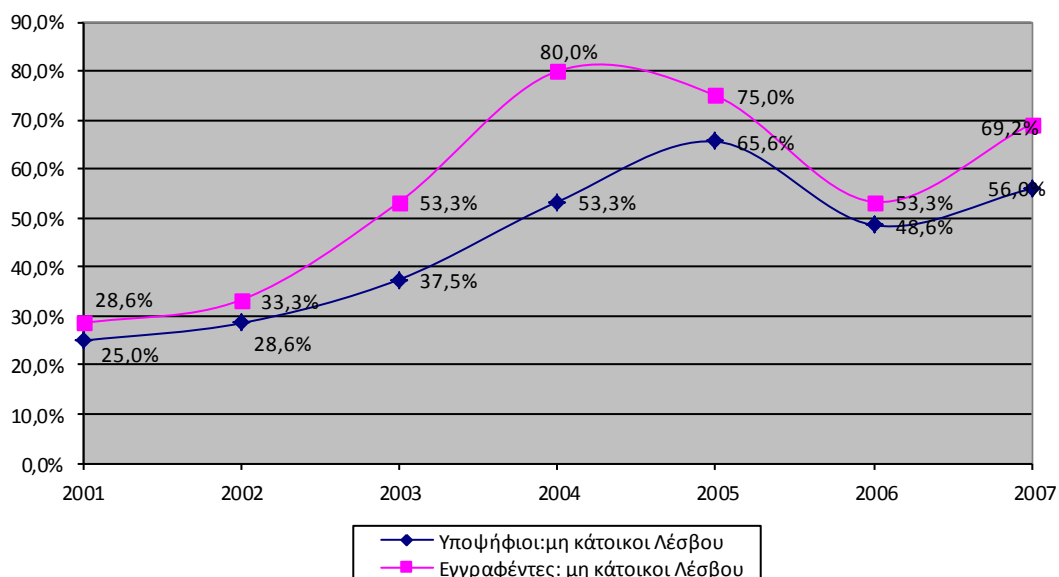
ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
Διαχρονική Εξέλιξη της Μέσης Ηλικίας Υποψηφίων και Εγγραφέντων Φοιτητών:2001-2007
(έτη)

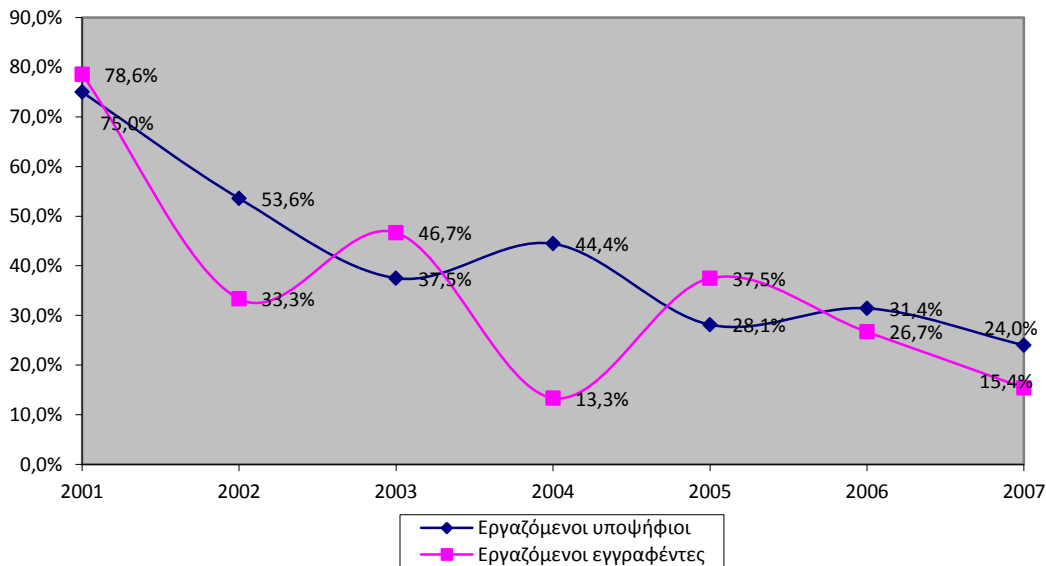
ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
Διαχρονική εξέλιξη της εντοπιότητας υποψηφίων και εγγραφέντων: 2001-2007.

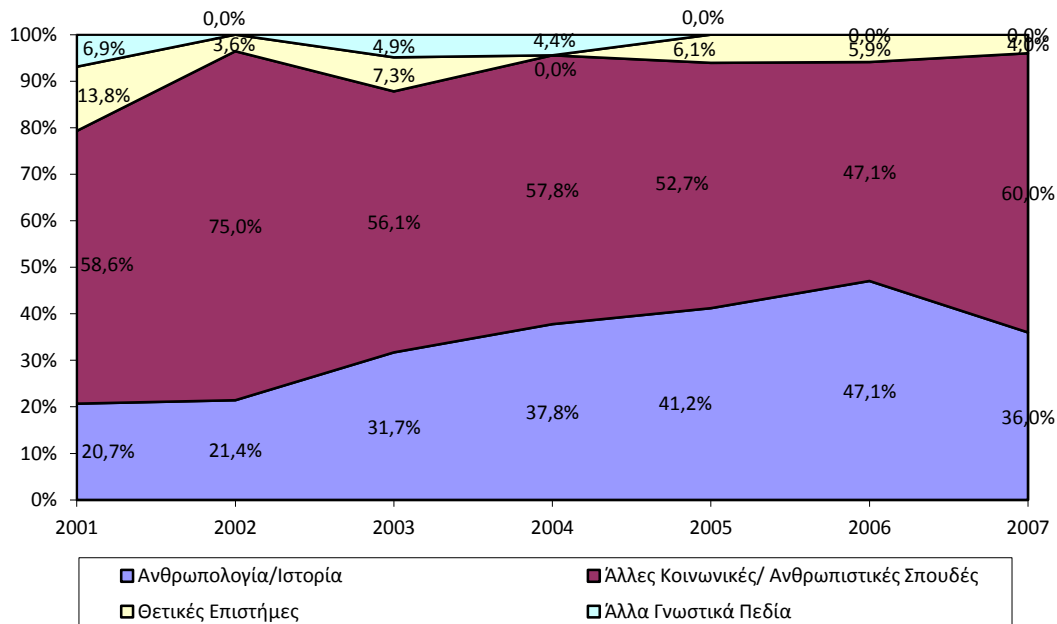
ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
 Διαχρονική εξέλιξη ποσοστού εργαζόμενων υποψήφιων και εργαζόμενων εγγραφέντων:
 2001-2005.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

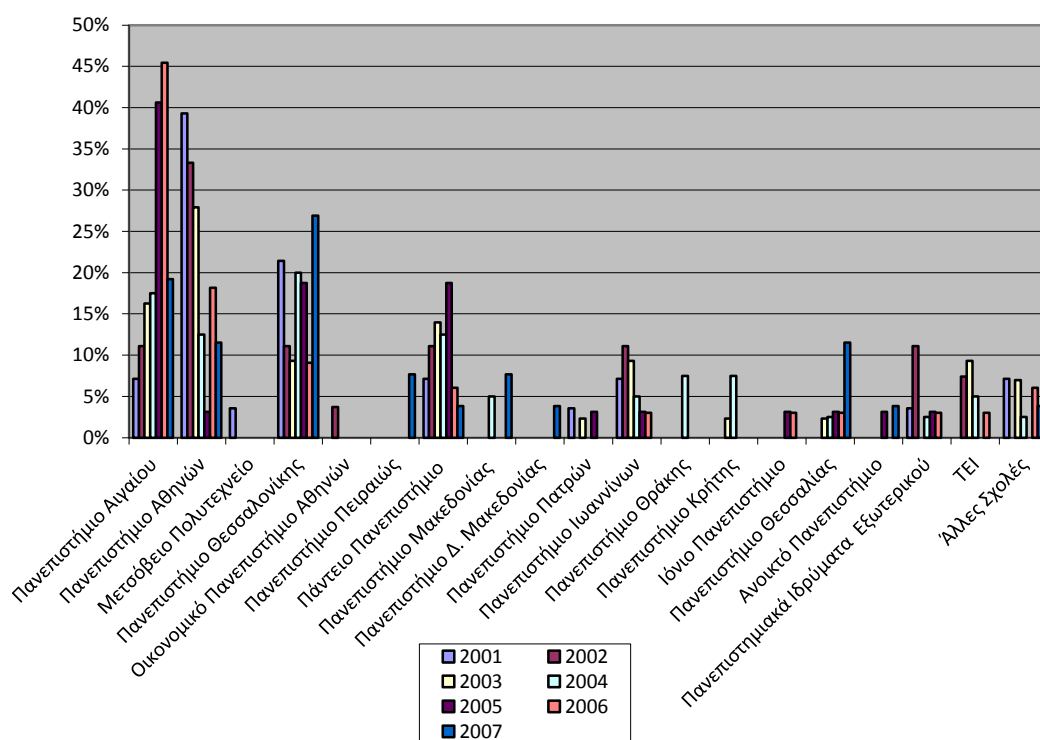
Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
 Διαχρονική εξέλιξη της συνάφειας του προπτυχιακού τίτλου σπουδών των υποψηφίων:
 2001-2007.

Ως προς τις προπτυχιακές σπουδές, είναι εμφανής η τάση αύξησης του ποσοστού των υποψηφίων που έχουν απολύτως συναφείς προπτυχιακές σπουδές. Όπως δείχνει ο Πίνακας 6, σε πέντε χρόνια το ποσοστό τους διπλασιάζεται, από 20,7% το 2001 σε 41,2% το 2005, ενώ ανεβαίνει στο 46,7% το 2006. Βασικοί τροφοδότες του μεταπτυχιακού μας προγράμματος είναι το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, από το οποίο προέρχεται ένα σημαντικό ποσοστό των υποψηφίων (που έφτασε στο ρεκόρ του 40,6% το 2005), το Πανεπιστήμιο Αθηνών, από το οποίο προέρχεται διαχρονικά το μεγαλύτερο ποσοστό των υποψηφίων, και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (βλ. Πίνακα 7). Η συμμετοχή αποφοίτων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του Πάντειου Πανεπιστημίου στο σύνολο είναι φθίνουσα, λόγω της ανάπτυξης μεταπτυχιακών προγραμμάτων με συναφή αντικείμενα στα συγκεκριμένα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Είναι αξιοπρόσεκτη η εξαιρετικά ισχυρή παρουσία υποψηφίων από το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Αυτά είναι ζητήματα που πρέπει να μας απασχολήσουν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

**Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
Οι σχολές προέλευσης των υποψηφίων: 2001-2007.
(% επί του συνόλου των πτυχιών τους)**

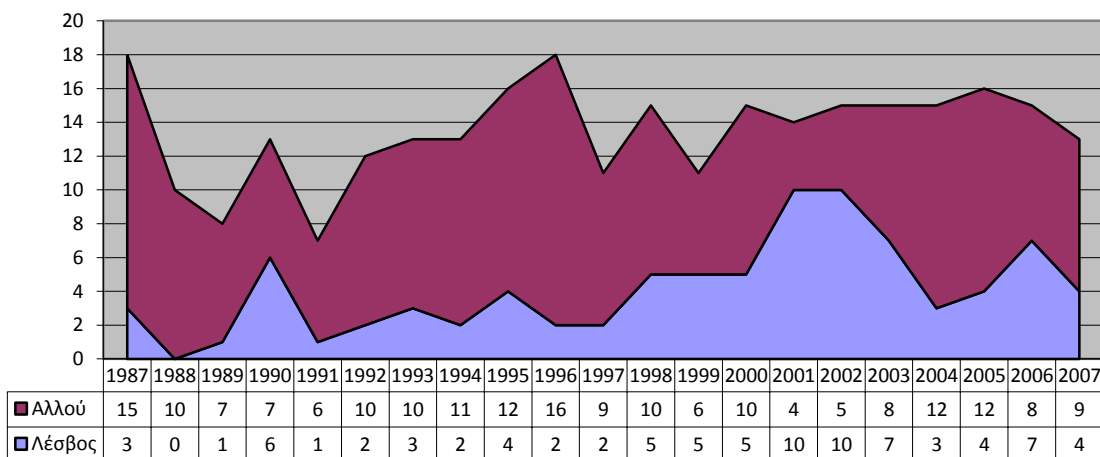

III. Το προφίλ των επιτυχόντων

Για να έρθουμε στους επιτυχόντες σε σχέση με τους εγγεγραμμένους και τη συγκριτική ανάλυση των δεδομένων που καλύπτουν την εικοσαετία, όπως δείχνει ο Πίνακας 8, ο αριθμός των επιτυχόντων, ο οποίος είχε σημαντικές διακυμάνσεις την πρώτη περίοδο (φθάνοντας στους 7 επιτυχόντες το 1991), σταθεροποιήθηκε γύρω σε ένα μέσο όρο 15 φοιτητών τη δεύτερη περίοδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

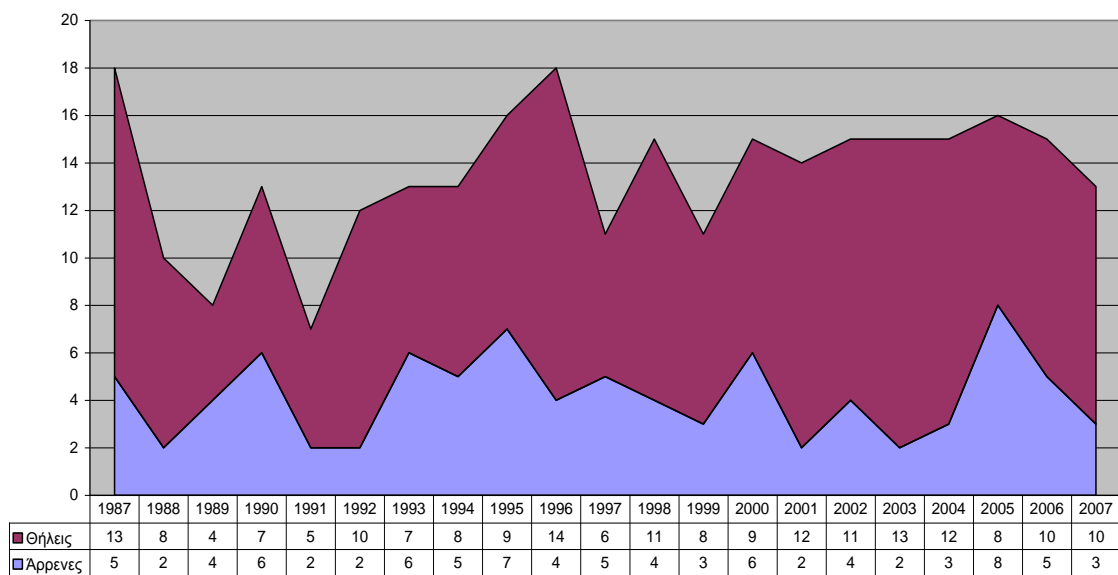
Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
Κατανομή των Υποψήφιων Διδασκτόρων [1987-2000] και Μεταπτυχιακών Φοιτητών [2001-2007]
κατά Τόπο Προέλευσης
(άτομα)

Ως προς το φύλο, η «θηλυκή» ταυτότητα του σώματος των μεταπτυχιακών φοιτητών παραμένει λίγο πολύ σταθερή. Έτσι η αναλογία γυναικών προς άντρες μεταβάλλεται ελαφρά, από ένα 2 προς 1 την πρώτη περίοδο σε 2,8 προς 1 τη δεύτερη περίοδο (βλ. Πίνακες 9 και 10).

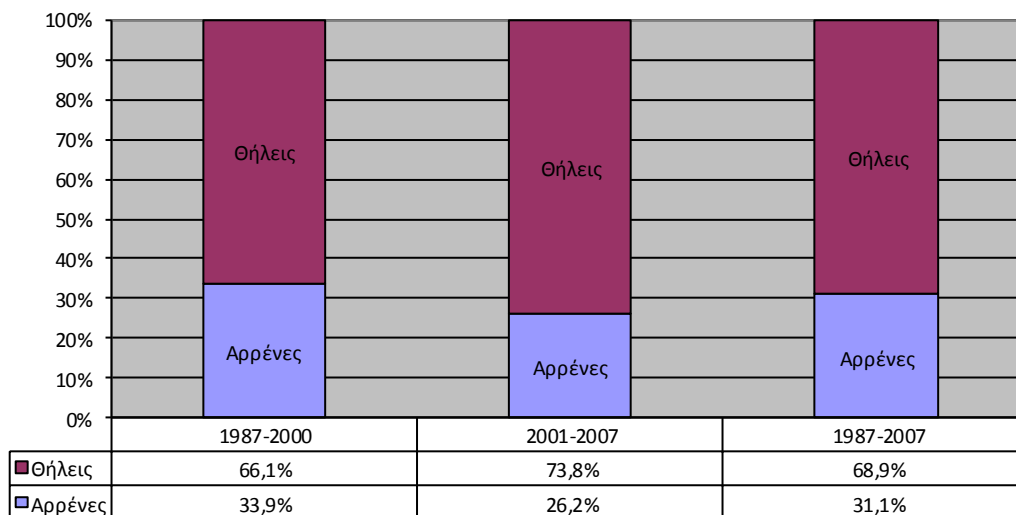
ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας-ΠΜΣ "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία"
Κατανομή Υποψηφίων Διδασκτόρων [1987-2000]
και Μεταπτυχιακών Φοιτητών [2001-2007] κατά Φύλο
(άτομα)

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

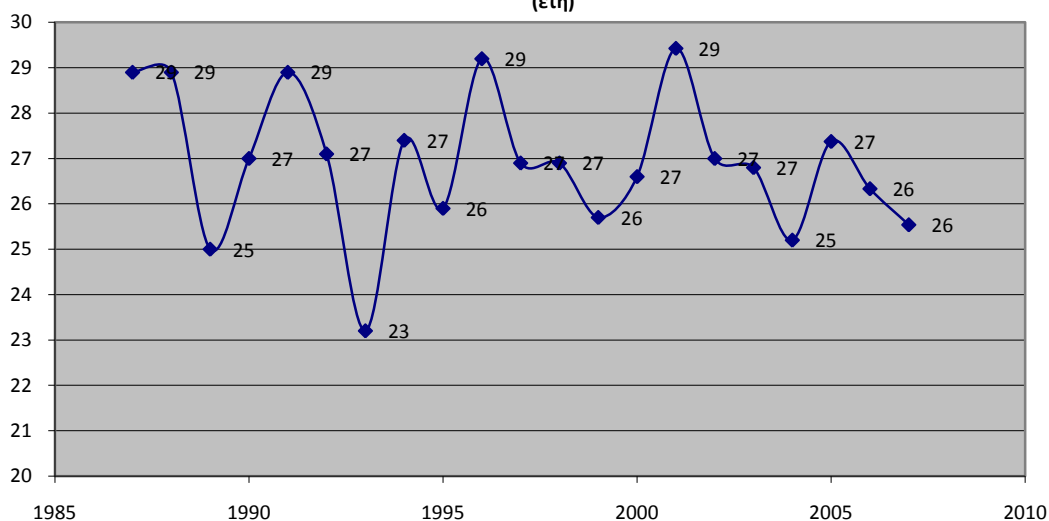
Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
 Σχετική Κατανομή των Υποψήφιων Διδασκτόρων και Μεταπτυχιακών Φοιτητών κατά Φύλο
 Περίοδοι 1987-2000, 2001-2007 και 1987-2007

Ως προς την ηλικία των εγγραφέντων μεταπτυχιακών, ο μέσος όρος κατά έτος έχει αργή πτωτική τάση και σταδιακά σταθεροποιείται γύρω από το 26 (βλ. Πίνακας 11). Αυτή η τάση μάλλον οφείλεται στην ανάπτυξη των μεταπτυχιακών σπουδών συνολικότερα στο ελληνικό πανεπιστήμιο και στη σταδιακή απορρόφηση της αυξημένης ζήτησης από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, που δεν είχαν ευκαιρίες για μεταπτυχιακές σπουδές στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Κατά κανόνα ο μέσος όρος ηλικίας των εγγραφέντων είναι ένα με δύο χρόνια μικρότερος αυτής των υποψηφίων.

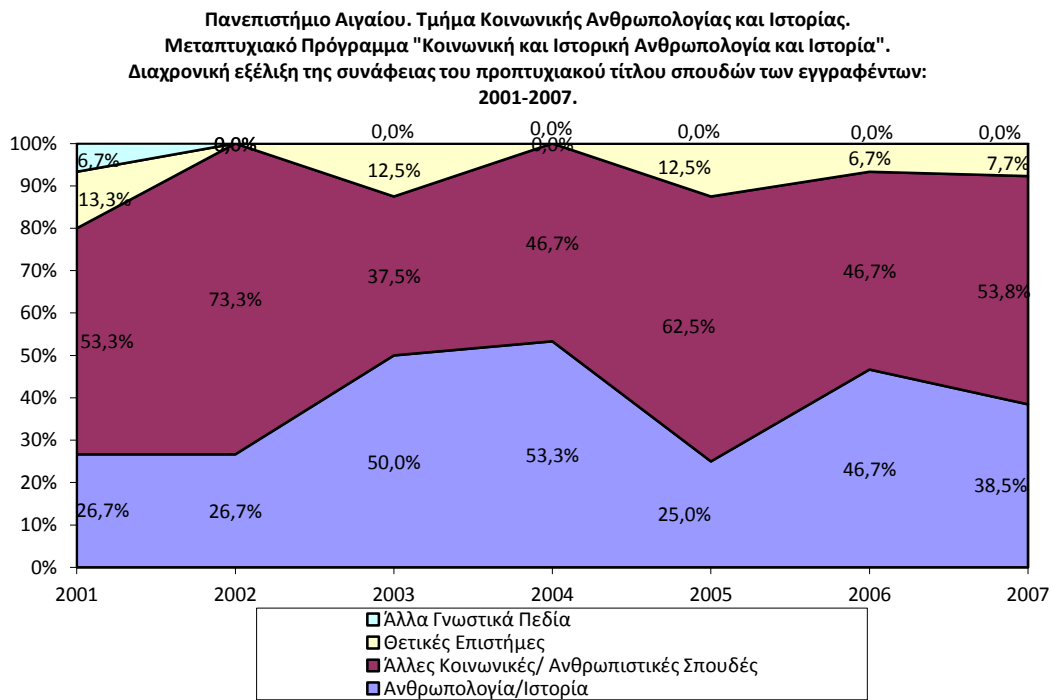
ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
 Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
 Μέσος Όρος Ηλικίας των Υποψήφιων Διδασκτόρων [1987-2000]
 και Μεταπτυχιακών Φοιτητών [2001-2007] κατά την Εγγραφή τους
 (έτη)

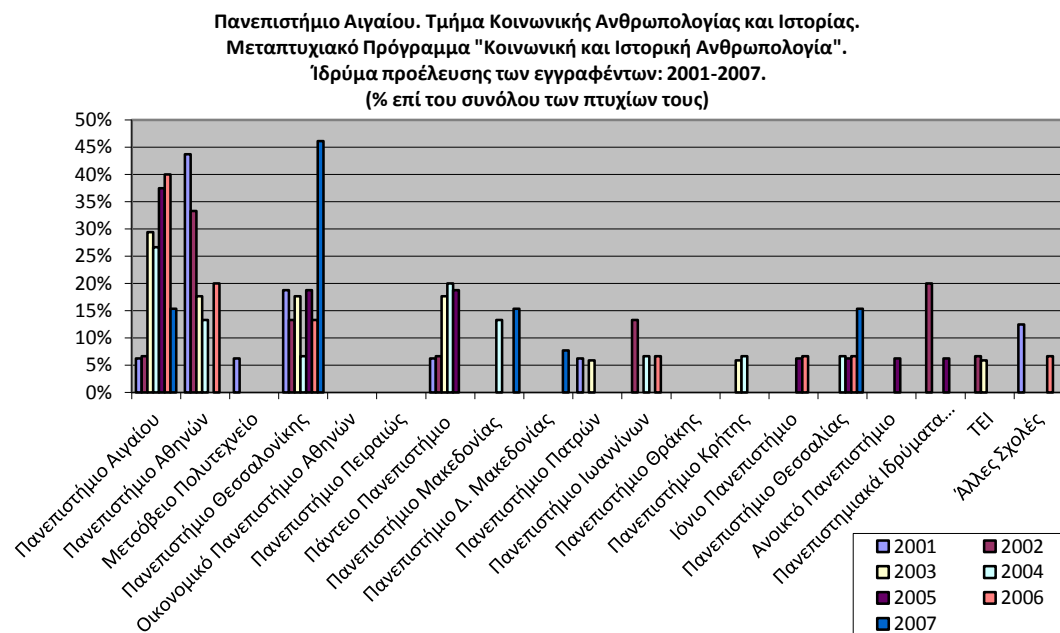

Η ανάπτυξη προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών στην κοινωνική ανθρωπολογία στην Ελλάδα επηρέασε λιγότερο, απ' ό,τι θα υπέθετε κανείς, τη σύνθεση του σώματος των μεταπτυχιακών φοιτητών. Το ποσοστό των πτυχιούχων στην κοινωνική ανθρωπολογία και την ιστορία, στο σύνολο των μεταπτυχιακών φοιτητών που επέτυχαν, αυξήθηκε μεν από 27,8% την πρώτη περίοδο σε 38,1% τη δεύτερη, ενώ σε λίγες μόνο χρονιές, το 2003 και 2004, έφθασε το 50%. Είναι μάλιστα αξιοσημείωτο ότι το ποσοστό των επιτυχόντων που προέρχονται από τις θετικές επιστήμες διατηρείται γύρω από το επίπεδο του 8% (βλ. Πίνακες 12, 13, 14 και 15).

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

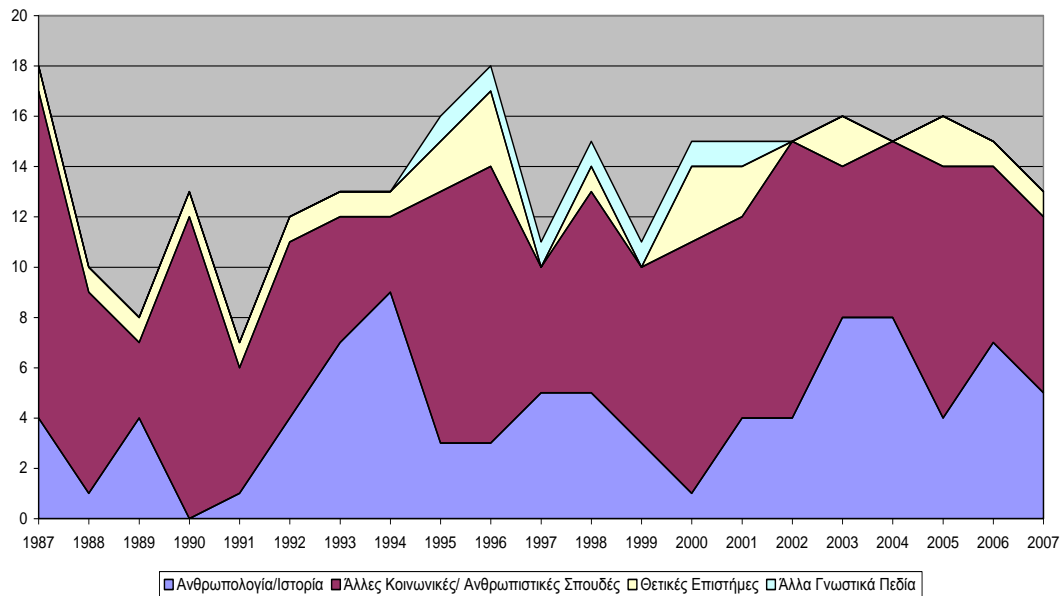

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

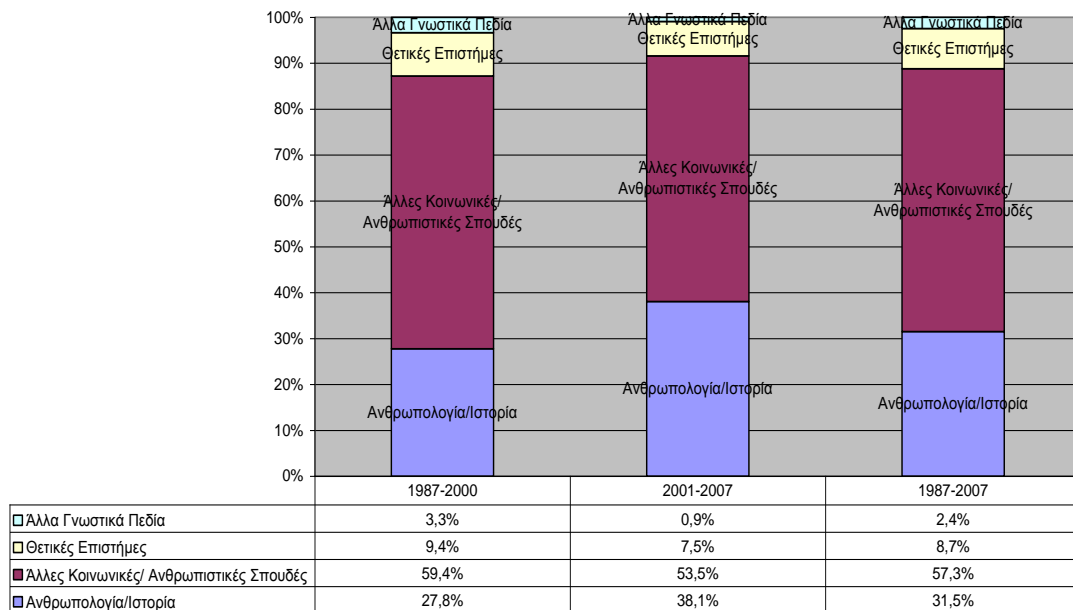
ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας - ΠΜΣ "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία"
Η Συνάφεια των Προπτυχιακών Τίτλων Σπουδών των Υποψήφιων Διδασκτόρων [1987-2000]
και Μεταπτυχιακών Φοιτητών [2001-2007]
(αριθμός πτυχίων)

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας - ΠΜΣ "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία"
Κατανομές του Προπτυχιακού Τίτλου Σπουδών των Υποψήφιων Διδασκτόρων και Μεταπτυχιακών
Περίοδοι 1987-2000, 2001-2007, 1987-2007 (ποσοστά %)

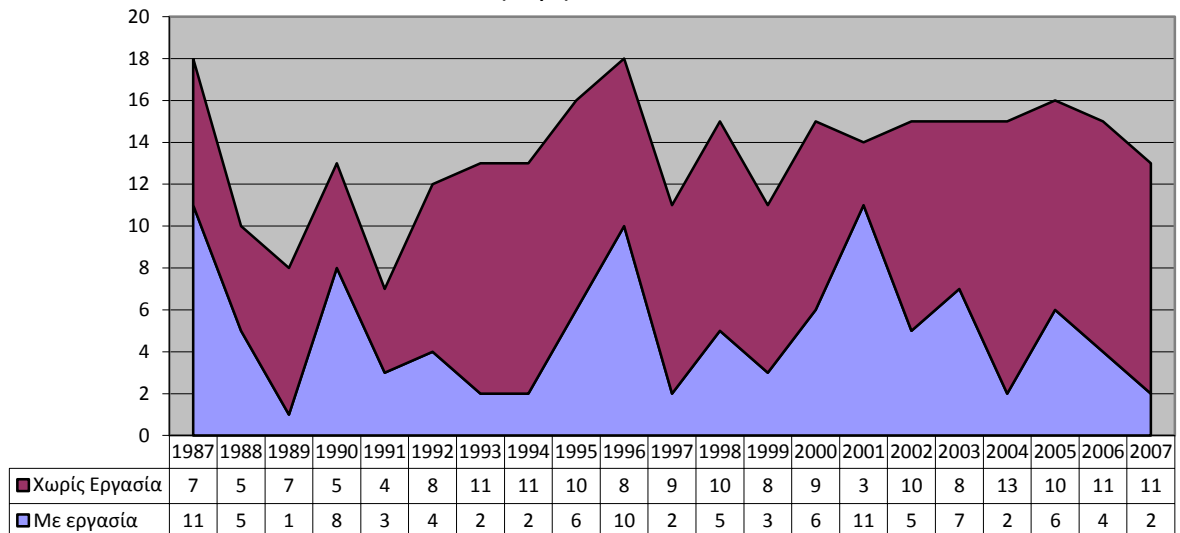

Γενικότερα τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι πολλοί από όσους αποφασίζουν να δεσμευτούν επαγγελματικά στην κοινωνική ανθρωπολογία και ιστορία κάνουν αυτήν την επιλογή σε ύστερη φάση των σπουδών τους. Αυτό προσδίδει στο πρόγραμμα έναν έντονο χαρακτήρα μετεκπαίδευσης.

Ως προς την επαγγελματική φυσιογνωμία, έχουμε μεγάλες διακυμάνσεις. Παρά τη μικρή μείωση του μέσου όρου στο ποσοστό των εργαζόμενων μεταπτυχιακών φοιτητών ανάμεσα στις δύο περιόδους, από ένα 37,8% την πρώτη περίοδο σε ένα 35,9% τη δεύτερη, η τάση μείωσης είναι σαφής. Είναι χαρακτηριστική η σχεδόν αντιστροφή αυτού του ποσοστού ανάμεσα στην πρώτη και την τελευταία χρονιά.: το 1987 οι εργαζόμενοι μεταπτυχιακοί ήταν 11 στους 18, ενώ το 2007 ήταν 2 στους 13. Παράλληλα, τη δεύτερη περίοδο, η πιθανότητα απόρριψης του εργαζόμενου υποψηφίου σταδιακά μειώνεται και, όπως δείχνει ο Πίνακας 16, η ψαλίδα ανάμεσα στο ποσοστό των εργαζόμενων υποψηφίων και εγγεγραμμένων μειώνεται.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

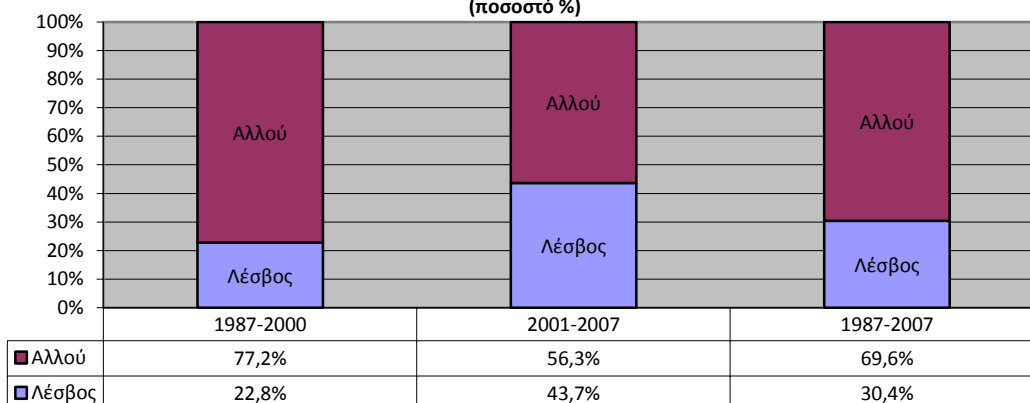
Πανεπιστήμιο Αιγαίου . Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία" .
Η επαγγελματική φυσιογνωμία των Υποψήφιων Διδακτόρων [1987-2000]
και Μεταπτυχιακών Φοιτητών [2001-2007] κατά τό Έτος Εγγραφής
(άτομα)

Η σημαντικότερη ίσως διαχρονική τάση αφορά τον παράγοντα της εντοπιότητας. Όπως δείχνει ο Πίνακας 17, το ποσοστό των εντόπιων φοιτητών διαχρονικά αυξάνει, όχι μόνο στο επίπεδο των υποψηφίων αλλά και στο επίπεδο των επιτυχόντων, ενώ η ψαλίδα ανάμεσα στα δύο επίπεδα παραμένει σε 10-15% υπέρ εκείνου των υποψηφίων. Με άλλα λόγια, ένας εντόπιος υποψήφιος έχει σχετικά μεγαλύτερες πιθανότητες απόρριψης (62,2%) από έναν μη εντόπιο (βλ. Πίνακα 18). Ως προς τους επιτυχόντες, το ποσοστό αυτών που ζουν στη Λέσβο διαχρονικά σχεδόν διπλασιάζεται, ο μέσος όρος αλλάζει, από ένα 22,8% για την πρώτη περίοδο σε ένα 43,7% για τη δεύτερη. Για να το θέσουμε διαφορετικά, όπως δείχνει ο Πίνακας 19, η αναλογία μη εντόπιων προς εντόπιους έχει φθίνουσα τάση, μεταβάλλεται από ένα μέσο όρο 3,4 προς 1 την πρώτη περίοδο σε ένα 1,3 προς 1 τη δεύτερη (επίσης βλ. Πίνακα 20). Το σώμα των μεταπτυχιακών μας φοιτητών αποκτά αργά και σταδιακά μια τοπική ταυτότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
Σχετική Κατανομή του Τύπου Προέλευσης των Υποψηφίων Διδακτόρων και Μεταπτυχιακών
Φοιτητών: Περίοδοι 1987-2000, 2001-2007, 1987-2007
(ποσοστό %)

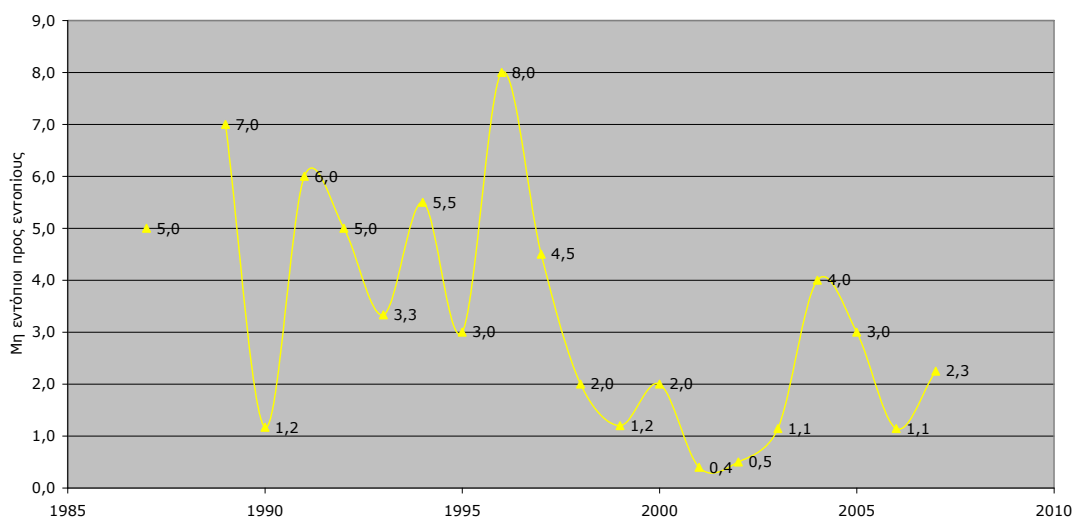
ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Πιθανότητες απόρριψης αίτησης φοίτησης με βάση τις αποφάσεις της πενταετίας 2001-2007

Άρρενος	46,3%
Θήλεος	52,0%
Κατοίκου Λέσβου	62,2%
Μη κατοίκου Λέσβου	36,8%
Εργαζόμενου	58,8%
Μη εργαζόμενου	44,9%

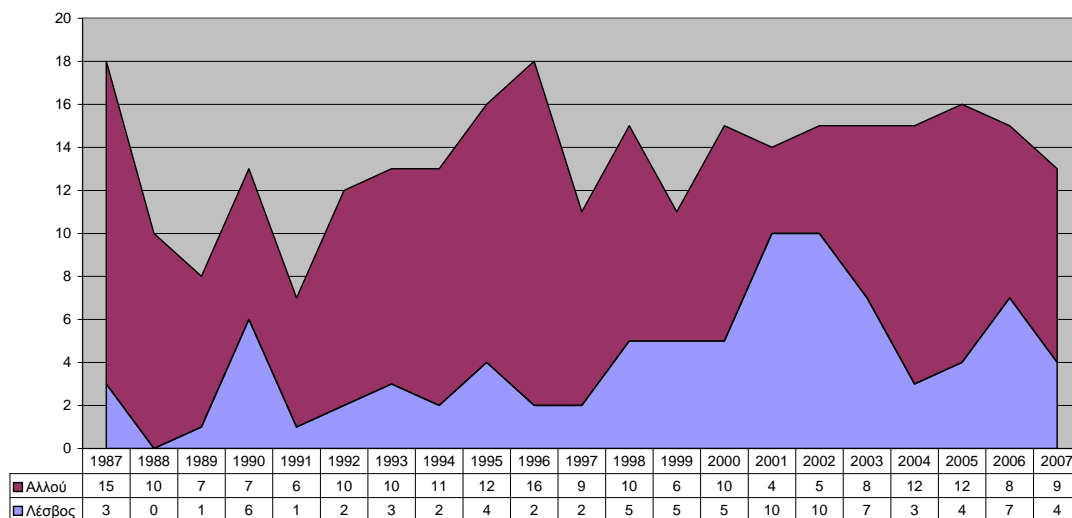
ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας
ΠΜΣ "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία"
Υποψήφιοι Διδάκτορες (1987-2000) και Μεταπτυχιακοί Φοιτητές (2001- 2007)
Αναλογία μη εντοπίων προς εντοπίους φοιτητές

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Πανεπιστήμιο Αγαίου
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας-ΠΜΣ "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία"
Κατανομή των Υποψήφιων Διδασκτόρων [1987-2000] και Μεταπτυχιακών Φοιτητών [2001-2007]
κατά Τόπο Προέλευσης
(άτομα)

IV. Πρόγραμμα σπουδών και εκπαιδευτική διαδικασία

Στην οργάνωση των μεταπτυχιακών σπουδών αξιοποιήθηκε η εμπειρία της προηγούμενης περιόδου. Το πρόγραμμα σπουδών ήταν μια μετεξέλιξη του προηγούμενου άτυπου κύκλου μεταπτυχιακών μαθημάτων: αντανάκλασε τη διάθεση ανάμιξης, συνομιλίας και σύνθεσης ανθρωπολογίας και ιστορίας ενώ πολιτικά απέβλεπε στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των δυνάμεων του Τμήματος. Η ίδια συνέχεια χαρακτηρίζει και τις διδακτικές μεθόδους που εφαρμόσαμε: διατηρήθηκε η έμφαση στις γραπτές εργασίες ενώ κάποιοι συνάδελφοι απομακρύνθηκαν από το μοντέλο της παρουσίασης εργασιών από τους φοιτητές στο πλαίσιο του μαθήματος διότι εκτιμούσαν ότι αυτό έτεινε να γραφειοκρατικοποιηθεί. Ίσως το πιο ενδιαφέρον νέο δεδομένο της δεύτερης περιόδου είναι η θεαματική διεύρυνση του κύκλου των επιστημονικών δραστηριοτήτων του Τμήματος που είναι ανοικτά σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και συμπληρώνουν τη συμβατική διδασκαλία. Η τελευταία δεκαετία υπήρξε μια περίοδος έντονης επιστημονικής δραστηριότητας: το ερευνητικό σεμινάριο της Τετάρτης, στο πλαίσιο του οποίου παρουσιάζονται ερευνητικές εργασίες συναδέλφων από πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού, λειτουργούσε ανελλιπώς ενώ οργανώθηκαν αρκετές -σαφώς περισσότερες σε σχέση με το παρελθόν- επιστημονικές συναντήσεις και συνέδρια. Από την άλλη πλευρά η διεύρυνση των μεταπτυχιακών μας δραστηριοτήτων με τη λειτουργία ενός δεύτερου προγράμματος για το φύλο, περισσότερο ίσως από τη λειτουργία νέων μεταπτυχιακών προγραμμάτων με πιο τεχνοκρατικό προσανατολισμό στο πλαίσιο της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών, όχι μόνο θεωρητικά αλλά και έμπρακτα προσέφεραν τη δυνατότητα συνεργιών.

Ως προς τις βαθμολογίες, οι μέσοι όροι της βαθμολογίας ανά εξάμηνο κινήθηκαν γύρω στο 7.5 ενώ ο μέσος όρος βαθμολογίας των διπλωματικών ήταν κάπως υψηλότερος. Σε κάθε περίπτωση το ποσοστό ολοκλήρωσης των μεταπτυχιακών σπουδών είναι πολύ ικανοποιητικό (Πίνακας 21).

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Γενική εικόνα επιδόσεων φοιτητών 2001-2003

	Α΄ ΕΤΟΣ	Β΄ ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Μέσος όρος βαθμολογίας	7,3	7,7	7,4	7,8
Τυπική απόκλιση βαθμολογίας	1,07	1,09	1,10	0,95
Συντελεστής μεταβλητότητας βαθμολογίας	14,7%	14,1%	14,8%	12,2%
Διπλωματικές εργασίες	13			
Αριθμός φοιτητών	14			
Ποσοστό ολοκλήρωσης σπουδών	92,8%			

V. Διπλωματικές

Με τη λειτουργία του ΠΜΣ διακρίθηκε απόλυτα η διπλωματική εργασία από την ερευνητική πρόταση. Επίσης πρόσφατα άρχισε να λειτουργεί το σεμινάριο υποστήριξης των διπλωματικών εργασιών. Τα μέτρα αυτά βοήθησαν στην καλύτερη υλοποίηση αυτής της φάσης του προγράμματος, στον εξαιρετικά υψηλό βαθμό ολοκλήρωσης και στην αποτύπωση πεδίων που δυνητικά αποτελούν τομείς διδακτορικής έρευνας. Οι θεματικές των διπλωματικών είναι πιο συμμετρικά κατανεμημένες ανάμεσα στις δύο κατευθύνσεις του προγράμματος απ' ό,τι οι αντίστοιχες θεματικές των διδακτορικών διατριβών. Ως προς την κοινωνική ανθρωπολογία, πέρα από πιο κλασικά ζητήματα εθνογραφικής έρευνας (θρησκεία, ταυτότητες, συγγένεια, φύλο), σχετικά καλή παρουσία έχουν τομείς όπως η ιατρική ανθρωπολογία. Για την περίοδο 2001-2006, από τις 43 ολοκληρωθείσες διπλωματικές στην ανθρωπολογική κατεύθυνση οι 12 είναι στο πεδίο της συμβολικής ανθρωπολογίας, της θρησκείας και της τελετουργίας, οι 11 στο πεδίο των ταυτοτήτων, οι 8 στο πεδίο της οικογένειας και της συγγένειας, οι 5 στο πεδίο του φύλου, οι 4 στην ιατρική ανθρωπολογία και οι 3 στον υλικό πολιτισμό. Ως προς την ιστορία, πέρα από την νεότερη ιστορία, ισχυρή παρουσία έχουν ερευνητικά πεδία όπως η αρχαία και ρωμαϊκή ιστορία, που δεν εκπροσωπούνται στη σφαίρα της διδακτορικής έρευνας. Από το σύνολο των 38 διπλωματικών σε αυτή την κατεύθυνση οι 20 είναι στη νεότερη ιστορία, οι 11 στην αρχαία, οι 4 στην ευρωπαϊκή και οι 3 στην οθωμανική (Πίνακας 22).

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

A. Τύπος διπλωματικής φοιτητών/τριών έτους εισαγωγής 2001

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οικογένεια/Γάμος/Συγγένεια/ Οικιακός Χώρος	2	15,4%	Αρχαία Ιστορία (Ελληνική/Ρωμαϊκή)	3	23,1%
Ταυτότητες	2	15,4%	Οθωμανική Ιστορία	2	15,4%
Συμβολική Ανθρωπολογία- Θρησκεία/Τελετές/Χρόνος	1	7,7%	Ιστορία Νεότερης Ελλάδας	1	7,7%
Φύλα	1	7,7%	Βαλκανική Ιστορία	0	0,0%
Ιατρική Ανθρωπολογία	0	0,0%	Ευρωπαϊκή Ιστορία	0	0,0%
Υλικός Πολιτισμός	1	7,7%			
ΣΥΝΟΛΟ	7	53,8%	ΣΥΝΟΛΟ	6	46,2%

Β. Τύπος διπλωματικής φοιτητών/τριών έτους εισαγωγής 2005

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οικογένεια/Γάμος/Συγγένεια/ Οικιακός Χώρος	1	9,1%	Αρχαία Ιστορία (Ελληνική/Ρωμαϊκή)	0	0,0%
Ταυτότητες	2	18,2%	Οθωμανική Ιστορία	0	0,0%
Συμβολική Ανθρωπολογία- Θρησκεία/Τελετές/Χρόνος	2	18,2%	Ιστορία Νεότερης Ελλάδας	3	27,3%
Φύλα	0	0,0%	Βαλκανική Ιστορία	0	0,0%
Ιατρική Ανθρωπολογία	1	9,1%	Ευρωπαϊκή Ιστορία	2	18,2%
Υλικός Πολιτισμός	0	0,0%			
ΣΥΝΟΛΟ	6	54,2%	ΣΥΝΟΛΟ	5	45,8%

Οι βαθμολογίες των διπλωματικών κινούνται γύρω από ένα μέσο όρο του 7,5. Ο μέσος όρος είναι σχετικά υψηλότερος στην ιστορική απ' ό,τι στην ανθρωπολογική κατεύθυνση.

VI. Απολογισμός

Εκτιμώ ότι το αποτέλεσμα υπήρξε αρκετά ικανοποιητικό, κυρίως ως προς την πρόοδο που συντελέστηκε σε σχέση με την πρώτη περίοδο. Το πρόγραμμα αναπαρήγαγε με συνέπεια τον ακαδημαϊκό προσανατολισμό που είχαν εξαρχής οι μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα μας. Η διάκριση υποχρεωτικών/επιλογών και ο υποχρεωτικός χαρακτήρας των μαθημάτων του πρώτου έτους ήταν στη σωστή κατεύθυνση, ενώ παράλληλα επέτρεψαν την εύκολη προσαρμογή στο νέο θεσμικό πλαίσιο. Ωστόσο το πρόγραμμα εξακολουθεί να υστερεί ως προς την εξειδίκευση και την αξιοποίηση της ερευνητικής εμπειρίας των μελών του Τμήματος. Η υστέρηση αυτή έχει αρνητικές επιπτώσεις στις σημερινές συνθήκες δυναμικής ανάπτυξης των μεταπτυχιακών σπουδών και του μεγάλου ανταγωνισμού που αντιμετωπίζουμε στο εσωτερικό των οικείων επιστημονικών πεδίων. Εν μέρει εξηγεί και την φθίνουσα πορεία της ζήτησης για μεταπτυχιακές σπουδές στο ΤΚΑΙ, ένα θέμα που πρέπει να απασχολήσει τους διδάσκοντες.

Επίσης επιβάλλεται να δοθεί περισσότερη προσοχή στον τρόπο εργασίας των φοιτητών, στις βασικές πρακτικές της «γραφής και της ανάγνωσης». Μεταφέρονται από τις προπτυχιακές σπουδές σοβαρές ελλείψεις και αδυναμίες, που καθιστούν το έργο της μεταπτυχιακής διδασκαλίας εξαιρετικά δύσκολο. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές συχνά αδυνατούν να κατανοήσουν έννοιες όπως «συγγραφική ευθύνη», «διαφάνεια στη χρήση των πηγών μιας εργασίας», «βιβλιογραφική έρευνα». Δεν είναι εξοικειωμένοι με τη δουλειά στη βιβλιοθήκη, ενώ το διαδικτυο γίνεται συχνά αντικείμενο κατάχρησης, προσφέροντας μια «εύκολη» λύση. Η χρήση της ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας επίσης συνιστά διαχρονικό πρόβλημα: το επίπεδο γλωσσομάθειας που τυπικά επιβεβαιώνεται στο πλαίσιο των εξετάσεων εισαγωγής δεν φαίνεται να εξασφαλίζει την ικανοποιητική χρήση των ξενόγλωσσων πηγών. Τέλος το πρόγραμμα, με τις 9 ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας και τις πολλές γραπτές εργασίες, είναι σχετικά «βαρύ»: αυτό ίσως εξηγεί την αυξημένη κόπωση που παρατηρείται στο δεύτερο και τρίτο εξάμηνο σπουδών και τη μειωμένη διάθεση ανάληψης του έργου εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας. Το βάρος αυτό ίσως αυξάνει από την παγίωση της σχέσης των διδασκόντων με τα ειδικά αντικείμενα στα οποία από την αρχή εξειδικεύτηκαν. Η αναβίωση του πνεύματος της μεγαλύτερης κινητικότητας των διδασκόντων ανάμεσα σε γνωστικά αντικείμενα, κάτι που ίσχυε την πρώτη περίοδο, συχνά για λόγους ανάγκης, εκτιμώ ότι θα λειτουργήσει ανανεωτικά.

Τέλος ως προς τις υποδομές, η μεταφορά της Βιβλιοθήκης, η εξασφάλιση νέων χώρων για τη διδασκαλία αλλά και η λειτουργία των εργαστηρίων, παρά τις ελλείψεις τους, συνιστούν αναμφισβήτητη πρόοδο. Οι όροι λειτουργίας των μεταπτυχιακών μας σπουδών έχουν βελτιωθεί

σε σχέση με το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο στο οποίο βρίσκονταν στο μεγαλύτερο μέρος της πρώτης περιόδου. Ωστόσο απέχουμε αρκετά από το επιθυμητό επίπεδο.

Σε αυτή τη γνώμη φαίνεται να συγκλίνουν πολλοί από τους συναδέλφους που απάντησαν στο σχετικό ερωτηματολόγιο στο πλαίσιο της τελευταίας αξιολόγησης. Όπως προκύπτει από τη σχετική έκθεση, σε σχέση με το βαθμό ικανοποίησης από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης και την κάλυψη των αναγκών των μαθημάτων, το 8,3% δήλωσε πολύ ικανοποιημένο, το 25% αρκετά ικανοποιημένο, το 20,8% μέτρια ικανοποιημένο και το 4,2% καθόλου ικανοποιημένο. Αυτό μάλλον δείχνει ότι η Βιβλιοθήκη δεν καλύπτει όλα τα μαθήματα και ενδεχομένως υστερεί στην υποστήριξη της έρευνας. Το Τμήμα πρέπει να σταθεί στις ελλείψεις αυτές και να δοθεί προτεραιότητα σε διδασκόμενα αντικείμενα που δεν καλύπτονται επαρκώς. Αντίστοιχη κατανομή των απόψεων παρατηρείται και στο ζήτημα της επάρκειας των αιθουσών διδασκαλίας μεταπτυχιακών μαθημάτων και του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται. Το 25% δήλωσε πολύ ικανοποιημένο από την καταλληλότητα και την επάρκεια των αιθουσών διδασκαλίας, το 16,7% αρκετά, το 12,5% μέτρια και το 4,2% λίγο ικανοποιημένο. Αντίστοιχα το 8,3% δήλωσε πολύ ικανοποιημένο από τον υπάρχοντα εξοπλισμό, το 20,8% αρκετά ικανοποιημένο, το 8,3% μέτρια ικανοποιημένο και το 4,2% λίγο ικανοποιημένο. Παρότι από τις απαντήσεις προκύπτει ότι κατά βάση οι διδάσκοντες δηλώνουν ικανοποιημένοι από τις υποδομές παροχής μεταπτυχιακής διδασκαλίας, πρέπει να προβληματίσει ο μικρός βαθμός ικανοποίησης που δηλώθηκε από ορισμένους.

Στη διδασκαλία μεταπτυχιακών μαθημάτων παρατηρήθηκε επίσης χαμηλή αξιοποίηση του υλικού και του εξοπλισμού που υπάρχει στα εργαστήρια του Τμήματος. Μόλις το 8,3% δήλωσε ότι τα αξιοποίησε αρκετά ικανοποιητικά, ενώ το 12,5% δήλωσε ότι η αξιοποίηση του υλικού και του εξοπλισμού των εργαστηρίων ήταν μέτρια, το 20,8% ότι ήταν μικρή, ενώ το 4,2% ότι δεν έκανε καμία χρήση. Στο βαθμό που αντίστοιχη εικόνα προκύπτει και για τη διδασκαλία των προπτυχιακών μαθημάτων, το Τμήμα πρέπει να εξετάσει τους λόγους για τη μη αξιοποίηση του υλικού και εξοπλισμού των εργαστηρίων. Επιπλέον, το 54,2% των διδασκόντων δήλωσε ότι δεν παρείχε στους φοιτητές/τριες δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα του Τμήματος, σε σχέση με το 12,5% που δήλωσε ότι παρείχε.

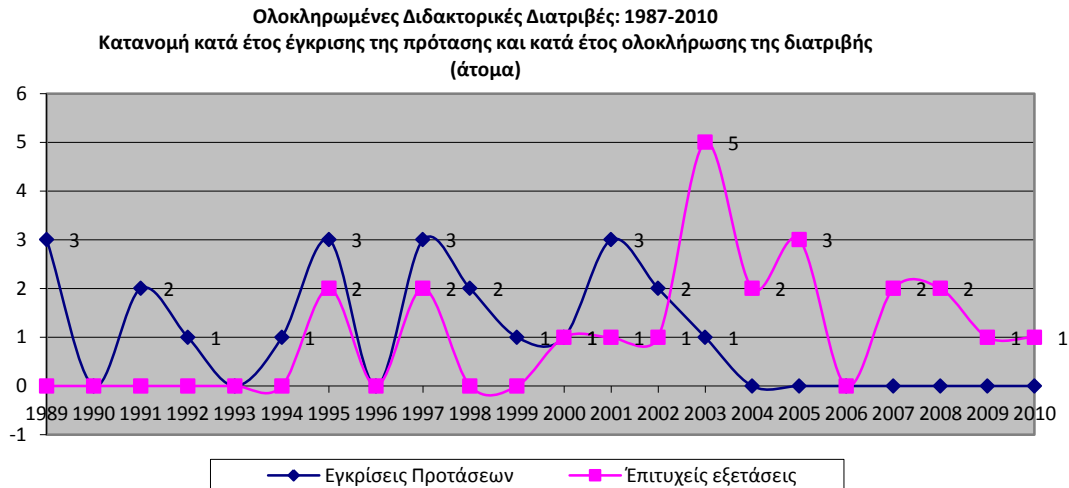
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Οι διδακτορικές σπουδές στο ΤΚΑΙ παρέμειναν επί μακρόν σε υβριδική κατάσταση λόγω ανυπαρξίας νομοθετικού πλαισίου. Αυτό παρήγαγε γραφειοκρατικά προβλήματα (ενώ στη συνέχεια παρήγαγε πιέσεις για αναγνώριση του διετούς κύκλου ως Μ.Δ.Ε.). Στην πράξη το πρόγραμμα λειτούργησε περισσότερο ως πρόγραμμα μεταπτυχιακής κατάρτισης παρά υποστήριξης της διδακτορικής έρευνας: το ποσοστό όσων δεν προχώρησαν σε διατριβή αλλά ούτε εκπόνησαν διπλωματική εργασία είναι σημαντικό. Η μη ικανοποιητική αυτή κατάσταση επίσης αντανακλάται στον εξαιρετικά μικρό αριθμό διατριβών που ολοκληρώθηκαν την πρώτη περίοδο: μόλις 5. Αντανακλάται επίσης στον εξίσου μικρό αριθμό φοιτητών της πρώτης περιόδου που ολοκλήρωσαν εντέλει το διδακτορικό τους: μόλις 17 (βλ. Πίνακα 22). Αυτό είναι ένα σχετικά μικρό ποσοστό στο σύνολο αυτών που εκπόνησαν με επιτυχία την ερευνητική τους πρόταση. Παρά τις παραπάνω αδυναμίες, δημιουργήθηκε μια καλή παράδοση που ως δύναμη αδράνειας στήριξε το ΠΜΣ της δεύτερης περιόδου.

Με τη θεσμοθέτηση του ΠΜΣ και την εφαρμογή του τροποποιημένου κανονισμού τακτοποιήθηκαν μια σειρά από εκκρεμότητες που αφορούσαν το καθεστώς του υποψήφιου διδάκτορα. Οι φοιτητές που είχαν στην πραγματικότητα διακόψει τις σπουδές τους διαγράφηκαν, ενώ το χρονικό πλαίσιο ολοκλήρωσης της διατριβής τους προσαρμόστηκε στις νέες προδιαγραφές (εξαετία) που έθεσε ο εσωτερικός κανονισμός. Η τυπική διαδικασία έγκρισης της ερευνητικής πρότασης προσαρμόστηκε στις προδιαγραφές του νόμου (δηλαδή η ερευνητική πρόταση έπαψε να αποτελεί αντικείμενο συζήτησης στη ΓΣΕΣ), ενώ ίσχυσαν πιο αυστηρά χρονικά πλαίσια τόσο ως προς την εκπόνηση της ερευνητικής πρότασης όσο και της

διδακτορικής διατριβής. Επίσης θεσμοθετήθηκε η διαδικασία επιλογής και εγγραφής στο Πρόγραμμα ως υποψηφίων διδακτόρων φοιτητών με μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών από το δικό μας ή άλλα πανεπιστήμια. Οι αλλαγές αυτές βοήθησαν στο νοικοκύρεμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

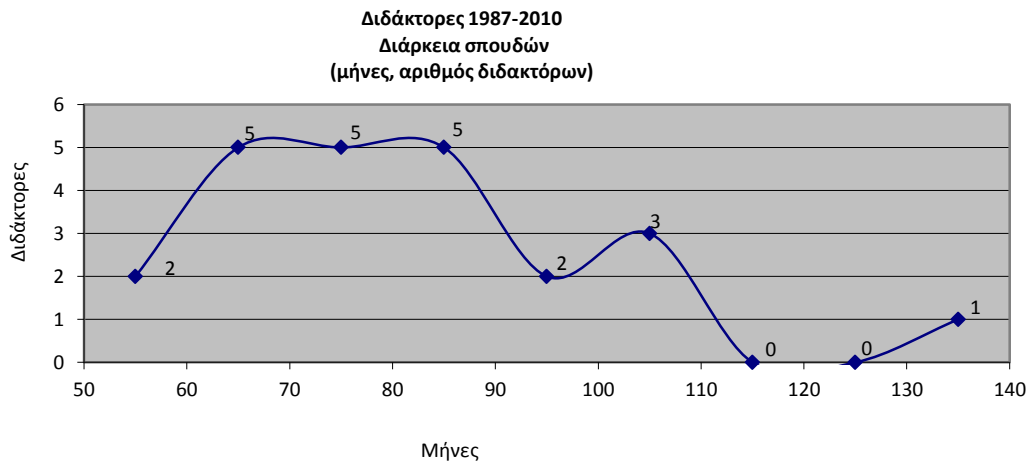

Από το 2003 το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία» του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου άρχισε να οργανώνει την ετήσια διήμερη συνάντηση υποψηφίων διδακτόρων, στην οποία συμμετέχουν υποψήφιοι διδάκτορες τόσο από το Τμήμα μας όσο και από άλλα Πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού. Στο πλαίσιο αυτής της συνάντησης, που συνήθως διεξάγεται στο τέλος Ιουνίου, παρουσιάζονται γραπτές εργασίες σε θέματα κοινωνικής ανθρωπολογίας και ιστορίας (ερευνητικές προτάσεις, σχεδιάσματα κεφαλαίων διατριβής ή άλλες εργασίες) που συνδέονται με τη διδακτορική έρευνα των συμμετεχόντων. Την παρουσίαση της κάθε εργασίας ακολουθεί διεξοδική συζήτηση. Στη διάρκεια των 7 συναντήσεων που έχουν διεξαχθεί από το 2003 μέχρι σήμερα, έγιναν περισσότερες από 120 παρουσιάσεις από υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος και άλλων Πανεπιστημίων της Ελλάδας (κυρίως του Παντείου Πανεπιστημίου και των Πανεπιστημίων Κρήτης και Θεσσαλίας) και του εξωτερικού. Τα ποσοτικά αυτά δεδομένα δε φθάνουν για να περιγράψουν το πολύ παραγωγικό κλίμα και τη θετική λειτουργία αυτής της επιστημονικής εκδήλωσης, η οποία, ενώ στα πρώτα της βήματα αντιμετώπισε τον σκεπτικισμό για την χρησιμότητά της, σήμερα είναι κοινός τόπος ότι αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές κατακτήσεις του ΠΜΣ.

Τη δεύτερη περίοδο οι ευεργετικές συνέπειες από τη λειτουργία του ΠΜΣ εκφράζονται σε μια σειρά από δείκτες. Πρώτον, φαίνεται πως αυξάνεται το ποσοστό ολοκλήρωσης διατριβών (βλ. Πίνακα 22). Το ποσοστό αυτών που εγκαταλείπουν τις διδακτορικές τους σπουδές φαίνεται αντίθετα να μειώνεται. Δεύτερον, επίσης μειώνεται ο χρόνος ολοκλήρωσης της διδακτορικής διατριβής (Πίνακας 23). Ο χρόνος από την έγκριση της ερευνητικής πρότασης μέχρι την ολοκλήρωση δεν άλλαξε πολύ. Απλώς μειώθηκε ελαφρά και κινείται πλέον στις περισσότερες περιπτώσεις ανάμεσα στα 5 και 7 χρόνια. Αντίθετα το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την εγγραφή μέχρι την έγκριση της ερευνητικής πρότασης μειώθηκε σημαντικά από τα 2, 3 και 4 χρόνια περίπου στον ένα χρόνο, σύμφωνα με τις νέες προδιαγραφές του κανονισμού. Κατά τη γνώμη μου, η εξέλιξη των παραπάνω δεικτών δεν έγινε σε βάρος της ποιότητας, παρά τις αναμενόμενες διακυμάνσεις της τελευταίας. Οι τάσεις αυτές ευνοήθηκαν, έστω σε μικρό βαθμό, και από τις συνθήκες οικονομικής υποστήριξης της διδακτορικής έρευνας που διαμορφώθηκαν την τελευταία δεκαετία. Η χρηματοδότηση της βασικής έρευνας με ευρωπαϊκούς πόρους από το Υπουργείο Παιδείας μέσα από τα προγράμματα «Ηράκλειτος» και «Πυθαγόρας» βοήθησε στη

δημιουργία καλύτερων συνθηκών διεξαγωγής της έρευνας και πιο «επαγγελματικής» αντιμετώπισης των ερευνητικών υποχρεώσεων από τους υποψήφιους διδάκτορες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

Το προφίλ των υποψήφιων διδασκόντων δεν άλλαξε πολύ στη δεύτερη περίοδο. Από τους 21 υποψήφιους διδασκότες που γράφτηκαν με τη νέα διαδικασία τη δεύτερη περίοδο οι μισοί περίπου έχουν μεταπτυχιακούς τίτλους από άλλα Πανεπιστήμια. Αντίθετα ο αριθμός των πτυχιούχων του Τμήματος που κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές και στη συνέχεια προχωρούν σε διατριβή στο Τμήμα μας είναι ένα μικρό ποσοστό του συνόλου.

Από την άλλη πλευρά έπαψε να υπάρχει η σταθερή ροή υποψηφίων διδασκόντων την οποία εξασφάλιζε το προηγούμενο πρόγραμμα. Γι' αυτό και θεσμοθετήθηκε σχετικά πρόσφατα η ετήσια πρόσκληση ενδιαφέροντος για διδακτορικές διατριβές πάνω σε θεματικές στις οποίες εξειδικεύονται μέλη του Τμήματος. Η πρακτική της ετήσιας πρόσκλησης ενδιαφέροντος για συγκεκριμένες θεματικές διδακτορικής έρευνας σταδιακά άρχισε να αποδίδει καρπούς, χωρίς ωστόσο να έχουμε διασφαλίσει μια ικανοποιητική ετήσια ροή υποψηφιοτήτων.

Συνολικότερα οι διατριβές που ολοκληρώθηκαν σε ένα διάστημα 23 χρόνων είναι 25: 21 διατριβές με ανθρωπολογικό αντικείμενο και 4 με ιστορικό. Ειδικότερα 5 διατριβές εστιάζουν στην εθνογραφική διερεύνηση πρακτικών και ταυτοτήτων, 3 επικεντρώνονται στη συγγένεια και την οικογένεια, 3 στο φύλο, 3 στην ιατρική ανθρωπολογία, 2 στη θρησκεία και μία στον υλικό πολιτισμό, ενώ έχουμε και 4 διατριβές στο πεδίο της νεότερης ιστορίας και μία σε άλλη κοινωνία (Κούβα). Ο αριθμός των διατριβών που έχουν ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα είναι σχετικά μικρός αν αναλογιστούμε την έμφαση που δόθηκε στη διδακτορική έρευνα. Το ποσοτικό αυτό μειονέκτημα ίσως αντισταθμίζεται από τη συγκριτικά καλή ποιότητα των διατριβών που εκπονούνται στο Τμήμα και από την ευρύτερη αναγνώριση αυτής της ποιότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι ένας ικανοποιητικός αριθμός διδασκόντων του Τμήματος της πρώτης περιόδου (το ένα τρίτο του συνόλου) έχουν στελεχώσει θέσεις κοινωνικής ανθρωπολογίας στο ελληνικό πανεπιστήμιο και στην έρευνα.

Ένας άλλος σημαντικός δείκτης, το χαμηλό ποσοστό ολοκλήρωσης των διδακτορικών σπουδών, περιγράφει με μεγαλύτερη σαφήνεια το πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε ιδιαίτερα την πρώτη περίοδο. Αν και στην πραγματικότητα το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο, στο βαθμό που το υπολογίζουμε με βάση τον αριθμό των ερευνητικών προτάσεων που έγιναν δεκτές, πάλι δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικό. Η αδυναμία αυτή οφείλεται στη δυσκολία των διδασκόντων να υποστηρίξουν με ποικίλους τρόπους τη διδακτορική έρευνα των φοιτητών αλλά και στις εγγενείς δυσκολίες του εγχειρήματος πριν τη θεσμοθέτηση μεταπτυχιακών σπουδών. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να αναγνωρίσουμε την αντίσταση στις πληθωριστικές τάσεις της εποχής μας, όπως αυτές διαμορφώνονται μέσα από την ρητορική των αριθμών και την επικράτηση μιας

ποσοτικής λογικής ανάπτυξης των σπουδών. Προσπαθήσαμε, με άλλα λόγια, και όχι βέβαια πάντα με επιτυχία, να βαστήξουμε τον πήχη της ποιότητας σχετικά ψηλά.

Το προφίλ των διδασκόντων του Τμήματος διαφέρει αρκετά από αυτό των μεταπτυχιακών. Το ποσοστό των ανδρών (34,8%) είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό στο επίπεδο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Ως προς τον τόπο προέλευσης, μόνο το 8,7% των διδασκόντων είναι κάτοικοι Λέσβου, ενώ το 39,1% εργάζονταν όταν ξεκίνησαν τη διατριβή τους. Σημαντικό ποσοστό (25% του συνόλου) ξεκίνησαν τη διατριβή σε ηλικία 29 ετών και άνω (βλ. Πίνακα 24). Τέλος, μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό, λιγότερο από το 15% του συνόλου, έχει κάνει προπτυχιακές σπουδές στην κοινωνική ανθρωπολογία και ιστορία.

Ως προς την επαγγελματική απασχόληση των διδασκόντων μετά την απόκτηση του διδακτορικού, δεν έχουμε πλήρη εικόνα. Γνωρίζουμε ότι ένα σημαντικό ποσοστό των κατόχων διδακτορικού διδάσκουν σε διάφορα πανεπιστημιακά τμήματα ή απασχολούνται στην έρευνα. Αυτοί προστίθενται στην ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών που είτε ολοκλήρωσαν το διετή κύκλο είτε έκαναν ένα εξάμηνό του για να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν τις διδακτορικές τους σπουδές σε άλλα πανεπιστήμια του εξωτερικού ή της Ελλάδας και να αναλάβουν διδακτικά καθήκοντα στο ελληνικό πανεπιστήμιο. Κάποιοι από τους διδάκτορες που προέρχονται από τον χώρο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επέστρεψαν στα διδακτικά τους καθήκοντα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ι. Θέσπιση του εθνογραφικού κανόνα

Το μεταπτυχιακό μας πρόγραμμα υπήρξε για ένα διάστημα η ναυαρχίδα στην προσπάθεια συστηματικής εισαγωγής των ανθρωπολογικών σπουδών στο ελληνικό πανεπιστήμιο. Επειδή αυτό συνέβη σε μια μεταβατική περίοδο, όταν ο λαογραφισμός και ο ιστορισμός είχαν σημαντική απήχηση στο ευρύτερο πνευματικό περιβάλλον, αρκετούς από τους συναδέλφους μάς απασχόλησαν φαινόμενα όπως αυτά της «ψευδεπίγραφης ανθρωπολογίας», δηλαδή της κατάχρησης των βασικών συμβόλων της διεθνούς ανθρωπολογίας από έναν εθνοκεντρικό επιστημονικό λόγο, ή της ρηχής και ευκαιριακής σύμπραξης με άλλους κλάδους. Σε αυτές τις κινήσεις αντιπαραθέσαμε το πρόγραμμα μιας εξωστρεφούς ανθρωπολογίας, με συγκριτικό προσανατολισμό, επαρκώς θεμελιωμένης στον εθνογραφικό κανόνα και καλά συγχρονισμένης θεωρητικά και ερευνητικά με το διεθνές ανθρωπολογικό γίγνεσθαι.

Ως προς τον βασικό πυρήνα των ανθρωπολογικών σπουδών, καθιερώθηκε μια βασική δομή μαθημάτων και γνωστικών αντικειμένων που διεθνώς συνιστά την εκπαιδευτική ταυτότητα της σύγχρονης κοινωνικής ανθρωπολογίας. Στο πρόγραμμα σπουδών η ιστορική και θεωρητική τοποθέτηση του κλάδου συνοδεύτηκε από την παρουσίαση των πολιτισμικών (μέσω της θρησκείας, της τελετουργίας και του συμβολισμού) και των κοινωνικών (μέσω της συγγένειας και της κοινωνικότητας) διαστάσεων του βίου σε πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο. Και όλα αυτά έγιναν στην κατεύθυνση της μέγιστης δυνατής εξωστρέφειας και με ένα συγκριτικό πνεύμα, έτσι ώστε να εξισορροπείται η αναπαραγόμενη ερευνητική επικέντρωση στον ελληνικό χώρο. Είναι ανάγκη να αυξηθεί η εξωστρέφεια του προγράμματος.

Ως προς την ανθρωπολογική έρευνα, καθιερώθηκε ο εθνογραφικός κανόνας της σε βάθος και χρονικά παρατεταμένης συμμετοχικής παρατήρησης διαστάσεων του κοινωνικού βίου στη μικρή κλίμακα. Παρ' όλα αυτά παρατηρούνται σημαντικά προβλήματα στην τήρηση των προδιαγραφών της σε βάθος συμμετοχικής παρατήρησης. Αυτό συνδέεται και με τη συχνή σύγχυση ανάμεσα στη λεκτική αναπαράσταση της συμπεριφοράς από τους φορείς της και στην ίδια την αυτοπρόσωπη παρατήρησή της από τον εθνογράφο.

II. Η συνομιλία ανάμεσα στην ανθρωπολογία και την ιστορία

Από την αρχή μας ενδιέφερε η ανθρωπολογία που θεραπεύουμε να έχει το πρόσχημο της ιστορίας. Υπ' αυτή την έννοια ο νομοθέτης εύστοχα περιέγραψε τη θέση της ανθρωπολογίας δίπλα στην ιστορία στην αρχική ονοματοθεσία του Τμήματος. Όμως για να μπορέσει η ανθρωπολογία να συνομιλήσει με την ιστορία (και ενδεχομένως και αμοιβαία να «χρωματιστούν») έπρεπε πρώτα να υπάρξει αυτόνομα ως διακριτός επιστημονικός κλάδος στον ελληνικό ακαδημαϊκό χώρο. Με αυτό το πνεύμα τέθηκαν οι αρχικές μας προτεραιότητες: πρώτον, ανθρωπολογία αυτόνομα συγκροτημένη· δεύτερον, συνομιλία με την ιστορία. Οι προτεραιότητες αυτές έχουν πια τροποποιηθεί. Αυτό που επιβάλλεται είναι η συνέχιση της προσπάθειας ουσιαστικής συνομιλίας των δύο επιστημών, τόσο στην μεταπτυχιακή έρευνα όσο και στη διδασκαλία.

III. Το υποκειμενικό ζήτημα

Παρά τις λίγο πολύ κοινές ακαδημαϊκές καταβολές της πλειοψηφίας των διδασκόντων, σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρήθηκαν σημαντικές δυσκολίες στη συμφωνία και εφαρμογή νέων –αλλά κατά τα άλλα δοκιμασμένων– παιδαγωγικών πρακτικών σε έγκυρα πανεπιστημιακά ιδρύματα του εξωτερικού. Συχνά οι προτεινόμενες «καινοτομίες» (πχ σεμινάριο Τετάρτης, θερινή συνάντηση υποψηφίων διδασκτόρων, πιο πρόσφατα το σεμινάριο υποστήριξης διπλωματικών εργασιών) αντιμετωπίστηκαν με δυσπιστία, με αποτέλεσμα να υπάρξουν δυσκολίες στην αρχική τους εφαρμογή. Οι δυσκολίες αυτές προέκυψαν είτε λόγω διαφορετικών παιδαγωγικών αντιλήψεων είτε λόγω μετατροπής των καινοτομιών σε πεδία αντιπαράθεσης.

IV. Για τις κατευθύνσεις της ανθρωπολογικής και ιστορικής έρευνας στο ΤΚΑΙ

Το μεγαλύτερο μέρος της διδακτορικής έρευνας στο ΤΚΑΙ έχει εθνογραφικό προσανατολισμό και γεωγραφική επικέντρωση στην Ελλάδα. Ο κοινός αυτός τόπος αξίζει να σχολιαστεί τόσο σε σχέση με τη διεθνή εικόνα της ανθρωπολογικής έρευνας στην Ελλάδα όσο και σε σχέση με την ιστορική έρευνα στο Τμήμα.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση μιας βάσης δεδομένων για τις διδακτορικές διατριβές που βασίζονται σε εθνογραφική έρευνα στον ελληνικό χώρο, τις τελευταίες δύο δεκαετίες παρατηρείται η ελληνοποίηση της εθνογραφικής έρευνας που εξειδικεύεται στην Ελλάδα, πρώτον και κύριο, ως προς την ταυτότητα των ερευνητών (ενώ την περίοδο μέχρι το 1990 οι Έλληνες εθνογράφοι αποτελούσαν περίπου το 26% του συνόλου, από το 1990 μέχρι σήμερα το αντίστοιχο ποσοστό ανήλθε στο 86%), και δεύτερον, σε αρκετά μικρότερο βαθμό, ως προς την

θεσμική της αφετηρία (την περίοδο 1990-2003 η αγγλοσαξονική θεσμική πρωτοκαθεδρία σταδιακά περιορίζεται σε 57%, ενώ η ελληνική θεσμική συμμετοχή ανεβαίνει στο 22% του συνόλου).³ Σε αυτό το πλαίσιο και σε επίπεδο Τμημάτων, το Τμήμα μας είναι πλέον διεθνώς ο μεγαλύτερος παραγωγός διδακτορικών διατριβών με εθνογραφική επικέντρωση στην Ελλάδα. Πρόκειται για ένα διακριτικό γνώρισμα στο επίπεδο της ερευνητικής ταυτότητας που, παρά τις όποιες αδυναμίες και παρενέργειες, έχει υποστηριχτεί επιμελώς και από συναφείς δραστηριότητες (π.χ. επιστημονικές συναντήσεις) και αξίζει να αξιοποιηθεί προσεκτικά, αλλά και να συνδεθεί πιο αποτελεσματικά με τους κύκλους μεταπτυχιακών μαθημάτων.

Από ανθρωπολογική άποψη, ωστόσο, μια τέτοια ερευνητική μονομέρεια κινδυνεύει να ακυρώσει στην πράξη τον συγκριτικό προσανατολισμό που οφείλει να διαθέτει κάθε ανθρωπολογικό παιδαγωγικό και ερευνητικό εγχείρημα. Η ερευνητική εξειδίκευση στην Ελλάδα πρέπει στο μέτρο του δυνατού να συμπληρωθεί από αντίστοιχες επικεντρώσεις σε άλλες, κατά προτίμηση γειτονικές, κοινωνίες. Ως ένα βαθμό η ερευνητική στροφή σε μεταναστευτικούς πληθυσμούς, στους «οικείους άλλους», που πρόσφατα συντελείται σε επίπεδο διατριβών, συνιστά δόκιμη απάντηση στο πρόβλημα. Σε κάθε περίπτωση αυτό κατά τη γνώμη μου είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα που πρέπει να μας απασχολήσει στο πλαίσιο της ανανέωσης των μεταπτυχιακών μας σπουδών.

Εξίσου και ίσως περισσότερο σημαντικό θέμα είναι η σχετική καθυστέρηση στην ανάπτυξη της ιστορικής διδακτορικής έρευνας. Αυτή μέχρι πρόσφατα αντανάκλούσε τις ιδρυτικές επιστημονικές προτεραιότητες στη διαμόρφωση των μεταπτυχιακών μας σπουδών. Όμως οι προτεραιότητες αυτές αναθεωρήθηκαν μετά την έναρξη λειτουργίας του ΠΜΣ. Εκτιμώ ότι οι συνθήκες είναι αρκετά ώριμες για την πιο συμμετρική ανάπτυξη της ιστορικής έρευνας στο Τμήμα μας. Και εδώ πρέπει να μας απασχολήσει η εξειδίκευση, ζήτημα που χρειάζεται να προσεγγιστεί με επιστημονικά κριτήρια αλλά και με ρεαλισμό. Υπάρχουν δύο δεδομένα που μπορεί να αξιοποιηθούν, μετατρέπόμενα έτσι σε πλεονεκτήματα. Το πρώτο και αυτονόητο είναι τα ερευνητικά ενδιαφέροντα των ιστορικών του Τμήματος. Ένας σημαντικός αριθμός των ιστορικών εξειδικεύονται στη νεότερη και σύγχρονη περίοδο, ενώ το πεδίο τους εκτείνεται σε μέρος του ευρύτερου ιστορικού χώρου της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με επίκεντρο την Ελλάδα. Το δεύτερο είναι η γεωγραφική θέση του Τμήματος, στο σύνορο ανάμεσα σε κράτη, ηπείρους και ευρύτερους σχηματισμούς. Η γειτνίαση με την Τουρκία και τη Μέση Ανατολή είναι αξιοποιήσιμη, όμως χρειάζεται η αντίστοιχη ιεράρχηση των στόχων μας και ο μεσοπρόθεσμος προγραμματισμός για την υλοποίησή τους.

³ Όσον αφορά τις χώρες παραγωγής εθνογραφικού έργου για την Ελλάδα σε διδακτορικό επίπεδο, ξεχωρίζουν τέσσερις. Προηγείται η Βρετανία (23 διατριβές την περίοδο 1990-2003) και ακολουθούν οι Ηνωμένες Πολιτείες (18), η Ελλάδα (13) και η Γαλλία (13). Την τρέχουσα δεκαετία η τάση ελληνοποίησης φαίνεται να είναι πολύ ισχυρότερη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ
(2005-2010)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ 407 ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Δημοσιεύσεις βιβλίων, μονογραφιών και άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά και
συμβολών σε επιστημονικά βιβλία, 2005-2010

(δεν συμπεριλαμβάνονται βιβλιοκρισίες, ανακοινώσεις σε συνέδρια, λήμματα σε εγκυκλοπαιδικά
έργα)

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΠΑΠΑΤΑΞΙΑΡΧΗΣ (καθηγητής)

με τις Β. Καντσά και Β. Μουτάφη, επιμ., *Φύλο και κοινωνικές επιστήμες στη σύγχρονη Ελλάδα*,
Αλεξάνδρεια 2010.

με τις Π. Τοπάλη και Α. Αθανασοπούλου, *Κόσμοι της οικιακής εργασίας: Μετανάστευση, φύλο και
πολιτισμικοί μετασχηματισμοί στην Αθήνα του πρώιμου 21^{ου} αιώνα*, α' έκδ. Πανεπιστήμιο
Αιγαίου 2008, β' έκδ. Αλεξάνδρεια 2009.

Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα, επιμ.,
Αλεξάνδρεια 2006.

«Η εθνογραφική πράξη και τα όριά της: Ο John Campbell σε σχέση με τους συγχρόνους και τους
προγόνους», *Σύγχρονα Θέματα* 110, 2010, 44-56.

“Reconfiguring Greek ethnography in a changing world”, *Journal of Mediterranean Studies* 18(2),
2010, [αφιέρωμα «Re-visiting Sex and Gender in Contemporary Greek Ethnography», επιμ. Ε.
Georges και C. Moutsatsos], 419-430.

με τη Β. Καντσά «Χρήσεις του φύλου στις κοινωνικές επιστήμες: Ένας ελληνικός απολογισμός»,
στο Β. Καντσά, Β. Μουτάφη και Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Φύλο και κοινωνικές επιστήμες στη
σύγχρονη Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2010, 1-50.

«Στην άκρη του βλέμματος. Η κρίση της «φιλοξενίας» την εποχή των διαπερατών συνόρων»,
Σύγχρονα Θέματα 107, 2009, 67-74.

«Μια πληθυντική στιγμή: Η ελληνική εθνογραφία στο γύρισμα του αιώνα», *Σύγχρονα Θέματα* 98,
2007, 29-42.

«Εισαγωγή. Τα άχθη της ετερότητας: Διαδικασίες διαφοροποίησης στην Ελλάδα του 21^{ου}
αιώνα», στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της
πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2006, 1-85.

«Επίμετρο. Το καθεστώς της διαφορετικότητας στην ελληνική κοινωνία: Υποθέσεις εργασίας»
στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής
διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2006, 407-469.

“La Grèce face a l'altérité”, *Ethnologie Française* 35(2), 2005, 203-212.

“Un moment pluriel: L'ethnographie grecque au tournant du siècle”, *Ethnologie Française* 35(2),
2005, 213-227.

«Το ‘νοικοκυριό’, ναι, σε εισαγωγικά: ‘Οικονομική Ανθρωπολογία’, ‘Ελληνική Εθνογραφία’ και η
πολιτισμική συγκρότηση της οικιακής εργασίας», *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «Φύλο, Χρήμα
και Ανταλλαγή», Μυτιλήνη, 9-11 Δεκεμβρίου 2005*, [http://www.sa.aegean.gr/msc/
postgraduate_gender_activity_event_prak.html](http://www.sa.aegean.gr/msc/postgraduate_gender_activity_event_prak.html).

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΑΛΑΝΗ-ΜΟΥΤΑΦΗ (αναπληρώτρια καθηγήτρια)

Οικονομία και Πολιτισμός: Αρχές οικονομικής ανθρωπολογίας, επιμ., Κριτική. 2010.

με τους Β. Καντσά και Ε. Παπαταξιάρχη (επιμ.), *Φύλο και κοινωνικές επιστήμες στη σύγχρονη
Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2010.

- «Συνέχειες και ασυνέχειες: Αναθεωρήσεις και παραδοχές στην οικονομική ανθρωπολογία», Πρόλογος στο Β. Γαλανή-Μουτάφη (επιμ.), *Οικονομία και Πολιτισμός: Αρχές οικονομικής ανθρωπολογίας*, Κριτική 2010, 13-39.
- με τον Ρ. Tsartas, "The Sociology and Anthropology of Tourism in Greece", στο G. Dann και G.L. Patrinello (επιμ.), *The Sociology of Tourism: European origins and developments*, Emerald Group 2009, 299-322.
- «Μαστίχα, Χίος και παγκόσμια αγορά: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση των συμβολικών διαδικασιών και αναπαραστάσεων», στο Ξ. Φύλλα και Π. Γιακουμής (επιμ.), *Εννέα από τα 24 Μαστιχοχώρια της Χίου*, Πυξίδα 2009, 32-35.
- "The processing and consumption of a natural monopoly resource: Cultural dimensions of the commodification of Chios' mastiha", *European University Institute Working Papers RSCAS 2007/34, Mediterranean Program Series*, 2007, 1-20.
- "Aegean: tourist destinations, intercultural encounters and socio-economic changes", στο *The Dispersed Urbanity of the Aegean Archipelago*, Ολκός 2006, 356-379.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΟΥΚΕΛΛΗΣ (αναπληρωτής καθηγητής)

- Histoires du paysage*, επιμ., Δημοσιεύματα περιοδικού *Αρχαιογνωσία* 7, 2007.
- Το ελληνικό τοπίο*, επιμ., Εστία 2005.
- Föderalismus in der griechischen und römischen Antike*, Franz Steiner Verlag 2005.
- Il federalismo nel mondo antico*, Vita e Pensiero 2005.
- με τους Ρ. Siewert, L. Aigner-Foresti και G. Zecchini, *Ομοσπονδίες στον αρχαίο κόσμο: Ιδέες και πράξη*, Σάκουλας 2005.
- με τον Β. Αναστασιάδη, επιμ., *Esclavage antique et discriminations socio-culturelles, Actes du XXVIIIe Colloque International du GIREA*, Peter Lang 2005.
- με τη Λ. Μενδώνη, επιμ., *Perception and Evaluation of cultural landscapes, Proceedings of an International Symposium*, Paris de Bocard 2005.
- «Από την έννομη τάξη και τις ανομίες στο δοξαστικό της πόλης: Μία ανάγνωση της κατά Διονύσιο Αλικαρνασσία *rompa circensis*», *Annuario SAIA* 87, 2010, 583-597.
- "Between Greek Colony and Mother-City: Some reflections", στο Μ. Rozen (επιμ.), *Homelands and Diasporas. Greek, Jews and Their Migrations*, I.B. Tauris 2008, 93-106.
- με τη Λ. Μενδώνη "The Management and Protection of Landscape in Europe: Greece", στο G. Fairclough και P.-G. Moller (επιμ.), *Landscape as Heritage*, Berne 2008, 129-144.
- "Auteurs grecs et paysages coloniaux romains", *Historia* 56(3), 2007, 302-321.
- "Hadrian's Panhellenion: A Network of Cities?", *Mediterranean Historical Review* 22(2), 2007, 295-308.
- με τη Λ. Μενδώνη, «Αιλίου Αριστείδη, *Εις το Αιγαίον πέλαγος*: Μικρή και μεγάλη ιστορία σε χώρο, τόπους και τοπία», στο Ρ. Doukellis (επιμ.), *Histoires du paysage*, Δημοσιεύματα περιοδικού *Αρχαιογνωσία* 7, 2007, 159-170.
- «Pour une histoire du paysage antique», στο L. Lénêque (επιμ.), *Paysages de mémoire, mémoire du paysage*, L'Harmattan 2006, 141-166.
- "L'aventure des paysages grecs (1984-2004)", *Dialogues d'Histoire Ancienne*, Supp. 1, 2005, 265-276.

ΧΑΡΗΣ ΕΞΕΡΤΖΟΓΛΟΥ (αναπληρωτής καθηγητής)

- Οι «χαμένες πατρίδες» πέρα από την νοσταλγία: Μια κοινωνική-πολιτισμική ιστορία των Ρωμίων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, μέσα 19^{ου} αρχές 20^{ού} αιώνα, Νεφέλη 2010.

- “Medicine, Philanthropy and the Construction of Poverty in Istanbul in the Nineteenth and early Twentieth Centuries”, στο L. Baruch και V. Kehriotis (επιμ.), *Economy and Society on Both Shores of the Aegean*, Alpha Bank Historical Archive 2010, 249-276.
- “Reconstituting Community: Cultural differentiation and identity politics in the Christian Orthodox communities in the late Ottoman era”, στο M. Rozen (επιμ.), *Homelands and Diasporas: Greeks, Jews and their migration*, I.B Tauris 2008, 137-154.
- “Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από την Ελλάδα: Σκέψεις για τη διαμάχη για το εγχειρίδιο Ιστορίας της Στ’ Δημοτικού», *Σύγχρονα Θέματα* 97, 2007, 8-13.
- “Metaphors of Change: Tradition and the East/West discourse in the late Ottoman Empire”, στο A. Fragoudaki και C. Keyder (επιμ.), *Copying with Modernity: Greece and Turkey in their Encounter with Europe, 1850-1914*, I.B Tauris 2007, 43-59.
- «Η Τράπεζα Μυτιλήνης», στο Κ. Κονναρής (επιμ.), *Αρχείο Κουρτζή: Ιστορική τεκμηρίωση*, Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου «Εργάνη» 2007, 33-50.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (μόνιμος επίκουρος καθηγητής)

- με τους C. Canakis και V. Kantsa, επιμ., *Language and Sexuality through (and beyond) Gender*, Cambridge Scholars Publishing 2010.
- με τον Γ. Γιαννιτσιώτη, επιμ., *Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού*, Αλεξάνδρεια 2010.
- Σεξουαλικότητα: Θεωρίες και πολιτικές της Ανθρωπολογίας*, επιμ., Αλεξάνδρεια 2006.
- “Cultural Meanings of Loneliness: Kinship, sexuality and (homo)sexuality in contemporary Greece”, *Journal of Mediterranean Studies* 18(2), 2010, [αφιέρωμα «Re-visiting Sex and Gender in Contemporary Greek Ethnography», επιμ. E. Georges και C. Moutsatsos], 264-282.
- “Suspicious Bodies: Erotic desire and self beyond ‘language’”, στο C. Canakis, V. Kantsa και K. Yannakopoulos (επιμ.), *Language and Sexuality through (and beyond) Gender*, Cambridge Scholars Publishing 2010, 171-188.
- «Ένα κενό μέσα στην πόλη: Χώρος, διαφορά και ουτοπία στον Κεραμεικό και το Γκάζι», στο Κ. Γιαννακόπουλος και Γ. Γιαννιτσιώτης, *Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού*, Αλεξάνδρεια 2010, 117-138.
- με τον Γ. Γιαννιτσιώτη, «Εισαγωγή. Εξουσία, αντίσταση και χωρικές υλικότητες», στο Κ. Γιαννακόπουλος και Γ. Γιαννιτσιώτης, *Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού*, Αλεξάνδρεια 2010, 11-57.
- “Notions du politique et altérité sexuelle”, στο G. de Rapper και P. Sintes (επιμ.), *Nomer et classer dans les Balkans*, École Française d’Athènes 2008, 123-131.
- με τις A. Athanasiou και P. Hantzaroula, “Introduction. Towards a New Epistemology: The ‘affective turn’”, *Historiein* 8, 2008, [αφιέρωμα «Performing Emotions: Historical and anthropological sites of affect», επιμ. A. Athanasiou, P. Hantzaroula, D. Valatsou και K. Yannakopoulos], 5-16.
- «Πρόλογος», *Εκ των Υστέρων* 14, Νοέμβριος 2006, [αφιέρωμα «Ψυχανάλυση και Κοινωνική Ανθρωπολογία», επιμ. Κ. Γιαννακόπουλος], 5-11.
- «Υποψιασμένα κορμιά’: Επιθυμία, σχέσεις εξουσίας και ιθαγενείς εννοιολογήσεις του ασυνείδητου», *Εκ των Υστέρων* 14, Νοέμβριος 2006, [αφιέρωμα «Ψυχανάλυση και Κοινωνική Ανθρωπολογία», επιμ. Κ. Γιαννακόπουλος], 52-67.
- «Πρόλογος», στο Κ. Γιαννακόπουλος Κ. (επιμ.), *Σεξουαλικότητα: Θεωρίες και πολιτικές της ανθρωπολογίας*, Αλεξάνδρεια 2006, 9-15.
- «Ιστορίες σεξουαλικότητας», στο Κ. Γιαννακόπουλος Κ. (επιμ.), *Σεξουαλικότητα: Θεωρίες και πολιτικές της ανθρωπολογίας*, Αλεξάνδρεια 2006, 17-102.

«Πόλεμοι μεταξύ ανδρών: Ποδόσφαιρο, ανδρικές σεξουαλικότητες και εθνικισμοί», *Σύγχρονα Θέματα* 88, 2005, 58-67.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΕΛΛΑΣ (μόνιμος επίκουρος καθηγητής)

«Τα οικονομικά αποτελέσματα, η κεφαλαιουχική διάρθρωση και η χρηματοδότηση του ελληνικού εμπορίου: 2008-2010», στο Ι. Χασίδ (επιμ.), *Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2009*, Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου 2009, μέρος γ', 83-147.

«Γλωσσάρι χρηματοοικονομικών όρων και δεικτών», στο Ι. Χασίδ (επιμ.), *Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2009*, Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου 2009, παράρτημα δ', 192-197.

με τους Β. Ζάνου και Μ. Σκούρτο, "Implementation of the European Water Framework Directive: Procedures and a simple model for the identification of the most cost-effective methods in eutrophicated catchments", *Water Policy*, υπό έκδοση, διαθέσιμο ηλεκτρονικά στο www.iwaponline.com, Articles in press-corrected proofs, doi:10.2166/wp.2009.120, 2009, 1-13.

«Δειγματοληπτική έρευνα της ICAP για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων», στο *Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2006*, Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης/Υπουργείο Ανάπτυξης 2007, ειδικό θέμα 2, 257-284 (με στατιστική βοήθεια από τον Ε. Λουκή).

με τον Κ. Αϊβαλή, «Προτάσεις πολιτικής για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας». στο *Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2006*, Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης/Υπουργείο Ανάπτυξης 2007, 187-214.

με τους Κ. Αϊβαλή και Α. Τορτοπίδη, «Αξιολόγηση της προόδου εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισαβόνας: Αποτελέσματα έρευνας του ΣΕΒ και της ICAP στις ελληνικές επιχειρήσεις», ICAP, Σεπτέμβριος 2006.

με τον Κ. Αϊβαλή, «Τα ελληνικά νοικοκυριά: Εκτιμήσεις για το 2005 και προσδοκίες για το 2006. Αποτελέσματα δειγματοληπτικής έρευνας». ICAP, Ιούνιος 2006.

με τους Κ. Αϊβαλή και Α. Τορτοπίδη «Η ελληνική βιομηχανία: Μεταποίηση, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού, κατασκευές. Εκτιμήσεις των βασικών οικονομικών μεγεθών για το 2005», ICAP – ΣΕΒ, Απρίλιος 2006.

με τους Κ. Αϊβαλή και Γ. Παναγιωτίδη, «Ο ελληνικός εταιρικός τομέας: 2003-2004», στο *Greece in Figures. Ελληνικός Οικονομικός Οδηγός 2006*, ICAP, Ιανουάριος 2006, 30-229.

με τον Κ. Αϊβαλή, «Τα ελληνικά νοικοκυριά: Εκτιμήσεις για το 2004 και προσδοκίες για το 2005. Αποτελέσματα δειγματοληπτικής έρευνας», ICAP, Ιούλιος 2005.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ (μόνιμος επίκουρος καθηγητής)

Skyros Carnival, φωτογραφίες: D. Blau, κείμενο: Α. Αμανατίδη και Π. Πανόπουλος, CD + DVD: Steven Feld, VoxLox 2010.

Από τη μουσική στον ήχο: Εθνογραφικές μελέτες των Steven Feld, Marina Roseman και Anthony Seeger, επιμ., Αλεξάνδρεια 2005.

«Διασχίζοντας την πόλη: Ηχητικές ανασηματοδοτήσεις του χώρου, του χρόνου και των αισθήσεων στο σύγχρονο αστικό πλαίσιο», στο Κ. Γιαννακόπουλος και Γ. Γιαννιτσιώτης (επιμ.), *Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού*, Αλεξάνδρεια 2010, 163-193.

"The Gender of Voice: Transgressing the boundaries of bodily sound", στο C. Canakis, V. Kantsa και Κ. Yannakopoulos (επιμ.), *Language and Sexuality: (Through and) Beyond Gender*, Cambridge Scholars Publishing 2010, 205-218.

- «Ήχοτρόπια»: Ο εντοπισμός/εκτοπισμός της ακουστικής εμπειρίας στη σύγχρονη ηχητική τέχνη», *Πολυφωνία* 13, 2008, 117-123.
- «Σώμα, μουσική και προφορικότητα: Ανθρωπολογικές σημειώσεις για το σώμα των μουσικών των μουσικών οργάνων», στο *Προφορικότητες (Πρακτικά Ημερίδας)*, ΤΕΙ Ηπείρου 2007, 78-85.
- «Επιστρέφοντας στο γενέθλιο τόπο: Οι τοπικοί σύλλογοι και η πολιτισμική κατασκευή του τόπου», στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2006, 87-103.
- «Φωνή, κόσμος και εμπειρία: Γλώσσα και περιβάλλον στην εθνογραφία της Παπούα Νέας Γουινέας, στο *Μουσική, ήχος και τόπος (Πρακτικά Ημερίδας)*, ΤΕΙ Ηπείρου 2006, 19-33.
- “Retour au village natal: Associations locales et renouveau culturel”, *Ethnologie Française* 35(2), 2005, 243-254.
- «Η πατρίδα ως ήχος και ο ήχος ως πατρίδα: Πολιτισμικά και προσωπικά ηχοτοπία στα διηγήματα του Χρ. Χρηστοβασίλη», *Δοκίμες* 13-14, 2005, 277-307.
- «Ήχοι, σώματα, συναισθήματα: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις του ήχου των κρουστών», *Μουσικός Λόγος* 6, 2005, 15-31.
- «Εισαγωγή», στο Π. Πανόπουλος (επιμ.), *Από τη μουσική στον ήχο: Εθνογραφικές μελέτες των Steven Feld, Marina Roseman και Anthony Seeger*, Αλεξάνδρεια 2005, 13-31.
- «Ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις του ήχου», Επίμετρο στο Π. Πανόπουλος (επιμ.), *Από τη μουσική στον ήχο: Εθνογραφικές μελέτες των Steven Feld, Marina Roseman και Anthony Seeger*, Αλεξάνδρεια 2005, 217-242.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΡΑΔΕΛΛΗΣ (μόνιμος επίκουρος καθηγητής)

- «Erotic and Fertility Magic in the Folk Culture of Modern Greece», στο J. B. Petropoulos (επιμ.), *Greek Magic: Ancient, Medieval and Modern*, Routledge 2008.
- «Εισαγωγή», στο Μ. Douglas, *Καθαρότητα και κίνδυνος*, Πολύτροπο 2006.

ΕΦΗ ΠΛΕΞΟΥΣΑΚΗ (μόνιμη επίκουρη καθηγήτρια)

- με τη Ν. Askouni, “Enquête auprès des familles en milieu minoritaire: conflits politiques, distance culturelle et questions de methode”, στο Μ. Robin και Β. Tillard (επιμ.), *La recherche au domicile des familles: Démarches et savoir faire*, L Harmattan 2010, 97-117.
- «Μειονότητα και σχολική εκπαίδευση: δυναμικές ενός πεδίου που αλλάζει», στο Θ. Δραγώνα και Α. Φραγκουδάκη (επιμ.), *Πρόσθεση όχι αφαίρεση. Πολλαπλασιασμός όχι διαίρεση: Η μεταρρυθμιστική παρέμβαση στην εκπαίδευση της μειονότητας της Θράκης*, Μεταίχμιο 2008, 91-106.
- «Στην Ελλάδα ή την Τουρκία; Εκπαίδευση και διλήμματα ταυτότητας της ‘μουσουλμανικής μειονότητας’ στη Θράκη», στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2006, 181-208.
- “En Grece ou en Turquie? Itinéraires éducatifs d’une minorite ‘musulman’ en Thrace”, *Ethnologie Française* 35(2), 2005, 279-290.

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (μόνιμη επίκουρη καθηγήτρια)

- «Ο Κόσμος των γυναικών: Παράδοση και νεωτερικότητα στη Μυτιλήνη κατά το τέλος του 19^{ου} αιώνα (εισαγωγική μελέτη στην ιδιωτική αλληλογραφία του Αρχείου Κουρτζή», στο Κ. Κονναρής (επιμ.), *Αρχείο Κουρτζή: Ιστορική τεκμηρίωση*, Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου «Εργάνη» 2007, 97-131.

ΕΛΕΝΗ ΓΚΑΡΑ (επίκουρη καθηγήτρια)

- «Μεροληψία κατά την απονομή δικαιοσύνης στα οθωμανικά ιεροδικεία», στο Κ. Λάππας, Α. Αναστασόπουλος και Η. Κολοβός (επιμ.), *Μνήμη Πηνελόπης Στάθη: Μελέτες ιστορίας και φιλολογίας*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2010, 39-53.
- «Αναζητώντας μια νέα εικόνα για την Οθωμανική Αυτοκρατορία: Επιτυχίες και όρια των πρόσφατων αναθεωρήσεων της οθωμανικής ιστορίας», Εισαγωγή στο S. Faroqhi, *Η Οθωμανική Αυτοκρατορία και ο κόσμος γύρω της*, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου 2009, 17-41.
- «Οθωμανική κοινωνική ιστορία: Αναστοχασμός και τάσεις έρευνας», στο Φ. Τσιμπιρίδου και Δ. Σταματόπουλος (επιμ.), *Οριενταλισμός στα όρια: Από τα οθωμανικά Βαλκάνια στη σύγχρονη Μέση Ανατολή*, Κριτική 2008, 99-124.
- “Marrying in Seventeenth-Century Mostar”, στο E. Kolovos, P. Kotzageorgis, S. Laiou και M. Sariyannis (επιμ.), *The Ottoman Empire, the Balkans, the Greek Lands: Toward a social and economic history*, The Isis Press 2007, 115-134.
- «Η πόλη και η περιοχή της Βέροιας στους οθωμανικούς χρόνους», στο *Ημαθίας Μελετήματα. Πρακτικά Ημερίδας*, Οι Φίλοι του Βυζαντινού Μουσείου Βεροίας 2007, 53-61.
- “Neomartyr without a Message”, *Archivum Ottomanicum* 23, 2005/06, 155-175.
- «Χριστιανοί και μουσουλμάνοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία των πρώιμων νεότερων χρόνων: Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις», Εισαγωγή στο M. Greene, *Κρήτη, ένας κοινός κόσμος*, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου 2005, 15-37.
- “Çuha for the Janissaries – Velençe for the Poor: Competition for Raw Material and workforce between Salonica and Veria, 1600-1650”, στο S. Faroqhi και R. Deguilhem (επιμ.), *Crafts and Craftsmen of the Middle East: Fashioning the individual in the Muslim Mediterranean*, I.B. Tauris 2005, 121-152.
- “Moneylenders and Landowners: In search of urban Muslim elites in the early modern Balkans”, στο A. Anastasopoulos (επιμ.), *Provincial Elites in the Ottoman Empire*, Crete University Press 2005, 135-147.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΝΑΚΗΣ (επίκουρος καθηγητής)

- με τους V. Kantsa και Κ. Yannakopoulos, επιμ., *Language and Sexuality through (and beyond) Gender*, Cambridge Scholars Publishing 2010.
- Εισαγωγή στην πραγματολογία: Γνωστικές και κοινωνικές όψεις της γλωσσικής χρήσης*, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου 2007.
- με τους Α. Athanasiadou και Β. Cornillie, επιμ., *Paths of Subjectivity*, Mouton de Gruyter 2006.
- “Eroticizing homo-subjectivities in online personals”, στο C. Canakis, V. Kantsa και Κ. Yannakopoulos (επιμ.), *Language and Sexuality through (and beyond) Gender*, Cambridge Scholars Publishing 2010.
- “Introduction. On language, sexuality, and other creatures” στο C. Canakis, V. Kantsa και Κ. Yannakopoulos (επιμ.), *Language and Sexuality through (and beyond) Gender*, Cambridge Scholars Publishing 2010.
- «Ελλάς – Τουρκία: Διγλωσσία; Γλωσσικός τουρκισμός και δημοτικισμός», *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 30, 2010, 261-274.
- «Ο εθνικός κορμός: Γλώσσα, σεξουαλικότητα και εθνότητα στο βαλκανικό εθνικό αφήγημα», *Eneken* 18, 2010, 119-136.
- «Εκφράζοντας ανδρικές ομοερωτικές επιθυμίες και υποκειμενικότητες στο διαδίκτυο», *Σύγχρονα θέματα* 105, 2009, 78-83.

- «Γλώσσα, αρσενικότητα και σεξουαλικότητα στο διαδίκτυο», *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 28, 2007, 159-170.
- «Αποκωδικοποιώντας τη γλώσσα της μαρκέτας: Ομοσεξουαλικότητα και εμπορεύσιμη αρσενικότητα», *Σύγχρονα θέματα* 98, 2007, 55-59.
- «Γλώσσα, αρσενικότητα και σεξουαλικότητα στο διαδίκτυο», στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα: Γλώσσα και κοινωνία. Πρακτικά της ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 21-22 Μαΐου 2007*.

BENETIA KANTSA (επίκουρη καθηγήτρια)

- Δυνάμει φίλες, δυνάμει ερωμένες*, Πολύχρωμος Πλανήτης 2010.
- με τους C. Canakis και K. Yannakopoulos, επιμ., *Language and Sexuality through (and beyond) Gender*, Cambridge Scholars Publishing 2010.
- με τους E. Παπαταξιάρχη και B. Μουτάφη, επιμ., *Φύλο και κοινωνικές επιστήμες στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2010.
- «*Lesvia*: (i) a same-sex desiring woman (ii) a woman inhabitant of Lesbos island: The re-introduction of a word of Greek origin into modern Greece», στο C. Canakis, V. Kantsa και K. Yannakopoulos (επιμ.), *Language and Sexuality through (and beyond) Gender*, Cambridge Scholars Publishing 2010, 25-42.
- «Περπατώντας αγκαλιασμένες στους δρόμους της Αθήνας: Ομόφυλες σεξουαλικότητες σε αστικά περιβάλλοντα», στο K. Γιαννακόπουλος και Γ. Γιαννιτσιώτης (επιμ.), *Αμφισβητούμενοι χώροι: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού*, Αλεξάνδρεια 2010, 195-226.
- “VIZIBILITY: Women, same-sex sexualities and the subversion (?) of gender”, *Journal of Mediterranean Studies* 18(2), 2010, [αφιέρωμα «Re-visiting Sex and Gender in Contemporary Greek Ethnography», επιμ. E. Georges και C. Moutsatsos], 213-240.
- με τον E. Παπαταξιάρχη «Χρήσεις του φύλου στις κοινωνικές επιστήμες: Ένας ελληνικός απολογισμός», στο B. Καντσα, B. Μουτάφη και E. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Φύλο και κοινωνικές επιστήμες στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2010, 1-50.
- «Μετατοπίσεις: Από τη μελέτη του φύλου στη μελέτη της σεξουαλικότητας». *Πρακτικά συνεδρίου «Το φύλο στη διδασκαλία: Επιστημολογικά και εκπαιδευτικά ζητήματα»*, Θεσσαλονίκη, 4-6 Φεβρουαρίου 2010, <http://www.isotita.uoa.gr/elegyp/>.
- «Ιστορίες διαφοράς: Μερικές σκέψεις για τη λεσβιακή ταυτότητα», στο *Το Πηγάδι της Μοναξιάς: Πολλαπλές αναγνώσεις*, Λεσβιακή Ομάδα Αθήνας - Κουκίδα 2009, 9-15.
- «Οικείες έννοιες σε ανοίκειους συνδυασμούς: Ο φεμινισμός, το φύλο, η σεξουαλικότητα και το ανατρεπτικό γέλιο», στο J. Butler, *Αναταραχή φύλου: Φεμινισμός και η ανατροπή της ταυτότητας*, Αλεξάνδρεια 2009, ix-xxiii.
- «Ορατά άορατες, άορατα ορατές». *Πρακτικά ημερίδας «Σεξουαλικότητες και Φύλο: Λεσβιακές, Γκέι, Αμφί, Τρανς και Queer Κοινότητες στην Ελλάδα»*, Αθήνα, 9 Μαΐου 2009, [Προφεστιβαλική εκδήλωση του Athens Pride], http://www.athenspride.eu/imerida09-05-09/venetia_kantsa.pdf.
- «Αίμα, χρώμα και μύθοι που επιμένουν», Εισαγωγή στο A. Kureg, *Η επανάκαμψη της πρωτόγονης κοινωνίας: Μεταμορφώσεις ενός μύθου*, Αλεξάνδρεια 2007, xiii-xxv.
- «Σχέσεις οικογενειακές, σχέσεις ομόφυλες: Διευρύνσεις και επανασηματοδοτήσεις της οικογένειας», στο N. Χατζητρύφων και Θ. Παπαζήση (επιμ.), *Το φύλο και η συμπεριφορά του*, Επίκεντρο 2007, 143-160.
- «Κάποιοι τόποι έχουν διαφορετική ενέργεια: Ταξίδι στον τόπο που γέννησε τη Σαπφώ», στο *Το Αιγαίο: Μια διάσπαρτη πόλη – The dispersed urbanity of the Aegean Archipelago*, [10^η Διεθνής

- Έκθεση Αρχιτεκτονικής, Μπιενάλε Βενετίας, «Πόλεις, αρχιτεκτονική και κοινωνία», Υπουργείο Πολιτισμού 2006, 138-156.
- «Μια άρρηκτη σχέση: Η συνύπαρξη φύλου και συγγένειας στην ανθρωπολογική θεωρία και πρακτική», *Σύγχρονα θέματα* 94, 2006, 72-78.
- «Οικογενειακές υποθέσεις: Μητρότητα και ομόφυλες ερωτικές σχέσεις» στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2006, 355-381.
- «Αναθεωρήσεις: Όταν το φύλο μπολιάστηκε με τη σεξουαλικότητα», *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «Φύλο, Χρήμα και Ανταλλαγή», Μυτιλήνη, 9-11 Δεκεμβρίου 2005*, http://www.sa.aegean.gr/msc/postgraduate_gender_activity_event_prak.html.
- «Εκδηλώσεις βίας απέναντι σε άτομα με ομοερωτικές επιλογές και η υπονόμηση της ιδιότητας του πολίτη», *Πρακτικά 4ης Εθνικής Στρογγυλής Τράπεζας «Κοινωνική ένταξη και κοινωνικός αποκλεισμός του Άλλου: Ένα υπαρκτό δίπολο αντίθεσης μέσα στο σύγχρονο κοινωνικό γίγνεσθαι;»*, Αθήνα, 7 Δεκεμβρίου 2005, <http://www.antigone.gr/RoundTables/2005/NRT2005.pdf>, 84-88.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΙΤΣΙΩΤΗΣ (λέκτορας)

- με τον Κ. Γιαννακόπουλο, επιμ., *Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού*, Αλεξάνδρεια 2010.
- με τις D. Lampropoulou και C. Salvatera, επιμ., *Rhetorics of Work*, Edizioni Plus-Pisa University Press 2008.
- Η κοινωνική ιστορία του Πειραιά: Η συγκρότηση της αστικής τάξης, 1860-1910*, Νεφέλη 2006.
- «Ο Πάτρικ Τζόυς και η κοινωνική ιστορία», Προλογικό σημείωμα στο P. Joyce, *Σύγχρονη Πόλη: Η διακυβέρνηση της ελευθερίας*, Πλέθρον 2010, 11-28.
- «Ο Άρης Βελουχιώτης επιστρέφει στη Λαμία: Διαμάχες γύρω από ένα μνημονικό τόπο», στο Κ. Γιαννακόπουλος και Γ. Γιαννιτσιώτης (επιμ.), *Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού*, Αλεξάνδρεια 2010, 267-314.
- με τον Κ. Γιαννακόπουλο, «Εισαγωγή. Εξουσία, αντίσταση και χωρικές υλικότητες», στο Κ. Γιαννακόπουλος και Γ. Γιαννιτσιώτης (επιμ.), *Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού*, Αλεξάνδρεια 2010, 11-57.
- «Social History in Greece: New perspectives», *East Central Europe/L'Europe du Centre-Est* 34-35(1-2), 2007/08, 101-130.
- με τη D. Lampropoulou, "Introduction", στο Y. Yiannitsiotis, D. Lampropoulou και C. Salvatera (επιμ.), *Rhetorics of Work*, Edizioni Plus-Pisa University Press 2008, xvi-xxviii.
- «Οι 'μεταμορφώσεις' του επιχειρηματικού εαυτού: Η συγκρότηση της ανδρικής υποκειμενικότητας στην αυτοβιογραφία του Πάνου Κουρτζή», στο Κ. Κονναρής (επιμ.), *Αρχείο Κουρτζή: Ιστορική τεκμηρίωση*, Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου «Εργάνη» 2007, 133-150.
- με τους Α. Liakos και D. Lampropoulou, "Work and Gender in Greek Historiography during the Last Three Decades", στο B. Waaldjik (επιμ.), *Professions and Social Identity: New European historical research on work, gender and society*, Edizioni Plus-Pisa University Press 2006, 1-14.
- «De 'l'homme laborieux' à la sociabilité bourgeoise: Loisirs contrastés au Pirée pendant le XIXe siècle», στο R. Beck και A. Madoeuf (επιμ.), *Divertissements et loisirs dans les sociétés urbaines à l'époque moderne et contemporaine*, Presses Universitaires François Rabelais 2005, 331-343.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΕΤΡΙΔΟΥ (λέκτορας)

- "Experiencing Tango as It Goes Global: Passion, ritual and play", στο G. Klein (επιμ.), *Tango in Translation: Tanz zwischen Medien, Kulturen, Kunst und Politik*, Transcript 2009, 57-74.

- «Τυρί και έθνος» στο Ε. Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2006, 139-158.
- “Au pays de la feta: négociation de la grécité dans le contexte européen”, *Ethnologie Française* 35(2), 2005, 255-265.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΤΣΕΚΕΝΗΣ (λέκτορας)

- «Ο βάτραχος, ο χαμαιλέοντας και οι άνθρωποι ...: ‘Φύση’, ‘κοινωνία’ και ‘πρόσωπο’ στους Μπαμιλεκέ του δυτικού Καμερούν», στο Κ. Ζώρας και Φ. Μπαντιμαρούδης (επιμ.), *Οι κοινωνικές επιστήμες σήμερα*, Εκδόσεις Σάκκουλα 2007, 387-405.
- «Ο κυνηγός και οι αυτόχθονες: Συγγένεια, τελετουργία και πολιτικό σε μια φυλαρχία Μπαμιλεκέ (δυτικό Καμερούν)», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών* 43, 2005, 185-217.

ΠΟΘΗΤΗ ΧΑΝΤΖΑΡΟΥΛΑ (λέκτορας)

- «Έμφυλες σχέσεις και αντιλήψεις για τη σεξουαλικότητα: εργάτριες και υπηρέτριες στη μεταπολεμική Αθήνα», στο Β. Καραμανωλάκης, Ε. Ολυμπίτου και Ι. Παπαθανασίου (επιμ.), *Η ελληνική νεολαία στον 20ό αιώνα: Πολιτικές διαδρομές, κοινωνικές πρακτικές και πολιτιστικές εκφράσεις*, Θεμέλιο 2010, 259-273.
- «Gender History and the Transformation of the Poetics of Historical Knowledge», *Historiein* 10, 2010, 48-70.
- «Public Discourses on Sexuality and Narratives of Sexual Violence of Domestic Servants in Greece (1880-1945)», *Journal of Mediterranean Studies*, 18(2), 2010, [αφιέρωμα «Re-visiting Sex and Gender in Contemporary Greek Ethnography», επιμ. Ε. Georges και C. Moutsatsos], 283-310.
- «Μια γενεαλογία του αποκλεισμού της έμμισθης οικιακής εργασίας από την κατηγορία της εργασίας», στο *Επισφαλής εργασία, γυναικεία εργασία: Παρέμβαση με αφορμή την Κωνσταντίνα Κούνεβα*, Ιστορεϊν-Νεφέλη 2009, 19-30.
- «Γυναικεία εργασία, ταυτότητα και σχετική νομοθεσία στην Ευρώπη, 19ος αιώνας», στο *Θέματα Κοινωνικής και Οικονομικής Ιστορίας της Ευρώπης*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 2008, 181-222.
- με τους Α. Athanasiou και Κ. Yannakopoulos, “Introduction. Towards a New Epistemology: The ‘affective turn’”, *Historiein* 8, 2008, [αφιέρωμα «Performing Emotions: Historical and anthropological sites of affect», επιμ. Α. Athanasiou, Ρ. Hantzaroula, D. Valatsou και Κ. Yannakopoulos], 5-16.
- “Perceptions of Gender and Domestic Labour in Albanian Migrants’ Testimonies in Greece”, στο Η. Lutz (επιμ.), *Migration and Domestic Work: A European perspective on a global theme*, Ashgate-Aldershot 2007, 61-76.
- «Ιστορία του φύλου και αλλαγή παραδείγματος στην ιστοριογραφία», *Σύγχρονα Θέματα* 94, 2006, 43-49.
- “The Dynamics of the Mistress-Servant Relationship”, στο Α. Fauve-Chamoux (επιμ.), *Domestic Service and the Formation of the European Identity*, Peter Lang 2005, 379-408.
- με την R. Sarti, “The Status of Servants’ Labour in State Policy (Greece, 1870-1960)”, στο S. Pasleau και Ι. Schopp (επιμ.), *Proceedings of the Servant Project*, τόμ. 1, Éditions de l’Université de Liège 2006, 225-246.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΛΑΚΩΤΟΣ (διδάσκων 407)

- “La mise au ban ‘interne’ de l’autre: les perceptions du crypto-judaïsme et l’Inquisition à Venise à la Renaissance”, στο Υ. Brailowsky και Ρ. Drouet (επιμ.), *Le bannissement et l’exil en Europe aux XVIe et XVIIe siècles*, Presse Universitaire de Rennes 2010, 31-42.

“Rumours, Gossip and Crypto-Jewish Identity in the Sixteenth-Century Venetian Inquisition”, *Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa/Classe di Lettere e Filosofia*, σ. 5, 1(2), 2009, [αφιέρωμα “Inquisizioni], 425-443.

«Η Ιερή Εξέταση στη Βενετία: Απόκλιση, συμμόρφωση και φύλο (16^{ος}-17^{ος} αιώνες)», *Τα Ιστορικά* 46, 2007, 89-128.

“Christian and Muslim Converts from the Balkans in Early Modern Venice: Patterns of social and cultural mobility and identities”, στο R. Detrez και P. Plas (επιμ.), *Developing Cultural Identity in the Balkans: Convergence vs. divergence*, P.I.E.-Peter Lang 2005, 125-145.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΜΑΡΝΑΚΗΣ (διδάσκων 407)

“A Contribution to the Archaeology of Modern Utopian Thought: History and Utopia in Plethon’s Oeuvre”, *Historien* 7, 2007, 103-113.

«Αρχαία ιστορία και ερμηνευτικές στρατηγικές στον Πλήθωνα», στο Τ. Κιουσοπούλου (επιμ.), *1453: Η άλωση της Κωνσταντινούπολης και η μετάβαση από τους μεσαιωνικούς στους νεότερους χρόνους*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2005, 173-181.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΤΟΠΑΛΗ (διδάσκουσα 407)

Σιωπηρές σχέσεις, διαπολιτισμικές επαφές: Η περίπτωση των Φιλιπινέζων οικιακών βοηθών στην Αθήνα, Αλεξάνδρεια 2008.

με τους Ε. Παπαταξιάρχη και Α. Αθανασοπούλου, *Κόσμοι της οικιακής εργασίας: Μετανάστευση, φύλο και πολιτισμικοί μετασχηματισμοί στην Αθήνα του πρώιμου 21^{ου} αιώνα*, α΄ έκδ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου 2008, β΄ έκδ. Αλεξάνδρεια 2009.

“Greek and Filipina Domestic Workers in Contemporary Greece: The reproduction and transformation of domestic work”, *Journal of Mediterranean Studies* 18(2), 2010, 311-340.

“Constructions of Care in Modern Greece: Gendered relationships between Filipina domestic workers and Greek employers”, *Asian Journal of Women’s Studies* 15(1), 2009, 94-124.

«Ασύμπτωτες σχέσεις: Φιλιπινέζες οικιακές βοηθοί και ελληνίδες εργοδότες στην Αθήνα», στο Ε. Παπαταξιάρχη (επιμ.), *Περιπέτειες της ετερότητας: Η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα*, Αλεξάνδρεια 2006, 297-324.

«Εκεί ηρωίδα, εδώ Φιλιπινέζα: Γυναικεία μετανάστευση και εργασία στο λόγο των ΜΜΕ», *Σύγχρονα Θέματα* 88, 2005, 72-83.

«Όψεις της φιλιπινέζικης θρησκευτικότητας στην Αθήνα: Η ενσώματη επιτέλεση της σιωπής», στο Μ. Μιχαηλίδου και Α Χαλκιά, *Η παραγωγή του κοινωνικού σώματος*, Κατάρτι 2005, 202-224.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ, ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. ΣΥΝΕΔΡΙΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ, ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΤΚΑΙ

Επιστημονική συνάντηση Μεταπτυχιακής Ομάδας Εργασίας «Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις στην Παιδική Ηλικία: Στρατηγικές και Τεχνικές Έρευνας», 2 Απριλίου 2005, Μυτιλήνη.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ντιάνα Τράκα

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Ντιάνα Τράκα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ξένια Τσάτση, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μαρία Μώρου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Φωτεινή Ψαρρού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Δημήτρης Φασόλης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μαριάννα Χάλαρη, Πανεπιστήμιο Brunel

Κλείω Γκουγκουλή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιστημονική συνάντηση «Η Ελλάδα μπροστά στην ετερότητα», Μάιος 2005, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Γαλλική Επιστημονική Επιθεώρηση Ethnologie Française (με συμμετοχή του Jean Cuisenier)

Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Ημερίδα «Ανθρωπολογία και Ψυχανάλυση». 5 Νοεμβρίου 2005, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κώστας Γιαννακόπουλος

Θόδωρος Παραδέλλης

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Ελένη Τζαβάρα

Θανάσης Τζαβάρας, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ελένη Παπαγαρουφάλη, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Κώστας Γιαννακόπουλος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Δήμητρα Μαδιανού, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Αθηνά Αθανασίου, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Πάνος Παπαθεοδώρου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Διεθνές Συνέδριο «Φύλο, Χρήμα και Ανταλλαγή», 9-11 Δεκεμβρίου 2005, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κώστας Γιαννακόπουλος

Χάρης Εξερτζόγλου

Βενετία Καντσά

Βασιλική Μουτάφη

Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

Ντιάνα Τράκα

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Βασιλική Μουτάφη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Χριστίνα Βλαχούτσικου, Διεθνές Κέντρο Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών

Ήβη Δασκαλάκη, Goldsmith's College, University of London

Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κατερίνα Ροζάκου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Δέσποινα Νάζου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αλεξάνδρα Μπακαλάκη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Νατάσα Ιωαννίδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πηνελόπη Τοπάλη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ποθητή Χαντζαρούλα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αγγελική Αθανασοπούλου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Βασιλική Παπαγεωργίου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Στύλιου Λαμπρινή – Σιώτου Αλεξάνδρα, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Jutta Bacas, Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Κοινωνίας
Αθηνά Πεγκλίδου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Aimee Placas, Rice University, U.S.A.
Marie-Elisabeth Handman, Laboratoire d'Anthropologie Sociale, Γαλλία
Λιόπη Αμπατζή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Κώστας Κανάκης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Βενετία Καντσά, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Επιστημονική συνάντηση «Γυναικεία Επιχειρηματικότητα και Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί»,
18 Μαρτίου 2006, Μυτιλήνη.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Βασιλική Μουτάφη

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Φωτεινή Στεφανιδάκη, Αντινομάρχης Λέσβου
Δέσποινα Νάζου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Νατάσα Ιωαννίδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παναγιώτης Λαμπρόπουλος, Εμπορικό Επιμελητήριο Λέσβου
Μαρία Γιαβάση, Γυναικείος Συνεταιρισμός Παρακοίλων
Ελένη Πίτσα, Γυναικείος Συνεταιρισμός Μεσοτόπου
Νίτσα Στυψιανού, Γυναικείος Συνεταιρισμός Μολύβου
Όλγα Ιακωβίδου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ελευθερία Δέλτσου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Σμαρώ Ζαγκότση, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Αρετή Βατζάκα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Επιστημονική συνάντηση "Medical Anthropology in Greece", 7-9 Ιουλίου 2006, Θερμή Λέσβου.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ντιάνα Τράκα

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αγραφιώτης Δημοσθένης, Αλεξίου Θανάσης, Βουβουλή Αιμιλία, Γεωργιάδου Χριστίνα,
Γιακουμή Ευτυχία, Δέμελη Τουλίνα, Καμπριανή Ειρήνη, Karakasidou Tasoula, Καρβέλη Έφη,
Κοντογεωργίου Κατερίνα, Κοσιφίδης Δάνος, Λάσπια Δήμητρα, Λουκά Δήμητρα, Μπουρή
Παναγιώτα, Παπαχριστούδη Έλλη, Πεγλίδου Αθηνά, Πολίτου Κασσιανή, Πορίκη Ναταλία,
Σαρδή Θάλεια, Σασών Έκτορας, Σερλέτη Μαρία, Σταγάκη Φερενίκη, Σταμάτη Ισμήνη,
Τζανάκης Μανόλης, Τζάρτα Κατερίνα, Τοπαλίδου Τασούλα, Τράκα Ντιάνα, Χάλαρη
Μαριάννα, Χατζούλη Αίγλη.

Διημερίδα «Αμφισβητούμενοι χώροι στην πόλη: Χωρικές προσεγγίσεις του πολιτισμού», 23-24
Μαρτίου 2007, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Χάρης Εξερτζόγλου
Κώστας Γιαννακόπουλος
Γιάννης Γιαννιτσιώτης

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Ελεάνα Γιαλούρη, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πάνος Πανόπουλος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παυσανίας Καραθανάσης, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Λεωνίδας Οικονόμου, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Σταύρος Σταυρίδης, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Βενετία Καντσά, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Δημήτρης Παρσάνογλου και Ηλέκτρα Πετράκου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Κώστας Γιαννακόπουλος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Διεθνές Συνέδριο «Gender, work and the household: comparative approaches», 30-31 Μαρτίου 2007, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

Πηνελόπη Τοπάλη

Βασιλική Μουτάφη

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Athanassopoulou Aggeliki, Academy of Athens

Avdela Efi, University of Crete

Bacharopoulou Anna, National Technical University of Athens

Boeschoten Riki, University of Thessaly

Daskalaki Ivi, University of the Aegean

Day Sophie, Goldsmiths College

Goddard Victoria, Goldsmiths College

Green Sarah, University of Manchester

Hatzaroula Pothiti University of the Aegean

Hondangneu-Sotelo Pierrette, University of Southern California

Ioannidou Anastasia, University of the Aegean

Kafetzis Panayiotis, National Centre for Social Research

Kambouri Eleni, Panteion University

Kantsa Venetia, University of the Aegean

Kaska Selmin, Marmara University

Kefalea Rebecca, National Technical University of Athens

Lykogianni Rouli, National Technical University of Athens

Markova Eugenia, London School of Economics

Monemvasitou Aleka, National Technical University of Athens

Moutafi Vasiliki, University of the Aegean

Nazou Despina, University of the Aegean

Papageorgiou Vaso, University of the Aegean

Papaioannou Agni, National Technical University of Athens

Papataxiarchis, Evthymios, University of the Aegean

Paradellis Theodore, University of the Aegean

Parsanoglou Dimitris, National focal point on racism and xenophobia

Phizacklea Annie, University of Warwick

Pine Frances, Goldsmith's College

Plexousaki Effie, University of the Aegean

Rozakou Katerina, University of the Aegean

Styliou Lambrini, University of Thessaly

Topali Penelope, University of the Aegean

Tsartas Paris, University of the Aegean

Vatzaka Areti, University of the Aegean

Zagosta Smaragda, University of the Aegean

Wolkowitz Carol, University of Warwick

Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση «Second EastBordNet Workshop», 20-21 Μαΐου 2007, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Sarah Green, University of Manchester

Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Jutta Bacas, Academy of Athens

Jane Cowan, Sussex University

Sarah Green, University of Manchester

James Korovilas, University of the West of England

Lena Malm, Helsinki, photographer

Valentina Moise, University of Manchester

Lenio Myrivili, University of the Aegean

Evthymios Papataxiarchis, University of the Aegean
Tuija Pulkkinen, University of Jyväskylä
Sissie Theodosiou, Epirus Institute of Technology

Διεθνής Ημερίδα «Queer politics in Finland and Greece», 12 Ιουνίου 2007, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Research team "Politics of Philosophy and Gender" (PPhiG)
Academy of Finland, Centre of Excellence in Political Thought and Conceptual Change
EastBordNet
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ
Tuula Juvonen, University of Jyväskylä, PPhiG
Venetia Kantsa, University of Aegean
Elisavet Pakis, Lancaster University
Antu Sorainen, University of Helsinki, PPhiG
Isabella Constantinidou, Lesbian Group of Athens
Niki Stavridi, Athens
Aspa Halkidou, University of Aegean

Διεθνές Συνέδριο «Αναθεωρήσεις του πολιτικού: Ανθρωπολογική και ιστορική έρευνα στην ελληνική κοινωνία», 8-11 Νοεμβρίου 2007, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Αβδελά Έφη, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Γιαννακόπουλος Κώστας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γιαννιτσιώτης Γιάννης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γκαρά Ελένη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Cowan Jane, University of Sussex
Εξερτζόγλου Χάρης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Gallant Thomas, University of California, San Diego
Handman Marie-Elisabeth, École des Hautes Études
Herzfeld Michael, Harvard University
Καντσά Βενετία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Μουτάφη Βασιλική, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Μπακαλάκη Αλεξάνδρα, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μπενβενίστε Ρίκα, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Πανόπουλος Πάνος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπαγαρουφάλη Ελένη, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Παπαταξιάρχης Ευθύμιος, Πανεπιστημίου Αιγαίου
Παραδέλλης Θεόδωρος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πλεξουσάκη Έφη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σταματογιαννοπούλου Μαρία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Stewart Charles, University College London
Τράκα Ντιάνα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ
Αβδελά Έφη, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Αγγελόπουλος Γιώργος, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Αθανασίου Αθηνά, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Αστρινάκη Ράνια, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Βεντούρα Λίνα, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Βόγλης Πολυμέρης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Βουτυρά Ευτυχία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Brown Keith, Brown University
Bryant Rebecca, George Mason University
Γιακουμάκη Βασιλική, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Γιαλούρη Ελένα, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Γιαννακόπουλος Κώστας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γιαννιτσιώτης Γιάννης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γκαρά Ελένη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γκέφου-Μαδιανού Δήμητρα, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Γκουγκουλή Κλειώ, Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα
Cowan Jane, University of Sussex
Danforth Loring, Bates College
Δέλτσου Ελευθερία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δημητρίου Όλγα, PRIO Cyprus Centre, Peace Research Institute, Oslo
Δουκέλλης Παναγιώτης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Εξερτζόγλου Χάρης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Gallant Thomas, University of California, San Diego
Georges Eugenia, Rice University
Green Sarah, University of Manchester
Handman Marie-Elisabeth, École des Hautes Études
Hart Laurie Kain, Haverford College
Herzfeld Michael, Harvard University
Hirschon Renée, Oxford University
Θεοδοσίου Ασπασία, ΤΕΙ Άρτας
Θεοδοσόπουλος Δημήτριος, University of Bristol
Just Roger, University of Kent
Καλπουρτζή Εύα, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Καντσά Βενετία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Καρακασίδου Αναστασία, Wellesley College
Kelly Tobias, University of Edinburgh
Kenna Margaret, University of Wales
Κουρούκλη Μαρία, Université Paris 10
Λυριντζής Χρήστος, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μάνος Γιάννης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Μουζέλης Νίκος, London School of Economics
Μουτάφη Βασιλική, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Μπακαλάκη Αλεξάνδρα, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μπενβενίστε Ρίκα, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
βαν Μπουσχότεν Ρίκη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπρούσκου Αίγλη, Κολλέγιο Ανατόλια
Νιτσιάκος Βασίλης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Πανόπουλος Πάνος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπαγαρουφάλη Ελένη, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Παπαηλία Πηνελόπη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Παπαταξιάρχης Ευθύμιος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παραδέλλης Θεόδωρος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πετμεζάς Σωκράτης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Πετρίδου Έλια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πλεξουσάκη Έφη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ροζάκου Κατερίνα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ρόμπου-Λεβίδη Μαρίκα, University of Sussex
Sant-Cassia Paul, University of Durham
Σκουτέρη Νόρα, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Σταματογιαννοπούλου Μαρία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σταματοπούλος Δημήτρης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Stewart Charles, University College London
Sutton David, University of Southern Illinois
Σωτηρόπουλος Δημήτρης, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τοπάλη Πηνελόπη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τράκα Ντιάνα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τσαντηρόπουλος Άρης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Τσεκένης Αμίλιος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τσιμπιρίδου Φωτεινή, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Τσουκαλάς Κωνσταντίνος, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φουρναράκη Ελένη, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Χατζαρούλα Ποθητή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Χαλκιά Αλεξάνδρα, Πάντειο , Πανεπιστήμιο
Χατζούλη Αίγλη, , Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ημερίδα «Η Μητρότητα στο Προσκίνητο: Σύγχρονες Έρευνες στην Ελληνική Εθνογραφία», 31
Μαΐου 2008, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βενετία Καντσά
Ντιάνα Τράκα

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Βενετία Καντσά, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ειρήνη Παπαδάκη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Χριστίνα Βλαχούτσικου, Ανεξάρτητη ερευνήτρια
Αίγλη Μπρούσκου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Heather Paxson, Massachusetts Institute of Technology
Βενετία Καντσά, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τουλίνα Δέμελη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Nia Georges, Rice University
Peter Loizos, London School of Economics and Political Science
Ντιάνα Τράκα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Διεθνής Ημερίδα «Γλώσσα και Σεξουαλικότητα: (μέσα και) πέρα από το φύλο», 7 Ιουνίου 2008,
Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κώστας Γιαννακόπουλος
Κώστας Κανάκης
Βενετία Καντσά

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

David Valentine, University of Minnesota
Argiris Archakis, University of Patras & Sofia Lambropoulou, Lancaster University
Alexandra Polyzou, Lancaster University
Λιόπη Αμπατζή, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Πάνος Πανόπουλος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Heiko Motschenbacher, University of Frankfurt am Main
Konstantia Kosetzi, Lancaster University
Κώστας Κανάκης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Επιστημονική Συνάντηση: Thematic Work Group 4 “Work, Gender and Society”, Ευρωπαϊκό
Πρόγραμμα CLIOHRES (Sixth Framework Network of Excellence CLIOHRES.net-Creating Links and
Innovative Overviews for a New History Research Agenda for the Citizens of a Growing Europe),
19-20 Σεπτεμβρίου 2008, Μυτιλήνη.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Γιάννης Γιαννιτσιώτης

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Giovanni Silvano, University of Padua
Paolo Preto, University of Padua
Ricardo Bof, University of Padua
Elena Bacchin, University of Padua
Gro Hagemann, University of Oslo
Synne Corell, University of Oslo
Berteke Waaldijk, University of Utrecht
Jose de Kruijff, University of Utrecht
Isabella Agardi, University of Utrecht
Jeannette van der Sanden, University of Utrecht
Carla Salvaterra, University of Bologna
Ilaria Porciani, University of Bologna
Alice de Toni, University of Bologna
Eloisa Betti, University of Bologna

Andrea Petö, University of Miscolc
Klaartje Schrijvers, University of Gent
Thonas Buerman, University of Gent
Erla Halldorsdottir, University of Iceland
Judith Coffey, University of Potsdam
Antonis Liakos, University of Athens
Yannis Yannitsiotis, University of the Aegean
Dimitra Lampropoulou, University of Athens
Vicky Rapti, University of Athens

Δημερίδα «Αρσενικοί (και μη) ανδρισμοί», 4-5 Ιουνίου 2010, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Κώστας Γιαννακόπουλος
Γιάννης Γιαννιτσιώτης
Βενετία Καντσά
Ποθητή Χαντζαρούλα

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ
Δήμητρα Λαμπροπούλου, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κώστας Γιαννακόπουλος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γρηγόρης Αμπατζόγλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Έλενα Καραγεωργίου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γιώργος Ράλλης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Λυκούργος Παπαμιχαήλ, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Ανδριανή Σιμάτη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ελένη Κυρατσού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Άσπα Χαλκίδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Judith Halberstam, University of Southern California
Μαρία Κεφαλά, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παναγιώτης Κούστας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Λαμπρινή Στύλιου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ανδρονίκη Διαλέτη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μαίρη Λεοντσίνη, Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κώστας Κανάκης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση «The Greek experience under Ottoman rule», 25-28 Ιουνίου 2010, Μυτιλήνη.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Dimitri Gondicas, Princeton University
Molly Greene, Princeton University
Heath Lowry, Princeton University
Ελένη Γκαρά
Χάρης Εξερτζόγλου
Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ
Ourania Bessi, University of Birmingham
Faika Celik, McGill University
Ελένη Γκαρά, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Χάρης Εξερτζόγλου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Molly Greene, Princeton University
Δημήτρης Καμούζης, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών
Heath Lowry, Princeton University
Στέφανος Πούλιος, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ευθύμιος Παπαταξιάρχης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γιάννης Σπυρόπουλος, Πανεπιστήμιο Κρήτης

2. ΣΕΙΡΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ «ΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ»

2003-2004

- 17 Μαρτίου, Μιχάλης Βαρλάς (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), «Φαντάσματα Κοινοτήτων: Καταγραφή και Κοινωνική Οργάνωση στα Μαστιχοχώρια της Χίου στην Καμπή προς τον 18^ο Αιώνα».
- 30 Μαρτίου, Γιώργος Τζεδόπουλος (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), «Συνέχειες και Νεωτερικά Στοιχεία στην Διεκδίκηση Αιτημάτων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (16^{ος} -19^{ος} αιώνας)».
- 21 Απριλίου, Ελένη Γκαρά (Πανεπιστήμιου Αιγαίου), «Βαλκάνιοι χριστιανοί στο ιεροδικείο: Η χρήση ενός ισλαμικού θεσμού από τους μη μουσουλμάνους υπηκόους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας».
- 28 Απριλίου, Βασιλική Γιακουμάκη (Πάντειο Πανεπιστήμιο), «Από την 'πολιτισμική οικειότητα' στην 'πολιτισμική αυτάρκεια'. Εθνογραφικά στιγμιότυπα από τον ελληνικό χώρο κατά τη δεκαετία του 90 έως σήμερα».
- 29 Απριλίου, Έλια Πετρίδου (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Η Έβγα της Γειτονιάς: Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις στο Χώρο».
- 5 Μαΐου, Ιωάννα Λαλιώτου (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Μετανάστευση και πολιτισμικές καταγραφές στον Μεσογειακό χώρο».
- 12 Μαΐου, Αίγλη Μπρούσκου (Κολέγιο Ανατόλια, Θεσσαλονίκη), «Η διαχείριση της γονεϊκότητας: Ο κόσμος του βρεφοκομείου στην Ελλάδα του 20^{ού} αιώνα».
- 19 Μαΐου, Κλειώ Γκουγκουλή (Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα), «Παιχνίδι, σχολικός χώρος και έμφυλοι ανταγωνισμοί».
- 20 Μαΐου, Christine Delphy (ENS-LSH. Et CNRS, Lyon), «Race and gender in post-colonial France: The headscarf and the rejection of Islam».
- 25 Μαΐου, Jinxia Dong (Πανεπιστήμιου Πεκίνου), «Sport, Gender and Society in China».
- 2 Ιουνίου, Μ. Σηφianού (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Διαπολιτισμική επικοινωνία: ευγένεια και έμμεσος λόγος».
- 9 Ιουνίου, Δημήτρης Θεοδοσόπουλος (Bristol University), «Όταν οι Έλληνες Σκέπτονται τους Τούρκους».

2004-2005

- 14 Οκτωβρίου, Marie Eliz Handman (Laboratoire d' Anthropologie Sociale, Γαλλία), «Είναι η Πορνεία μια Εργασία; Μια Συγκριτική Προσέγγιση».
- 20 Οκτωβρίου, Έφη Δελμούζου (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Επανεξετάζοντας τη Διαδικασία Ιατρικοποίησης».
- 3 Νοεμβρίου, Μαρίνα Ρεϊτζάκη (Εθνολόγος), «Οι 'Συντρόφισσες' στα Μαστιχοχώρια της Χίου: Γυναικείες Εικόνες και Ανδρική Ποιητική».
- 10 Νοεμβρίου, Κωνσταντίνος Γούνης (Πανεπιστήμιο Κρήτης), «Άστεγοι, Ψυχιατρική και Νέες Μορφές Ελέγχου».
- 24 Νοεμβρίου, Ιωάννης Μάνος (Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), «Η Πολιτικοποίηση του Πολιτισμού και η Πολιτική των Ταυτοτήτων στην Περιοχή της Φλώρινας».
- 1 Δεκεμβρίου, Στυλιανή Σουβατζή (Αρχαιολόγος), «Αρχαιολογία και Ανθρωπολογία: Αμοιβαίες Εξαρτήσεις».

- 15 Δεκεμβρίου, Δημήτρης Φωτιάδης (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων), «Η Ευρωπαϊκή Προϊστορία στα Τέλη του 18ου αιώνα και η Ιδεολογία της Προϊστορικής Αρχαιολογίας Σήμερα: Μια Αντι-ιστορικιστική Προσέγγιση».
- 2 Μαρτίου, Λιόπη Αμπατζή (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Το κέρασμα στα μπαρ με κονσομασιόν: διαχείριση του μη ανεκτού».
- 9 Μαρτίου, Κατερίνα Ροζάκου (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Εθελοντισμός και λόγος περί ανιδιοτέλειας. Η εθελοντική εργασία των μεταναστών και προσφύγων».
- 16 Μαρτίου, Thomas W. Gallant (Πανεπιστήμιο York), «Murder on Black Mountain : A Nineteenth Century Murder Mystery Solved?».
- 23 Μαρτίου, Sarah Green (Πανεπιστήμιο του Manchester), «Μορφοκλασματική ιστορία: εμφάνιση, εξαφάνιση και επανεμφάνιση των Βαλκανίων».
- 30 Μαρτίου, Αγάπη Αμανατίδη (Πανεπιστήμιο Αδελαΐδας), «Η τράτα: σατυρική επιτέλεση της σκυριανής αποκριάς».
- 6 Απριλίου, Μαρία Ρεντετζή (ΕΜΠ), «Εξετάζοντας το εργαστήριο φυσικών επιστημών μέσα από την προοπτική του φύλου: η περίπτωση του Ινστιτούτου Ερευνας του ραδίου στη μεσοπολεμική Βιέννη».
- 13 Απριλίου, Λενιώ Μυριβήλη (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Επιτελεστικότητα, διαδραστικότητα και η έννοια της δυνητικής πραγματικότητας. Η περίπτωση του μουσείου».
- 20 Απριλίου, Πηνελόπη Παπαηλία (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Πλάνα αρχείου. Το μηντιακό συμβάν και η μνήμη της τεχνολογίας».
- 11 Μαΐου, Μήτσος Μπιλάλης (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Καλώς ήρθατε στο ηλεκτρονικό μου σπίτι: μεταμφιέσεις του έθνους στις προσωπικές σελίδων ελλήνων χρηστών του Internet (1995-2003)».
- 25 Μαΐου, Kira Kaurinkoski (École Française d'Athènes), «Μετανάστευση από την Ουκρανία στην Ελλάδα Ουκρανών και παλιννοστούντων Ελλήνων μετά την περεστρόικα: σκέψεις για τη διαδικασία μετανάστευσης και τις συλλογικές ταυτότητες».
- 1 Ιουνίου, Γεωργία Κρέτση (Ελεύθερο Πανεπιστήμιο Βερολίνου), «Η πολιτική ενοχοποίηση της οικογένειας. Κρατικές στρατηγικές και συλλογική εμπειρία στην Αλβανία».

2005-2006

- 12 Οκτωβρίου, Δάφνη Τραγάκη (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Έξανθρωπίζοντας τις μάζες: πεφωτισμένοι διανοούμενοι και η μουσική του 'λαού'».
- 26 Οκτωβρίου, Κώστας Κανάκης (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Η αμήχανη σχέση γνωστικών και κοινωνικών παραγόντων στη γλωσσολογία: θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα».
- 2 Νοεμβρίου, Ρένα Λουτζάκη (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Για μια θέση στον κύκλο του χορού: γυναικείοι ανταγωνισμοί και αγώνας για γόητρο».
- 16 Νοεμβρίου, Ελευθερία Ζέη (Πανεπιστήμιο Πατρών), «Νύχτα και αστικές δομές στα νεότερα χρόνια: η περίπτωση του βενετοκρατούμενου Χάνδακα (15^{ος}-17^{ος} αιώνας)».
- 23 Νοεμβρίου, Ήβη Δασκαλάκη (διδάκτωρ Πανεπιστημίου Λονδίνου), «Ποιοι είναι 'αληθινόι' τσιγγάνοι; Οι έλληνες τσιγγάνοι! Παιδιά και διαπραγμάτευση της διαφορετικότητας στο 'περιθώριο' του σχολείου».
- 30 Νοεμβρίου, Μαρία-Χριστίνα Χατζηγιάννου (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών/ΕΙΕ), «Βιογραφώντας τον επιχειρηματία: πρόσωπα και παραδείγματα».
- 1 Μαρτίου, Δημήτρης Πλάντζος (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), «Η αντι-ουμανιστική προοπτική της Κλασικής Αρχαιολογίας».
- 8 Μαρτίου, Σίσσυ Θεοδοσίου (ΤΕΙ Ηπείρου), «Πέρα από την οριακότητα: Γύφτοι Μουσικοί και γλέντια στα ελληνο-αλβανικά σύνορα».

- 15 Μαρτίου, Ρόζα Βασιλάκη (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), «Ιδεολογικές προσλήψεις του φύλου στην περίοδο Μεταξά. Μνήμη και προφορική ιστορία».
- 22 Μαρτίου, Μάνος Σαββάκης και Μανόλης Τζανάκης (Πανεπιστήμιο Κρήτης), «Αφηγηματικές Πρακτικές και διαδικασίες ανασυγκρότησης της βιογραφικής ρήξης και του ιδρυματισμού».
- 29 Μαρτίου, Ευριδίκη Σιφναίου (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), «Οι Έλληνες στην πολυεθνική Οδησό στα τέλη του 19^{ου} αι.».
- 5 Απριλίου, Suraiya Faroqhi (Πανεπιστήμιο Μονάχου), «Studies on Ottoman Women».
- 10 Μαΐου, Δημήτρης Σταματόπουλος (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), «Ο Αρμενόπουλος στα Βαλκάνια: εκκλησιαστικό δίκαιο και η διάκριση δημόσιου – ιδιωτικού χώρου».
- 24 Μαΐου, Γιώργος Αγγελόπουλος (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), «Ο έρωτας του μπακλαβά και της Ναζλί: ο επαναπροσδιορισμός της ετερότητας στην ελληνική κοινωνία».

2006-2007

- 11 Οκτωβρίου, Έφη Κάννερ (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Εξαστισμός, κοινωνικά δίκτυα και ταυτότητες φύλου στις ελληνόφωνες κοινότητες των Βαλκανίων (19ος-αρχές 20ού αιώνα): Η περίπτωση της Σωτηρίας Κλεομένους –Αλιμπέρτη».
- 25 Οκτωβρίου, Εύη Ολυμπίτου (Ιόνιο Πανεπιστήμιο), «Καταδυτικό σκάφανδρο και κοινωνική αλλαγή στην Κάλυμνο του 19^{ου} αιώνα».
- 1 Νοεμβρίου, Μαρίνος Σαρηγιάννης (Πανεπιστήμιο Κρήτης), «Περιθωριακές ομάδες στην οθωμανική Κωνσταντινούπολη».
- 15 Νοεμβρίου, Χρήστος Λάνδρος (Γενικά Αρχεία του Κράτους, Σάμος), «'Ο ένθερμος υπέρ των φώτων ζήλος των Σαμίων': Η εκπαίδευση στη Σάμο στα μέσα του 19^{ου} αι.».
- 22 Νοεμβρίου, Ηλέκτρα Μπάδα (Πανεπιστήμιο Napier Εδιμβούργου), «Επιτέλεση και ταυτότητα των ελλήνων Ρομά: το βίντεο στην εθνογραφική έρευνα».
- 6 Δεκεμβρίου, Ανδρέας Ιωαννίδης (Εθνική Πινακοθήκη – Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών), «Η γλώσσα της τέχνης».
- 7 Μαρτίου, Ανδρονίκη Διαλέτη (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Querelle des femmes: Μία μορφή πρώιμου φεμινισμού στα τέλη της Αναγέννησης».
- 14 Μαρτίου, Αντωνία Διάλλα (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Η 'αυτοκρατορική στροφή' στη μελέτη της ρωσικής ιστορίας».
- 21 Μαρτίου, Άντα Χατζηγεωργίου (Πανεπιστήμιο Κρήτης), «'Έλληνες Πόντιοι' από την (πρώην) Σοβιετική Ένωση. Εκφράσεις της ταυτότητας και της κοινωνικοποίησης στην Ελλάδα».
- 18 Απριλίου, Ανδρέας Νοταράς (École des Hautes Études), «Οι Ρωμιοί της Νότιας Ρωσίας στο σύντομο αιώνα των άκρων. Η διαρκής αναδιαπραγμάτευση μιας αδιαπραγμάτευτης συλλογικής ταυτότητας».
- 25 Απριλίου, Φωτεινή Τσιμπιρίδου (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), «Οριενταλισμός και Ανθρωπολογία. Πολιτική και πολιτικές στις Ανατολικές Σπουδές».
- 2 Μαΐου, Αλίκη Αγγελίδου (Πάντειο Πανεπιστήμιο), «Κάνοντας επιτόπια στους 'γείτονες': Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και ταυτότητες σε ένα μετα-κομμουνιστικό βουλγαρικό χωριό».
- 9 Μαΐου, Λουκής Χασιώτης (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), «Η παιδική ηλικία στην υπηρεσία της ιδεολογίας: ο λόγος περί 'παιδοφυλάγματος' και 'παιδομαζώματος' στην εμφυλιακή και μετεμφυλιακή Ελλάδα».
- 22 Μαΐου, Jane Cowan (University of Sussex), «Letters to the League of Nations».
- 23 Μαΐου, Luisa Passerini (Πανεπιστήμιο Τορίνο), «History's Debt to Anthropology».
- 30 Μαΐου, Patrick Joyce (Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ), «Cultural history and the necessity of social history».

2007-2008

- 10 Οκτωβρίου, Χάρης Μεσσής (École des Hautes Études en Sciences Sociales), «Ανθρωπολογία και ιστορία: προβλήματα και προϋποθέσεις της μελέτης του κοινωνικού φύλου στο Βυζάντιο».
- 17 Οκτωβρίου, Φιλαρέτη Κώτση (École Normale Supérieure – Lyon), «Η μαγεία του άβατου. Μια ανθρωπολογική προσέγγιση ενός γυναικείου προσκυνήματος στο Άγιο Όρος».
- 24 Οκτωβρίου, Σταυρούλα Τσιπλάκου (Πανεπιστήμιο Κύπρου), «Εναλλαγή και μείξη κωδίκων σε συνθήκες γλωσσικής επαφής».
- 31 Οκτωβρίου, Ανδρέας Λυμπεράτος (Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών), «Άρθρωση και υποδοχές της εθνικής ιδεολογίας στη Φιλιπούπολη του 19^{ου} αιώνα».
- 21 Νοεμβρίου, Ευρυδίκη Σιφναίου (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), «Εκδοχές της αστικής καθημερινότητας στη Λέσβο των αρχών του 20^{ου} αιώνα».
- 28 Νοεμβρίου, Άννα Καρακατσούλη (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Εκδότες, συγγραφείς και επιχειρήσεις: Η εκδοτική ιστορία του Βιβλιοπωλείου της Εστίας (1885-2006)».
- 5 Δεκεμβρίου, Κώστας Ράπτης (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Οικογενειακοί δεσμοί και κοινωνικές πρακτικές: Η κεντροευρωπαϊκή αριστοκρατία σε μετάβαση (ύστερος 19^{ος}-πρώιμος 20^{ός} αι.)».
- 5 Μαρτίου, Βαγγέλης Καραμανωλάκης (Αρχαία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας), «Η τυραννία του παρελθόντος. Πανεπιστήμιο και Ιστορία 1837 – 1940».
- 12 Μαρτίου, Μαρία Δαμηλάκου (Ιόνιο Πανεπιστήμιο), «Εργασία, διαμαρτυρία και συσχετισμοί εξουσίας στο λιμάνι του Μπουένος Άιρες 1880 – 1940».
- 19 Μαρτίου, Μαρία Παπαθανασίου (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Εργασία και κοινωνία στην ύπαιθρο των ανατολικών Άλπεων (19^{ος} - πρώτες δεκαετίες του 20^{ού} αι.)».
- 9 Απριλίου, Ι. Λάμπρου (Πανεπιστήμιο Αθηνών), «Ψυχαναλύοντας τον Ηρακλή ως μοντέλο για τις ανδρικές σπουδές και τη θεωρία του κινηματογράφου».
- 16 Απριλίου, Γιάννης Παπαθεοδώρου (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων), «‘Το σκοινί του Πατριάρχη’ (1872): Επετειακή ποίηση και δημόσιες τελετουργίες».
- 7 Μαΐου, Angela C. Glaros (University of Illinois), «Soundscapes of Tradition: Singing Gender in Skyros».
- 14 Μαΐου, Νικόλας Κοσματόπουλος (Πανεπιστήμιο Ζυρίχης), «Κριτική ματιά στη σύγχρονη παραγωγή γνώσης των ‘εμπειρογνομόνων’: Η κατασκευή του επαγγελματικού πεδίου των ‘ειρηνοποιών’ σε Λίβανο και Ελβετία».
- 4 Ιουνίου, Κατερίνα Παπακωνσταντίνου (Ιόνιο Πανεπιστήμιο), «Οργανώνοντας την ιστορική πληροφορία: συγκρότηση και διαχείριση βάσης δεδομένων για την ελληνική ναυτιλιακή ιστορία».

2008-2009

- 22 Οκτωβρίου, Αιμίλιος Τσεκένης (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Από τις ‘φυλές’ στο ‘αφρικανικό σύνορο’: αναπαραστάσεις της υποσαχάριας Αφρικής».
- 5 Νοεμβρίου, Γιώργος Μαρνελάκης (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Η πόλη ως διανοητικό αντικείμενο: η απόλαυση και τα όρια του καταληπτού».
- 12 Νοεμβρίου, Γιάννης Καραχρήστος (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο), «Το χατζηλίκι ως οργανωμένη μετακίνηση πληθυσμών και ως τελετή, 16^{ος} – 19^{ος} αιώνας».
- 19 Νοεμβρίου, Μαρία Ξύδα (Αρχιτέκτονας, Υποψ. Διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου), «Το σπίτι είχε τη δική του ιστορία. Η οικογένεια Καράλη, στον Κάμπο της Χίου από το 1742 έως σήμερα».

- 3 Δεκεμβρίου, Γιώργος Τσιμουρής (Πάντειο Πανεπιστήμιο), «Οι Ίμβριοι στη δίνη των ελληνοτουρκικών σχέσεων: θεωρήσεις απ' τα περιθώρια του έθνους.»
- 14 Ιανουαρίου, Αλεξάνδρα Μπούνια (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Η δημόσια παρουσίαση ιδιωτικών συλλογών: η συλλογή Σταθάτου».
- 11 Μαρτίου, Κώστας Κανάκης (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Ανατομία ενός λήμματος: 'σερβοκροατικά', 'βοσνιακά-κροατικά-σερβικά' και οι (αν)αντιστοιχίες μεταξύ γλωσσικών στάσεων και πρακτικών».
- 18 Μαρτίου, Σταύρος Σταυρίδης (ΕΜΠ), «Αμφισβήτηση της κυρίαρχης μνήμης: επινοώντας ίχνη στο δημόσιο χώρο».
- 1 Απριλίου, Μαρία Βελιώτη (Γενικά Αρχεία του Κράτους/Ν. Αργολίδας), «Η Ιστορική Ανθρωπολογία στο Μουσείο. Αναζητήσεις, ανασυνθέσεις και αναπλασιώσεις με αφορμή τις συλλογές του λαϊκού κουκλοθέατρου απ' το πρώτο μισό του 20^{ού} αιώνα».
- 8 Απριλίου, Ρίκα Μπενβενίστε (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Ιστορίες θρησκευτικής μεταστροφής. Προβλήματα πηγών, ζητήματα ιστοριογραφίας».
- 29 Απριλίου, Paolo Favero (University College London), «'Italiani Brava Gente' (Italians good people): reflections on myths, nationhood and entertainment in contemporary Italian public culture».
- 6 Μαΐου, Γιώργος Πλακωτός (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Ιερή Εξέταση και Εβραίοι στην πρώιμη νεότερη Βενετία».
- 13 Μαΐου, Γιάννης Σμαρνάκης (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), «Αναγέννηση και Βυζάντιο: Το παράδειγμα του Πλήθωνα».
- 20 Μαΐου, Martin Holbraad (University College London), «Patria o muerte: Επανάσταση και αυτοθυσία στην Κούβα».

2009-2010

- 14 Οκτωβρίου, Χρίστος Μπακάλης (Διδάκτορας Πανεπιστημίου Αιγαίου), «Πολιτισμικά δίκτυα και αναπαραστάσεις στο χώρο. Το παράδειγμα της Μύρινας Λήμνου το πρώτο μισό του 20^{ού} αιώνα».
- 21 Οκτωβρίου, Μπλάνκα Ανανιάδη (PhD [Govt.] Arcadia Center, American Study Abroad Program), «Who governs? Representation and EU welfare».
- 4 Νοεμβρίου, Εύα Καλπουρτζή (Πάντειο Πανεπιστήμιο), «Οι βίοι αγίων ως 'κοινωνικό δράμα'».
- 18 Νοεμβρίου, Νόρα Σκουτέρη-Διδασκάλου (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), «Οι κρυφές ζωές των αντικειμένων: ζητήματα ανθρωπολογικής έρευνας. Νεοελληνικοί ενδυματολογικοί και διατροφικοί κώδικες στο γύρισμα του 20^{ού} αιώνα».
- 25 Νοεμβρίου, Γιώργος Μαλτεζάκης (Institute Studiorium Humanitatis, Ljubljana Graduate School of the Humanities), «Καταναλωτισμός, Παγκόσμια αγορά και Φαγητό. Μια εθνογραφική προσέγγιση μεταξύ Ελλάδας και Σλοβενίας».
- 2 Δεκεμβρίου, Ελένη Σιδέρη (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), «Κάνοντας εθνογραφία στον Καύκασο: παγωμένες συγκρούσεις, απαγωγές και μια ιστορία αγάπης».
- 13 Ιανουαρίου, Κατερίνα Γεωργιάδη, «Μητρότητα και αναπαραγωγή στον 21^ο αιώνα: αντιλήψεις και εμπειρίες γυναικών μεσαίας τάξης στην Αθήνα και στο Λονδίνο».
- 24 Φεβρουαρίου, Παναγιώτης Γρηγορίου (Εταιρεία Αρχείου και Μελετών ΜΝΗΜΕΣ), «Επινοημένες» σχέσεις, έμφυλες αναπαραστάσεις και περιπτώσεις 'στρατιωτικής τελετουργικής συγγένειας' - Το πραγματολογικό υλικό (επιστολές του μετώπου) ως εθνογραφικό πεδίο;».

- 3 Μαρτίου, Merih Erol (Postdoctoral research fellow, Max Planck Institute for Human Development, Βερολίνο), «Music and Identity among the Greek-Orthodox educated elite of Constantinople in the 19th century».
- 10 Μαρτίου, Toby Lee (Πανεπιστήμιο Harvard), «Narrating Histories, Building Place: 50 Years of the Thessaloniki International Film Festival».
- 17 Μαρτίου, Άρης Τσαντηρόπουλος (Πανεπιστήμιο Κρήτης), «Λόγοι για το έγκλημα σε μια κοινωνία βεντέτας: στο δικαστήριο, στον τύπο, στην τοπική κοινωνία».
- 28 Απριλίου, Camille Lefebvre (CEMAF – Paris I, Panthéon-Sorbonne), «We have tailored Africa. The emergence of the discourse on the artificiality of African boundaries between WW1 and WW2».
- 12 Μαΐου, Guy Thomas (Mission 21/University of Basel), «Unveiling Sacred Rule: Cartography, Spatiality and Territoriality in the Colonial Cameroon Grassfields».
- 26 Μαΐου, Βασιλική Κράββα (ΤΕΙ Θεσσαλονίκης), «Προς μια εφαρμογή του ταξικού habitus: Το παράδειγμα της 'Φυγής' κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο».

3. ΘΕΡΙΝΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΤΚΑΙ

Θερινή Συνάντηση Υποψηφίων Διδακτόρων 2005, 30 Ιουνίου-1 Ιουλίου 2005, Αίθουσα Συνεδριάσεων, Κτήριο Καραντώνη.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Παπαγεωργίου Βάσω, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Inam Ullah Leghari, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Δέμελη Τουλίνα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Δουκακάρου Μαρία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Χατζούλη Αίγλη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ντόντσεβα Σβετλάνα, Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ιωαννίδου Νατάσα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Φασόλης Δημήτρης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σακελλαρίου Φώτης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ροζάκου Κατερίνα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γεωργιάδου Χριστίνα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Αντώνογλου Ιωάννα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Θεοχαρίδης Ανδρόνικος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σαλβάνου Αιμιλία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Θερινή Συνάντηση Υποψηφίων Διδακτόρων 2006, 22-23 Σεπτεμβρίου 2006, Αίθουσα Συνεδριάσεων, Κτήριο Καραντώνη.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Παπαγεωργίου Βάσω, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Μουρατζή Βασιλική, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ψάλτου, Στρατής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Leghari, Inam Ullah, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ροζάκου, Κατερίνα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σακελλαρίου Φώτης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πετρίδης Πέτρος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Αντώνογλου Ιωάννα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Δουκακάρου Μαρία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Θεοχαρίδης Ανδρόνικος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Δεμέλη Παναγιώτα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Κουτροβίδης Στάθης, Τμήμα Κοινωνικής Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Πάρις Παπαμίχος-Χρονάκης, Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης

Θερινή Συνάντηση Υποψηφίων Διδακτόρων 2007, 5-6 Ιουλίου 2007, Αίθουσα Συνεδριάσεων, Κτήριο Καραντώνη.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Καραφουλίδου Βίκυ, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Καρπόζηλος Κωστής, Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας Πανεπιστήμιο Κρήτης
Παπαδογιάννης Νικόλαος, University of Cambridge
Δουκακάρου Μαρία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σακελλαρίου Φώτης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γκιντίδης Δημήτρης, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Παν. Μακεδονίας
Βουλβούλη Αιμιλία, Τμήμα Ανθρωπολογίας University College London
Καραγιαννίδης Χρήστος, University of Sussex
Κόφτη Δήμητρα, Τμήμα Ανθρωπολογίας, University College London
Θεοχαρίδης Ανδρόνικος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ρόμβου Μαρίκα, University of Sussex
Καραθανάσης Πανσανίας, MA in Material and Visual Culture, University College London
Καλαντζής Κωστής, Τμήμα Ανθρωπολογίας, University College London, University of London
Μπούρατζη Βάσω, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σιώτου Αλεξάνδρα, Τμήμα ΙΑΚΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Παπαγεωργίου Βάσω, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ψάλτου Στρατής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Χατζούλη Αίγλη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Θερινή Συνάντηση Υποψηφίων Διδασκόντων 2008, 3-4 Ιουλίου 2008, Αίθουσα Συνεδριάσεων,
Κτήριο Καραντώνη.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Ρόμβου – Λεβίδη Μαρίκα, University of Sussex, Brighton UK

Παπαμιχαήλ Λυκούργος, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Καλαντζής Κωστής, University College London, University of London

Καραθανάσης Παισιανός, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κυρατσού Ελένη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Χαλκίδου Άσπα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παπαδάκη Ειρήνη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ψάλτου Στρατής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γεωργιάδου Χριστίνα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παραλίκας Θεοδόσιος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Τεντόμας Λάζαρος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Μπούρατζη Βασιλική, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Χατζηδιάκου Νεφέλη, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales

Βουλβούλη Αιμιλία, Τμήμα Ανθρωπολογίας, University College London

Δουκακάρου Μαρία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ηλιάδου Ευγενία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Θερινή Συνάντηση Υποψηφίων Διδασκόντων 2009, 2-3 Ιουλίου 2009, Αίθουσα Συνεδριάσεων,
Κτήριο Καραντώνη.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Μπούρατζη Βασιλική, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Φασόλης Δημήτρης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Σακελλαρίου Φώτης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Δουκακάρου Μαρία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παπαδημητρόπουλος Πάνος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπ. Αιγαίου

Γκιντίδης Δημήτρης, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο
Μακεδονίας

Καβαβιάδης Διονύσιος, University of Virginia

Σιδηροπούλου Μαριέττα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παπαδάκη Ειρήνη, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γεωργιάδου Χριστίνα, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ψάλτου Στρατής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μητροπούλου Αγγελική, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Παγκάκη Μαρία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Βασιλειάδου Δήμητρα, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Γερακιανάκη Γαλάτεια, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παπαμίχος-Χρονάκης Πάρις, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κόφτη Δήμητρα, Τμήμα Ανθρωπολογίας, University College London

Λευκαδίου Δώρα, Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης

Σαμικού Ερασμία, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Παραλίκας Θεοδόσης, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Θερινή Συνάντηση Υποψηφίων Διδασκόντων 2010, 23-24 Ιουνίου 2010, Αίθουσα Συνεδριάσεων,
Κτήριο Καραντώνη.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Ρακόπουλος Θεόδωρος, Goldsmith's College, Πανεπιστήμιο Λονδίνου

Δουκακάρου Μαρία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ψάλτου Στρατής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παπαδημητρόπουλος Πάνος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πάλλας Χρήστος, Essex University

Γιαννοπούλου Χρύσα, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Κωστακιώτης Γιώργος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Παπαδάκη Ειρήνη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Μπούρατζη Βάσω, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παραλίκας Θεοδόσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πρέκα Μαρία, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Αμπντελχαμίτ Λίνα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σιδηροπούλου Μαρέττα, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Βασιλειάδου Δήμητρα, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μαμουλάκη Έλενα, Ε.Μ.Π.
Δρουμπούκη Άννα Μαρία, Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ, ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ, ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ (1995-2010)

- 1) «Η ελληνο-αρμένικη κοινότητα της Αθήνας». Παναγιώτα Ε. Αντωνίου, 1995. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ρενέ Χίρσον-Φιλιππάκη.
- 2) «'Τρέλα' και 'αρρώστια': αντιλήψεις και πρακτικές των οπαδών αθλητικών συλλόγων στην Ελλάδα». Δημήτρης Παπαγεωργίου, 1995. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Αλεξάνδρα Μπακαλάκη.
- 3) «Το πανηγύρι του Αγίου Χαραλάμπους στην Αγία Παρασκευή Λέσβου: Το *κουλμπάνι* ως τελετουργική συγκρότηση της κοινοτικής ταυτότητας». Χρήστος Ιωαννίδης, 1997. Επιβλέπων καθηγητής: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης.
- 4) «Το τραγούδι ως συμβολική πρακτική: Ταυτότητα, κοινωνικό φύλο και κοινότητα στην προφορική ποίηση της ορεινής Νάξου». Παναγιώτης Πανόπουλος, 1997. Επιβλέπων καθηγητής: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης.
- 5) «Η 'βεντέτα' στην ορεινή κεντρική Κρήτη: 'Οικογενειακές' συγκρούσεις και κοινωνική οργάνωση». Αριστείδης Τσαντηρόπουλος, 2000. Επιβλέπων καθηγητής: Γιώργος Νικολακάκης.
- 6) «Τοπική κοινωνία και ιδρύματα εγκλεισμού: Η περίπτωση της Λέρου». Ευγενία Κουτσή, 2001. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Μαρία Σταματογιαννοπούλου.
- 7) «Αρβανίτες και Αλβανοί μετανάστες : Διαπραγμάτευση της συλλογικής ταυτότητας σε μια αγροτική κοινότητα του νομού Αργολίδας». Αγγελική Αθανασοπούλου, 2002. Επιβλέπων καθηγητής: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης.
- 8) «Διάλογος θεραπευτικών αντιλήψεων, στάσεων και πρακτικών ασθενών και γιατρών στο θεραπευτικό πεδίο της Λέσβου». Μελπομένη Σαπαλίδου, 2002. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ντιάνα Τράκα.
- 9) «Συγγένεια και ταυτότητα σε συνθήκες οικονομικο-κοινωνικού μετασχηματισμού: Το παράδειγμα των Βλάχων της Οινούσας Σερρών». Κωνσταντίνος Καλλίνωμος, 2003. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Βασιλική Μουτάφη.
- 10) «Κινηματογράφος και κοινωνία στην Κούβα της δεκαετίας του '90». Δημήτρης Κερκίνος, 2003. Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Παραδέλλης.
- 11) «Οι πολλαπλές ταυτότητες και οι αναπαραστάσεις τους σε ένα τουριστικό νησί των Κυκλάδων: 'Επιχειρηματικότητα' και 'εντοπιότητα' στη Μύκονο». Δέσποινα Νάζου, 2003. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Βασιλική Μουτάφη.
- 12) «Οι σύλλογοι ως φορείς της ελληνικής εθνικιστικής ιδεολογίας στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αιώνα: Το παράδειγμα του Συλλόγου Μικρασιατών 'Η Ανατολή' και η συγκρότηση της ελληνικής εθνικής ταυτότητας στις κοινότητες της Μικράς Ασίας». Μαρία Σιδερή, 2003. Επιβλέπων καθηγητής: Χάρης Εξερτζόγλου.
- 13) «Ποτό για παρέα: Έμφυλες σχέσεις, σώμα και συναίσθημα στη σεξουαλική εργασία». Καλλιόπη-Μαρία Αμπατζή, 2004. Επιβλέπων καθηγητής: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης.
- 14) «Έμφυλες ταυτότητες στο περιθώριο: Η περίπτωση της Κάλκαντζας». Αναστασία Ιωαννίδου, 2004. Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Παραδέλλης.
- 15) «Η έμμισθη οικιακή εργασία ως διαπολιτισμική σχέση: Η περίπτωση των Φιλιππινέζων οικιακών βοηθών στην Αθήνα». Πηνελόπη Τοπάλη, 2004. Επιβλέπων καθηγητής: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης.
- 16) «Όψεις της διαδικασίας νεωτερικού μετασχηματισμού στις ελληνορθόδοξες κοινότητες της ύστερης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας: Οι περιπτώσεις της Αδριανούπολης και της Ραιδεστού». Αιμιλία Σαλβάνου, 2005. Επιβλέπων καθηγητής: Χάρης Εξερτζόγλου.
- 17) «Μαθαίνοντας τα σύνορα: Η κατασκευή της μειονοτικότητας σε ένα μειονοτικό σχολείο της Κομοτηνής». Αριστείδης Ν. Σγατζός, 2005. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Βασιλική Μουτάφη.

- 18) «Συγκρότηση εναλλακτικών κόσμων διαλόγου με την κοινωνική πραγματικότητα μέσα από την μουσική: Το παράδειγμα του κοινού ενός ελληνικού ροκ συγκροτήματος». Ιωάννα Αντώνογλου, 2007. Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Παραδέλλης.
- 19) «Μάνες υπό περιορισμό: Μητρικές αναπαραστάσεις σε μια ελληνική γυναικεία φυλακή». Παναγιώτα-Τουλίνα Δέμελη, 2007. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ντιάνα Τράκα.
- 20) «Οι πολιτικές του δώρου: Κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις της εθελοντικής εργασίας με πρόσφυγες». Κατερίνα Ροζάκου, 2007. Επιβλέπων καθηγητής: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης.
- 21) «Υλικός πολιτισμός, κοινωνική οργάνωση και μνήμη: Κειμήλια και αντικείμενα 'λαϊκής τέχνης και χειροτεχνίας' στη Σκύρο και η κυκλοφορία τους μέσα και έξω από τα όρια του τοπικού». Ανδρόνικος Θεοχαρίδης, 2009. Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Παραδέλλης.
- 22) «Η πολιτισμική διαχείριση της μεταναστευτικής εμπειρίας: Διαδικασίες ενσωμάτωσης και μετασχηματισμοί των ταυτοτήτων στους εθνοτικά Έλληνες της Αλβανίας ('Βορειοηπειρώτες') στην Πάτρα». Βασιλική Παπαγεωργίου, 2009. Επιβλέπων καθηγητής: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης.
- 23) «Νέα γενετική, κοινωνία και πολιτισμός: Η πρόσληψη της γενετικής πληροφορίας και η πολιτισμική διαμεσολάβησή της. Η περίπτωση της Μεσογειακής Αναμίας». Αγλαΐα Χατζούλη, 2009. Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ντιάνα Τράκα.
- 24) «Από τον κοινωνισμό στον σοσιαλισμό: Η διαμόρφωση του σοσιαλιστικού λόγου τον 19ο αιώνα». Βασιλική Καραφουλίδου, 2010. Επιβλέπων καθηγητής: Σπύρος Καραβάς.
- 25) «Religious Practices and Transnational Religious Networks among Pakistani Diaspora in Kolonos». Inam Ullah Leghari, 2010. Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Παραδέλλης.

2. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΜΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ» (2003-2010)

- 1) «Δεσμοί συγγένειας - δεσμοί φιλίας: Εννοιολογήσεις των συγγενικών και φιλικών σχέσεων στα πλαίσια φοιτητικών εστιών». Μαρία Δουκακάρου, 2003.
- 2) «Η εκπαίδευση στη Μυτιλήνη κατά την τελευταία περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας (1830-1912). Σταυρούλα Λυκιαρδοπούλου-Κοντάρρα, 2003.
- 3) «Το έργο του Πλούταρχου *Αίτια Ρωμαϊκά*: Η στάση ενός Έλληνα αριστοκράτη και λόγιου απέναντι στο ρωμαϊκό πολιτισμό και στη ρωμαιοκρατία». Ιωάννα Μεταξά, 2003.
- 4) «Ατομικές και συλλογικές εκφράσεις της τοπικής ταυτότητας: Η περίπτωση της περιοχής του Κοκκίνι Χάνι στη Κρήτη». Βασιλική Μπουρατζή, 2003.
- 5) «Επισκόπηση της ανθρωπολογικής βιβλιογραφίας για το προσκύνημα στον ευρωπαϊκό χώρο». Γεώργιος Νταής, 2003.
- 6) «Οικιακή οργάνωση, επαγγελματικός προσανατολισμός και πολιτισμικές αντιλήψεις των Σαρακατσάνων έπειτα από την ολοκλήρωση της μόνιμης εγκατάστασης τους: Το παράδειγμα της Καλλιθέας, επαρχία Ελασσόνας». Μαυρέτα Ντελή, 2003.
- 7) «Η συγκρότηση της συλλογικής ταυτότητας μέσα από τη μνήμη: Η περίπτωση των λογοτεχνικών αφηγημάτων για τη μικρασιατική καταστροφή». Ζαφειρούλα Παπαδοπούλου-Ανδρεάδου, 2003.
- 8) «Γυναίκες και οικιακός χώρος: Ζητήματα από την εθνογραφία της αγροτικής Ελλάδας». Ιωάννα Βαλλίνα, 2004.
- 9) «Η σωματική άσκηση, ο συμποσιασμός και οι ομόφυλες σχέσεις ως μέσα αγωγής στην Αρχαία Ελλάδα, μέσα από το παράδειγμα του Αλκιβιάδη». Ευγενία Δουλάμη, 2004.
- 10) «Ιδεολογικοί προσανατολισμοί και πολιτικά προτάγματα στη Λέσβο του 19^{ου} αιώνα». Μαρία Μανδαμαδιώτου, 2004.
- 11) «Χρήσεις και καταχρήσεις του παρελθόντος στο παρόν: Το παράδειγμα της έκθεσης ναυταθλητισμού στο Μουσείο Αθλητισμού Θεσσαλονίκης». Αθηνά Μουρατίδου, 2004.
- 12) «Ελεύτερος χρόνος και θεατρική τέχνη στην Αθηναϊκή Δημοκρατία». Ιωάννα Ε. Πάντα, 2004.
- 13) «Η Ισλαμική μαντίλα: Σχέσεις εξουσίας και μορφές αντίστασης». Παναγιώτα Παπαδοπούλου, 2004.
- 14) «Η θέση και ο ρόλος της γυναίκας στα πλαίσια του 'οίκου' μέσα από τα *Γαμικά Παραγγέλματα* και τον *Παραμυθητικό προς τη γυναίκα* του Πλούταρχου. Πολυξένη Παπαμιχαήλ, 2004.
- 15) «Η ιστορικότητα των γυναικείων ρόλων στο θηβαϊκό κύκλο». Μαριάνθη Παρασκευά, 2004.
- 16) «Μεταβίβαση περιουσίας στον Παλαιόκηπο Λέσβου: Προικοσύμφωνα και διαθήκες, 1907-1919». Παναγιώτα Ταμβάκη, 2004.
- 17) «Ζώντας στο παρόν: Αντιλήψεις του χρόνου σε τροφοσυλλεκτικές κοινωνίες και σε ένα κοινόβιο των Αθηνών». Νεφέλη Χατζηδιάκου, 2004.
- 18) «Ξαναγράφοντας για τον Άγιο Ραφαήλ: Η κατασκευή ενός προσκυνηματικού τόπου». Ευστράτιος Ψάλτου, 2004.
- 19) «Αναπαραστάσεις του εαυτού και της ετερότητας μέσα από το παράδειγμα των μικτών γάμων». Ελένη Αλτίνογλου, 2005.
- 20) «Η έννοια του αξιοθέατου στο έργο του Ηροδότου». Αλέξανδρος Αργυροκαστρίτης, 2005.
- 21) «Τα παιδιά στην ελληνική ηθογραφία, 1870- 1920: Αναπαραστάσεις και πρακτικές». Ελένη Βερβέρη, 2005.
- 22) «Επιλογές στην αναπηρία: Η εικόνα του εαυτού κατά την απροσδόκητη αναπηρία». Ευτυχία Γιακουμή, 2005.

- 23) «Το πρότυπο της γυναίκας αγωνίστριας την περίοδο του ελληνικού εμφύλιου πολέμου, όπως εμφανίζεται στον τύπο του δημοκρατικού στρατού». Κική Δημαρόγλου, 2005.
- 24) «Προνοιακές πολιτικές για τα ορφανά: Φιλανθρωπικά καταστήματα Μυτιλήνης, β' μισό 19^{ου} αιώνα». Βάσω Δουλγερίδου, 2005.
- 25) «Ο πόλεμος της σημαίας: Η αναδιαπραγμάτευση της εθνικής ταυτότητας στο πλαίσιο των μαθητικών παρελάσεων». Αναστασία-Άννα Ιορδανίδου, 2005.
- 26) «Ταυτότητα και φύλο στις ταινίες του ελληνικού εμπορικού κινηματογράφου των δεκαετιών 1950-1967: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις». Ελένη Κωνσταντέλλη, 2005.
- 27) «Μνήμη και χώρος: Αφηγήσεις για το σεισμό του 1953 στην Κεφαλλονιά». Θεοδώρα Λευκαδίτου, 2005.
- 28) «Civitas Terrena: Θέματα γύρω από τις πολιτικές απόψεις του Αυγουστίνου». Πηνελόπη-Μαρία Μαγκλάρα, 2005.
- 29) «Το παιδί και το βιντεοπαιχνίδι: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση». Σταυρίτσα Μιχάλη-Φραντζέσκου, 2005.
- 30) «Το πρώτο μου σπίτι ... το σπίτι που 'σπούδασα': Σηματοδοτήσεις του οικιακού χώρου από φοιτητές στην Μυτιλήνη». Νοέλ Παπαντωνάκη, 2005.
- 31) «Ρυθμοί του ύπνου: Μια βιοπολιτισμική προσέγγιση». Κασσιανή Πολίτου, 2005.
- 32) «Αναπαραστάσεις και διαχείριση της τρίτης ηλικίας στην ελληνική λογοτεχνική παραγωγή του 19^{ου} αιώνα». Κωνσταντίνα Σηφομιχελάκη, 2005.
- 33) «Η επιτέλεση του ανδρισμού και η συγκρότηση της ανδρικής ταυτότητας μέσα από την νυχτερινή ζωή των στρατιωτικών της Μυτιλήνης». Τριανταφυλλιά Σίννη, 2005.
- 34) «Τα μουσουλμανικά μνημεία της Λέσβου, παρελθόν και παρόν: Μια ανθρωπολογική και ιστορική μελέτη για την κοινωνική μεταλλαγή του χώρου και την ενσωμάτωση των μνημείων αυτών στον νέο κοινωνικό ιστό όπως αυτός διαμορφώθηκε μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών το 1923». Σαράντος Σταυρινός, 2005.
- 35) «Αναπαραστάσεις του φύλου στα προπολεμικά ρεμπέτικα τραγούδια του Πειραιά (1900-1936)». Αναστάσιος Στεφάνου, 2005.
- 36) «Βασικές πτυχές της εντοπιότητας και συγκρότηση της τοπικής ταυτότητας σε μια ορεινή κοινότητα της Πίνδου (Σαμαρίνα Γρεβενών)». Βασιλική Τσαγκούρη, 2005.
- 37) «Μάνα είμαι! Τι να κάνω; Όψεις και εννοιολογήσεις της μητρότητας (ένα εθνογραφικό παράδειγμα από τη Μυτιλήνη)». Ευμορφία Τυρή, 2005.
- 38) «Η βιοματική εμπειρία της κατασκευής ξυλόγλυπτων και κεραμικών έργων από ντόπιους τεχνίτες στην Αγιάσο της Λέσβου». Σοφία Καζαμία, 2006.
- 39) «Η ανταλλάξιμη περιουσία των Μουσουλμάνων της Λέσβου: Το παράδειγμα της πόλης της Μυτιλήνης». Χαρά Καραβία, 2006.
- 40) «Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις του δυϊσμού: Δεξί – αριστερό». Αντιγόνη Πατίκα, 2006.
- 41) «Το μουσείο ως αναπαράσταση του παρελθόντος και η πρόσληψή του από μαθητές λυκείου της Μυτιλήνης». Ιωάννα Πατιού, 2006.
- 42) «Solo παίξιμο computer games στο σπίτι». Έκτορας Σάσων, 2006.
- 43) «Λόγος και εμπειρία στη νέα κοινωνική Ιστορία». Χριστίνα Τρίγκα, 2006.
- 44) «Περί της εθνογραφίας των Βαλκανικών λαών: Στοιχεία από τα δημοσιεύματα των περιοδικών *Petermann's Geographische Mittheilungen*, *Mittheilungen des K.K. Geographischen Instituts in Wien*, *Globus* και *Das Ausland*, 1860-1878». Αργυρώ Γκολντμάνη, 2007.
- 45) «Όψεις και εννοιολογήσεις του γάμου στα πλαίσια ενός ορεινού χωριού της Κρήτης». Μαρία Γρυλλάκη, 2007.
- 46) «Η εξέγερση της underclass: Τα επεισόδια στα προάστια των πόλεων της Γαλλίας». Λουκάς Θεοτοκάτος, 2007.
- 47) «Μια 'πορώδης' 'προσωπογραφία' της μικροϊστορίας». Αβραάμ Ιντζεβίδης, 2007.

- 48) «'Ωρα Ικαρίας': Χρόνος και τοπική ταυτότητα σε μια Αιγαιακή κοινωνία». Ιωάννα Μισδράκου, 2007.
- 49) «Η προσάρτηση της Μακεδονίας στο ελληνικό κράτος: Υλικό της συζήτησης μέσα από τον τύπο το 1913». Άννα Πάσσαλη, 2007.
- 50) «Συμπόσια και σεξουαλικές πρακτικές στην αρχαία Αθήνα». Ιωάννης Τσίρμπας, 2007.
- 51) «Από το 'αίμα' στην 'επιθυμία': Εννοιολογήσεις της συγγένειας στο σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο για τις νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής». Ουρανία Τσουκαλά, 2007.
- 52) «Ιστορία, λαογραφία και δημοτική ποίηση στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα». Στυλιανή Φωτοπούλου, 2007.
- 53) «Riot Gi(r)ls: Φεμινιστικός ακτιβιστικός λόγος στο διαδίκτυο. Μια ανθρωπολογική προσέγγιση». Μαρία Χαρούλη, 2007.
- 54) «Ιστορικές μελέτες για τα ζητήματα της μητρότητας και της παιδοκτονίας στην Αγγλία, Γαλλία και Γερμανία του 19^{ου} αιώνα και τις αρχές του 20^{ού}». Γεωργία Χρυσικού, 2007.
- 55) «Ονοματοδοσία και κατασκευή του εαυτού: Η κατασκευή της ταυτότητας και του εαυτού μέσω των προσωπικών ονομάτων». Σωτήρης Αβραμιώτης, 2008.
- 56) «Πετρούσα: Ο τόπος, οι άνθρωποι και η ιστορία τους τον 20^ό αιώνα. Υλικό για τη μονογραφία ενός χωριού της ανατολικής Μακεδονίας». Παναγιώτα Αγγελουπούλου, 2008.
- 57) «Παιδαγωγική θεωρία στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη και η διαχείριση του ελεύθερου χρόνου στην κλασική Αθήνα». Ελένη Βότση, 2008.
- 58) «Αναπαραστάσεις της Απριλιανής Δικτατορίας μέσα από τις γελοιογραφίες της *Ελεύθερης Ελλάδας*». Γαλάτεια Γερακιανάκη, 2008.
- 59) «Πολιτισμικές συναντήσεις στην Ελαφόνησο: Όρια και ταυτότητες». Μαρία Δεληγιαννίδου, 2008.
- 60) «Η έννοια του «*intérêt*» στο έργο του P. Bourdieu και ο ανθρωπολογικός λόγος για την αμοιβαιότητα και το συναίσθημα». Γιώργος Καψωμένος, 2008.
- 61) «Χώροι παιδιών: Η παιδική ηλικία μέσα από τις αντιλήψεις για το χώρο». Βασιλική Κρέτση, 2008.
- 62) «Το θέατρο του καταπιεσμένου: Το θέατρο ως εργαλείο κοινωνικής παρέμβασης: το παράδειγμα της Βαρκελώνης». Νάγια Μποέμη, 2008.
- 63) «Μαρτυρία και απόδειξη στην ιστορία του Ολοκαυτώματος». Ιωάννης Μπουρλόκας, 2008.
- 64) «Η συγκρότηση της γυναικείας υποκειμενικότητας πριν και μετά τη μεταπολίτευση». Ειρήνη Παπαδάκη, 2008.
- 65) «Πώς προάγεται ένα εθνικό αφήγημα μέσω των εγχειριδίων ιστορίας: Αναλυτική μελέτη της ελληνικής περίπτωσης». Ερμόλαος Χαλκιώτης, 2008.
- 66) «Ένα κείμενο των ρωμαϊκών χρόνων μέσα από το πρίσμα της σύγχρονης πολιτικής επικοινωνίας». Βασίλης Βαρβιτσιώτης, 2009.
- 67) «'Η πόλις των 15 ημερών'. Η ΔΕΘ και η πόλη της Θεσσαλονίκης στο μεσοπόλεμο». Άννα Γεωργισούδη, 2009.
- 68) «Ο Θεοδοσιανός Κώδικας και οι νομοθετικές διατάξεις αναφορικά με ζητήματα οικογενειακού ρωμαϊκού δικαίου σε αυτόν». Ειρήνη-Χρυσοβαλάντη Δεληγιάννη, 2009.
- 69) «Η βία ως πρακτική πολιτικής διεκδίκησης, λόγοι και νοήματα στην άσκηση βίας: Η περίπτωση της 8^{ης} Μάρτη 2007, μιας κοινωνικής σύγκρουσης στο πλαίσιο των φοιτητικών κινητοποιήσεων». Δημήτρης Κίτσος, 2009.
- 70) «Θρησκεία: Η αναπαραγωγή της θρησκευτικής ιδεολογίας και οι πολιτικές προεκτάσεις». Ιωάννα Μιχαλάκη, 2009.
- 71) «Ο κλόουν ως οιονεί μεθοριακός χαρακτήρας: Μια συγκριτική προσέγγιση». Παναγιώτης Μουστάκας, 2009.

- 72) «Η πολιτική της μνήμης στην μεταπολιτευτική Ελλάδα: Η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης». Χριστίνα Παπαματθαϊάκη, 2009.
- 73) «Ζητήματα ταυτότητας σε ένα πολυεθνικό σχολείο: Το παράδειγμα του Byron College». Ολυμπία Παπασωτηρίου, 2009.
- 74) «Το ελληνικό γλωσσικό ζήτημα στον 19^ο και στις αρχές του 20^{ού} αιώνα μέσα από τις πολιτικές και τις εθνικές του διαστάσεις: Το περιοδικό *Τα Πάτρια* και ο Γ. Χατζιδάκις». Καλλιόπη-Νεκταρία Παρθενίδου, 2009.
- 75) «Το παρελθόν του παρόντος: Μια ανθρωπολογική μελέτη της σχέσης της τοπικής κοινωνίας με το Κάστρο της Μυτιλήνης». Σταυρούλα Περιφεράκη, 2009.
- 76) «Πειραιϊκός Σύνδεσμος: Σωματειακή οργάνωση και δράση των μεσαίων τάξεων στον Πειραιά, 1894-1940». Μπάμπης Πετράς, 2009.
- 77) «Η θέση των παιδιών στην κρατική κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα του μεσοπολέμου». Βασιλική Πλαφαδέλλη, 2010.
- 78) «Σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση». Νικόλαος Πουλιόπουλος, 2009.
- 79) «Κώφωση: Ιστορικές και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις». Βικτωρία Σαμοθρακή, 2009.
- 80) «Δωρεά σώματος ή οργάνων: Ανθρωπολογικός λόγος και διαθησκευακά βιοηθικά διλήμματα». Χρήστος Τσαρουχίδης, 2009.
- 81) «Οι Αιθίοπες της Αθήνας: Ταυτότητα, θρησκεία και διατροφή». Αλεξάνδρα Φεφοπούλου, 2009.
- 82) «Η αναπαράσταση της αστικής τάξης στα κινηματογραφικά έργα του Louis Bunuel». Χρυσή Χριστάκου, 2009.

3. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΜΣ «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ» (2004-2010)

- 1) «Χρήσεις των σύγχρονων αθυρμάτων: Η οπτική των παιδιών». Μαρία Μώρου, 2004.
- 2) «Τα φύλα στην αυλή του σχολείου. Δημιουργία κοινωνικών σχέσεων στα παιδιά». Φωτεινή Ψαρρού, 2004.
- 3) «Μεταβίβαση περιουσίας και ενδο-οικογενειακές συγκρούσεις στη Λέσβο από το 1910-έως το 1930». Γιώργος Αντωνάκης, 2005.
- 4) «Συμβολή της γυναικείας εργασίας στη διαπραγμάτευση της γυναικείας ταυτότητας: Το παράδειγμα του αγροτουριστικού συνεταιρισμού γυναικών Μεσοτόπου Λέσβου». Σοφία Βαρνά, 2005.
- 5) «Η αναπαράσταση της γυναίκας στην τέχνη της Αναγέννησης: Κοινωνικό φύλο, ταυτότητες, περιορισμοί». Ελένη -Χαρά Ευθυμίου, 2005.
- 6) «Ιατρικοποίηση του τοκετού στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία». Ευαγγελία Ιωάννου, 2005.
- 7) «Αφηγήσεις βίας και πολιτισμικές αναπαραστάσεις της γυναικείας κακοποίησης». Μαρία Κοράκη, 2005.
- 8) «Χώρος, σώμα και έμφυλη επιτέλεση: Δημόσιες τουαλέτες». Ελένη Κυράτσου, 2005.
- 9) «Αλλοδαποί μαθητές στο ελληνικό σχολείο: Διαστάσεις της διαπολιτισμικής 'αναζήτησης' στην ελληνική εκπαίδευση». Ελεάννα Μιχαλοπούλου, 2005.
- 10) «Η αφήγηση της διαφοράς: Ελληνίδες της Λέσβου μιλάνε για τις γυναίκες της Τουρκίας». Αναστασία Μπογόρδου, 2005.
- 11) «Γυναίκες μηχανικοί στην Ελλάδα: Αλληλεπιδράσεις των σχέσεων συγγένειας, της μητρότητας και των επαγγελματικών σχέσεων με το φύλο και την επαγγελματική ταυτότητα». Δέσποινα Ορθοδόξου, 2005.
- 12) «Ανάμεσα σε φιλοδοξίες και αλλαγές: Μια ανθρωπολογική μελέτη για τη δημιουργία, την ηγεσία και τη θηλυκότητα στον χώρο των επιχειρήσεων». Δήμητρα Σκέμπερη, 2005.
- 13) «Οι έμφυλες σχέσεις στη σχολική τάξη μέσα από τη γλώσσα. Τριαντάφυλλος Χατζηαργυρίου, 2005.
- 14) «Νέοι ενήλικες αφηγούνται το παραμύθι: Αυτοεικόνα και ετεροπροσδιορισμός μέσα από τη σταχτοπούτα». Άννα Ασιατίδου, 2006.
- 15) «Αναπαραστάσεις έμφυλων και οικογενειακών σχέσεων μέσα από τις κωμωδίες του εμπορικού ελληνικού κινηματογράφου (δεκαετία του 1960)». Χριστίνα Αυγερινού, 2006.
- 16) «Αναπαραστάσεις των φύλων και των έμφυλων ρόλων στα αναγνωστικά του δημοτικού σχολείου από τη δεκαετία του 50 μέχρι σήμερα». Μαρία Βάρκα, 2006.
- 17) «Σεξουαλικές αναπαραστάσεις στη σύγχρονη τέχνη: Λογοκρισία στο Outlook – Αθήνα 2004». Amelia Dolanga, 2006.
- 18) «Από τις εθνικές ταυτότητες στην 'ευρωπαϊκή ταυτότητα': Συνέχειες και αλλαγές στις αναπαραστάσεις του εθνικού 'εαυτού' στο σχολείο. Η περίπτωση προγραμμάτων συνεργασίας δημοτικών σχολείων της Λέσβου με σχολεία από άλλες ευρωπαϊκές χώρες». Ελένη Ζερβού, 2006.
- 19) «Εννοιολογήσεις της πατρότητας και του εαυτού από άνδρες που ζουν σε μια επαρχιακή πόλη». Μαρία Ζερβού, 2006.
- 20) «Γυναικείες φωνές και σιωπές: Το φεμινιστικό κίνημα στην Ελλάδα και η σχέση του με τον ακαδημαϊκό χώρο. Το παράδειγμα της ομάδας γυναικείων σπουδών της Θεσσαλονίκης». Ευγενία Ηλιάδου, 2006.

- 21) «Το φύλο και η σεξουαλικότητα ως ιστορικές κατηγορίες και πολιτισμικές κατασκευές: προνεωτερικές και νεωτερικές εννοιολογήσεις: Μια απόπειρα ανασυγκρότησης όψεων της σύγχρονης ιστορικής έρευνας». Αικατερίνη Λάμπρου, 2006.
- 22) «Η θηλυκότητα στο παραμύθι: Το παράδειγμα της Χιονάτης στην Ελλάδα». Σοφία Μπανάκη, 2006.
- 23) «Ψυχανάλυση και φύλο: Το οιδιπόδειο σύμπλεγμα του κοριτσιού. Μια ιστορία μετάβασης στη θηλυκότητα». Μαρία-Ειρήνη Παγκάκη, 2006.
- 24) «Ομορφιά για αληθινές γυναίκες: Γυναίκες καταναλώτριες στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Προϊόντα ομορφιάς, διαφήμιση και θηλυκότητα». Μυρτώ Παπαδέλλη, 2006.
- 25) «Φύλο και μαγεία». Άγγελος Παπακοσμάς, 2006.
- 26) «Αντισύλληψη και σεξουαλικές πρακτικές: Μια ιστορική προσέγγιση. Γεωργία Τσατσάνη, 2006.
- 27) «Γυναίκες, μετανάστευση και διαφορετικότητα στην Ευρώπη: Η υπόθεση της μαντίλας. Μια συγκριτική προσέγγιση. Αγγελική Φλαγγίνη, 2006.
- 28) «Από την ποιητική του πόνου στην αίσθηση της ηδονής: Ερωτικός πόνος, σώμα και επιθυμία στις πρακτικές του BDSM». Ασπασία Χαλκίδου, 2006.
- 29) «Η επιτελεστικότητα του φύλου στον κινηματογράφο: Μια queer προσέγγιση». Αγγελική Αβραμίδου, 2007.
- 30) «Έμφυλες σχέσεις και πρακτικές στον χώρο της αστυνομίας». Δημήτρης Αλειφέρης, 2007.
- 31) «Έμφυλες προσλήψεις του κινηματογραφικού έργου της ελληνίδας σκηνοθέτριας Όλγας Μαλέα». Φιλίππα Διαμάντη, 2007.
- 32) «Η θρησκευτική ετερότητα στο λόγο των εκπαιδευτικών του δημοτικού σχολείου». Γεωργία Δρίτσα, 2007.
- 33) «Ομορφιά και κατανάλωση: Διαχείριση του σώματος, πολιτισμικές αξίες και φύλο». Μαρία Κοκολάκη, 2007.
- 34) «Δυο μέρες μόνο: Τηλεόραση, έμφυλοι ρόλοι και απόψεις των νέων στην Μυτιλήνη». Κατερίνα-Γιάννα Κουσκουμβεκάκη, 2007.
- 35) «Φύλο, μνήμη και εμπειρία της τρίτης ηλικίας στη Λέσβο». Ειρήνη Μιχαλάκη, 2007.
- 36) «Η αναπαράσταση του ανδρισμού από την *Εφημερίδα των Κυριών* (1887-1907)». Έλενα Μιχαλάκου, 2007.
- 37) «Η ισότητα των φύλων και οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενσωμάτωσή της στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση: Μια φεμινιστική κριτική». Φωτεινή Νώτη, 2007.
- 38) «Είναι ωραίο να είσαι άνδρας: Ανδρικά καλλυντικά, φύλο και σεξουαλικότητα. Μια ανθρωπολογική προσέγγιση στην κατανάλωση». Μαρία Σερλέτη, 2007.
- 39) «Γυναίκες, πολιτισμικές κατασκευές της πάθησης και η ανθρωπολογία». Παναγιώτα Ψύρρα, 2007.
- 40) «Αυτοβιογραφίες και η συγκρότηση του ανδρικού εαυτού: Οι περιπτώσεις του Πέτρου Ομηρίδη Σκυλίτση και του Ιάκωβου Δραγάτση». Βασιλική Αγγελοπούλου, 2008.
- 41) «Η έννοια της ιδιότητας του πολίτη στα διδακτικά εγχειρίδια της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής του δημοτικού σχολείου». Παναγιώτα Βλαχάκη, 2008.
- 42) «Το προσκύνημα στον Ταξιάρχη του Μανταμάδου: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση». Μαρία Βουβού, 2008.
- 43) «Η πολιτισμική αναπαράσταση της θηλυκότητας μέσα από τη βιωματική εμπειρία του καρκίνου του μαστού». Ιωάννα Γερακάκη, 2008.
- 44) «Το γήρας, ου γαρ μόνον έρχεται': Αναπαραστάσεις της λεγόμενης 'τρίτης ηλικίας' και της σεξουαλικότητάς της». Ευαγγελία Μπίτη, 2008.

- 45) «Το παράδειγμα των Starbucks: 'Τοπικές' χρήσεις και εννοιολογήσεις ενός 'παγκόσμιου' μοντέλου εξω-οικιακής κοινωνικότητας». Πολυξένη Μπίτσικα, 2008.
- 46) «Πολιτικές πληθυσμιακής αναπαραγωγής στη δυτική Ευρώπη (Γαλλία και Γερμανία), 19ος και 20ός αιώνες». Μαρία-Ελισάβετ Μυράτ, 2008.
- 47) «Γυναικεία εσώρουχα: Σεξουαλικότητα, κατανάλωση και έκφραση αισθητικής». Κωνσταντίνα Ντέλιου, 2008.
- 48) «Το φύλο και η κοσμητική χειρουργική μέσα από μεταδομιστικές προσεγγίσεις». Χαρίκλεια Παπαδοπούλου, 2008.
- 49) «Το 'πρωτόκολλο για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών' των Ηνωμένων Εθνών και η υποδοχή του από την Ελλάδα: Έμφυλες διαστάσεις ενός νομοθετικού κειμένου». Ελευθερία Παπατσιότου, 2008.
- 50) «Αναζητώντας στοιχεία λογοτεχνικής ανθρωπολογίας σε ένα ελληνικό παράδειγμα: Ζητήματα συγγραφής και λογοτεχνικότητας στην εθνογραφία». Μαρία Σιδηροπούλου, 2008.
- 51) «Π. Σ. Δέλτα: Αναπαραστάσεις του επιστολικού λόγου». Έλενα Ψαρρέα, 2008.
- 52) «Γυναικείοι συνεταιρισμοί: Εκδοχή ή εργασιακή ευκαιρία για τις γυναίκες;» Ευθυμία Αλεξάκη, 2009.
- 53) «Γυναικεία εργασία στα πλαίσια αγροτουριστικών συνεταιρισμών γυναικών: Το παράδειγμα ενός αγροτουριστικού συνεταιρισμού στο νησί της Λέσβου». Θεοδούλα Βλάμη, 2009.
- 54) «Βία κατά των γυναικών: Η σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία. Μια φεμινιστική προσέγγιση». Νέλλη Ματακιά, 2009.
- 55) «Πολιτικές ισότητας: Όψεις διαχείρισης της έμφυλης ανισότητας την εποχή της απασχολησιμότητας». Κωνσταντίνα Νέζη, 2009.
- 56) «Από το Διδασκαλείο στην Παιδαγωγική Ακαδημία: Γυναίκες δασκάλες στην Παιδαγωγική Ακαδημία Μυτιλήνης (1950-1964)». Ειρήνη Ξενέλλη, 2009.
- 57) «Κατασκευάζοντας τον ανδρισμό μέσα από αντιλήψεις και πρακτικές οπαδών αθλητικών ποδοσφαιρικών συλλόγων: Το παράδειγμα του Παναθηναϊκού Αθλητικού Ομίλου». Γεώργιος-Ιγνάτιος Ράλλης, 2009.
- 58) «'Αγωνιστές' και 'Αδιαφόρετοι': Πολιτική έκφραση, θρησκευτική πίστη και ανδρισμός στο Μανταμάδο Λέσβου». Αικατερίνη Σαραντινού, 2009.
- 59) «Μια 'Σελίδα' από το δημόσιο λόγο της αριστεράς για τις γυναίκες: Η γυναίκα – το παιδί – το σπίτι – η δουλειά». Ισμήνη Φίλιππα, 2009.
- 60) «Έμφυλες κατασκευές μέσα από την τροφή: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση». Στεργιανή Αθανασίου, 2010.
- 61) «Φωτογραφία κοινωνικού ντοκουμέντου: Η κατασκευή των φωτογραφιών του F.S.A. στις Η.Π.Α. κατά τη δεκαετία του 1930». Απόστολος Γιαννακόπουλος, 2010.
- 62) «Σωματική άσκηση, έμφυλες ταυτότητες και ελληνικότητα στην Ελλάδα του μεσοπολέμου: Το περιοδικό *Ελληνική Αγωγή*, 1933-1936. Ελένη Καραγεωργίου, 2010.
- 63) «Σχέσεις εξουσίας μορφές αντίστασης και ισλαμική μαντίλα: Το συμβολικό υπό το πρίσμα της πολιτικής διάστασης». Ευαγγελία Μιχάλη, 2010.

4. ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (2000-2010)

- 1) «Ο καφές, το τσιγάρο, το σιδέρωμα και τα ηρεμιστικά: Η σχέση των γυναικών με τα ψυχοφάρμακα». Αιμιλία Βουλβούλη, 2000.
- 2) «Η μικρασιατική κοινότητα της Χίου και οι απόγονοι της». Άννα Ρικανιάδη, 2000.
- 3) «Η χρήση των τεχνικών της εικονικής αναπαράστασης στη μελέτη και καταγραφή των κοινωνικών και εργασιακών πρακτικών μιας κοινότητας: Το παράδειγμα του Περάματος Γέρας. (CD-Rom)». Αλέξανδρος Τζωρτζακάκης, 2000.
- 4) «Οι Σαρακατσάνοι της επαρχίας Ελασσόνας στην αυγή του 21^{ου} αιώνα: 1950-2000». Μαυρέτα Ντελή, 2001.
- 5) «Απογοήτευση, απελπισία, φόβος και ενοχές: Μια ανθρωπολογική προσέγγιση της κατάθλιψης, στην ελληνική πραγματικότητα». Έλλη Παπαχριστούδη, 2001.
- 6) «Εθνικοί ανταγωνισμοί και διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας στη Μακεδονία, τέλη 19^{ου} έως 20^{ου} αιώνα με βάση ελληνικές πηγές». Κυριακή Δημαρόγλου, 2002.
- 7) «Εδώ την πάτησα, έπρεπε να βάλω μπλε!: Σχέσεις εξουσίας και αντίστασης στην καθημερινή ζωή μέσα σε έναν ξενώνα ψυχιατρικής περίθαλψης». Ευσταθία Καρβάλη, 2002.
- 8) «Ούζο Βαρβαγιάννη: Ένα 'απόσταγμα' πείρας πέντε γενεών: Η διαδρομή μιας οικογενειακής επιχείρησης στο Πλωμάρι της Λέσβου». Αγγελική Φωτάκη, 2002.
- 9) «Παιδιά - πρόσφυγες σε δύο παιδοτόπους της Αθήνας: Κοινωνικοποίηση και ενσωμάτωση μέσα από τις γλωσσικές ανταλλαγές και το παιχνίδι». Μαριάννα Χάλαρη, 2002.
- 10) «Θα είσαι πάντα ξένη: Η ανακατασκευή της ταυτότητας των γερμανίδων της Μυτιλήνης και η έκφραση της μέσα από την μικτή οικογένεια». Άννα Βαξεβανίδου, 2003.
- 11) «Άμβλωση, λόγοι και σιωπές: Παραδείγματα από την ελληνική κοινωνία». Βασιλική Γεωργιάδου, 2003.
- 12) «Γυναικεία φιλανθρωπία και δημόσιος χώρος: Η *Εφημερίς των Κυριών*, 1887-1917». Βάσω Δουλγερίδου, 2003.
- 13) «Η αναπαράσταση της ιστορίας μέσα από το μουσείο *Φώτης Ραπακούσης*». Ελένη-Χαρά Ευθυμίου, 2003.
- 14) «Οι μετονομασίες των οικισμών της Μακεδονίας, 1913-1940: Ένας πίνακας». Ελένη Κυραμαργιού, 2003.
- 15) «Συλλογικές αναπαραστάσεις της προσφυγικής ταυτότητας στα παιδιά των Ελληνοκύπριων προσφύγων». Μαρία Παπαπέτρου, 2003.
- 16) «Μετανάστευση γυναικών από τα Βαλκάνια και τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, με έμφαση στην εργασία». Ελένη Πολίτου, 2003.
- 17) «Το Πανεπιστήμιο είναι ευκαιρία για να ζήσεις ...: Όψεις της φοιτητικής ταυτότητας στο λόγο των φοιτητών στην πόλη της Μυτιλήνης». Μαρία Δουκακάρου, 2004.
- 18) «Αγοροπωλησίες ακινήτων μεταξύ μουσουλμάνων και χριστιανών στη Μυτιλήνη (1913-1923)». Αβραάμ Ιντζεβίδης, 2004.
- 19) «Διασυνοριακός καταναλωτικός τουρισμός: Παράδειγμα Μυτιλήνης –Αϊβαλί. Εικόνες και αντιλήψεις για τον εαυτό και τον άλλο». Κωνσταντίνος Καρύπης, 2004.
- 20) «Εκλογές του 1961: Μελετώντας τον αθηναϊκό τύπο». Νικόλαος Λεβαντής, 2004.
- 21) «Στοιχεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο δημοτικό σχολείο: Η θρησκευτική ετερότητα στα αναλυτικά προγράμματα για το μάθημα των θρησκευτικών από τη δεκαετία του 90 μέχρι και σήμερα». Ευθύμιος Κ. Πατσαντζόπουλος, 2004.
- 22) «Φυσική γονεϊκότητα και νέες τεχνολογίες: Αναπαραγωγή στα πλαίσια της ελληνικής κοινωνίας». Ναταλία Πορίκη, 2004.

- 23) «Παλιοί και νέοι: Σχέσεις ιεραρχίας και η διαχείριση της ανδρικής ταυτότητας στον Ελληνικό στρατό». Μανώλης Α.Τσοχατζής, 2004.
- 24) «Η 'ανακάλυψη' του κυβισμού από τον Picasso». Βασίλης Βαρβιτσιώτης, 2005.
- 25) «'Ξένες' οικιακές βοηθοί σε μια επαρχιακή πόλη: Μετανάστευση, εργασία και φύλο». Καλλιόπη Ελευθεριάδου, 2005.
- 26) «Agnolo Bronzino: Τέχνη και κοινωνία στη Φλωρεντία του 16^{ου} αιώνα». Αικατερίνη Κάκαρη, 2005.
- 27) «Σχετικά με τη βιβλιογραφία του ελληνικού εργατικού κινήματος την περίοδο 1960-1967». Σουλτάνα Κατσάνη, 2005.
- 28) «Αναζήτηση της 'ίσης': Η κοινωνική νομιμοποίηση της ομοιοπαθητικής στην Μυτιλήνη». Νικόλαος Λεμονάκος, 2005.
- 29) «Επιτελέσεις της τοπικής ταυτότητας: Το παράδειγμα της κοινότητας των Ικαριωτών». Ευγενία Μαλαχία, 2005.
- 30) «Η πόλη και οι συνοικίες της Φλώρινας κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο». Ιωάννης Κασκαμανίδης, 2006.
- 31) «Η Σαφώ Λεοντιάς και η γυναικεία εκπαίδευση στη Σμύρνη τον 19^ο αιώνα». Αγγελική Κωνσταντοπούλου, 2006.
- 32) «Καταληψία, μουσική, χορός και θεραπεία: Το παράδειγμα των αναστενάρηδων». Αγγελική Μπιτζαράκη, 2006.
- 33) «Όψεις μουσειακής αναπαράστασης: το μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης». Ολυμπία Παπασωτηρίου, 2006.
- 34) «Οι αντιλήψεις για την παιδική ηλικία μέσα από την *Εφημερίδα των κυριών* (19^{ος} αιώνας – αρχές 20^{ού} αιώνα)». Χριστίνα Πετράκη, 2006.
- 35) «Το προφίλ των πειραιώτικων βιομηχάνων στις αρχές του 20^{ού} αιώνα (1900-1920)». Χαράλαμπος Πετράς, 2006.
- 36) «Άρτι Ιδρυθείσα: η εποχή των κλινικών στη Μυτιλήνη, (1940-1980)». Θάλεια Σαρδή, 2006.
- 37) «Ιστορίες του δρόμου. Η οδός Ερμού και η ανάπλαση του ιστορικού κέντρου Μυτιλήνης». Άννα Γεωργισούδη, 2007.
- 38) «Η διαφήμιση και η κατανάλωση ούισκι: Έμφυλες πρακτικές και κατασκευές». Βαρβάρα Γκίκα, 2007.
- 39) «Το νεκροταφείο ως μνημειακός τόπος: Θάνατος, υλικότητα και μνήμη στο Α΄ νεκροταφείο Θηβών». Παναγιώτης Μουστάκας, 2007.
- 40) «Έμφυλες σχέσεις και εργασιακός χώρος: Το παράδειγμα μιας επαρχιακής εφημερίδας. Μαρία Πανουσοπούλου, 2007.
- 41) «Τουρισμός και αναπαράσταση ενός τόπου: Τουριστικά καταστήματα και σουβενίρ στην Κέρκυρα». Μαγδαληνή Παππά, 2007.
- 42) «Το ελληνικό σχολείο από τη σκοπιά των Αλβανών μαθητών: Σχολική ζωή και μεταναστευτική εμπειρία σε ένα γυμνάσιο της Μυτιλήνης». Δέσποινα Τσιακάλου, 2007.
- 43) «Τατουάζ: Ατομικές επιλογές, δημόσιες επιτελέσεις». Μαρία Γ. Ροδίτη, 2008.
- 44) «Ηχητική αντίσταση, ακουστικό σώμα: Τα ανοιχτά πάρτυ ηλεκτρονικής μουσικής στην Αθήνα». Γιώργος Σαμαντάς, 2008.
- 45) «Η 'ελληνικότητα' των μικρασιατικών εδαφών την περίοδο 1910-1922». Ελένη Αμπλά, 2009.
- 46) «Αναπαραστάσεις του αριστοκρατικού ιδεώδους στον Διγενή Ακρίτα». Σπυριδούλα Βαρυπάτη, 2009.
- 47) «Συναντήσεις με τον Μορφέα: Ανθρωπολογικοί προβληματισμοί των διαστάσεων του ύπνου». Μαρία Ηλιάδου, 2009.
- 48) «Οι γυναίκες του Τσιτσιάνο». Δροσούλα Κρυσταλογιάννη, 2009.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

1. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΜΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ»

ΑΡΘΡΟ 1: ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το Πρόγραμμα διοικείται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (ΓΣΕΣ) του Τμήματος Η ΓΣΕΣ αποτελεί το αρμόδιο όργανο για θέματα εποπτείας, σχεδιασμού και αξιολόγησης μεταπτυχιακών σπουδών εν γένει και κατά συνέπεια εκφράζει την πολιτική του Τμήματος σχετικά με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Την ΓΣΕΣ απαρτίζουν ο Πρόεδρος του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ και δύο εκπρόσωποι των μεταπτυχιακών φοιτητών.

Με απόφαση της ΓΣΕΣ ορίζεται Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και συντονισμό της Λειτουργίας του Προγράμματος. Η Σ.Ε. απαρτίζεται από τρία μέλη ΔΕΠ του Τμήματος που έχουν αναλάβει έργο στα πλαίσια του ΠΜΣ. Η Σ.Ε. είναι επίσης αρμόδια για τον καθορισμό των ειδικότερων υποχρεώσεων των μεταπτυχιακών φοιτητών που παρακολουθούν το Πρόγραμμα.

Με απόφαση της ΓΣΕΣ επίσης ορίζεται μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή ως Διευθυντής Μεταπτυχιακών Σπουδών με έργο την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΠΜΣ. Στον Διευθυντή Σπουδών μπορεί να επιτραπεί μερική απαλλαγή από τα διδακτικά του καθήκοντα. Ο Διευθυντής Σπουδών προεδρεύει της Συντονιστικής Επιτροπής, συντονίζει το προσωπικό του Προγράμματος, εποπτεύει των εργασιών του και εφαρμόζει τις αποφάσεις και υποδείξεις των ανωτέρω συλλογικών οργάνων του Προγράμματος. Με απόφαση της ΓΣΕΣ επίσης ορίζεται ως Αναπληρωτής Διευθυντής Μεταπτυχιακών Σπουδών μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή. Ο Αναπληρωτής Διευθυντής αντικαθιστά στα καθήκοντά του τον Διευθυντή όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται.

Τα Όργανα του Πανεπιστημίου Αιγαίου που επίσης συμμετέχουν στην οργάνωση και την εν γένει λειτουργία του ΠΜΣ είναι τα εξής:

- Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ είναι αρμόδια για κάθε θέμα διοικητικού ή οργανωτικού χαρακτήρα που σχετίζεται με τις μεταπτυχιακές σπουδές.
- Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, αρμόδια για τον συντονισμό και την εποπτεία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων όλων των Τμημάτων.

ΑΡΘΡΟ 2: ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία υλοποιείται από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Το Πρόγραμμα λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2001 -2002, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 10 έως 12 του ν. 2083/92.

ΑΡΘΡΟ 3: ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του προτεινόμενου προγράμματος είναι η εξειδίκευση σε ορισμένους τομείς της κοινωνικής και ιστορικής ανθρωπολογίας, η εμβάθυνση στις μεσογειακές, βαλκανικές και ευρωπαϊκές ανθρωπολογικές και ιστορικές σπουδές, η προαγωγή της ανθρωπολογικής έρευνας στη νεοελληνική κοινωνία και ιστορία (από το 19^ο αιώνα μέχρι σήμερα) με συγκριτικό προσανατολισμό στον ευρύτερο ιστορικό και πολιτισμικό χώρο στον οποίο εντάσσονται οι κοινωνίες της ελλαδικής χερσονήσου, και τέλος, η κατάρτιση στελεχών εξειδικευμένων στην ανθρωπολογική και ιστορική έρευνα. Ειδικότερα το Πρόγραμμα σκοπεύει:

- να προσφέρει στους φοιτητές του τις απαραίτητες γνώσεις, εμπειρίες και δεξιότητες που θα τους καταστήσουν ικανούς να επιδιώξουν επαγγελματική σταδιοδρομία σε τομείς επιστημονικής εργασίας που σχετίζονται με την κοινωνική ανθρωπολογία και την ιστορία
- να προαγάγει τις Επιστήμες της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας τόσο στον τομέα της θεωρίας όσο και της εμπειρικής έρευνας και των συνεπαγομένων εφαρμογών της.

ΑΡΘΡΟ 4: ΑΠΟΝΕΜΟΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

A. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ)

Το ΠΜΣ Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master's) με δυνατότητα εξειδίκευσης σε μια από τις παρακάτω κατευθύνσεις:

- Κοινωνική Ανθρωπολογία
- Ιστορία

B. Διδακτορικό Δίπλωμα

Το ΠΜΣ Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία απονέμει Διδακτορικό Δίπλωμα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία.

ΑΡΘΡΟ 5: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας ξεκίνησε τη λειτουργία Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης διετούς διάρκειας από το ακαδημαϊκό έτος 2001 - 2002.

5.1 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Ο ανώτατος αριθμός εισακτέων για κάθε ακαδημαϊκό έτος, καθορίζεται με απόφαση της ΓΣΕΣ. Ο αριθμός των υποψηφίων που τελικά θα επιλεγούν συναρτάται με την επίδοση των υποψηφίων κατά τη διαδικασία επιλογής και μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό εισακτέων που προσδιορίζεται στη σχετική πρόσκληση ενδιαφέροντος.

5.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Η πρόσκληση ενδιαφέροντος για την υποβολή υποψηφιοτήτων στο ΠΜΣ, δημοσιεύεται τουλάχιστον δύο μήνες πριν το τέλος Ιουνίου και περιέχει όλες τις πληροφορίες για τον τρόπο υποβολής των αιτήσεων, τα απαραίτητα προσόντα, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τα κριτήρια επιλογής. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων ορίζεται από τη ΓΣΕΣ. Οι αιτήσεις είναι έγκυρες αν υποβληθούν απευθείας στη Γραμματεία του Τμήματος ή ταχυδρομηθούν εντός της παραπάνω προθεσμίας.

5.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΓΙΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής είναι:

- Αίτηση
- Πτυχίο Ανώτατης Σχολής (στην περίπτωση που ο τίτλος έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό ισοτιμίας του ΔΙΚΑΤΣΑ)
- Αναλυτική βαθμολογία (ισχύει και για όσους αποκτήσουν πτυχίο μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής)
- Υπόμνημα που να αναφέρονται τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου καθώς και τους λόγους για τους οποίους επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε μεταπτυχιακό επίπεδο (1000-2000 λέξεις)
- Βιογραφικό σημείωμα
- Δύο (2) συστατικές επιστολές.

- Διπλώματα ξένων γλωσσών (αν υπάρχουν)
- Εργασία που έχει κατατεθεί κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών

Στο ΠΜΣ για απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης γίνονται δεκτοί υποψήφιοι, οι οποίοι θα πρέπει:

- να είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ της ημεδαπής ή αντιστοίχων τμημάτων της αλλοδαπής καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων ΤΕΙ, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 12γ του Ν.2916/2001 (ΦΕΚ 114, τ. Α')
- να επιτύχουν σε γραπτές εξετάσεις που πιστοποιούν τη γνωστική επάρκεια στην αγγλική ή στη γαλλική γλώσσα
- να επιτύχουν σε προφορική συνέντευξη.

Η αξιολόγηση των υποψηφίων, οι οποίοι μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις:

- Η πρώτη φάση αφορά τον έλεγχο των τυπικών προσόντων των υποψηφίων. Απαραίτητη προϋπόθεση μετάβασης στην επόμενη φάση είναι η κατάθεση όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών.
- Στη δεύτερη φάση αξιολόγησης συμμετέχουν όσοι κρίθηκαν επιτυγχόντες της α' φάσης και περιλαμβάνει τη διαδικασία των γραπτών εξετάσεων στην ξένη γλώσσα.
- Η τρίτη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη στην οποία προσέρχονται όλοι οι υποψήφιοι που επέτυχαν στη δεύτερη φάση και πραγματοποιείται στην έδρα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας μετά τις γραπτές εξετάσεις.

Για τον καθορισμό της σειράς επιτυχίας λαμβάνονται υπόψη με συντελεστές βαρύτητας που καθορίζει και μπορεί να αναπροσαρμόζει η ΓΣΕΣ:

- Η επίδοση στην προφορική συνέντευξη
- Η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις γλώσσας
- Ο βαθμός του πτυχίου
- Ο βαθμός σε μαθήματα που ανήκουν σε συναφή γνωστικά αντικείμενα
- Η γενικότερη εικόνα του υποψηφίου που προκύπτει από το υπόμνημα, το βιογραφικό σημείωμα και τις συστατικές επιστολές.

5.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η ΓΣΕΣ ορίζει Επιτροπή Εισαγωγής αποτελούμενη από 3 (τρία) τακτικά και 2 (δύο) αναπληρωματικά μέλη ΔΕΠ η οποία, μετά την ολοκλήρωση των εξετάσεων, συνυπολογίζοντας τις επιδόσεις των υποψηφίων στα προαναφερθέντα κριτήρια επιλογής, καταρτίζει κατάλογο επιλογής των επιτυχόντων και επιλαχόντων και παρουσιάζει τις προτάσεις της στη ΓΣΕΣ του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται και κοινοποιούνται ταχυδρομικώς στους ενδιαφερόμενους. Οι τελευταίοι καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτά εντός 7 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξη τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα.

Η μη απάντηση από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με παραίτηση από την υποψηφιότητα του. Εφόσον υπάρξουν παραιτήσεις η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον σχετικό κατάλογο επιλαχόντων.

5.5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα. Επιπλέον συνυπολογίζεται η επιτυχής διεκπεραίωση της διαδικασίας έρευνας,

συγγραφής και υποστήριξης της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης, καθώς και η συμμετοχή του σπουδαστή στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του προγράμματος.

5.6.1. ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση των υποχρεώσεων των φοιτητών κατά τη διάρκεια τριών διδακτικών εξαμήνων και ακολούθως η εκπόνηση Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης (διπλωματικής εργασίας) η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί σε διάστημα όχι μικρότερο του ενός εξαμήνου και όχι μεγαλύτερο των δύο εξαμήνων.

5.6.2. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή η ΓΣΕΣ μετά από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής ορίζει σύμβουλο-καθηγητή από το σύνολο των διδασκόντων στο πρόγραμμα. Ο σύμβουλος καθηγητής παρακολουθεί την πορεία του φοιτητή, τον συμβουλεύει σε ακαδημαϊκά, οργανωτικά ή διοικητικά θέματα και εισηγείται σε ζητήματα που αφορούν τον συγκεκριμένο φοιτητή. Ο ορισμός του συμβούλου – καθηγητή γίνεται αμέσως με την εγγραφή του στο Π.Μ.Σ και αποβλέπει στην άμεση προσφορά υπηρεσιών για τον προσδιορισμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και την επιλογή του προγράμματος μαθημάτων.

5.6.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Για την απόκτηση Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης απαιτούνται 36 διδακτικές μονάδες από μαθήματα που προσφέρονται στο Π.Μ.Σ και την εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας Ειδίκευσης.

Οι διδακτικές μονάδες του κάθε μαθήματος είναι τρεις (3) και αντιστοιχούν σε τρεις ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης αντιστοιχεί σε εννέα διδακτικές μονάδες.

Τα μαθήματα των δύο πρώτων εξαμήνων είναι υποχρεωτικά και η επιτυχής ολοκλήρωσή τους είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την παρακολούθηση του τρίτου εξαμήνου. Κατά το τρίτο εξάμηνο οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα α) στην Ανθρωπολογική ή β) την Ιστορική κατεύθυνση. Οι υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο της κατεύθυνσης που επέλεξαν είναι να παρακολουθήσουν το υποχρεωτικό μάθημα της κατεύθυνσης και ένα τουλάχιστον από τα μαθήματα που προσφέρονται σε αυτήν. Το τρίτο μάθημα μπορούν να επιλέξουν είτε από τα μαθήματα της κατεύθυνσης που δεν επέλεξαν είτε από τα υπόλοιπα προσφερόμενα μαθήματα της κατεύθυνσής τους.

Μετά το τέλος του τρίτου εξαμήνου και την κάλυψη των υποχρεώσεών τους οι φοιτητές εκπονούν τη Μεταπτυχιακή Εργασία τους η ολοκλήρωση της οποίας είναι υποχρεωτική για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος

Το ακριβές πρόγραμμα μαθημάτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος καθορίζεται από τη ΓΣΕΣ.

5.6.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Οι φοιτητές του προγράμματος υποβάλλονται στο τέλος κάθε εξαμήνου σε αξιολόγηση σε όλα τα μαθήματα που διδάχθηκαν στο εξάμηνο αυτό. Οι φοιτητές αφενός υπογράφουν στο δελτίο παρουσίας και αξιολόγησης, πιστοποιώντας έτσι τη φυσική τους παρουσία στα μαθήματα και αφετέρου αξιολογούνται από το διδάσκοντα για την προφορική τους συμμετοχή στα μαθήματα. Μέρος ή το σύνολο της αξιολόγησης των φοιτητών είναι δυνατόν να καλύπτεται με εργασίες στο αντίστοιχο μάθημα. Οι βαθμολογίες των φοιτητών υποβάλλονται από τους διδάσκοντες στη Γραμματεία του Προγράμματος όχι αργότερα από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου των αντίστοιχων χειμερινών και εαρινών εξαμήνων. Η Γραμματεία μεριμνά για την ανάρτηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης στους πίνακες ανακοινώσεων του Προγράμματος.

Αν ένας φοιτητής αποτύχει σε κάποιο μάθημα του χειμερινού ή του εαρινού εξαμήνου έχει δικαίωμα να επανεξεταστεί στη δεύτερη εξεταστική. Η δεύτερη εξεταστική τοποθετείται χρονικά τρεις εβδομάδες μετά το τέλος της εξεταστικής περιόδου του εαρινού εξαμήνου.

Κανείς φοιτητής δεν δικαιούται να έχει εκκρεμότητα σε περισσότερα από ένα μαθήματα ανά εξάμηνο.

Η δεύτερη εξεταστική για τους φοιτητές που έχουν εκκρεμότητα στο 3^ο εξάμηνο είναι τρεις εβδομάδες μετά το τέλος της εξεταστικής περιόδου του χειμερινού εξαμήνου.

Ο βαθμός του πτυχίου αποτελεί το σταθμισμένο μέσο όρο των βαθμών των μαθημάτων καθώς και της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης. Η στάθμιση γίνεται ανάλογα με τις διδακτικές μονάδες που αντιστοιχούν στο κάθε ένα από αυτά.

5.6.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Η μεταπτυχιακή εργασία ειδίκευσης είναι συνθετική εργασία που εκτείνεται, όχι περιοριστικά, ανάμεσα σε 12.000 και 15.000 λέξεις, χωρίς τις υποσημειώσεις, τη βιβλιογραφία και τυχόν Παραρτήματα. Βασίζεται σε βιβλιογραφική έρευνα. Μπορεί επίσης να βασίζεται και σε αρχειακή ή επιτόπια ανθρωπολογική έρευνα. Το θέμα της εργασίας πρέπει να εμπίπτει στα γνωστικά πεδία που καλύπτει το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των εξετάσεων του τρίτου εξαμήνου οι φοιτητές τυπικά εισέρχονται στη φάση της εκπόνησης της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης. Για το σκοπό αυτό περιγράφουν το θέμα τους στη ΓΣΕΣ καταθέτοντας, στις αρχές του εαρινού εξαμήνου του δεύτερου έτους σπουδών, πρόταση που δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 1000 λέξεις. Η ΓΣΕΣ, αφού προηγηθεί συνεννόηση κάθε φοιτητή με τον διδάσκοντα που κρίνεται καταλληλότερος για να επιβλέψει την πραγμάτευση ενός συγκεκριμένου θέματος, επικυρώνει την ανάθεση των διπλωματικών εργασιών και τον ορισμό των αντίστοιχων επιβλεπόντων στις πρώτες συνεδριάσεις του τέταρτου εξαμήνου του προγράμματος.

Η διπλωματική εργασία κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος όχι πριν από τη 15η Ιουνίου του δεύτερου έτους του προγράμματος και μέχρι τη 15η Ιανουαρίου του επόμενου έτους. Εάν η εργασία βαθμολογηθεί κατά μέσο όρο κάτω από πέντε (5) μονάδες, ο φοιτητής δικαιούται να καταθέσει εκ νέου βελτιωμένη την εργασία του, όχι πριν από δώδεκα μήνες και μέχρι δεκατέσσερις μήνες μετά τη λήξη της τελευταίας προθεσμίας (όπως αναφέρεται παραπάνω). Η βαθμολογία κάθε μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης κοινοποιείται από τη Γραμματεία του Τμήματος όχι αργότερα από έναν μήνα μετά την κατάθεση της αντίστοιχης εργασίας. Κάθε παράταση της μέγιστης προθεσμίας, όπως αυτή παραπάνω ορίζεται, αποκλείεται για οποιαδήποτε αιτία εκτός από τυχόν σημαντικό κώλυμα λειτουργίας του Πανεπιστημίου.

Η Γραμματεία του Τμήματος μεριμνά για τη διανομή των μεταπτυχιακών εργασιών ειδίκευσης στους εξεταστές. Η αξιολόγηση της εργασίας γίνεται από τριμελή εξεταστική επιτροπή που ορίζεται από τη ΓΣΕΣ. Αντίγραφο των εργασιών που εξετάζονται με επιτυχία κατατίθενται στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Επίσης, οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να προσκομίσουν στη γραμματεία περίληψη της εργασίας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Η περίληψη αποτελεί μια σύντομη περιγραφή του αντικειμένου, της μεθοδολογίας και των συμπερασμάτων της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης και δεν πρέπει να υπερβαίνει τη μια σελίδα.

5.6.6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Οι φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι στο ΠΜΣ είναι υποχρεωμένοι:

- να παρακολουθούν κανονικά και ανελλιπώς τα μαθήματα του ισχύοντος προγράμματος σπουδών και να παρακολουθούν τις επιστημονικές εκδηλώσεις του Τμήματος.
- να υποβάλλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις απαιτούμενες εργασίες, να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις.

- να σέβονται και να τηρούν τις αποφάσεις των οργάνων καθώς και την ακαδημαϊκή δεοντολογία.

Η μη τήρηση όλων των παραπάνω, χωρίς σοβαρή και τεκμηριωμένη δικαιολογία, αποτελεί βάση απορριπτικού βαθμού ή αποκλεισμού από το Πρόγραμμα.

5.6.7. ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ - ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα προσφέρει τη δυνατότητα υποτροφίας σε μεταπτυχιακούς φοιτητές βάσει των χρηματοδοτικών δεδομένων του Προγράμματος για κάθε ακαδημαϊκό έτος. Οι υποτροφίες δίνονται με βάση την ακαδημαϊκή επίδοση. Υποτροφία δεν χορηγείται στις περιπτώσεις:

- Α. Μεταπτυχιακών φοιτητών οι οποίοι λαμβάνουν ήδη υποτροφία από άλλη πηγή
- Β. Μεταπτυχιακών φοιτητών που είναι δημόσιοι υπάλληλοι και
 - είτε πληρώνονται από κάποια δημόσια πηγή
 - είτε βρίσκονται σε εκπαιδευτική άδεια μετά αποδοχών
 - είτε είναι αποσπασμένοι στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Η Συντονιστική Επιτροπή του προγράμματος επανεξετάζει ανά τρίμηνο την πλήρωση των προϋποθέσεων για καταβολή υποτροφιών στους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Σε περίπτωση που διαπιστώνεται μη τήρηση των προϋποθέσεων καταβολής, η υποτροφία διακόπτεται.

5.6.8. ΑΠΟΝΟΜΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Μετά την επιτυχή εξέταση στα εξαμηνιαία μαθήματα και την έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας, απονέμεται στον Μεταπτυχιακό Φοιτητή το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Στο δίπλωμα αναφέρονται: το ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ, ο αριθμός του Διπλώματος και η ημερομηνία απονομής, το όνομα, επώνυμο, όνομα πατέρα, και τόπος καταγωγής του μεταπτυχιακού φοιτητή. Ο τίτλος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης υπογράφεται από κοινού από τον Πρύτανη και τον Προϊστάμενο Γραμματείας ΑΕΙ του Ιδρύματος.

Ο τύπος του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά του όπως: οι διαστάσεις, το χρώμα, το τμήμα, το όνομα, το επώνυμο, το όνομα πατέρα και τον τόπο καταγωγής του διπλωματούχου είναι ο ίδιος με τον τύπο του πτυχίου, όπως αυτός αναλυτικά ορίζεται στην παρ. 6 της απόφασης Β1/721/1989 (Β' 754). Επιπλέον στο μεταπτυχιακό δίπλωμα αναφέρεται η ειδίκευση.

ΑΡΘΡΟ 6: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

6.1 ΠΡΟΣΩΝΤΑ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Στο ΠΜΣ για απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος γίνονται δεκτοί κάθε χρόνο υποψήφιοι οι οποίοι θα πρέπει:

- να είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, την Ιστορία ή σε συναφές γνωστικό αντικείμενο ελληνικού ή ισότιμου ξένου ΑΕΙ
- να επιτύχουν σε προφορική συνέντευξη
- να πιστοποιούν την επαρκή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας με την υποβολή σχετικών τίτλων σπουδών. Για τους αλλοδαπούς υποψήφιους επιβάλλεται να γνωρίζουν επαρκώς την Ελληνική γλώσσα.

6.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ

Υποψηφιότητα υποβάλλεται με σχετική αίτηση προς τη Γραμματεία του Τμήματος, ύστερα από προκήρυξη του Τμήματος ή με πρωτοβουλία του/της ιδίου/ας ενδιαφερομένου/ης. Στην αίτηση πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς η υποβολή της υποψηφιότητας. Την αίτηση συνοδεύουν:

- αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα
- τίτλοι σπουδών (επίσημα επικυρωμένα αντίγραφα)
- σχέδιο πρότασης διδακτορικής διατριβής (αντικείμενο έρευνας, περιγραφή μεθοδολογίας, επιμέρους στόχοι, αρχική βιβλιογραφία, προσδοκώμενα αποτελέσματα)
- δύο συστατικές επιστολές.

6.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Σε περιπτώσεις που η αίτηση γίνεται μετά από πρωτοβουλία των υποψηφίων, αφού πρώτα γίνει έλεγχος των τυπικών προσόντων των υποψηφίων, συγκροτείται τριμελής Επιτροπή Εισαγωγής από μέλη ΔΕΠ με γνωστικό αντικείμενο συναφές προς το αντικείμενο της προτεινόμενης έρευνας. Μετά από προφορική συνέντευξη και με βάση τις επιστημονικές διαθεσιμότητες του Τμήματος η Επιτροπή εισηγείται προς τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύστασης την αποδοχή ή όχι της υποψηφιότητας.

Σε περιπτώσεις που η αίτηση γίνεται στο πλαίσιο πρόσκλησης ενδιαφέροντος για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών σε συγκεκριμένους επιστημονικούς τομείς η αξιολόγηση των υποψηφίων, οι οποίοι μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, πραγματοποιείται σε δύο φάσεις:

- Η πρώτη φάση αφορά τον έλεγχο των τυπικών προσόντων των υποψηφίων. Απαραίτητη προϋπόθεση μετάβασης στην επόμενη φάση είναι αφενός η κατάθεση όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών, καθώς και η πιστοποίηση της επάρκειας στην ξένη γλώσσα.
- Η δεύτερη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη που πραγματοποιείται στην έδρα του Τμήματος.

Για τον καθορισμό της σειράς επιτυχίας λαμβάνονται υπόψη με συντελεστές βαρύτητας που καθορίζει και μπορεί να αναπροσαρμόζει η ΓΣΕΣ:

- Η επίδοση στις Μεταπτυχιακές Σπουδές
- Η επίδοση στην προφορική συνέντευξη
- Προηγούμενη Ερευνητική Δραστηριότητα (αν υπάρχει)

Η ΓΣΕΣ ορίζει Επιτροπή Εισαγωγής αποτελούμενη από 3 (τρία) τακτικά και 2 (δύο) αναπληρωματικά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος η οποία:

- Προβαίνει σε προκαταρκτικό έλεγχο πληρότητας των τυπικών προσόντων. Εφόσον ο υποψήφιος πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις συμμετέχει σε προφορική συνέντευξη από την Επιτροπή σε ημερομηνία για την οποία ενημερώνεται εγγράφως και έγκαιρα από τη Γραμματεία του Προγράμματος.
- Με βάση τις επιδόσεις των υποψηφίων σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής, καταρτίζει κατάλογο επιτυχόντων και επιλαχόντων και παρουσιάζει τις προτάσεις της στη ΓΣΕΣ του ΠΜΣ.

Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται στους υποψηφίους μετά την επικύρωση των αποτελεσμάτων από τη ΓΣΕΣ, αναρτώνται στους πίνακες του Τμήματος και κοινοποιούνται ταχυδρομικώς στους ενδιαφερόμενους. Οι τελευταίοι καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτά εντός 15 ημερών από την ανάρτηση των αποτελεσμάτων αν αποδέχονται ή όχι την ένταξη τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Διδακτορικού Διπλώματος, αποδεχόμενοι τους όρους λειτουργίας του.

Η μη απάντηση από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με άρνηση αποδοχής. Εφόσον υπάρξουν αρνήσεις η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον σχετικό πίνακα.

Για τους υποψήφιους που γίνονται δεκτοί, η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης ορίζει τριμελή συμβουλευτική επιτροπή η οποία είναι αρμόδια για την καθοδήγηση και επίβλεψη του υποψήφιου σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εδαφ. β της παρ. 1 του άρθρου 13 και στο εδαφ. Α της παρ. 5 του άρθρου 12 του Ν. 2083/92. Πρόταση για τον ορισμό μελών της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής μπορεί να τεθεί από μέλος ΔΕΠ του οικείου Τμήματος.

6.4. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

Οι υποψήφιοι διδάκτορες έχουν τακτική παρουσία στους χώρους και τις εκδηλώσεις του Πανεπιστημίου. Επίσης έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος σε θέματα συναφή των ερευνητικών τους ενδιαφερόντων, μετά από εισήγηση του επιβλέποντα καθηγητή.

Η ΓΣΕΣ κατά την κρίση της, έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από οποιονδήποτε υποψήφιο διδάκτορα, κατά το πρώτο έτος των σπουδών ή σε οποιοδήποτε ενδιάμεσο στάδιο, την παρακολούθηση ανάλογα προς τις ανάγκες που απαιτεί η ομαλή εξέλιξη της έρευνας και διατριβής του, μαθημάτων από το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα ή τη μελέτη θεματικών ενοτήτων. Η επιτυχής παρακολούθηση αποτελεί προϋπόθεση για τη συνέχιση του διδακτορικού.

Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας υπάρχει τακτική συνεργασία ανάμεσα στον υποψήφιο διδάκτορα και στον επιβλέποντα καθηγητή. Ο ερευνητής υποχρεώνεται να υποβάλλει γραπτές εκθέσεις πάνω στην πρόοδο της εργασίας του στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους. Οι υποψήφιοι επίσης παρουσιάζουν σε ετήσια βάση την πρόοδο των σπουδών τους στα πλαίσια των σεμιναρίων.

6.5. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Μετά την εισαγωγή τους στο Τμήμα, και σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των 2 εξαμήνων από τον ορισμό του θέματος της διατριβής, οι υποψήφιοι διδάκτορες καταθέτουν στην τριμελή συμβουλευτική επιτροπή ολοκληρωμένη ερευνητική πρόταση.

Η ερευνητική πρόταση πρέπει να περιέχει την ακριβή περιγραφή των αντικειμένων της έρευνας, καθώς και κάποιες υποθέσεις εργασίας που να δηλώνουν με συστηματικό και τεκμηριωμένο τρόπο τη σκοπιά και τη θεωρητική προβληματική στην οποία εντάσσεται η έρευνα. Πρέπει επίσης να περιγράφει διεξοδικά το πραγματολογικό πεδίο στη βαθύτερη γνώση του οποίου θα συμβάλει η έρευνα και τις ερευνητικές υποθέσεις. Τέλος, η πρόταση πρέπει να συμπεριλαμβάνει τη μεθοδολογία και το χρονοδιάγραμμα της έρευνας.

6.6. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διάρκεια της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έξι (6) διδακτικά εξάμηνα, ούτε μεγαλύτερη από δώδεκα (12). Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να δίδεται παράταση του μεγίστου χρόνου για δύο (2) ακόμη εξάμηνα, ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη πρόταση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης του Τμήματος.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από πρόταση της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης είναι δυνατόν να μη προσμετράται συγκεκριμένη χρονική περίοδος στη διάρκεια εκπόνησης της διατριβής.

6.7. ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ – ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ

Η Συμβουλευτική Επιτροπή υποβάλλει προς τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης του Τμήματος έκθεση και ζητά τη σύγκλιση της επταμελούς επιτροπής, η οποία και συγκροτείται

σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του νόμου. Στην επταμελή εξεταστική επιτροπή συμμετέχουν ο επιβλέπων καθηγητής, τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής και τέσσερα άλλα μέλη ΔΕΠ του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ, της ίδιας ή συγγενούς επιστημονικής ειδικότητας. Τα τρία τουλάχιστον από τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του καθηγητή.

Μετά την υποβολή της έκθεσης της Συμβουλευτικής Επιτροπής ο υποψήφιος διδάκτωρ υποβάλλει προς εξέταση τη διδακτορική διατριβή με πρωτοκολλημένη αίτηση προς τη Γραμματεία του Τμήματος. Η συγγραφή της διατριβής πραγματοποιείται στην ελληνική γλώσσα. Για τους μη έχοντες την ελληνική ως μητρική γλώσσα είναι δυνατή, μετά από έγκριση της ΓΣ, η συγγραφή της διατριβής στην αγγλική ή γαλλική γλώσσα με εκτενή περίληψη στην ελληνική (1500-3000 λέξεις).

Η διδακτορική διατριβή υποβάλλεται σε 8 αντίτυπα σχήματος Α4, σταθερά συρραμμένα, με ενάμιση διαστήματα και γράμματα μεγέθους 12 στιγμών. Στο εξώφυλλο αναφέρονται οι ενδείξεις: α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ - ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ-ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, β) το όνομα και επώνυμο του υποψήφιου διδάκτορα, γ) ο τίτλος της Διατριβής, δ) η ένδειξη Διδακτορική Διατριβή, ε) η έδρα του Τμήματος και ζ) το έτος. Στο εσώφυλλο αναγράφονται τα ονόματα του Επιβλέποντα Καθηγητή και των μελών της Τριμελούς Επιτροπής καθώς και η φράση: «η έγκριση διδακτορικής διατριβής από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα». Στην αρχή της Διατριβής δίδεται περίληψη (όχι μεγαλύτερη από 1000 λέξεις) και ακολουθούν ο πίνακας περιεχομένων, το κυρίως κείμενο, η βιβλιογραφία και τα τυχόν Παραρτήματα. Το κείμενο της διατριβής δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 70.000 λέξεις, εξαιρουμένων των Παραρτημάτων.

Τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής μελετούν τη Διατριβή που τους διαβίβασε η Γραμματεία του Τμήματος και αποφαινόμενοι αν η Διατριβή γίνεται δεκτή ως έχει, αν πρέπει να παραπεμφθεί στον υποψήφιο διδάκτορα για συμπληρώσεις ή /και διορθώσεις ή αν απορρίπτεται. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας διόρθωσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 2 μήνες. Η απόφαση της Εξεταστικής Επιτροπής διατυπώνεται σε πρακτικό, που συντάσσεται με τη μέριμνα του Επιβλέποντα Καθηγητή και υπογράφεται από όλα τα μέλη της. Το πρακτικό διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του Τμήματος και κοινοποιείται στον υποψήφιο διδάκτορα. Η Εξεταστική Επιτροπή με ευθύνη του Επιβλέποντα Καθηγητή, προτείνει στον Πρόεδρο του Τμήματος ημέρα και ώρα της δημόσιας δοκιμασίας του υποψήφιου διδάκτορα αμέσως μετά την κατάθεση της εισήγησής τους, εφόσον η διατριβή έγινε δεκτή ως κατατέθηκε, ή αμέσως μετά την κατάθεση του οριστικού κειμένου, μετά την τυχόν αναπομπή της στον υποψήφιο διδάκτορα για συμπληρώσεις ή /και διορθώσεις. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας διόρθωσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 2 μήνες. Δεύτερη αναπομπή δεν επιτρέπεται. Σε περίπτωση απόρριψης της Διατριβής η Εξεταστική Επιτροπή μπορεί να εισηγηθεί τη χορήγηση πιστοποιητικού μεταπτυχιακής έρευνας, εάν κρίνει ότι η έρευνα είναι ικανοποιητική έστω και αν δεν μπορεί να γίνει δεκτή ως διδακτορική διατριβή.

Η προφορική δοκιμασία του υποψήφιου διδάκτορα γίνεται δημόσια σε τόπο και χρόνο που ορίζεται δέκα τουλάχιστον μέρες πριν με πρόσκληση του Προέδρου του Τμήματος. Η πρόσκληση κοινοποιείται στον υποψήφιο διδάκτορα, στα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, στα μέλη ΔΕΠ και στους υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος και τοιχοκολλείται στις πινακίδες ανακοινώσεων του Τμήματος σε τρία τουλάχιστον περίβλεπτα σημεία των κτιρίων του Πανεπιστημίου.

Στη διαδικασία της προφορικής δοκιμασίας προεδρεύει ο Πρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής. Ο λόγος δίνεται πρώτα στον υποψήφιο διδάκτορα, ο οποίος παρουσιάζει με τη βοήθεια σύντομων σημειώσεων και σε χρόνο που δεν υπερβαίνει τα 30 λεπτά, το αντικείμενο της διατριβής του, τον τρόπο έρευνας και εργασίας του, τα πορίσματά του, και παρουσιάζει τα σημεία που κατά τη γνώμη του συνιστούν το πρωτότυπο της διατριβής, καθώς και τη συμβολή της στην ανάπτυξη της επιστήμης. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος δίνει το λόγο σε καθένα από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής. Τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής θέτουν ερωτήματα στον υποψήφιο διδάκτορα σχετικά με το θέμα της διατριβής του, το αντικείμενο και τα

συμπεράσματα της έρευνάς του. Η συνολική προφορική δοκιμασία δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από τρεις ώρες.

Μετά το τέλος της δοκιμασίας η Εξεταστική Επιτροπή αποσύρεται σε σύσκεψη και αξιολογεί τη διατριβή, την επιστημονική επάρκεια και τη συνολική προφορική δοκιμασία του υποψήφιου διδάκτορα, και τον βαθμολογεί στην κλίμακα: 'άριστα', 'πολύ καλά', 'καλά', 'ανεπαρκής'. Θεωρείται εγκεκριμένη ως διατριβή και επιτυχών ο υποψήφιος διδάκτωρ που συγκέντρωσε τη σύμφωνη γνώμη τουλάχιστον πέντε μελών της Επιτροπής, και βαθμό κατά πλειοψηφία τουλάχιστον 'καλά'. Η απόφαση της Εξεταστικής Επιτροπής αναγγέλλεται στον υποψήφιο διδάκτορα ενώπιον του ακροατηρίου της προφορικής δοκιμασίας. Το πρακτικό της Εξεταστικής Επιτροπής υπογεγραμμένο από όλα τα μέλη της διαβιβάζεται στη ΓΣΕΣ από τον πρόεδρό της. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας δεν πρέπει να υπερβαίνει το 1 εξάμηνο.

Σε περίπτωση που η επταμελής εξεταστική επιτροπή ζητήσει αλλαγές ή/και διορθώσεις στο κείμενο της διατριβής, τότε ακολουθείται η εξής διαδικασία: α) οι διορθώσεις καταγράφονται σε ειδικό έντυπο δελτίο αντίγραφο του οποίου δίδεται στον υποψήφιο β) οι αλλαγές ή/και διορθώσεις πρέπει να πραγματοποιηθούν σε διάστημα δύο μηνών και ελέγχονται από μέλος της τριμελούς επιτροπής το οποίο και υπογράφει το δελτίο γ) το δελτίο κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος και αποτελεί προϋπόθεση για την ορκωμοσία του/της υποψηφίου.

ΑΡΘΡΟ 7: ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΜΣ

Η ΓΣΕΣ έχει τη δυνατότητα να τροποποιεί διατάξεις του παρόντος κανονισμού λειτουργίας. Οι τροποποιήσεις εγκρίνονται από τη Σύγκλητο Ειδικής Σύθεσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΜΣ «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ»

ΑΡΘΡΟ 1: ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το Πρόγραμμα διοικείται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (ΓΣΕΣ) του Τμήματος. Η ΓΣΕΣ αποτελεί το αρμόδιο όργανο για θέματα εποπτείας, σχεδιασμού και αξιολόγησης μεταπτυχιακών σπουδών εν γένει και κατά συνέπεια εκφράζει την πολιτική του Τμήματος σχετικά με το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Την ΓΣΕΣ απαρτίζουν ο Πρόεδρος του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ και δύο εκπρόσωποι των μεταπτυχιακών φοιτητριών/ών.

Με απόφαση της ΓΣΕΣ ορίζεται Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και συντονισμό της λειτουργίας του Προγράμματος. Η Σ.Ε. απαρτίζεται από πέντε μέλη ΔΕΠ του Τμήματος που έχουν αναλάβει έργο στα πλαίσια του ΠΜΣ. Η Σ.Ε. είναι επίσης αρμόδια για τον καθορισμό των ειδικότερων υποχρεώσεων των μεταπτυχιακών φοιτητριών/ών που παρακολουθούν το Πρόγραμμα.

Με απόφαση της ΓΣΕΣ επίσης, μέλος ΔΕΠ ορίζεται Επιστημονικός Υπεύθυνος του Προγράμματος με έργο τη διεκπεραίωση των διοικητικών υποθέσεων και την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΠΜΣ. Επιπλέον, από τη ΓΣΕΣ ορίζεται Διευθυντής του Προγράμματος μέλος ΔΕΠ στη βαθμίδα του Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή, ο οποίος έχει την εποπτεία του ακαδημαϊκού σκέλους του Προγράμματος.

Την οργάνωση και την εν γένει λειτουργία του ΠΜΣ εποπτεύει η Σύγκλητος Ειδικής Σύθεσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, αρμόδια για κάθε θέμα διοικητικού ή οργανωτικού χαρακτήρα που σχετίζεται με τις μεταπτυχιακές σπουδές.

ΑΡΘΡΟ 2: ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» εγκρίθηκε το 2002 στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II, του Μέτρου 4.2 «Προγράμματα υποστήριξης των γυναικών στις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές. Προγράμματα σπουδών και ερευνητικά προγράμματα για τις γυναίκες» και της Κατηγορίας Πράξεων 4.2.1.α. «Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών σε θέματα φύλου και ισότητας». Το ΠΜΣ άρχισε να λειτουργεί το 2003, είναι μονοετές και μονομηματικό.

ΑΡΘΡΟ 3: ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του Προγράμματος είναι η εκπαίδευση επιστημόνων και ερευνητών που εξειδικεύονται στις Γυναικείες Σπουδές και στις μελέτες για το φύλο. Το Πρόγραμμα είναι διεπιστημονικό και συνθέτει την Κοινωνική Ανθρωπολογία με την Ιστορία και τη διαπλοκή τους με συναφείς επιστήμες—Οικονομία, Πολιτική, Εκπαίδευση, Κοινωνιογλωσσολογία, Υγεία και Τέχνη. Ένα επιπλέον καινοτόμο στοιχείο του Προγράμματος συνιστούν οι θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που συνδυάζουν τις γνώσεις από μη δυτικές κοινωνίες και πολιτισμούς σε θέματα φύλου, με τον ανάλογο διάλογο που διεξάγεται στη χώρα μας γύρω από τα ίδια θέματα. Επίσης, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις ποιοτικές μεθόδους έρευνας καθώς και στην εθνογραφική προσέγγιση.

Ειδικότερα το Πρόγραμμα σκοπεύει:

- να εισαγάγει τις/τους φοιτήτριες/ές στους κυριότερους σύγχρονους προβληματισμούς για το φύλο στους χώρους διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και πεδίων

- να συμβάλει στην κατανόηση του έμφυλου χαρακτήρα των κοινωνικών σχέσεων και ιδεολογιών σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η κοινωνική πολιτική, η υγεία και η τέχνη
- να παρέχει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στους κοινωνικά ευαίσθητους τομείς όπου διαμορφώνονται οι πολιτικές της ισότητας και του φύλου
- να συνδέσει τις παρεχόμενες γνώσεις με τις διεθνείς εξελίξεις στις σχετικές επιστήμες, ερευνητικές κατευθύνσεις και ειδικότητες.

Η διαπλοκή διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και πεδίων με άξονα το φύλο προσδίδει στο ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» ένα μοναδικό πλεονέκτημα και το καθιστά ελκυστικό για φορείς, οργανισμούς αλλά και μεμονωμένα άτομα (π.χ. Γραμματεία Ισότητας, ΚΕΘΙ) που προωθούν την ισότητα των φύλων σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και κυρίως στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής.

ΑΡΘΡΟ 4: ΑΠΟΝΕΜΟΜΕΝΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ

Το ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master's).

ΑΡΘΡΟ 5: ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας ξεκίνησε τη λειτουργία Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» μονοετούς διάρκειας από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004.

5.1. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Ο αριθμός εισακτέων κατ' έτος για το ΠΜΣ ορίζεται από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος και δεν υπερβαίνει τους είκοσι (20).

5.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Η πρόσκληση ενδιαφέροντος για την υποβολή υποψηφιοτήτων στο ΠΜΣ δημοσιεύεται στον ημερήσιο τύπο τον Μάιο και περιέχει όλες τις πληροφορίες για τον τρόπο υποβολής των αιτήσεων, τα απαραίτητα προσόντα, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τα κριτήρια επιλογής. Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων ορίζεται από τη ΓΣΕΣ. Οι αιτήσεις είναι έγκυρες αν υποβληθούν στη Γραμματεία του Προγράμματος ή ταχυδρομηθούν εντός της παραπάνω προθεσμίας. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων ολοκληρώνεται στις αρχές Ιουλίου.

5.3. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΓΙΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής είναι:

- Αίτηση
- Πτυχίο Ανώτατης Σχολής (στην περίπτωση που ο τίτλος έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικό ισοτιμίας του ΔΙΚΑΤΣΑ)
- Αναλυτική βαθμολογία
- Υπόμνημα όπου να αναφέρονται τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου καθώς και οι λόγοι για τους οποίους επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του σε μεταπτυχιακό επίπεδο (1000 – 2000 λέξεις)
- Βιογραφικό σημείωμα
- Δύο (2) συστατικές επιστολές
- Διπλώματα ξένων γλωσσών (αν υπάρχουν)

Στο ΠΜΣ για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης γίνονται δεκτοί υποψήφιοι οι οποίοι θα πρέπει:

- να είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ της ημεδαπής ή αντιστοίχων τμημάτων της αλλοδαπής
- καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων ΤΕΙ, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 12γ του Ν.2916/2001 (ΦΕΚ 114, τ. Α')
- να επιτύχουν σε γραπτές εξετάσεις που πιστοποιούν τη γνωστική επάρκεια στην αγγλική γλώσσα
- να επιτύχουν σε προφορική συνέντευξη

Η αξιολόγηση των υποψηφίων, οι οποίοι μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες έχουν προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις:

1. Η πρώτη φάση αφορά τον έλεγχο των τυπικών προσόντων των υποψηφίων. Απαραίτητη προϋπόθεση μετάβασης στην επόμενη φάση είναι η κατάθεση όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών.
2. Στη δεύτερη φάση αξιολόγησης συμμετέχουν όσοι κρίθηκαν επιτυγχόντες της πρώτης φάσης και περιλαμβάνει τη διαδικασία των γραπτών εξετάσεων στην ξένη γλώσσα.
3. Η τρίτη φάση αφορά την προσωπική συνέντευξη στην οποία προσέρχονται όλοι οι υποψήφιοι που επέτυχαν στη δεύτερη φάση και πραγματοποιείται στην έδρα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας μετά τη γραπτή εξέταση στην ξένη γλώσσα.

Για τον καθορισμό της σειράς επιτυχίας λαμβάνονται υπόψη με συντελεστές βαρύτητας που καθορίζει και μπορεί να αναπροσαρμόζει η ΓΣΕΣ:

- Η επίδοση στην προφορική συνέντευξη
- Η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις γλώσσας
- Ο βαθμός του πτυχίου
- Ο βαθμός σε μαθήματα που ανήκουν σε συναφή γνωστικά αντικείμενα
- Η γενικότερη εικόνα του υποψηφίου που προκύπτει από το υπόμνημα, το βιογραφικό σημείωμα και τις συστατικές επιστολές

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η ΓΣΕΣ ορίζει Επιτροπή Εισαγωγής αποτελούμενη από πέντε (τακτικά) μέλη ΔΕΠ και ένα (1) αναπληρωματικό η οποία, μετά την ολοκλήρωση των εξετάσεων, συνυπολογίζοντας τις επιδόσεις των υποψηφίων στα προαναφερθέντα κριτήρια επιλογής, καταρτίζει κατάλογο επιλογής των επιτυχόντων και επιλαχόντων και παρουσιάζει τις προτάσεις της στη ΓΣΕΣ του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται και κοινοποιούνται ταχυδρομικώς στους ενδιαφερόμενους. Οι τελευταίοι καλούνται να απαντήσουν επίσης γραπτά εντός 7 ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα.

Η μη απάντηση από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με παραίτηση από την υποψηφιότητά του. Εφόσον υπάρξουν παραιτήσεις, η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από τον σχετικό κατάλογο επιλαχόντων.

5.5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα. Επιπλέον συνυπολογίζεται η επιτυχής διεκπεραίωση της διαδικασίας έρευνας, συγγραφής και υποστήριξης της μεταπτυχιακής εργασίας ειδίκευσης, καθώς και η συμμετοχή της/του φοιτήτριας/ή στις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του προγράμματος.

5.6.1. ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Η χρονική διάρκεια ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε τρία διδακτικά εξάμηνα πλήρους φοίτησης με το τελευταίο εξάμηνο να διατίθεται για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης (διπλωματικής εργασίας).

5.6.2. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Από τη στιγμή ένταξής τους στο ΠΜΣ, οι φοιτήτριες/ές κατανέμονται σε ομάδες, για την εποπτεία των οποίων υπάρχει υπεύθυνος σύμβουλος σπουδών. Ο σύμβουλος-καθηγητής ανήκει στο διδακτικό προσωπικό του Προγράμματος, παρακολουθεί την πορεία της φοιτήτριας/ή, τον συμβουλεύει σε ακαδημαϊκά, οργανωτικά ή διοικητικά θέματα και εισηγείται σε ζητήματα που αφορούν την/τον συγκεκριμένη/ο φοιτήτρια/ή. Οι σύμβουλοι σπουδών ορίζονται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους από τη ΓΣΕΣ, μετά από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής.

5.6.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτούνται τριάντα τρεις (33) διδακτικές μονάδες. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις (3) διδακτικές μονάδες και σε τρεις (3) ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης αντιστοιχεί σε εννέα (9) διδακτικές μονάδες.

Από τα δώδεκα (12) προσφερόμενα μαθήματα των δύο εξάμηνων τα επτά (7) είναι υποχρεωτικά κορμού και τα υπόλοιπα πέντε (5) κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, από τα οποία ο φοιτητής οφείλει να επιλέξει το ένα (1). Τα προσφερόμενα μαθήματα είναι σπονδυλωτά και η παρακολούθησή τους είναι υποχρεωτική. Έχουν τη μορφή διαλέξεων οι οποίες γίνονται από διδάσκοντες του Τμήματος και επισκέπτες καθηγητές ή ερευνητές ή επιστήμονες της ημεδαπής και της αλλοδαπής. Ο Συντονιστής του κάθε μαθήματος συγκεντρώνει τους οδηγούς των διαλέξεων από τους διδάσκοντες καθώς και τη βιβλιογραφία και τα θέματα εργασιών που προτείνουν.

Η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση, στο τρίτο εξάμηνο, της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης. Η ολοκλήρωση της τελευταίας είναι υποχρεωτική για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) όπως προβλέπεται και από τις διατάξεις του Εσωτερικού Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ο αναλυτικός κατάλογος μαθημάτων έχει ως εξής:

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

- Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις των Φύλων
- Ιστορικές Προσεγγίσεις των Φύλων
- Φύλο και Πολιτική
- Ως τέταρτο μάθημα (υποχρεωτικό κατ' επιλογήν) του πρώτου εξαμήνου οι φοιτητές θα πρέπει να διαλέξουν ένα από τα παρακάτω μαθήματα τα οποία προσφέρονται στο ΠΜΣ που λειτουργεί στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας με τον τίτλο «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία»:
 - Οικογένεια στην Ευρωπαϊκή Ιστοριογραφία
 - Εθνογραφία της Ελλάδας και της Νοτίου Ευρώπης
 - Ανθρωπολογία της Συγγένειας και του Φύλου
 - Ιατρική Ανθρωπολογία
 - Προφορική Ιστορία

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα

- Μεθοδολογικά Ζητήματα
- Φύλο, Εργασία και Κατανάλωση
- Φύλο, Σώμα και Υγεία
- Τέχνη, Γλώσσα, Φύλο

5.6.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΜΣ

Η αξιολόγηση των φοιτητριών/ών γίνεται με βάση την προφορική τους συμμετοχής, τα σεμινάρια που παρουσιάζουν, τις γραπτές εργασίες που εκπονούν κατά μάθημα και τη διπλωματική τους εργασία.

Οι φοιτήτριες/ές αφ' ενός υπογράφουν στο *δελτίο παρουσίας και αξιολόγησης* πιστοποιώντας έτσι τη φυσική τους παρουσία στα μαθήματα και αφ' ετέρου αξιολογούνται από τον εκάστοτε διδάσκοντα για την *προφορική* τους συμμετοχή στις διαλέξεις. Από τα δελτία αξιολόγησης προκύπτει ο τελικός προφορικός βαθμός, που αντιστοιχεί στο 30% της συνολικής βαθμολογίας του κάθε μαθήματος. Ο βαθμός αυτός συμπεριλαμβάνει τη συνολική προφορική αξιολόγηση (15%) όλων των διδασκόντων στο κάθε μάθημα και τη βαθμολογία (15%) σε μία μικρή εργασία (άσκηση), την οποία αναθέτει ο συντονιστής του μαθήματος. Το υπόλοιπο 70% της συνολικής βαθμολογίας προκύπτει από τη μεγάλη εργασία την οποία εκπονούν οι φοιτήτριες/ές με διδάσκοντα της επιλογής τους. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Η μη παρακολούθηση μαθημάτων συνιστά λόγο διαγραφής από το πρόγραμμα. Στις περιπτώσεις αυτές το θέμα παραπέμπεται στη ΓΣΕΣ.

Η/Ο φοιτήτρια/ής δεν δικαιούται να έχει εκκρεμότητες σε περισσότερα από ένα μαθήματα ανά εξάμηνο. Αν αποτύχει σε κάποιο μάθημα του 1^{ου} ή του 2^{ου} εξαμήνου, έχει δικαίωμα να επανεξεταστεί στη δεύτερη εξεταστική η οποία τοποθετείται χρονικά τρεις εβδομάδες μετά το τέλος της εξεταστικής του κάθε εξαμήνου.

5.6.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Με το τέλος της εξεταστικής του Ιουνίου οι μεταπτυχιακοί φοιτήτριες/ές επιλέγουν το θέμα της διπλωματικής εργασίας τους σε συνεννόηση με έναν επιβλέποντα καθηγητή (μέλος ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλου πανεπιστημίου από τους εξωτερικούς συνεργάτες του ΠΜΣ). Η ΓΣΕΣ επικυρώνει την ανάθεση των διπλωματικών εργασιών και τον ορισμό των επιβλεπόντων καθηγητών και συγκροτεί τριμελή επιτροπή, ένα μέλος της οποίας είναι ΔΕΠ του Τμήματος. Η τριμελής επιτροπή βαθμολογεί τη διπλωματική εργασία.

Η διπλωματική εργασία είναι συνθετική εργασία, το ενδεικτικό μέγεθος της οποίας κυμαίνεται μεταξύ 12 και 15 χιλιάδων λέξεων (χωρίς τις υποσημειώσεις, τη βιβλιογραφία και τα παραρτήματα). Βασίζεται σε βιβλιογραφική, αρχειακή ή επιτόπια ανθρωπολογική έρευνα και το θέμα της πρέπει να εμπίπτει στα γνωστικά πεδία που καλύπτει το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών. Προσφέρει τη δυνατότητα να κριθεί αλλά και να κατευθυνθεί η ερευνητική/αναλυτική ικανότητα της/του φοιτήτριας/ής, αντιπροσωπεύει υψηλό επίπεδο ερευνητικής δραστηριότητας και συμβάλλει στην επιστημονική γνώση.

Οι διπλωματικές εργασίες παραδίδονται στη Γραμματεία, όχι νωρίτερα από τις 15 Νοεμβρίου και όχι αργότερα από τις 15 Ιανουαρίου, η οποία μεριμνά για τη διανομή τους στους εξεταστές. Στην περίπτωση που η/ο φοιτήτρια/ής αδυνατεί να καταθέσει εμπρόθεσμα τη διπλωματική του εργασία μπορεί σε συνεννόηση με τον επιβλέποντα και, αφού ενημερωθεί σχετικά τη Γραμματεία, να πάρει παράταση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα εξάμηνο. Αν δεν καταθέσει τη διπλωματική του εργασία στη Γραμματεία πριν τη λήξη της παράτασης, η/ο μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/ής διαγράφεται. Αντίγραφα των διπλωματικών εργασιών που εξετάζονται με επιτυχία κατατίθενται στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Επίσης, οι φοιτήτριες/ές είναι υποχρεωμένοι να προσκομίσουν στη Γραμματεία μια περίληψη της διπλωματικής τους εργασίας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Η περίληψη αποτελεί μια σαφή και σύντομη περιγραφή των ερευνητικών ζητημάτων (συμπεριλαμβανομένης και της μεθοδολογικής προσέγγισης) καθώς και των συμπερασμάτων της διπλωματικής εργασίας σε μια το πολύ σελίδα.

5.6.6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Οι φοιτήτριες/ές που είναι εγγεγραμμένοι στο ΠΜΣ είναι υποχρεωμένοι:

- να παρακολουθούν κανονικά και ανελλιπώς τα μαθήματα του ισχύοντος προγράμματος σπουδών
- να υποβάλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις απαιτούμενες εργασίες
- να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις
- να συμμετέχουν στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες του προγράμματος
- να σέβονται και να τηρούν τις αποφάσεις των οργάνων καθώς και την ακαδημαϊκή δεοντολογία.

5.6.7. ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ - ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Για το έτος 2009-10 ορίζεται ότι το ύψος των διδάκτρων αναλογεί σε πεντακόσια (500) ευρώ.

5.6.8. ΑΠΟΝΟΜΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Μετά την επιτυχή εξέταση στα εξαμηνιαία μαθήματα και την έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας, απονέμεται στη/στο μεταπτυχιακή/ό φοιτήτρια/ή το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Στο δίπλωμα αναφέρονται: το ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ο αριθμός του Διπλώματος και η ημερομηνία απονομής, το όνομα, επώνυμο, όνομα πατέρα, και τόπος καταγωγής της/του μεταπτυχιακής/ού φοιτήτριας/ή. Ο τίτλος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης υπογράφεται από κοινού από τον Πρύτανη και τον Προϊστάμενο Γραμματείας ΑΕΙ του Ιδρύματος.

Ο τύπος του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά του—τις διαστάσεις, το χρώμα, το τμήμα, το όνομα, το επώνυμο, το όνομα πατέρα και τον τόπο καταγωγής του διπλωματούχου--είναι ο ίδιος με τον τύπο του πτυχίου, όπως αυτός αναλυτικά ορίζεται στην παρ. 6 της απόφασης Β1/721/1989 (Β' 754).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 2009-2010

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

1. Η Επιστημονική Ταυτότητα του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, υπηρετούμε μια αντίληψη που εστιάζεται στη μελέτη των κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμικών όψεων της ανθρώπινης δράσης. Σε μια εποχή κατά την οποία υπάρχει στροφή στη μερική και ακαδημαϊκά αποσπασματική γνώση, το Τμήμα μας εξακολουθεί να υποστηρίζει πολύπλευρες και διεπιστημονικές προσεγγίσεις καθώς πιστεύουμε ότι μόνο οι προσεγγίσεις αυτές υπηρετούν την καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οργανώνονται οι διδακτικές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος, τόσο σε προπτυχιακό όσο και μεταπτυχιακό επίπεδο. Η διδασκαλία επικεντρώνεται στην παροχή ολοκληρωμένων σπουδών στους τομείς της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Στο Τμήμα υπάρχει συστηματικό ενδιαφέρον για την καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στα δύο αυτά γνωστικά αντικείμενα και την προσέγγιση συγκεκριμένων θεμάτων, όπως η οικογένεια, το φύλο και οι συγγενικές σχέσεις, η μετανάστευση, οι μειονότητες και οι εθνοτικές ταυτότητες, κ.ά., τόσο από ανθρωπολογική όσο και από ιστορική σκοπιά. Στο Τμήμα πιστεύουμε ότι η πολύπλευρη και σφαιρική προσέγγιση σύγχρονων κοινωνικών και πολιτισμικών φαινομένων προϋποθέτει την κατανόησή τους ως ιστορικών φαινομένων, συνεπώς αναγνωρίζει την ιστορική τους διάσταση. Η διερεύνηση και κατανόηση της αλληλεπίδρασης παρόντος και παρελθόντος και των ποικίλων χρήσεων του παρελθόντος στο παρόν αποτελούν βασική πλευρά της ερευνητικής και εκπαιδευτικής φυσιγνωμίας του Τμήματος, ήδη από την εποχή της ίδρυσής του, και έχει αποδώσει μέχρι σήμερα πολλούς καρπούς. Η φυσιγνωμία αυτή αντανακλάται στη δομή του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος, στη θεματολογία διδακτορικών διατριβών αλλά και στα τέσσερα συνέδρια που έχει οργανώσει το Τμήμα στη βάση αυτού του διαλόγου.

Η εστίαση του ενδιαφέροντος στις κοινωνικές, ιστορικές και πολιτισμικές όψεις των ανθρωπίνων φαινομένων όσο και η σφαιρική τους θεώρηση συνεπάγονται στενούς δεσμούς με άλλους κλάδους των κοινωνικών επιστημών. Παρότι η διδασκαλία επικεντρώνεται στη συστηματική παιδεία στα πεδία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας, το Τμήμα παρέχει και μαθήματα σε συγγενείς κλάδους των Κοινωνικών Επιστημών όπως η Ιστορία της Τέχνης, η Πολιτική Οικονομία, η Πολιτική Φιλοσοφία και η Γλωσσολογία. Τα μαθήματα αυτά διευρύνουν τις γνωστικές βάσεις του Τμήματος και βοηθούν σημαντικά στην εμπέδωση της παρεχόμενης γνώσης.

Τέλος, το Τμήμα αναγνωρίζοντας τη σημασία των νέων τεχνολογιών έχει μεριμνήσει για την κάλυψη των αναγκών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών του φοιτητών και φοιτητριών σε αυτόν τον τομέα και διαθέτει άρτια εξοπλισμένο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στο εργαστήριο προσφέρεται η δυνατότητα εξοικείωσης των φοιτητών/τριών με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και παρέχονται ειδικά σεμινάρια για την εκμάθηση προγραμμάτων software. Το εργαστήριο είναι συνδεδεμένο με το δίκτυο του Πανεπιστημίου (Αιγαίο-NET) και η είσοδος των φοιτητών/τριών του Τμήματος είναι ελεύθερη.

⁴ Την επιμέλεια της έκδοσης του Οδηγού Σπουδών είχαν ο Κώστας Γιαννακόπουλος, η Έλεια Πετρίδου και η Ποθητή Χαντζαρούλα. Την έκδοση χρηματοδότησε το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

2. Η Επιστήμη της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Ανθρωπολογία είναι η μελέτη του ανθρώπου. Ως κλάδος των επιστημών της κοινωνίας και του ανθρώπου, η ανθρωπολογία αποσκοπεί στη διερεύνηση των διαφορετικών μορφών της ανθρώπινης ύπαρξης και εμπειρίας σε όλη τους την ευρύτητα. Στόχος της είναι η διαπίστωση των γενικών και ειδικών αρχών που διέπουν τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα στις ανθρώπινες κοινωνίες.

Η ανθρωπολογία είναι μια κριτική επιστήμη του πολιτισμού. Ο κριτικός της προσανατολισμός στηρίζεται κυρίως στην ευρύτατη εποπτεία των ανθρώπινων πολιτισμών, που συναντώνται σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη μας, και στη συγκριτική, διαπολιτισμική τους μελέτη. Πεποίθηση των ανθρωπολόγων είναι ότι οι άλλοι πολιτισμοί έχουν πολλά να μας διδάξουν πάνω σε θέματα μέγιστης σημασίας για την ανθρωπότητα, γι' αυτό και πρέπει να τους προσεγγίσουμε με σοβαρότητα και προσοχή. Η αντίληψη αυτή, που κυριαρχεί στην ευρωπαϊκή ανθρωπολογική παράδοση ήδη από τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας, δίνει μικρότερη σχετικά προσοχή σε τομείς όπως η βιολογική ανθρωπολογία ή η προϊστορική αρχαιολογία. Αυτό που κυρίως μας απασχολεί είναι οι τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι οργανώνουν την καθημερινή τους ζωή και το νόημα που αυτοί αποδίδουν στις πράξεις τους.

Αντικείμενο της ανθρωπολογίας είναι η πολιτισμική ετερότητα, η διαφορετικότητα. Η ανθρωπολογία, λοιπόν, ιστορικά, αντλεί τον δυναμισμό της από τη συστηματική, την «από τα μέσα», επιτόπια γνώση και εμπειρία άλλων, διαφορετικών κοινωνιών που ανήκουν στις περιφέρειες του βιομηχανικού κόσμου, στην Αφρική, την Ασία, τη Νότιο Αμερική, την Αυστραλία ή τη Μελανησία. Από την απόσταση που εξασφαλίζει η γνώση του διαφορετικού, η ανθρωπολογία στρέφεται και στη μελέτη του «οικείου», και ειδικότερα, στη διερεύνηση των λεγόμενων «δυτικών», βιομηχανικών κοινωνιών.

Η σύγκριση του διαφορετικού με το οικείο αναιρεί το αυτονόητο και ανατρέπει ό,τι θεωρούμε «φυσικό». Έτσι η ανθρωπολογία αμφισβητεί στερεότυπες θεωρίες και στάσεις που επικρατούν στη σύγχρονη κοινωνική ζωή. Για παράδειγμα, η ανθρωπολογία ελέγχει, κριτικά, θεωρίες που βασίζονται σε γενικεύσεις για την «ανθρώπινη φύση», πολλές από τις οποίες αντανακλούν βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις των δυτικών κοινωνιών για την οικογένεια, την ταυτότητα του κοινωνικού φύλου και τη σεξουαλικότητα, την εθνοτική και κοινωνική ένταξη, την κοινωνική ευταξία, τον χώρο ή τον χρόνο.

Η δουλειά των ανθρωπολόγων καταδεικνύει πόσο αυτές οι θεωρίες είναι οροθετημένες από ιστορικούς και πολιτισμικούς παράγοντες και εκθέτει τους τρόπους με τους οποίους τέτοιες προκαταλήψεις στενεύουν και διαστρεβλώνουν την κατανόηση του ανθρώπινου παρόντος και παρελθόντος. Συγχρόνως δείχνει τους πολιτισμικούς περιορισμούς και τις εξαρτήσεις της ανθρώπινης πρακτικής σε σημαντικούς τομείς όπως είναι, για παράδειγμα, η οικονομική ανάπτυξη, η επικοινωνία, η διοικητική οργάνωση, η παραγωγή της τροφής, η παροχή περίθαλψης, ακόμα και η αντιμετώπιση θεομηνιών και, επομένως, συμβάλλει στην αντιμετώπιση των ανθρώπινων δυσκολιών.

Η ανθρωπολογία τοποθετείται κατά του «εθνοκεντρισμού», της τάσης δηλαδή να ερμηνεύουμε και να αξιολογούμε άλλους πολιτισμούς ή μη οικείες μορφές κοινωνικής ζωής με ιδέες και κοινωνικές αρχές του δικού μας πολιτισμού. Η συγκριτική, διαπολιτισμική γνώση που παράγει η ανθρωπολογία έχει επανειλημμένα αποδείξει ότι πολλές θεωρίες της Κοινωνικής Επιστήμης δεν έχουν οικουμενική ισχύ – παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς της.

Σε πολλά πανεπιστημιακά τμήματα της Ευρώπης και της Αμερικής, όπως και στο δικό μας, η έμφαση στη σχέση της ανθρωπολογίας με μη-βιομηχανικούς «εξωτικούς» πολιτισμούς, εξισορροπείται από τη συστηματική αναφορά και στον δυτικό πολιτισμό. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να αναπτύξουν ζητήματα που έχουν σχέση όχι μόνο με άλλες κοινωνίες αλλά και με τη δική τους, να ανιχνεύσουν και να συζητήσουν τις συνέχειες και τις ασυνέχειες ανάμεσα στον

αγροτικό χώρο και την πόλη, ανάμεσα στις λεγόμενες «αναπτυσσόμενες» και τις «ανεπτυγμένες» χώρες.

Η ανθρωπολογία δίνει ιδιαίτερη σημασία σε έναν ειδικό τύπο έρευνας, την επιτόπια παρατήρηση, που εμπλέκει τον ερευνητή σε άμεση, καθημερινή και μακρόχρονη σχέση με τους ανθρώπους που μελετά. Η ερευνητική αυτή πρακτική, εφαρμοσμένη στον Ελλαδικό χώρο, αποτελεί βασικό στοιχείο των μεταπτυχιακών ανθρωπολογικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ήδη από τα πρώτα του βήματα, το Τμήμα ανέπτυξε έντονο ερευνητικό προσανατολισμό στο μεταπτυχιακό επίπεδο, επιδιώκοντας τον συστηματικό συνδυασμό της διδασκαλίας με την έρευνα.

Με δεδομένα την πλούσια ερευνητική εμπειρία του διδακτικού μας προσωπικού στη μελέτη της ελληνικής κοινωνίας, τις αξιόλογες διδακτορικές διατριβές που εκπονούνται από μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριές μας και τη διεθνή αναγνώριση του ερευνητικού έργου που επιτελούμε, μπορούμε δικαίως να υποστηρίξουμε ότι το Τμήμα μας έχει συμβάλει σημαντικά στην ανθρωπολογία της Νότιας Ευρώπης και της Βαλκανικής.

3. Οι Ιστορικές Σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Η ιστορία ασχολείται με τη μελέτη του παρελθόντος και αποτελεί κλάδο των κοινωνικών επιστημών. Η μελέτη του παρελθόντος είναι πολύ πιο πολύπλοκη απ' ό,τι εκ πρώτης όψεως φαίνεται, και κυρίως από την εικόνα που έχουν τόσο οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσο και ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας. Συνήθως η αντίληψη που επικρατεί για την Ιστορία είναι ότι πρόκειται για μια ενότητα σταθερών γνώσεων για το παρελθόν, στις οποίες μπορεί να ανατρέχει κανείς όποτε χρειαστεί. Μια πολύ συνηθισμένη εκδοχή αυτής της αντίληψης εκλαμβάνει την Ιστορία ως ένα διαχρονικό άθροισμα συμβαντολογικών πληροφοριών σχετικών με ημερομηνίες σημαντικών γεγονότων, διαδοχές αυτοκρατόρων, μοναρχών ή πολιτικών κυβερνήσεων, μάχες κ.ά. Αυτή η αντίληψη υποβαθμίζει τόσο τις συστηματικές προσπάθειες αποκατάστασης του παρελθόντος, στο βαθμό που αυτό μπορεί να αποκατασταθεί, όσο και τον πλούσιο μεθοδολογικό και θεωρητικό προβληματισμό των ιστορικών στην Ελλάδα και διεθνώς. Οι ιστορικές σπουδές δεν συνδέονται απλώς με την ανακάλυψη ήδη γνωστών πραγμάτων αλλά με την επέκταση της ιστορικής σκέψης σχετικά με το τι ακριβώς συνιστά το παρελθόν.

Στο πλαίσιο αυτό το παρελθόν αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα μάλλον, παρά ως σαφώς οριοθετημένη πηγή γνώσεων. Μετά την εισαγωγή και εδραίωση της κοινωνικής ιστορίας που ήρθε σε ρήξη με παλαιότερα παραδείγματα ιστορικής έρευνας που επικεντρώνονταν στη διερεύνηση των «μεγάλων γεγονότων» και των επιφανών προσώπων, η συζήτηση για το παρελθόν και την ιστορία διευρύνεται συνεχώς με αποτέλεσμα το πεδίο των ιστορικών σπουδών να απασχολούν πλέον θέματα όπως η ιστορία του φύλου, η πολιτισμική ιστορία, ο τρόπος γραφής της ιστορίας κ.ά. Η ιστορικοποίηση, η απόπειρα κατανόησης των φαινομένων στο πλαίσιο της εποχής τους, η διερεύνηση της τομής και της συνέχειας στον ιστορικό χρόνο αποτελούν πλέον βασικά μελήματα της ιστορικής έρευνας. Ταυτόχρονα όλο και περισσότερο αναγνωρίζεται η σημασία των χρήσεων του παρελθόντος στο παρόν, ο τρόπος δηλαδή που συγκεκριμένες κοινωνίες επανερμηνεύουν το παρελθόν, θετικά ή αρνητικά, και το χρησιμοποιούν συστηματικά στα συμφραζόμενα της δικής τους εποχής, συχνά πολύ απομακρυσμένης από το παρελθόν που επικαλούνται.

Αν και δεν υπάρχει συναίνεση στον χώρο των ιστορικών σχετικά με επιστημολογικά ζητήματα (όπως το ιδεώδες της αντικειμενικότητας, η δυνατότητα πλήρους και οριστικής αποκατάστασης του παρελθόντος, η ανάγκη της διεπιστημονικότητας, κ.ά.) ή με ζητήματα που αφορούν τις προτεραιότητες της ιστορικής έρευνας (όπως η έμφαση στη μακρά ή τη μικρή διάρκεια, η προτεραιότητα στην κοινωνική ιστορία σε σχέση με την παλαιότερη προτίμηση στη διπλωματική ιστορία, κ.ά.) οι συζητήσεις που γίνονται στους κόλπους της ιστορικής κοινότητας είναι ιδιαίτερα πλούσιες και οι καρποί της ιστορικής έρευνας έχουν επηρεάσει πολλαπλά άλλες συγγενείς επιστήμες.

Οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας παρακολουθούν αυτόν τον πλούσιο προβληματισμό και προσαρμόζονται συνεχώς στα νέα δεδομένα της ιστορικής έρευνας. Μακριά από την «ελληνοκεντρική» αντίληψη των ιστορικών σπουδών που κυριάρχησε στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση και εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να ισχύει σε πολλά προγράμματα ιστορικών σπουδών, οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα έχουν προσανατολιστεί στην προσφορά ενός σύγχρονου και πλούσιου προγράμματος που παρέχει γνώσεις τόσο σε γενικά όσο και σε εξειδικευμένα θέματα.

Η οργάνωση των σπουδών αυτών διακρίνεται σε δύο αλληλένδετα επίπεδα. Το πρώτο αφορά την παροχή μαθημάτων γενικού χαρακτήρα τα οποία εξετάζουν μεγάλες ή μικρότερες χρονικές ενότητες εστιασμένες στην ιστορία συγκεκριμένων χώρων. Στο πλαίσιο αυτό διδάσκεται η Νεότερη και η Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία, η Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία, η Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου, η Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κ.ά. Τα μαθήματα αυτά διαχέονται, ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας και στους δύο κύκλους σπουδών του Τμήματος. Στόχος τους είναι η παροχή γνώσεων, η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα θέματα αυτά και ο εμπλουτισμός της κριτικής τους σκέψης.

Το δεύτερο επίπεδο οργάνωσης των ιστορικών σπουδών αφορά εξειδικευμένα μαθήματα που εξετάζουν θέματα όπως η πολιτισμική μνήμη, ο εθνικισμός, το αστικό φαινόμενο, η ιστορική δημογραφία, η ιστορία του τοπίου, η δουλεία στην αρχαιότητα, κ.ά. Στα μαθήματα αυτά οι φοιτητές/τριες όχι μόνο έρχονται σε επαφή με την έρευνα και τον προβληματισμό που αναπτύσσεται, αλλά και σε συστηματική επαφή με πηγές για τα συγκεκριμένα αντικείμενα. Το Τμήμα θεωρεί ότι η προσφορά των ιστορικών μαθημάτων δίνει ένα σύγχρονο και ευέλικτο στίγμα για τις ιστορικές σπουδές και την κατεύθυνση που πρέπει να έχουν. Επιπλέον, υπάρχει μέριμνα έτσι ώστε οι ιστορικές σπουδές στο Τμήμα να επικοινωνούν με τα μαθήματα της ανθρωπολογίας παρέχοντας έτσι στους φοιτητές/τριες ολοκληρωμένη και όχι αποσπασματική εικόνα για την αλληλεπίδραση παρελθόντος και παρόντος.

4. Επαγγελματικές Δυνατότητες των Πτυχιούχων του Τμήματος

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει σπουδές γενικής παιδείας που συνδέονται με μεγάλο φάσμα επαγγελματικών επιλογών. Τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του Τμήματος ορίζονται με βάση Προεδρικό Διάταγμα το οποίο δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 228/6.11.1995. Σύμφωνα με το διάταγμα αυτό, οι απόφοιτοι του Τμήματος μπορούν να απασχοληθούν στην έρευνα και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε μουσεία, στους ευρύτερους χώρους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, της κοινωνικής ιατρικής και της επιδημιολογίας, της ψυχολογίας, της πολεοδομίας και του προγραμματισμού. Επίσης μπορούν να βρουν απασχόληση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους δημόσιους οργανισμούς και υπηρεσίες, καθώς και σε τομείς, όπως της διαφήμισης, των δημοσκοπήσεων και ερευνών αγοράς, αλλά και στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο. Σε αρκετά από αυτά τα επαγγέλματα η απαραίτητη επαγγελματική εκπαίδευση προσφέρεται στον ίδιο τον χώρο απασχόλησης, υπό τη μορφή μιας επιπλέον εξειδίκευσης στην ευρύτερη διαπολιτισμική παιδεία που διαθέτει ο πτυχιούχος. Πάντως η υψηλή ποιότητα σπουδών δίνει σημαντικά εφόδια στους αποφοίτους για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Στην κατεύθυνση αυτή οι πτυχιούχοι του Τμήματος μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους προκειμένου να προχωρήσουν στην απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος Masters, ή και διδακτορικού διπλώματος. Σε αυτή την περίπτωση οι δυνατότητες απασχόλησης στον χώρο της έρευνας και της εκπαίδευσης αυξάνονται σημαντικά.

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

1. Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Το Νοέμβριο του 2007 το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου γιόρτασε τα είκοσι χρόνια από την έναρξη της λειτουργίας του με ένα διεθνές επιστημονικό συμπόσιο με θέμα «Αναθεωρήσεις του πολιτικού: ανθρωπολογική και ιστορική έρευνα στην ελληνική κοινωνία». Ποια ήταν η πορεία του Τμήματος από το πρώτο ιδρυτικό επιστημονικό συμπόσιο έως σήμερα; Η συμπλήρωση είκοσι χρόνων λειτουργίας του Τμήματος προσφέρει μια ευκαιρία για απολογισμό.

Η ίδρυση του Τμήματος ταυτόχρονα με την ίδρυση του Πανεπιστημίου Αιγαίου το 1984 και η λειτουργία του αρχικά σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών και σχεδόν αμέσως μετά σε προπτυχιακό σηματοδότησαν την έναρξη μιας πορείας εντυπωσιακής ανάπτυξης σε φοιτητικό δυναμικό, ακαδημαϊκό προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή.

Το Τμήμα στοχεύει στην παροχή ολοκληρωμένων σπουδών στους τομείς της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας. Η θεσμική εμπέδωση μιας αυτόνομης ανθρωπολογικής ταυτότητας αποτέλεσε προτεραιότητα την πρώτη περίοδο λειτουργίας του Τμήματος. Η κοινωνική ανθρωπολογία, μια διεθνώς καθιερωμένη επιστήμη που έκανε όμως τότε στην Ελλάδα τα πρώτα της βήματα, έλαβε στο Τμήμα πλήρη θεσμική αποκατάσταση. Ήδη από τα πρώτα βήματα του τμήματος η ανάπτυξη της επικοινωνίας με την ιστοριογραφία και η συστηματική καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στα δύο γνωστικά αντικείμενα αποτελούσε πρωταρχικό μέλημα. Η μετονομασία του Τμήματος αναβάθμισε το ρόλο της ιστορίας και αποτέλεσε την τυπική επισφράγιση της προϋπάρχουσας δημιουργικής συνομιλίας ιστορίας και κοινωνικής ανθρωπολογίας.

Μέσα από ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών, δόθηκε έμφαση στη διδασκαλία, ενώ μέσα από το μεταπτυχιακό πρόγραμμα αναπτύχθηκε η έρευνα σε επικοινωνία και συγχρονισμό με τις διεθνείς επιστημονικές εξελίξεις στα πεδία της κοινωνικής ανθρωπολογίας και της ιστορίας. Μία σημαντική διάσταση του προγράμματος ήταν η ανανέωση των δύο κλάδων και ο συνεχής διάλογος με τα διεθνή ακαδημαϊκά περιβάλλοντα, ξεφεύγοντας από την περιχαράκωση σε ελληνοκεντρικά σχήματα τα οποία σε μεγάλο βαθμό κυριαρχούσαν στο ελληνικό ακαδημαϊκό περιβάλλον. Ο διεπιστημονικό χαρακτήρας του ενισχύθηκε και εμπλουτίστηκε από συγγενείς κλάδους των κοινωνικών επιστημών, όπως η ιστορία της τέχνης, η γλωσσολογία, η πολιτική φιλοσοφία και η πολιτική οικονομία.

Το Τμήμα αποτέλεσε βασικό αγωγό διάδοσης των ανθρωπολογικών ιδεών στην ελληνική κοινωνία υλοποιώντας ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα για την ανθρωπολογία στην Ελλάδα, που δίνει προτεραιότητα στην κλασική εθνογραφική μέθοδο, παραπέμπει στη σύγχρονη ανθρωπολογική θεωρία όχι με όρους απλής κατανάλωσης δάνειων σχημάτων αλλά παραγωγής μέσα από εθνογραφικές εφαρμογές στην οικεία και σε «άλλες» κοινωνίες, και καλεί στη συγκρότηση ελληνόφωνου ανθρωπολογικού λόγου. Στις ιστορικές σπουδές, η εισαγωγή νέων θεωρητικών και μεθοδολογικών προσεγγίσεων στη μελέτη του παρελθόντος, οι οποίες μετασχημάτισαν διεθνώς το ιστοριογραφικό παράδειγμα, συνέβαλε στην ανανέωση του προγράμματος σπουδών. Ο σχεδιασμός του προγράμματος των ιστορικών σπουδών στοχεύει στην παροχή γνώσεων και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, χώρων και περιόδων αλλά και στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με νέα πεδία, όπως η κοινωνική ιστορία, η πολιτισμική ιστορία, η διανοητική ιστορία, η ιστορική δημογραφία, η προφορική ιστορία, η ιστορία του φύλου, η ιστορία της οικογένειας, αλλά και με μία ανανεωμένη πολιτική ιστορία και ιστορία των θεσμών.

Η εξέλιξη του φοιτητικού δυναμικού του ΤΚΑΙ ήταν η ακόλουθη:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Εξέλιξη του Φοιτητικού Δυναμικού του ΤΚΑΙ

A.

ΕΝΕΡΓΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	2008/09	2007/08	2006/07	2005/06	2004/05	2003/04
Προπτυχιακοί φοιτητές*	678	658	614	606	601	562
Μεταπτυχιακοί φοιτητές	65	67	71	66	74	59
Υποψήφιοι διδάκτορες	25	24	20	19	17	18

* ονομαστικός αριθμός κατά την έναρξη του ακαδημαϊκού εξαμήνου

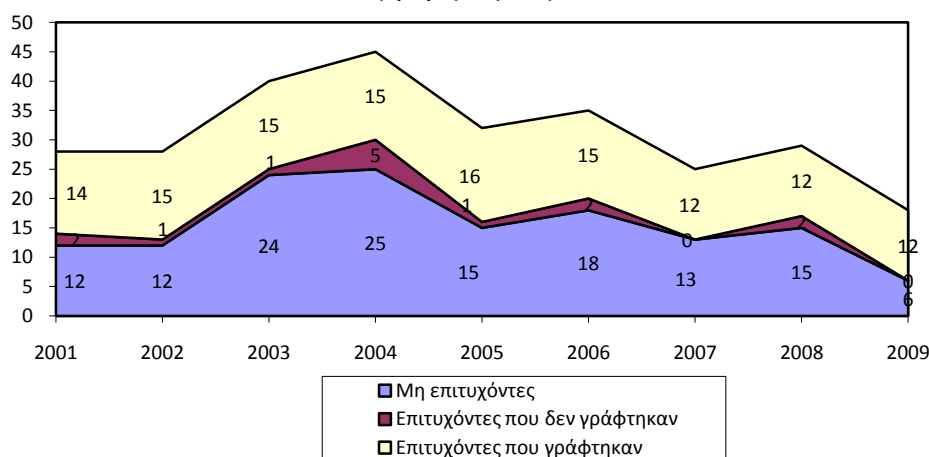
B.

ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΑΝΤΕΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΕΤΟΣ	2008/09	2007/08	2006/07	2005/06	2004/05	2003/04
Προπτυχιακοί φοιτητές	52	72	26	92	68	45
Μεταπτυχιακοί φοιτητές	32	31	5	33	17	13
Διδάκτορες	4	2	-	1	2	3

Από το 2001, χρονιά θεσμοθέτησης πρώτου κύκλου των μεταπτυχιακών σπουδών, μέχρι σήμερα λειτουργεί το ΠΜΣ «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία». Στα 20 χρόνια λειτουργίας έκαναν αίτηση για μεταπτυχιακές σπουδές στην κοινωνική και ιστορική ανθρωπολογία περισσότεροι από 750 φοιτητές εκ των οποίων έγιναν δεκτοί και φοίτησαν οι 283, οι 180 την πρώτη περίοδο και οι υπόλοιποι την περίοδο 2001-2007 (Πίνακας 2). Έντεκα επιπλέον φοιτητές γράφτηκαν για διδακτορική διατριβή την τελευταία περίοδο. Μέχρι σήμερα 25 διδακτορικές διατριβές έχουν ολοκληρωθεί με επιτυχία στο Τμήμα μας. Συνολικά μιλάμε για 23 χρόνια μεταπτυχιακών σπουδών στο ΤΚΑΙ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας.
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία".
Αιτήσεις Εγγραφής, 2001-2009.
(αριθμός αιτήσεων)

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα υπήρξε ένα από τα πρώτα στις κοινωνικές επιστήμες στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα απονέμει μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης σε δύο κατευθύνσεις, την ανθρωπολογική και ιστορική κατεύθυνση. Σκοπός του προγράμματος είναι η προαγωγή της ανθρωπολογικής και ιστορικής έρευνας. Επικεντρώθηκε στην προσπάθεια συστηματικής εισαγωγής των ανθρωπολογικών σπουδών στο ελληνικό πανεπιστήμιο, στην παροχή βασικής, συστηματικής παιδείας στην κοινωνική ανθρωπολογία καθώς και στη συστηματική διερεύνηση ιστοριογραφικών ζητημάτων που σχετίζονται με τις πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις των κοινωνιών του παρελθόντος. Εξειδικεύεται στην εθνογραφία και κοινωνική ιστορία του ευρύτερου ελληνικού, βαλκανικού και μεσογειακού χώρου. Ως προς τον βασικό πυρήνα των ανθρωπολογικών σπουδών καθιερώθηκε μια βασική δομή μαθημάτων και γνωστικών αντικειμένων που διεθνώς συνιστά την εκπαιδευτική ταυτότητα της σύγχρονης κοινωνικής ανθρωπολογίας. Στο πρόγραμμα σπουδών η ιστορική και θεωρητική τοποθέτηση του κλάδου συνοδεύτηκε από την παρουσίαση των πολιτισμικών (μέσω της θρησκείας, της τελετουργίας και του συμβολισμού) και των κοινωνικών (μέσω της συγγένειας και της κοινωνικότητας) διαστάσεων του βίου σε πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο. Το πρόγραμμα μαθημάτων της ιστορίας είναι προσανατολισμένο στη διεπιστημονικότητα, στη χρήση αναλυτικών εργαλείων και εννοιών της κοινωνικής ανθρωπολογίας στη μελέτη ζητημάτων της ευρωπαϊκής ιστορίας, στη σε βάθος μελέτη ζητημάτων της κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας: ιστορικοποίηση του εθνικού φαινομένου, μηχανισμοί παραγωγής ιδεολογίας, πολιτικοί θεσμοί, αξίες με τις οποίες είναι επενδυμένοι και κοινωνικές δυνάμεις που δρουν σε αυτούς. Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα είναι διετούς φοιτήσεως και δέχεται πτυχιούχους διαφόρων ειδικοτήτων.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 λειτουργεί ένα νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μονοετούς φοιτήσεως με θέμα «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις». Το πρόγραμμα εγκρίθηκε το 2002 στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II. Το νέο αυτό πρόγραμμα με έμφαση στη διεπιστημονικότητα ήταν πρωτοπόρο στις μεταπτυχιακές σπουδές φύλου στην Ελλάδα, συγκέντρωσε σημαντικές προσωπικότητες του ακαδημαϊκού χώρου με μακρά ερευνητική δραστηριότητα και παρουσία στο πεδίο. Η δυναμική του αποτυπώνεται σε μια σειρά συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια αλλά και σε βιβλιογραφικές μελέτες οι οποίες είναι αναρτημένες στον κόμβο του προγράμματος και χρησιμοποιούνται όχι μόνο από τις φοιτήτριες/τές αλλά και από άλλους φορείς και πανεπιστήμια. Το πρόγραμμα παρείχε κύκλο διαλέξεων και σεμιναρίων για τους επιμορφωτές/τριες του ΚΕΘΙ τον Ιούλιο του 2007. Το πρόγραμμα έχει ήδη αξιολογηθεί από εξωτερικούς κριτές σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΕΠΕΑΕΚ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Αριθμός αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο ΠΜΣ «Γυναίκες και φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές προσεγγίσεις»

	2008-2009	2007-2008
Αιτήσεις (α+β)	37	32
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	7	3
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	30	29
Προσφορές	15	15
Εγγραφές	13	15
Απόφοιτοι	14	14

Στο καθένα από τα μεταπτυχιακά προγράμματα γίνονται δεκτοί έως 15 φοιτητές/τριες κατ' έτος μετά από εξέταση του φακέλου υποψηφιότητας, γραπτές εξετάσεις στην αγγλική γλώσσα και προφορική συνέντευξη (βλέπε κατωτέρω το σχετικό κεφάλαιο). Και τα δύο μεταπτυχιακά

προγράμματα απονέμουν Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ). Το Τμήμα δέχεται επίσης υποψήφιους διδάκτορες μετά από σχετική διαδικασία που ορίζει ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.

Στο Τμήμα λειτουργούν τρία θεσμοθετημένα εργαστήρια τα οποία υποστηρίζουν ενεργά τις διδακτικές και ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Πρόκειται για το Εργαστήριο Εθνογραφίας, το Εργαστήριο Ιστορίας και το Εργαστήριο Οικογένειας και Συγγένειας. Στο Τμήμα λειτουργεί επίσης από το 1992 εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών με 25 θέσεις εργασίας για τις ανάγκες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Περισσότερες πληροφορίες για τα Εργαστήρια διατίθενται στον δικτυακό τόπο του Τμήματος.

Σημ.: Η επεξεργασία των ποσοτικών δεδομένων έγινε από τον Χρίστο Μπέλλα.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ

Πρόεδρος: Βασίλης Αναστασιάδης

Εκπρόσωποι στην Επιτροπή Ερευνών: Παναγιώτης Δουκέλλης (τακτικός), Χρίστος Μπέλλας (αναπληρωματικός)

Συντονιστές ΠΜΣ «Κοινωνική Ανθρωπολογία και Ιστορία»: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης (διευθυντής), Θεόδωρος Παραδέλλης, Μαρία Σταματογιαννοπούλου

Συντονιστές ΠΜΣ «Γυναίκες και Φύλα»: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη (επιστημονική υπεύθυνη), Κώστας Γιαννακόπουλος, Χάρης Εξερτζόγλου, Βενετία Καντσά

Εργαστήριο Εθνογραφίας: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης (διευθυντής)

Εργαστήριο Ιστορίας: Χάρης Εξερτζόγλου (διευθυντής)

Εργαστήριο Μελετών Οικογένειας και Συγγένειας: Ντιάνα Τράκα (διευθύντρια)

Επιτροπή Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Χάρης Εξερτζόγλου, Χρίστος Μπέλλας, Έφη Πλεξουσάκη

Υπεύθυνος για Θέματα Βιβλιοθήκης: Θεόδωρος Παραδέλλης

Υπεύθυνη Φοιτητικών Θεμάτων: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

Επιτροπή Θερινής Πρακτικής Άσκησης: Έφη Πλεξουσάκη (επιστημονική υπεύθυνη), Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Χάρης Εξερτζόγλου, Μαρία Σταματογιαννοπούλου

Υπεύθυνη Προγράμματος Erasmus: Έλια Πετρίδου

Υπεύθυνος Εργαστηρίου Υπολογιστών: Χρίστος Μπέλλας

Υπεύθυνοι Οδηγού Σπουδών: Κώστας Γιαννακόπουλος, Έλια Πετρίδου, Ποθητή Χαντζαρούλα

Υπεύθυνη Δικτυακού Τόπου του Τμήματος: Έφη Πλεξουσάκη

Επιτροπή Παραλαβής και Εκτέλεσης Εργασιών: Έλια Πετρίδου, Κώστας Γιαννακόπουλος, Χάρης Εξερτζόγλου, Βασίλης Αναστασιάδης

Υπεύθυνη Προγράμματος Vista: Ελένη Γκαρά

ΤΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Οργάνωση των Προπτυχιακών Σπουδών

I. ΓΕΝΙΚΑ

Το πρόγραμμα σπουδών στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας προσφέρει μαθήματα καταναμημένα σε δύο κύκλους σπουδών καθένας από τους οποίους διαρκεί τέσσερα

εξάμηνα. Η οργάνωση του προγράμματος σπουδών στηρίζεται στην προσφορά μαθημάτων εισαγωγικού ή εξειδικευμένου χαρακτήρα και την κατανομή τους στους δύο κύκλους σπουδών αναλόγως του βαθμού δυσκολίας. Στόχος της οργάνωσης αυτής είναι η καλύτερη δυνατή άρθρωση των μαθημάτων και η μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής των φοιτητών/τριών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών προσφέρεται ο βασικός κορμός μαθημάτων στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία αλλά και υποστηρικτικά μαθήματα, όπως Πολιτική Οικονομία, Γλωσσολογία κ.ά., τα οποία διευρύνουν τους γνωστικούς ορίζοντες των φοιτητών/τριών προσφέροντάς τους τη δυνατότητα καλύτερης εξοικείωσης με τα δύο κύρια γνωστικά αντικείμενα που υπηρετεί το Τμήμα.

Στον δεύτερο κύκλο σπουδών προσφέρεται ένας μεγάλος αριθμός μαθημάτων στη βάση των οποίων οι φοιτητές/τριες μπορούν να αναπτύξουν τα ενδιαφέροντά τους ή να εξειδικευτούν επιλέγοντας μαθήματα με συγγενή θεματολογία. Για την επιλογή των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου οι φοιτητές/τριες μπορούν να συμβουλευτούν το/τη σύμβουλο σπουδών τους. Στον ίδιο κύκλο σπουδών προσφέρεται και μια ειδική κατηγορία μαθημάτων, οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

Συνολικά το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος προσφέρει σε τετραετή βάση ογδόντα πέντε περίπου μαθήματα που καλύπτουν ευρύ φάσμα των γνωστικών αντικειμένων της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και της Ιστορίας. Κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών προσφέρονται 26 μαθήματα και τα υπόλοιπα μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων, κατανέμονται στα τέσσερα εξάμηνα του δεύτερου κύκλου. Τα μαθήματα είναι 3ωρης διάρκειας ανά εβδομάδα. Ο κωδικός κάθε μαθήματος δείχνει τη θέση του στην αντίστοιχη κατηγορία μαθημάτων.

II. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Όλα τα μαθήματα κατανέμονται σε τρεις (3) κατηγορίες: τα υποχρεωτικά, τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής, και τις πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

α) Υποχρεωτικά είναι τα μαθήματα που καλύπτουν βασικά γνωστικά αντικείμενα και η διδασκαλία τους επαναλαμβάνεται κάθε διδακτικό έτος. Οι φοιτητές/τριες πρέπει να εξετασθούν σε αυτά με επιτυχία προκειμένου να αποφοιτήσουν και δεν μπορούν να τα αντικαταστήσουν με άλλα. Στα υποχρεωτικά μαθήματα περιλαμβάνονται όλα τα μαθήματα του πρώτου διευτού κύκλου (συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων ξένων γλωσσών). Η Γενική Συνέλευση έχει το δικαίωμα να αλλάξει ένα υποχρεωτικό μάθημα αντικαθιστώντας το όμως ταυτόχρονα με κάποιο άλλο έτσι ώστε να παραμείνει σταθερός ο αριθμός των μαθημάτων του πρώτου κύκλου. Κάθε υποχρεωτικό μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και 5.5 πιστωτικές μονάδες. Εξαιρέση αποτελούν τα μαθήματα ξένων γλωσσών τα οποία αντιστοιχούν σε 5 πιστωτικές μονάδες.

β) Τα μαθήματα ελεύθερης επιλογής είναι μαθήματα τα οποία εξειδικεύουν και καλλιεργούν τα ενδιαφέροντα των φοιτητών/τριών και προσφέρονται αποκλειστικά στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Όλα τα μαθήματα αυτής της κατηγορίας αντιστοιχούν σε 3 διδακτικές μονάδες και 5,5 πιστωτικές μονάδες. Τα μαθήματα επιλογής δεν είναι σταθερά στο πρόγραμμα και η διδασκαλία τους δεν επαναλαμβάνεται, αν ο διδάσκων/ουσα δεν το επιθυμεί. Η ευχέρεια αυτή παρέχει στους διδάσκοντες/ουσες την ευελιξία να οργανώνουν τη διδασκαλία νέων μαθημάτων στη θέση των παλαιών και στους φοιτητές/τριες τη δυνατότητα μεγαλύτερης επιλογής γνωστικών αντικειμένων. Στο πλαίσιο της λειτουργίας της πανεπιστημιακής μονάδας της Μυτιλήνης, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος έχει αποφασίσει να δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές/τριες του Τμήματος να επιλέγουν διατμηματικά μαθήματα ως ελεύθερες επιλογές από το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Γεωγραφίας, Τμήματος Κοινωνιολογίας και Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας.

γ) Οι πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια (ΠΑ/Σ) αποτελούν μια ειδική κατηγορία μαθημάτων και παρέχονται αποκλειστικά στον δεύτερο κύκλο σπουδών. Βασικό χαρακτηριστικό των εν λόγω μαθημάτων είναι ο μικρός αριθμός φοιτητών/τριών που εγγράφονται σε αυτά (όχι

περισσότεροι από οκτώ) και το εξειδικευμένο αντικείμενό τους. Στόχος των ασκήσεων/σεμιναρίων είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με μεθοδολογικά και θεωρητικά εργαλεία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους υπό την άμεση επίβλεψη του διδάσκοντα/ουσας. Για την παρακολούθηση των μαθημάτων της κατηγορίας αυτής υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα στα οποία οι φοιτητές/τριες πρέπει να έχουν εξεταστεί επιτυχώς προκειμένου να έχουν το δικαίωμα να τα παρακολουθήσουν. Η εβδομαδιαία διδασκαλία της πρακτικής άσκησης/σεμιναρίου είναι τρίωρη και αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες και 5,5 πιστωτικές μονάδες. Οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να επιτύχουν σε μια τουλάχιστον πρακτική άσκηση/σεμινάριο για να αποφοιτήσουν. Στη βάση της αναδιοργάνωσης του Προγράμματος Σπουδών, η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποφάσισε ότι, αρχής γενομένης με τους φοιτητές/τριες που εισήχθησαν στο Τμήμα το ακαδημαϊκό έτος 2007/8, η αποφοίτηση προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση 3 πρακτικών ασκήσεων/σεμιναρίων.

III. Η ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στο πλαίσιο του δεύτερου κύκλου σπουδών προσφέρεται η δυνατότητα εκπόνησης πτυχιακής εργασίας στους φοιτητές/τριες που έχουν ήδη εγγραφεί στον κύκλο αυτό. Η πτυχιακή εργασία είναι προαιρετική και αντιστοιχεί σε 3 μαθήματα και 16, 5 πιστωτικές μονάδες. Η επιλογή του θέματος της πτυχιακής εργασίας γίνεται σε συνεννόηση με έναν επιβλέποντα/ουσα καθηγητή/τρια ενώ το θέμα επιλέγεται σε σχέση με κάποιο από τα παρεχόμενα μαθήματα του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Για την τελική αξιολόγηση της πτυχιακής εργασίας αποφασίζει επιτροπή που αποτελείται από τρεις διδάσκοντες.

IV. ΚΥΚΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η διδασκαλία των μαθημάτων στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας διαφοροποιείται ανάλογα με τον κύκλο σπουδών. Στον πρώτο κύκλο σπουδών η έμφαση δίνεται στις παραδόσεις, δηλαδή στην εποπτική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου από τον διδάσκοντα/ουσα. Το πρόγραμμα σπουδών συμπληρώνεται κατά περίπτωση με φροντιστηριακές ασκήσεις αλλά οι παραδόσεις καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του. Στα μαθήματα αυτά γίνεται συστηματική χρήση οπτικού υλικού. Κατά την κρίση του διδάσκοντος/ουσας, σε μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών οι φοιτητές/τριες εξετάζονται σε πρόοδο κατά τη διάρκεια του εξαμήνου στο οποίο παρέχεται το μάθημα. Η βαθμολογία της προόδου προσμετράται στην τελική βαθμολογία του φοιτητή/τριας.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου σπουδών το Τμήμα ενθαρρύνει τρόπους διδασκαλίας που συνδυάζουν τις διαλέξεις που παρέχονται από τους διδάσκοντες/ουσες με την ενεργοποίηση των φοιτητών/τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό επιτυγχάνεται με την οργάνωση φροντιστηριακών κύκλων που συνοδεύουν το κάθε μάθημα, με την ανάθεση εργασιών στους φοιτητές/τριες και την παρουσίασή τους στη διάρκεια του μαθήματος, ή τέλος με τον συνδυασμό διαλέξεων και επιτόπιων ερευνών. Η επιλογή του κατάλληλου συνδυασμού αποτελεί συνάρτηση των δυνατοτήτων που παρέχει το κάθε μάθημα και βρίσκεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του κάθε διδάσκοντα/ουσας. Η επίδοση των φοιτητών/τριών συνυπολογίζεται στην τελική βαθμολογία. Στα μαθήματα του δεύτερου κύκλου σπουδών συνεκτιμάται η συστηματική παρακολούθηση των φοιτητών/τριών στην αξιολόγησή τους από τον διδάσκοντα/ουσα.

Η διδασκαλία των μαθημάτων έχει ως στόχο την εμπέδωση των γνώσεων που παρέχονται στο Τμήμα και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων των φοιτητών/τριών στον γραπτό και τον προφορικό λόγο. Οι διδάσκοντες/ουσες ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των φοιτητών/τριών στα μαθήματα και προσαρμόζουν τον τρόπο διδασκαλίας έτσι ώστε να μεγιστοποιείται το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα.

V. ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν αποκλειστικά τα μαθήματα του εξαμήνου στο οποίο είναι εγγεγραμμένοι καθώς και μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων στα οποία είχαν αποτύχει ή δεν είχαν δηλώσει. Οι φοιτητές /τριες του πρώτου και του δεύτερου εξαμήνου δεν μπορούν να εγγραφούν σε λιγότερο από τέσσερα (4) μαθήματα ανά εξάμηνο και οι φοιτητές/τριες του τρίτου και του τετάρτου εξαμήνου δεν μπορούν να εγγραφούν σε λιγότερα από τέσσερα (4) και περισσότερα από δέκα (10) μαθήματα ανά εξάμηνο. Η εγγραφή στον δεύτερο κύκλο (πέμπτο εξάμηνο) είναι ελεύθερη και δεν προϋποθέτει την επιτυχή εξέταση του φοιτητή/τριας σε όλα τα μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών.

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύκλου σπουδών οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να δηλώσουν και μαθήματα που κατά την ίδια περίοδο (εαρινό ή χειμερινό εξάμηνο) προσφέρονται σε άλλο εξάμηνο από αυτό στο οποίο οι ίδιοι έχουν εγγραφεί. Σε καμία περίπτωση πάντως οι φοιτητές/τριες του κύκλου αυτού δεν έχουν δικαίωμα να δηλώσουν περισσότερα από δέκα (10) ή λιγότερα από τέσσερα (4) μαθήματα ανά εξάμηνο.

Για τους φοιτητές/τριες που εισήχθησαν πριν από το ακαδημαϊκό έτος 2007/8, απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη πτυχίου από το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας είναι η επιτυχής εξέταση σε 46 μαθήματα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται 26 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 19 μαθήματα επιλογής και 1 πρακτική άσκηση/σεμινάριο. Οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν σε περισσότερα μαθήματα επιλογής και, αν επιτύχουν, να επιλέξουν για την τελική βαθμολογία τους εκείνα που έχουν τον υψηλότερο βαθμό. Για τους φοιτητές/τριες που εισήχθησαν το ακαδημαϊκό έτος 2007/8 και εξής, ο αριθμός μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου ορίστηκε στα 44, τα οποία αντιστοιχούν σε 240 πιστωτικές μονάδες. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται τα 26 υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου κύκλου σπουδών, 15 μαθήματα ελεύθερης επιλογής και 3 πρακτικές ασκήσεις/σεμινάρια.

Στα μαθήματα ελεύθερης επιλογής περιλαμβάνονται και όλα τα μαθήματα των Τμημάτων Περιβάλλοντος, Κοινωνιολογίας, Γεωγραφίας και Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με τον περιορισμό ότι στον συνολικό αριθμό μαθημάτων ελεύθερης επιλογής για τη λήψη πτυχίου του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, ο πτυχιούχος έχει το δικαίωμα να συμπεριλάβει συνολικά 4 διατμηματικά μαθήματα που προσφέρονται στα Τμήματα αυτά.

Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια και των δύο κύκλων σπουδών το πρόγραμμα μπορεί να υφίσταται αλλαγές αν αυτό κριθεί απαραίτητο από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Σε περίπτωση κατά την οποία αφαιρεθεί μάθημα από το πρόγραμμα σπουδών, αυτό δεν αφαιρείται και από το ενεργητικό των φοιτητών/τριών που έχουν ήδη εγγραφεί και επιτύχει σε αυτό.

Τέλος, από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2002-2003 προσφέρεται το μάθημα «Εισαγωγή στην Πληροφορική» (ΠΛΡ-70). Σε κάθε εξάμηνο προσφέρεται ένας κύκλος 8 σεμιναρίων 2ωρης διάρκειας. Το μάθημα το διδάσκει ο υπεύθυνος του εργαστηρίου Η/Υ του Τμήματος, ο οποίος καθορίζει τον αριθμό των φοιτητών/τριών που θα παρακολουθούν τα σεμινάρια κάθε εξάμηνο. Στο τέλος του εξαμήνου παραδίδει στη Γραμματεία κατάλογο με τους φοιτητές/τριες οι οποίοι παρακολούθησαν τα σεμινάρια. Οι φοιτητές/τριες παίρνουν από τη Γραμματεία του Τμήματος βεβαίωση στην οποία αναγράφεται ότι έχουν παρακολουθήσει τον κύκλο σεμιναρίων στο μάθημα «Πληροφορική» καθώς και το περιεχόμενο των σεμιναρίων αυτών.

Το μάθημα «Πληροφορική» δεν βαθμολογείται, συνεπώς δεν έχει διδακτικές και πιστωτικές μονάδες και δεν συνυπολογίζεται στον αριθμό των 44 μαθημάτων για τη λήψη πτυχίου από το Τμήμα. Συνιστάται στους προπτυχιακούς φοιτητές/τριες να έχουν ολοκληρώσει τη σειρά των σεμιναρίων στην πληροφορική κατά τα δύο πρώτα έτη των σπουδών τους. Τον κύκλο σεμιναρίων στην πληροφορική μπορούν να παρακολουθήσουν επίσης οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες και οι υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος.

VI. ΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Με δεδομένη την περιφερειακή θέση του Τμήματος, τον μεγάλο αριθμό φοιτητών/τριών από άλλες περιοχές εκτός του νομού Λέσβου, και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές/τριες έως ότου εξοικειωθούν στο νέο ακαδημαϊκό και κοινωνικό περιβάλλον, το Τμήμα έχει εισαγάγει τον θεσμό του συμβούλου σπουδών. Με την εγγραφή τους στο Τμήμα οι φοιτητές/τριες κατανέμονται σε ομάδες για την εποπτεία των οποίων υπάρχει υπεύθυνος/η σύμβουλος σπουδών. Ο σύμβουλος σπουδών ανήκει στο διδακτικό προσωπικό του Τμήματος και έχει την υποχρέωση να συναντά τους φοιτητές/τριες που επιβλέπει και να συζητά μαζί τους προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην ακαδημαϊκή τους ζωή. Οι σύμβουλοι σπουδών ορίζονται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους.

2. Προσφερόμενα Μαθήματα και Πρακτικές Ασκήσεις/Σεμινάρια

(Υ) Υποχρεωτικό Μάθημα

(Ε) Μάθημα Επιλογής

KA-100 Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία I (Υ)

KA-101 Εισαγωγή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία II (Υ)

KA-105 Γνωστική Ανθρωπολογία (Ε)

KA-110 Εθνογραφία Μη-Δυτικών Κοινωνιών (Υ)

KA-112 Ελληνική Εθνογραφία (Υ)

KA-119 Μετανάστευση και Ρατσισμός: Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις (Ε)

KA-120 Ανθρωπολογία της Συγγένειας (Υ)

KA-129 Ανθρωπολογία της Επιστήμης (Ε)

KA-130 Ανθρωπολογία της Θρησκείας (Υ)

KA-132 Ανθρωπολογία της Τελετουργίας και των Συμβολικών Συστημάτων (Ε)

KA-139 Επιτόπια Έρευνα και Συμμετοχική Παρατήρηση (Ε)

KA-140 Ιστορία της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Υ)

KA-141 Ανθρωπολογική Θεωρία (Υ)

KA-143 Ανθρωπολογία του Υλικού Πολιτισμού (Ε)

KA-150 Οικονομική Ανθρωπολογία (Υ)

KA-153 Ανθρωπολογία του Τουρισμού (Ε)

KA-191 Ανθρωπολογία του Ήχου (Ε)

KA-192 Ανθρωπολογία της Μουσικής (Υ)

I-200 Εισαγωγή στην Ιστορία (Υ)

I-208 Προφορική Ιστορία (Υ)

I-212 Ιστορία του Τοπίου (Ε)

I-214 Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία του Βυζαντίου (Υ)

I-217 Πόλεμος και Κοινωνία στο Βυζάντιο (Ε)

I-218 Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία της Μεσαιωνικής και Πρώιμης Νεότερης Ευρώπης (Υ)

I-220 Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (Ε)

I-221 Κράτος και Κοινωνία στην Ελλάδα το 19^ο αιώνα (Υ)

I-222 Ανοχή, Καταστολή και Ετερότητα στη Μεσαιωνική και Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη (Ε)

I-224 Οικονομία και Υλικός Πολιτισμός στην Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη (Ε)

I-227 Πόλεις και Διακυβέρνηση στην Ευρώπη τον 19^ο αιώνα

I-232 Σλαβικοί Λαοί στα Βαλκάνια (15^{ος}-18^{ος} αι.) (Ε)

- I-233 Ισλάμ και Χριστιανισμός στους Πρώιμους Νεότερους Χρόνους (Ε)
- I-235 Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1300-1839) (Υ)
- I-236 Έθνη και Εθνικισμοί στο Βαλκανικό Χώρο (19^{ος}-20^{ος} αιώνας) (Ε)
- I-241 Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου Ι: Πολιτεύματα και Πολιτική Ιστορία στην Αρχαία Ελλάδα (Υ)
- I-242 Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου ΙΙ: Η Ιστορία της Ρώμης από τον 3^ο π.Χ. στον 1^ο μ.Χ. αιώνα (Υ)
- I-245 Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου ΙV: οι Πολιτικές Ιδέες στα Πρώτα Χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (Ε)
- I-256 Βυζάντιο και Δύση (11^{ος}-15^{ος} αι.) (Ε)
- I-258 Συγγένεια, Γάμος, Οικογένεια στον Οθωμανικό και Ελληνικό Χώρο (18^{ος} και 19^{ος} αι.) (Ε)
- I-265 Η Ευρώπη και η Ιστορία των «Λαών Χωρίς Ιστορία» (Υ)
- I-267 Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (τέλη 18^{ου}-αρχές 20^{ου} αι.) (Υ)
- I-272 Φύλο και Εργασία στη Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (Ε)
- ΓΛ-300 Εισαγωγή στη Γλωσσολογία (Υ)
- ΓΛ-311 Κοινωνιογλωσσολογία (Ε)
- ΟΙ-400 Αρχές Πολιτικής Οικονομίας (Υ)
- ΟΙ-402 Ιστορία της Οικονομικής Σκέψης (Ε)
- ΟΙ-404 Θεωρία Οικονομικής Ανάπτυξης (Ε)
- ΞΓΛ-01,02,03,04 Αγγλικά Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV
- ΞΓΛ-11,12,13,14 Γαλλικά Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV
- ΠΑ/Σ-001 Όψεις της Έννοιας του Προσώπου στην Αφρική και τη Μελανησία
- ΠΑ/Σ-004 Ιστορία Αρχαίου Κόσμου ΙΙΙ : Ζητήματα Αρχαιοελληνικής Ιστοριογραφίας και Κριτικής των Πηγών
- ΠΑ/Σ-020 Πηγές της Ιστορίας των Οθωμανικών Βαλκανίων
- ΠΑ/Σ-022 Μετανάστευση και Μεταναστευτικοί Πληθυσμοί
- ΠΑ/Σ 024 Ανθρωπολογία της Μουσικής
- ΠΑ/Σ-026 Ιστορική Δημογραφία
- ΠΑ/Σ-028 Κανόνες και Πρακτικές στη Μεταβίβαση Αγαθών στον Ελληνοοθωμανικό Χώρο, 18^{ος}-19^{ος} αι.
- ΠΑ/Σ-030 Ιστοριογραφία του Βυζαντίου
- ΠΑ/Σ-034 Πραγματολογία
- ΠΑ/Σ-035 Αναγνώσεις της Αθήνας τον 20^ό αιώνα
- ΠΑ/Σ-040 Η Έννοια της Οικονομικής Ευημερίας τον 20^ό αιώνα
- ΠΑ/Σ-041 Έγκλημα και Τιμωρία στη Μεσαιωνική και Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη
- ΠΑ/Σ-042 Αυτοβιογραφία
- ΠΑ/Σ-043 «Φιλοξενία» και Πολιτισμική Διαφοροποίηση
- ΠΑ/Σ-044 Μνήμη, Ιστορία, Αναπαράσταση στην Ευρώπη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου

ΚΩΔΙΚΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

- Κοινωνική Ανθρωπολογία (ΚΑ): κωδικοί 100-192
- Ιστορία (Ι): κωδικοί 200-272
- Γλώσσα (ΓΛ): κωδικοί 300-311
- Οικονομία (ΟΙ): κωδικοί 400-404
- Πρακτικές Ασκήσεις/Σεμινάρια (ΠΑ/Σ): κωδικοί 001-044
- Ξένες Γλώσσες (ΞΓΛ): κωδικοί 01-14

3. Περιλήψεις Μαθημάτων και Πρακτικών Ασκήσεων/Σεμιναρίων

ΚΑ-100 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ Ι

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έφη Πλεξουσάκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Οι φοιτητές/τριες εισάγονται σε βασικές έννοιες και ορισμούς της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Παρουσιάζεται η ιστορία του κλάδου στην Ελλάδα και διεθνώς και η σχέση του με άλλες κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες. Αναφέρονται οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις μελέτης των κοινωνιών και των διαφορών μεταξύ τους. Παρουσιάζονται διεξοδικά οι μεθοδολογικές ιδιαιτερότητες της κοινωνικής ανθρωπολογίας όσον αφορά την έρευνα, την ανάλυση και τη συγγραφή. Μέσα από εθνογραφικά παραδείγματα, προσεγγίζονται οι τρόποι με τους οποίους τα μέλη των διαφόρων κοινωνιών αντιλαμβάνονται και ταξινομούν τον κόσμο γύρω τους, με ιδιαίτερη εστίαση στα θέματα της συγγένειας, της οικογένειας, του γάμου, του φύλου και της ηλικίας.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τους πρωτοετείς φοιτητές με το αντικείμενο και την μεθοδολογία της κοινωνικής ανθρωπολογίας καθώς και με βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται στη μελέτη διαφόρων κοινωνιών. Μέσα από την κατανόηση της πολιτισμικής ποικιλίας και διαφοροποίησης, επιζητείται επίσης η διερεύνηση των δικών μας, πολιτισμικά κατασκευασμένων και συχνά εθνοκεντρικών τρόπων, αντίληψης του κόσμου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση, μικρές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΚΑ-101 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΙΙ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έλια Πετρίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το δεύτερο μέρος της Εισαγωγής στην Ανθρωπολογία ξεκινά με ζητήματα που εμπίπτουν στον χώρο της Οικονομικής Ανθρωπολογίας και στη διαδικασία ανταλλαγής, παραγωγής και κατανάλωσης αγαθών. Επίσης, διερευνώνται οι σχέσεις ανάμεσα στο φυσικό περιβάλλον και τις διάφορες μορφές κοινωνικοοικονομικής οργάνωσης. Η δεύτερη ενότητα του μαθήματος αφορά σε θέματα Πολιτικής Ανθρωπολογίας, αναλύονται οι διάφορες μορφές πολιτικής οργάνωσης, οι δομές της κοινωνικής στρωμάτωσης και ανισότητας, καθώς και οι αντίστοιχες μορφές δικαίου και κοινωνικού ελέγχου, και εξετάζεται το φαινόμενο του εθνικισμού. Η τρίτη ενότητα του μαθήματος αναφέρεται στον κόσμο της συμβολικής σκέψης και πράξης: θρησκευτικά συστήματα, μαγικές πρακτικές, τελετουργίες, κοσμοθεωρήσεις και κοσμολογίες (Συμβολική Ανθρωπολογία, Ανθρωπολογία της Θρησκείας).

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση των πρωτοετών με τις βασικές θεωρητικές και μεθοδολογικές έννοιες των πιο βασικών τομέων της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας μέσα από συγκεκριμένα εθνογραφικά παραδείγματα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση και προβολή ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική πρόοδος, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-105 ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Θεόδωρος Παραδέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα διερευνά τους άτυπους και θεσμικούς τρόπους με τους οποίους αποκτάται και χρησιμοποιείται η γνώση στην τρέχουσα ζωή ενός πολιτισμού, καθώς και τρόπους με τους οποίους η γνώση που παράγουν τα μέλη μιας κοινωνίας καθιζάνει σε αυτό που αποκαλούμε πολιτισμό. Μετά από μια ιστορική εισαγωγή στη γνωστική ανθρωπολογία και τις σχέσεις που διατηρεί με τους άλλους τομείς της ανθρωπολογίας, αλλά και με τη γλωσσολογία, ψυχολογία και τις γνωστικές επιστήμες, οι διαλέξεις επικεντρώνονται σε μερικά βασικά ζητήματα της γνωστικής ανθρωπολογίας, όπως: η αντίληψη, ο ρόλος της μνήμης στη μεταβίβαση του πολιτισμού, οι δημώδεις ταξινομήσεις, η κατηγοριοποίηση, η θεωρία των πολιτισμικών σχημάτων, τα πολιτισμικά μοντέλα αναπαράστασης της κοινωνικής και πολιτισμικής πραγματικότητας, η επίδραση των γνωστικών διαδικασιών πάνω στο άτομο.

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με το περιεχόμενο και τα βασικά ζητήματα της γνωστικής ανθρωπολογίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις και συζητήσεις που απορρέουν από μικρές, εργασίες-ασκήσεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ανθρωπολογία της Τελετουργίας και των Συμβόλων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-110 ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΜΗ-ΔΥΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Αιμίλιος Τσεκένης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα οργανώνεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζεται εκτενώς το βιβλίο του Levi-Strauss, *Θλιβεροί Τροπικοί*. Αναπτύσσουμε το θέμα της ετερότητας μέσα από την παρουσίαση εθνογραφικών παραδειγμάτων (κυρίως Ινδιάνοι της κεντρικής Βραζιλίας και φυλαρχίες Μπαμιλεκέ του δυτικού Καμερούν). Στη δεύτερη ενότητα προσεγγίζουμε το πρόβλημα της εθνογραφίας, ορίζοντας το αντικείμενο και παρουσιάζοντας τη σημασία της επιτόπιας έρευνας και της συμμετοχικής παρατήρησης στην ανθρωπολογική έρευνα. Υπογραμμίζεται η στενή σχέση ανάμεσα στην εθνογραφική μέθοδο και τη θεωρία (λειτουργισμός, δομολειτουργισμός και συμμετοχική παρατήρηση). Εξετάζεται η σχέση παρατηρητή/παρατηρουμένων. Παρουσιάζονται οι τρεις βασικότερες ανθρωπολογικές σχολές (αμερικανική, βρετανική και γαλλική) και ιδιαίτερα ο τρόπος με τον οποίο αναπτύχθηκε στην καθεμιά η εθνογραφία.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα έχει σκοπό 1) να δώσει μια εικόνα της πολιτισμικής ποικιλότητας εστιάζοντας σε παραδείγματα από μη δυτικές κοινωνίες και 2) να εισαγάγει ζητήματα που αφορούν την εθνογραφική πρακτική – δηλαδή πώς παρατηρεί, μελετάει και περιγράφει κανείς μια κοινωνία – καθώς και τη σχέση της εθνογραφίας με την ανθρωπολογική θεωρία.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Προβολή ταινιών, διαλέξεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-112 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Εξετάζεται η συμβολή της κοινωνικής ανθρωπολογίας στη μελέτη της ελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας και των πολιτικών της χρήσεων. Παράλληλα διερευνώνται οι κοινωνικές σχέσεις και οι νοοτροπίες που διαμορφώνονται στους χώρους της ελληνικής υπαίθρου και της πόλης, ενώ δίνεται έμφαση στη διαπραγμάτευση εννοιών όπως οικιακή ομάδα και οικογένεια, συγγένεια και φύλα, θρησκεία και πολιτικές σχέσεις. Τέλος εξετάζονται προσεγγίσεις που συνδυάζουν την Ανθρωπολογία και την Ιστορία στη μελέτη του νεοελληνικού παρελθόντος.

ΣΤΟΧΟΙ: Να προσφέρει μια εμπειριστατωμένη εικόνα της σύγχρονης ανθρωπολογικής θεωρίας, τόσο από ιστορική άποψη όσο και από την άποψη των σύγχρονων εθνογραφικών κειμένων στα οποία εφαρμόζονται τα διαφορετικά θεωρητικά παραδείγματα της ανθρωπολογικής σκέψης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-119 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Πηνελόπη Τοπάλη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποτελεί μία εισαγωγή σε ζητήματα μετανάστευσης και ρατσισμού στις σημερινές κοινωνίες. Πιο συγκεκριμένα ασχολείται με τις πολιτικές και επιστημονικές χρήσεις της έννοιας της 'φυλής' και μελετά θέματα ρατσισμού στη Γερμανία, τις ΗΠΑ, τη Νότια Αφρική και τη σημερινή Ελλάδα. Επιπλέον, διερευνά σύγχρονες μορφές ρατσισμού στην Ευρώπη και τον τρόπο με τον οποίο αυτές αλληλοδιαπλέκονται με την έννοια του 'πολιτισμού' και το ζήτημα της μετανάστευσης. Επεξεργάζεται το περιεχόμενο της έννοιας του/της μετανάστη/τριας σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια, ανιχνεύοντας μορφές διακρίσεων που διατρέχουν τη χρήση της. Τέλος, εστιάζει στη σημερινή Ελλάδα μελετώντας αναλυτικά διαφορετικές περιπτώσεις μεταναστευτικών πληθυσμών και ζητημάτων που αφορούν σε ομάδες προσφύγων.

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με θεωρητικούς προβληματισμούς που αφορούν σε ζητήματα ρατσισμού και μετανάστευσης, 'φυλής' και εθνότητας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσιάσεις εργασιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εξέταση, υποχρεωτική πρόοδος, προαιρετικές εργασίες σε συνεννόηση με τη διδάσκουσα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-120 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βενετία Καντσά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η συγγένεια υπήρξε το προνομιακό πεδίο μελέτης και έρευνας της ανθρωπολογίας για περίπου έναν αιώνα, μέχρι τη δεκαετία του 1970, όταν το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τη μελέτη των συγγενειακών σχέσεων μειώθηκε αισθητά, ύστερα από την κριτική που δέχτηκαν οι επονομαζόμενες «ολιστικές προσεγγίσεις της συγγένειας». Ωστόσο, οι επιδράσεις της συμβολικής προσέγγισης της συγγένειας και των

φεμινιστικών αναλύσεων του φύλου, της αναπαραγωγής και της σεξουαλικότητας, αλλά και οι εθνογραφικές καταγραφές των τρόπων με τους οποίους κατασκευάζονται και νοηματοδοτούνται οι συγγενειακές και οικογενειακές σχέσεις στις δυτικές κοινωνίες είχαν ως συνέπεια την ανανέωση του ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος για τη μελέτη της συγγένειας και της οικογένειας τις τελευταίες δεκαετίες.

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται, καταρχήν, η γνωριμία με τις κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες της συγγένειας και η κατανόηση βασικών εννοιών. Αναλυτικότερα, εξετάζονται η θεωρία της μονογραμμικής καταγωγής και η θεωρία της επιγαμίας, οι οποίες αντιμετωπίζουν τη συγγένεια ως συνολικό τρόπο οργάνωσης μιας κοινωνίας, και αναλύονται, ανάμεσα σε άλλες, οι έννοιες της καταγωγής, της αγχιστείας, της αιμομιξίας, της εξωγαμίας, του έδνου, της προίκας, της εγκατάστασης, της οικογένειας και της οικιακής ομάδας. Εξετάζονται ακόμα, τόσο η συμβολική προσέγγιση, όσο και φεμινιστικές θεωρήσεις που προτείνουν την από κοινού ανάλυση της συγγένειας και του φύλου, και οι οποίες αμφισβήτησαν παλαιότερες ολιστικές θεωρίες περί συγγένειας και προετοίμασαν το έδαφος για την ανάδυση σύγχρονων προσεγγίσεων. Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη χρήση νέων μεθόδων αναπαραγωγής και την εμφάνιση καινούργιων τρόπων συμβίωσης και μορφών γαμήλιων σχέσεων οι οποίες αμφισβήτησαν ρητά την άποψη ότι οι πλέον διαδεδομένες κοινωνικές μας σχέσεις είναι βασισμένες στη «βιολογία» ή τη «φύση», διαφοροποίησαν τις αντιλήψεις μας σχετικά με το «τι κάνει» κάποιον συγγενή, και επανέφεραν με ένταση στο προσκήνιο την ερώτηση αναφορικά με τις εννοιολογήσεις της συγγένειας και της οικογένειας σε διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα.

ΣΤΟΧΟΙ: Αφενός, η κατανόηση και κριτική αποτίμηση των κυριότερων ανθρωπολογικών προσεγγίσεων που αφορούν τη συγγένεια, και, αφετέρου, η γνωριμία και εξοικείωση με τους βασικούς όρους, έννοιες και μεθοδολογίες της ανθρωπολογίας της συγγένειας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσιάσεις κειμένων από τους/τις φοιτητές/ήτριες, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εργασία, τελική γραπτή εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-129 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βενετία Καντσά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της επιστήμης. Μέχρι πρόσφατα η μελέτη της επιστήμης αφορούσε σχεδόν αποκλειστικά την ιστορία και φιλοσοφία των επιστημών, ενώ, τα τελευταία μόλις χρόνια ένας νέος κλάδος, οι σπουδές επιστήμης και τεχνολογίας (ΣΕΠ), επέφεραν τη διεύρυνση του ενδιαφέροντος, από ζητήματα γνωσιολογίας, στα κοινωνικά πλαίσια παραγωγής της γνώσης.

Στα πλαίσια του μαθήματος θα αναφερθούμε στο έργο δύο κύριων εκπροσώπων των σπουδών επιστήμης και τεχνολογίας, του Γάλλου φιλοσόφου και ανθρωπολόγου Bruno Latour και του συνεργάτη του Steve Woolgar—με αναφορά κυρίως στο έργο τους για την «εθνογραφία του εργαστηρίου»,— και θα εξετάσουμε τη σχέση ανάμεσα στις ΣΕΠ και την ανθρωπολογία της επιστήμης. Πέρα από την ενασχόληση με τις πολιτισμικές συνθήκες παραγωγής «αντικειμενικής γνώσης» και την έννοια του εργαστηρίου, ένας δεύτερος κεντρικός άξονας του μαθήματος θα κινηθεί σε ζητήματα επιστημολογίας, τρόπου παραγωγής γνώσης και σχέσεων εξουσίας, όπως αυτές αναδύονται μέσα από τον διάλογο των σπουδών της επιστήμης με τις φεμινιστικές και μετααποικιακές σπουδές. Η ανθρωπολογία εξαιτίας της ενασχόλησής της με το φύλο ως αναλυτικό εργαλείο και τρόπο θέασης του πολιτισμού, αλλά και του «παραδοσιακού» ενδιαφέροντός της για τους τρόπους γνώσης και κατανόησης του κόσμου από άλλους πολιτισμούς, ήταν επαρκώς εφοδιασμένη να

μελετήσει τις πολιτισμικές συνθήκες παραγωγής γνώσης σε δυτικές και μη δυτικές κοινωνίες και να τονίσει τη σημασία μιας ανάλυσης «από τη σκοπιά του ιθαγενούς»—είτε πρόκειται για τους μάγους μιας φυλής, είτε για τους ερευνητές σε ένα εργαστήριο. Περαιτέρω δε, επισήμανε την ανάγκη να μελετώνται τα δίκτυα, οι σχέσεις εξουσίας και οι πολλαπλοί λόγοι που υπερβαίνουν τον λόγο των ερευνητών και αφορούν σύνθετες σχέσεις σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί, ως μελέτη περίπτωσης, στο επιστημονικό πεδίο της βιολογίας και ειδικά της γενετικής, στη συζήτηση για τη σχέση «φύση»-«επιστήμη», και τις νέες μορφές εξουσίας, συλλογικότητας και ιδιότητας του πολίτη, όπως προκύπτουν μέσα από τις πρόσφατες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις.

ΣΤΟΧΟΙ: Η κριτική προσέγγιση της επιστήμης ως «αποκομμένη» γνώση και η προσπάθεια κατανόησής της με αναφορά στα ευρύτερα πολιτισμικά της συμφραζόμενα μέσω μιας «πολυεπίπεδης» εθνογραφικής μεθόδου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση και σχολιασμός κειμένων, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτή εργασία, τελική γραπτή εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-130 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Θεόδωρος Παραδέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο πρώτο μέρος του μαθήματος εξετάζεται η ιστορική προέλευση, διαμόρφωση και μετασχηματισμός των εννοιών θρησκεία, μαγεία και επιστήμη στη δυτική σκέψη και οι επιδράσεις τους στον ανθρωπολογικό λόγο. Παρουσιάζονται οι κοινωνιολογικές, λειτουργικές και συμβολικές προσεγγίσεις στη θρησκεία και μαγεία. Τέλος διερευνώνται οι διάφορες θρησκευτικές μορφές κοινωνικής διαμαρτυρίας (μεσσιανισμός, χιλιασμός, εκστατικές λατρείες, πνευματοληψία κ.ά.) με αναφορά σε διάφορα εθνογραφικά παραδείγματα από άλλους πολιτισμούς. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος αφιερώνεται στο παράδειγμα του Ισλάμ. Αναλύεται η ιστορική και πολιτική δυναμική, το δόγμα και οι ηθικές και κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της ισλαμικής θρησκείας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις μορφές της λαϊκής λατρείας, στο εσωτερικό Ισλάμ (σουφισμός) και στην πολλαπλότητα των ισλαμικών παραδόσεων.

ΣΤΟΧΟΙ: Εμβάθυνση στις βασικές κοινωνιολογικές και ανθρωπολογικές θεωρίες των θρησκευτικών φαινομένων με βασικό παράδειγμα το Ισλάμ.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις και προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-132 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Θεόδωρος Παραδέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αναφέρεται στις ανθρωπολογικές θεωρίες και προσεγγίσεις στις διάφορες τελετουργικές και συμβολικές εκφάνσεις και διαστάσεις του πολιτισμού. Αρχικά αναλύονται η σχέση της γνωστικότητας με τον πολιτισμό, τα συστήματα ταξινόμησης και δόμησης της ανθρώπινης εμπειρίας και η κατασκευή των ιδεολογικών και κοσμολογικών συστημάτων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι διάφορες σύγχρονες ανθρωπολογικές

προσεγγίσεις και ερμηνείες των τελεστικών και τελετουργικών πρακτικών. Περιγράφονται οι βασικοί μηχανισμοί της συμβολικής σκέψης, αναλύεται η έννοια του συμβόλου και παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους η ανθρωπολογία προσεγγίζει το συμβολισμό. Τέλος αναλύονται μερικά από τα βασικά θέματα της ανθρωπολογίας του προσώπου, των συναισθημάτων και του σώματος. Το μάθημα περιλαμβάνει και προβολή μερικών σημαντικών εθνογραφικών ταινιών με θέμα τις τελετουργίες και τον τελετουργικό συμβολισμό.

ΣΤΟΧΟΙ: Εμβάθυνση στις βασικές ανθρωπολογικές θεωρίες της τελετουργίας, της επιτέλεσης και των συμβολικών συστημάτων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις και προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-139 Η ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Πηνελόπη Τοπάλη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Παρουσιάζονται οι αρχές πάνω στις οποίες βασίζεται η επιτόπια έρευνα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία, επιστήμη της οποίας κύρια μέθοδος είναι η συμμετοχική παρατήρηση. Το μάθημα επικεντρώνεται στο γεγονός ότι ο ορισμός και η χρήση της συμμετοχικής παρατήρησης δεν είναι ταυτόσημοι στα πλαίσια διαφορετικών ανθρωπολογικών θεωριών (λειτουργισμός, ερμηνευτική ανθρωπολογία). Το μάθημα καλεί σε διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους η παρουσία του/της ερευνητή/τριας στο πεδίο και οι σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στον/στην ερευνητή/τρια και τους/τις ερευνώμενους/ες κατά τη διαδικασία της παρατήρησης επιδρούν πάνω στα ερευνητικά δεδομένα αλλά και το ρόλο του «αναστοχασμού» στην ερευνητική διαδικασία. Οι φοιτητές/τριες χωρισμένοι σε ομάδες εργασίας ασκούνται στο πεδίο σε ζητήματα χαρτογράφησης, παρατήρησης, συνεντεύξεων και συγγραφής σημειώσεων πεδίου.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με την ερευνητική μέθοδο της συμμετοχικής παρατήρησης για την ανάλυση της κοινωνικής πραγματικότητας και με το ρόλο του/της ερευνητή/τριας ως παρατηρητή/τριας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, ασκήσεις σε ομάδες εργασίας με θέμα την παραγωγή, καταγραφή και ανάλυση του εθνογραφικού υλικού.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Παρουσιάσεις στην τάξη και γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-140 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Πηνελόπη Τοπάλη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο μάθημα γίνεται παρουσίαση, μέσα από μια κριτική σκοπιά, των κυριότερων θεωριών και ρευμάτων που κυριάρχησαν στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το 19^ο αιώνα μέχρι και τη δεκαετία του 1970. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι φοιτητές διαμορφώνουν μια πλήρη εικόνα για τις ιστορικές τάσεις της σύγχρονης ανθρωπολογίας ενώ, παράλληλα, κατανοούν την προέλευση και τα χαρακτηριστικά των τριών «εθνικών» της «σχολών» (της αγγλικής, της γαλλικής και της αμερικανικής). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε βασικές έννοιες, όπως εξέλιξη, πολιτισμός, κουλτούρα, λειτουργία, διαδικασία και δομή. Ένα ζήτημα το οποίο εξετάζεται

συστηματικά στο μάθημα αφορά τη χρήση της ιστορίας και τη προσέγγιση της πολιτισμικής και κοινωνικής αλλαγής.

ΣΤΟΧΟΙ: Να γνωρίσουν οι φοιτητές το αντικείμενο και τις μεθόδους της κοινωνικής ανθρωπολογίας όπως διαμορφώθηκαν ιστορικά και να κατανοήσουν ότι η ανθρωπολογική σκέψη έχει επηρεαστεί από – και έχει ασκήσει επιρροή σε – φιλοσοφικά ρεύματα και πολιτικές αντιλήψεις που κυριάρχησαν σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση και προβολή ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική πρόοδος, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΚΑ-141 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Γιαννακόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Κριτική παρουσίαση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών (λειτουργισμός, δομολειτουργισμός, μαρξισμός, δομισμός, ερμηνευτική, μεταδομισμός) και η ένταξή τους σε ευρύτερα θεωρητικά ρεύματα. Έτσι, εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο η ανθρωπολογία συνομιλεί με άλλες επιστήμες όπως τη φιλοσοφία και τη ψυχανάλυση. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μετάβαση από τον δομισμό στον μεταδομισμό και στα σύγχρονα θέματα στην ανθρωπολογική θεωρία όπως υποκειμενικότητα, εξουσία-γνώση, ανθρωπολογία της ενσωμάτωσης/σωματοποίησης και του συναισθήματος. Η πρόσφατη, με βάση τις παραπάνω θεωρίες και θεματικές, επανεξέταση της εθνογραφικής έρευνας και γραφής θα αποτελέσει έναν από τους βασικούς άξονες του μαθήματος.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειωθούν οι φοιτητές/τριες με τις βασικές θεωρίες που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια κυρίως της κοινωνικής ανθρωπολογίας αλλά και γενικότερα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών. Να αναγνωρίσουν το γεγονός ότι η λεγόμενη «θεωρία» δεν είναι πολιτισμικά και πολιτικά «ουδέτερη», ούτε άσχετη προς τη λεγόμενη «πράξη».

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση κειμένων από τους φοιτητές/τριες και συζήτηση, προβολή και ανάλυση εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΚΑ-143 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έλια Πετρίδου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η Ανθρωπολογία του Υλικού Πολιτισμού ασχολείται με τον τρόπο που ο υλικός κόσμος διαμορφώνει και διαμορφώνεται μέσα από κοινωνικές σχέσεις, πολιτισμικές αντιλήψεις και πρακτικές. Στο μάθημα αυτό επιχειρείται καταρχάς μια κριτική διερεύνηση της έννοιας της υλικότητας και των ορίων μεταξύ προσώπων και πραγμάτων, τα οποία δεν θεωρούνται δεδομένα αλλά πολιτισμικά καθορισμένα. Στη συνέχεια γίνεται μια επισκόπηση των κυριότερων θεωρητικών προσεγγίσεων του υλικού πολιτισμού που εμφανίζονται στην ιστορία της ανθρωπολογικής σκέψης. Με στόχο να κατανοηθεί ο τρόπος που θεωρητικές προσεγγίσεις βρίσκουν εφαρμογή σε επιμέρους πεδία μελέτης του υλικού πολιτισμού, εξετάζονται ζητήματα μουσειακής αναπαράστασης, μνημεία και υλικά πεδία πολιτιστικής κληρονομιάς, ενδύματα, τροφή, παιχνίδια και τεχνολογικά αντικείμενα. Το μάθημα ολοκληρώνεται με αναφορά σε θέματα και προβληματισμούς που προκύπτουν όταν

χρησιμοποιείται η οπτική της Ανθρωπολογίας του Υλικού Πολιτισμού για τη μελέτη της κατανάλωσης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, προβολή οπτικοακουστικού υλικού, παρουσίαση εργασιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετικές εργασίες, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-150 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το πρώτο μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στη διαμόρφωση της Οικονομικής Ανθρωπολογίας (θεωρίες και ρεύματα) καθώς και τις βασικές προσεγγίσεις της έννοιας του «οικονομικού». Γίνεται κριτική παρουσίαση των κυριότερων ανθρωπολογικών θεωριών για την πρωτόγονη οικονομία και, ειδικότερα, για την ανταλλαγή, το δώρο και τους τρόπους/σχέσεις παραγωγής. Επίσης εξετάζονται διάφορες αντιλήψεις που έχουν επικρατήσει για τον συμβολισμό και την ηθική του χρήματος καθώς και απόψεις για τις διαφορές μεταξύ δυτικού και πρωτόγονου χρήματος. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει ενότητες οι οποίες προορίζονται για την εξέταση των εξής θεμάτων: θεωρίες/έννοιες του εκσυγχρονισμού, της ανάπτυξης και των παγκοσμίων συστημάτων, προσεγγίσεις των διαδικασιών κοινωνικοοικονομικού μετασχηματισμού, και αναλυτικές σκοπιές πάνω στο ζήτημα εργασία και κοινωνικό φύλο.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειωθούν οι φοιτητές με την ανθρωπολογική αντιμετώπιση διαφόρων θεωρητικών και ερευνητικών ζητημάτων συναφών με οικονομικές σχέσεις, πρακτικές και αντιλήψεις, τόσο από μεθοδολογική άποψη όσο και από αναλυτική σκοπιά. Ειδικότερα, να κατανοήσουν πώς η εθνογραφική έρευνα ερμηνεύει τις ιδιαιτερότητες των εκάστοτε οικονομικών πρακτικών, συμπεριφορών και αντιλήψεων, εντάσσοντάς τες στα κοινωνικά και πολιτισμικά τους συμφραζόμενα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση και προαιρετική εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-153 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Οι παρακάτω άξονες αποτελούν τη βάση για τη συγκρότηση του μαθήματος: οι εννοιολογικές προσεγγίσεις του τουρισμού και της κατηγορίας του τουρίστα (δομικές αναλύσεις, ταξινομικά σχήματα και η προσέγγιση του τουρισμού ως διαδικασία). Αναλυτικές προσεγγίσεις του τουριστικού λόγου, των τουριστικών αναπαραστάσεων και της διαπολιτισμικής, δι-υποκειμενικής τουριστικής συνάντησης: το ζήτημα της ανάπτυξης (development) και οι διαδικασίες του κοινωνικοοικονομικού μετασχηματισμού τις οποίες βιώνουν οι τοπικές κοινωνίες υποδοχής· η διαχείριση της κληρονομιάς, αντιλήψεις για την «παράδοση», τη φύση, το παρελθόν και την «αυθεντικότητα» (εναλλακτικές μορφές τουρισμού), και η ανασυγκρότηση της πολιτισμικής ταυτότητας: η διαπλοκή/αλληλεπίδραση του τουρισμού με έμφυλες «πραγματικότητες» (ιδεολογίες, σχέσεις, αντιλήψεις): ζητήματα πολιτικής και σχεδιασμού του τουρισμού, καθώς και το ζήτημα της εννοιολόγησης του πολιτισμού από τη σκοπιά διαφόρων απόψεων που έχουν διατυπωθεί για την αειφορία και την επίτευξή της.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειωθούν οι φοιτητές με την ανθρωπολογική προσέγγιση του τουρισμού, από μεθοδολογική και αναλυτική άποψη· ειδικότερα, να κατανοήσουν πώς η ανθρωπολογική/εθνογραφική έρευνα είναι σε θέση να φωτίσει τις ιδιαιτερότητες των τοπικών κοινωνιών μέσα από το πρίσμα των διασυνδέσεων τους με μια παγκόσμια οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα, τον τουρισμό.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, πρακτικές ασκήσεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Εργασία ή/και γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-191 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΗΧΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Πανόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το ανθρωπολογικό ενδιαφέρον για τον ήχο και την ακοή είναι σχετικά πρόσφατο και έχει πολυποίκιλες αφετηρίες και συνδέσεις, την ανθρωπολογία της μουσικής, την ανθρωπολογία των αισθήσεων, τις πολιτισμικές σπουδές, αλλά και πρόσφατες ιστορικές μελέτες που επικεντρώνουν στην πολιτισμική συγκρότηση της πρόσληψης και τις μεταφορικές χρήσεις του ήχου και των αισθήσεων. Θα εστιάσουμε στις πολιτισμικές συνιστώσες του ήχου και της ακοής σε κοινωνίες του τροπικού δάσους, στη νεωτερική και μετανεωτερική Ευρώπη και Αμερική, σε σύγχρονες πρακτικές όπως η χρήση των γουόκμαν και των κινητών τηλεφώνων. Επίσης, θα εξετάσουμε τις συνάφειες και τις διαφοροποιήσεις μεταξύ των αναζητήσεων της ανθρωπολογίας του ήχου και των αντίστοιχων αναζητήσεων ορισμένων σύγχρονων καλλιτεχνικών εκφράσεων που επικεντρώνονται στον ήχο (sound art).

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση με ένα καινούργιο πεδίο ανθρωπολογικού προβληματισμού και η εξειδίκευση πάνω σε ζητήματα ανθρωπολογίας της μουσικής και ανθρωπολογίας των αισθήσεων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, ακρόαση μουσικών παραδειγμάτων, προφορικές παρουσιάσεις μικρών εργασιών από τους φοιτητές/φοιτήτριες.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ανθρωπολογία της μουσικής.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εξέταση, προφορικές παρουσιάσεις, εργασία (προαιρετική) κατόπιν συνεννοήσεως με τον διδάσκοντα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

KA-192 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Πανόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο μάθημα αυτό, θα εξετάσουμε πώς εφαρμόζεται η ανθρωπολογική προσέγγιση στη μελέτη της μουσικής. Θα ασχοληθούμε με ποικίλες μουσικές επιτελέσεις σε διάφορες κοινωνίες και θα εστιάσουμε στις κοινωνικές και συμβολικές συνιστώσες της μουσικής μέσα στον πολιτισμό, αλλά και της μουσικής ως πολιτισμού. Θα μελετήσουμε, επομένως, τη μουσική όχι ως αυτόνομη καλλιτεχνική μορφή οργάνωσης του ήχου, αλλά ως κοινωνική σχέση και πολιτισμική πρακτική, εστιάζοντας στην πολλαπλότητα και την ποικιλομορφία των πολιτισμικών σημασιών των μουσικών επιτελέσεων από κοινωνία σε κοινωνία, αλλά και μέσα στα πλαίσια της ίδιας κοινωνίας.

ΣΤΟΧΟΙ: Μέσα από την ανάλυση των ποικίλων κοινωνικών χρήσεων της μουσικής σε διάφορους πολιτισμούς, θα εξηγήσουμε γιατί η ανθρωπολογία της μουσικής δεν αποτελεί σήμερα έναν γνωστικό κλάδο που συγκροτείται πάνω στη βάση ενός γνωστικού αντικειμένου (τη μουσική στις «άλλες» κοινωνίες), αλλά μια ευρύτερη θεωρητική σκοπιά,

που προσεγγίζει τη μουσική ως πεδίο παραγωγής και διαχείρισης των πολιτισμικών πρακτικών, των κοινωνικών σχέσεων και των σχέσεων εξουσίας, και που μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε κοινωνία και σε κάθε πολιτισμικό σύστημα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, ακρόαση μουσικών παραδειγμάτων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εξέταση, εργασία (προαιρετική) κατόπιν συνεννοήσεως με τον διδάσκοντα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-200 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χάρης Εξερτζόγλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποσκοπεί σε μια πρώτη επαφή των φοιτητριών/ών με το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας και τη διδασκαλία του στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας. Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές σε ορισμένα κεντρικά προβλήματα της Ιστορίας όπως το υλικό της (αρχεία- πηγές -ιστοριογραφία) και η προσέγγισή του. Επιχειρεί να εξοικειώσει τους φοιτητές με βασικές έννοιες όπως η ιστορικότητα και η χρονικότητα. Παρουσιάζει τη σχέση της Ιστορίας με το παρελθόν και το παρόν, εξετάζοντας ζητήματα όπως η κοινωνική μνήμη και η ιστορική κουλτούρα. Τέλος διερευνά τη σχέση της Ιστορίας με την Κοινωνική Ανθρωπολογία αλλά και τις κοινωνικές επιστήμες γενικότερα.

ΣΤΟΧΟΙ: Να αναδειχθεί η συνθετότητα της ιστορικής προσέγγισης και η χρησιμότητα της ιστορίας στην κατανόηση της του τρόπου με τον οποίο οι σύγχρονες κοινωνίες αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, προβολή οπτικού υλικού, παρουσίαση εργασιών

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή πρόοδος, εργασίες, τελική εξέταση

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-208 ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ποθητή Χαντζαρούλα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στα κεντρικά θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα της προφορικής ιστορίας: Αποτελεί η προφορική ιστορία ένα διαφορετικό είδος ιστορίας και σε τι συνίσταται η διαφορά της; Τι είδους τεκμήρια είναι οι προφορικές μαρτυρίες; Για ποιο λόγο αποτελούν πρόκληση για τον ιστορικό του πρόσφατου παρελθόντος; Ποιες πλευρές της ανθρώπινης ιστορίας φωτίζουν οι προφορικές μαρτυρίες; Πώς προέκυψε και από ποιες ανάγκες η συγκρότηση της προφορικής ιστορίας σε ξεχωριστό γνωστικό πεδίο; Τα θέματα στα οποία εστιάζει αφορούν: τη σχέση μνήμης και ιστορίας, τη μνήμη ως πηγή της ταυτότητας (ταξικής, έμφυλης, φυλετικής, σεξουαλικής, θρησκευτικής κλπ.), τη διαδικασία διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας (ατομικής και συλλογικής), τη σχέση μεταξύ ερευνητριας/τή και πληροφορήτριας/τή, ζητήματα δεοντολογίας της προφορικής συνέντευξης και χρήσης της προφορικής μαρτυρίας, τις πολιτικές της συγκρότησης της αφήγησης (μνήμη, απόκρυψη, σιωπή, τραύμα).

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τις φοιτήτριες/τές με τις θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις της προφορικής ιστορίας μέσα από συγκεκριμένα ιστοριογραφικά παραδείγματα (ιστορία του Ολοκαυτώματος, εμφυλίου, απαρτχάιντ κλπ.). Επιπλέον, να τις/τους εισαγάγει σε ζητήματα πρακτικής της προφορικής ιστορίας όπως ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή συνεντεύξεων και η ερμηνεία των προφορικών μαρτυριών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, χρήση οπτικού και ηχητικού υλικού, ηλεκτρονικά αρχεία προφορικής ιστορίας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-212 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Δουκέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Βάση του μαθήματος αποτελεί η θέση ότι τα ανθρωπογενή τοπία δύναται να εκληφθούν ως ιστορικά τεκμήρια των ανθρωπίνων κοινωνιών που τα διαμόρφωσαν και τα οικειοποιήθηκαν. Κάθε τοπίο δύναται να εκληφθεί ως ένα παλίμψηστο επί του οποίου εντοπίζονται τα ίχνη των κοινωνιών που κατά το παρελθόν ήταν εγκατεστημένες εκεί και με διάφορους τρόπους το προσάρμοζαν και το διαμόρφωναν κατά βούληση και σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Σε μία πρώτη φάση επομένως προκύπτει ότι το αντικείμενο της ιστορίας του τοπίου είναι συγγενές με αυτό της ανθρωπογεωγραφίας ή της ιστορικής γεωγραφίας. Διαφοροποιείται από τούτα κυρίως εξ αιτίας της παρεμβολής του παρατηρητή: είναι γνωστό ότι στην έννοια του τοπίου περιλαμβάνεται τόσο ο θεώμενος τόπος, όσο και ο ίδιος ο παρατηρητής. Το μάθημα αναφέρεται τόσο σε ζητήματα ιστορικότητας του τοπίου (μέθοδοι, πηγές και εργαλεία έρευνας) όσο και σε ζητήματα εκφοράς του τοπίου εκ μέρους συγγραφέων και ζωγράφων διαφόρων εποχών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Υποχρεωτική παρακολούθηση των σεμιναρίων. Οι φοιτητές αξιολογούνται με βάση την ενεργό συμμετοχή τους στο μάθημα και την ποιότητα της εργασίας που αναλαμβάνουν να εκπονήσουν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Δεν υπάρχει τελική γραπτή εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-214 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Σμαρνάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποτελεί μια εισαγωγή στη μελέτη της κοινωνίας και του πολιτισμού της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Μετά από μερικές αρχικές διαλέξεις για τα σύνορα, τους λαούς, τις γλώσσες και την πολιτική ιστορία του Βυζαντίου, εξετάζονται η εννοιολόγηση από τους Βυζαντινούς της «αυτοκρατορίας», η οργάνωση της διοίκησης και του στρατού. Στη συνέχεια αναδεικνύονται κάποια βασικά χαρακτηριστικά της βυζαντινής οικονομίας και κοινωνίας, όπως η οργάνωση της παραγωγής, η κοινωνική διαστρωμάτωση, η ζωή στις πόλεις και στην ύπαιθρο. Το μάθημα ολοκληρώνεται με διαλέξεις για τις κοσμοθεωρίες και τις ταυτότητες των Βυζαντινών, την εκπαίδευση και τους αιρετικούς.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-217 ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Σμαρνάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Τα τελευταία χρόνια έχει αναζωπυρωθεί το ενδιαφέρον των ιστορικών για το στρατό στη Βυζαντινή αυτοκρατορία και τις σχέσεις του με την κοινωνία και το κράτος. Στο

μάθημα αυτό εξετάζεται η βυζαντινή κοινωνία σε καιρό πολέμου. Πέρα από ζητήματα που αφορούν τη συγκρότηση, τον εξοπλισμό, τις τακτικές, την επιμελητεία των βυζαντινών στρατευμάτων ή τον πολιτικό ρόλο τους, θα επιχειρήσουμε να κατανοήσουμε τις βυζαντινές αντιλήψεις και στάσεις απέναντι στον πόλεμο και στην ειρήνη μέσα στα κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα της εποχής. Ειδικότερα θέματα που θα εξεταστούν είναι οι βυζαντινές θεωρίες περί πολέμου, η θέση των στρατιωτικών στην κοινωνία, η ανάδειξη της υποκειμενικότητας μέσα από την καθημερινή ζωή στους στρατώνες ή στις εκστρατείες

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία του Βυζαντίου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική πρόοδος, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-218 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΙΜΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιώργος Πλακωτός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην κοινωνία και τον πολιτισμό της Ευρώπης από τον 5^ο μέχρι το 18^ο αιώνα. Εξετάζονται η μετάβαση από την αρχαιότητα και η διαμόρφωση του μεσαιωνικού κόσμου και στη συνέχεια το πέρασμα στην πρώιμη νεότερη περίοδο. Κύριους άξονες του μαθήματος αποτελούν η διαμόρφωση του πολιτικού χάρτη της Ευρώπης («βαρβαρικά βασίλεια», κοινοτικό φαινόμενο, ανάδυση του θεσμικού και εδαφικού κράτους), η κοινωνική διαστρωμάτωση (τριμερής διάκριση της μεσαιωνικής κοινωνίας, φεουδαρχική οργάνωση, αστική κοινωνία, ελίτ και υπάλληλα στρώματα), τα δημογραφικά μεγέθη, η οικονομία (χωροδεσποτεία και αγροτικός κόσμος, αστική οικονομία, μετάβαση από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό, πρωτοεκβιομηχάνιση, επέκταση στον εξωευρωπαϊκό κόσμο), οι διανοητικοί ορίζοντες (ο μεσαιωνικός χριστιανισμός, το κίνημα της Αναγέννησης, τα κινήματα της Μεταρρύθμισης και Αντιμεταρρύθμισης) και η συγκρότηση ταυτοτήτων (κοινωνικών, έμφυλων, θρησκευτικών).

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με βασικές πτυχές της ιστορίας των δυτικοευρωπαϊκών κοινωνιών κατά τη μεσαιωνική και πρώιμη νεότερη περίοδο και η γνωριμία με βασικές ιστοριογραφικές παραδόσεις.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, χρήση οπτικού υλικού και κειμένων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-220 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σπύρος Καράβας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αρθρώνεται σε τέσσερις ενότητες, όπου εξετάζονται τα ακόλουθα ζητήματα: α) Η διαδικασία εδαφικής συγκρότησης της ελληνικής επικράτειας το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα. Οι πληθυσμιακές ανακατατάξεις, σε συνδυασμό με τις τοπικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες που αναδείχθηκαν. Οι μηχανισμοί ομογενοποίησης και τα όριά τους. β) Η ρητορική της Μεγάλης Ιδέας και οι εκδοχές της. Τα επιτεύγματα και τα αδιέξοδα των «εθνικών βλέψεων». Η οικονομική και πολιτισμική διάσταση της Μεγάλης Ιδέας μετά το 1922. γ) Το αντιστασιακό φαινόμενο και η ιδεολογική επίδραση του εμφυλίου πολέμου. Κράτος, παρακράτος και κοινοβουλευτική δημοκρατία στη μετεμφυλιακή Ελλάδα. Η αποδοχή της Δικτατορίας και η αποενοχοποίηση το 1974. δ) Μεταναστευτικές πολιτικές και οικονομική ανάπτυξη. Η μεταπολεμική αναδιάρθρωση της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και οι νέες συνθήκες των ταξικών αντιθέσεων.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα προσφέρεται στο δεύτερο κύκλο σπουδών και αποσκοπεί στην παρουσίαση και εξέταση βασικών θεματικών της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη σχετική βιβλιογραφία και εργάζονται επάνω σε πηγές της περιόδου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση οπτικού και ακουστικού υλικού, διανομή φωτοτυπιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση, προαιρετική ανάθεση εργασιών η βαθμολογία των οποίων συνυπολογίζεται στη βαθμολογία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-221 ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 19^ο ΑΙΩΝΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Γιαννιτσιώτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο μάθημα εξετάζονται θέματα που άπτονται της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής συγκρότησης της ελληνικής κοινωνίας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι και το κίνημα στο Γουδί. Η προσοχή μας εστιάζεται στη διερεύνηση του ρόλου του κράτους και της θεσμικής οργάνωσης στην προοπτική διαμόρφωσης μιας συνεκτικής και ομογενοποιημένης εθνικής κοινότητας, στον πελατειακό χαρακτήρα του πολιτικού συστήματος και τη μετεξέλιξή του, στη διαμόρφωση των κοινωνικών ομάδων και την εμφάνιση των ομογενών της Διασποράς, στις αντιλήψεις και πρακτικές εκσυγχρονισμού της οικονομίας.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα αποσκοπεί στην κριτική παρουσίαση της Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας. Επιπλέον, επιχειρείται μια πρώτη επαφή των φοιτητών με ιστοριογραφικά κείμενα για τη συγκεκριμένη περίοδο, τα οποία παρουσιάζονται σε μια σειρά φροντιστηρίων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις υποστηριζόμενες από οπτικό υλικό και κείμενα. Φροντιστήρια κατά τη διάρκεια των οποίων ομάδες φοιτητών παρουσιάζουν κείμενα της σύγχρονης βιβλιογραφίας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Α' τρόπος: Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου. Β' τρόπος: Πρόδος (με άριστα το 5), εργασία (με άριστα το 4), άσκηση βιβλιογραφικής αναζήτησης (με άριστα το 1).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-222 ΑΝΟΧΗ, ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΩΙΜΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιώργος Πλακωτός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: το μάθημα εστιάζει στις ιστοριογραφικές παραδόσεις σχετικά με την ανάδυση της μεσαιωνικής διώκουσας κοινωνίας και τη διαδικασία κοινωνικής πειθάρχησης, ηθικής αναμόρφωσης και θρησκευτικής ομογενοποίησης κατά την πρώιμη νεότερη περίοδο. Καλύπτοντας την περίοδο από το 13^ο αιώνα μέχρι το 18^ο αιώνα το μάθημα εξετάζει τόσο τη θέση των μειονοτικών και περιθωριακών ομάδων όσο και τις διαδικασίες αποκλεισμού/ενσωμάτωσης και ποινικοποίησης της διαφοράς. Η εδραίωση των διωκτικών μηχανισμών και η διαδικασία ετεροποίησης προσεγγίζεται μέσα από το πρίσμα των σταδιακών αλλά ουσιαστικών αλλαγών που βίωσαν οι κοινωνίες της προβιομηχανικής Δύσης, όπως η δημιουργία του θεσμικού και γραφειοκρατικού κράτους και η μετάβαση από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό.

ΣΤΟΧΟΙ: Η εμπάθυνση στις κοινωνικές πρακτικές και τον αξιακό κώδικα των κοινωνιών της προ-νεωτερικής Δύσης μέσω των διαδικασιών ετεροποίησης, η κατανόηση της δημιουργίας και λειτουργίας των μηχανισμών ποινικοποίησης, η εξοικείωση με τις σχετικές ιστοριογραφικές παραδόσεις και συζητήσεις, η διερεύνηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν και των περιορισμών που θέτουν οι πρωτογενείς πηγές που προέρχονταν από κατασταλτικούς θεσμούς.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, χρήση οπτικού υλικού και κειμένων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετικές παρουσιάσεις και εργασίες, τελική γραπτή εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-224 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιώργος Πλακωτός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Από το 15^ο μέχρι το 18^ο αιώνα η ευρωπαϊκή οικονομία γνώρισε μια σειρά αλλαγών στην ύπαιθρο, τις πόλεις και τις σχέσεις της με τον εξωευρωπαϊκό κόσμο, οι οποίες θεωρείται ότι σηματοδότησαν μια σταδιακή μετάβαση στον καπιταλισμό και τη διαμόρφωση μιας παγκόσμιας οικονομίας υπό ευρωπαϊκή κυριαρχία. Το μάθημα διερευνά τις οικονομικές δομές και διαδικασίες αλλαγής, την οικονομική γεωγραφία του ευρωπαϊκού χώρου, την ανάδυση νέων κοινωνικών ομάδων και τις διεκδικήσεις που προβάλλουν και το ρόλο ορισμένων ευρωπαϊκών κρατών στην υπό διαμόρφωση παγκόσμια οικονομία. Σε αυτό το περιβάλλον μεσαιωνικών παραδόσεων και νεωτερικών μετασχηματισμών, ο υλικός πολιτισμός υφίσταται σημαντικές αλλαγές. Το μάθημα εξετάζει τα υλικά αντικείμενα ως μορφή επικοινωνίας ή γλώσσας, τις ανασηματοδοτήσεις τους και τη θέση τους στη διαμόρφωση κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων.

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση και εμπάθυνση σε βασικά ζητήματα οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας και η κατανόηση των πολλαπλών διαστάσεων του υλικού πολιτισμού στις κοινωνίες της προβιομηχανικής Ευρώπης, η διερεύνηση ευρύτερων ζητημάτων της ευρωπαϊκής ιστορίας από την οπτική της οικονομίας, η γνωριμία με τις σχετικές ιστοριογραφικές παραδόσεις.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, χρήση οπτικού υλικού και κειμένων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετικές παρουσιάσεις και εργασίες, τελική γραπτή εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-227 ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΝ 19^ο ΑΙΩΝΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Γιαννιτσιώτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα οι ευρωπαϊκές πόλεις αναδεικνύονται σε προνομιακό τόπο άσκησης και εφαρμογής της φιλελεύθερης διακυβέρνησης, γίνονται εργαστήρια νέων μορφών και τρόπων άσκησης εξουσίας. Η ιατρική, η στατιστική, η αρχιτεκτονική και η πολεοδομία διαμορφώνουν το πλαίσιο ανάπτυξης των τεχνολογιών της νέας διακυβέρνησης. Έτσι, για παράδειγμα, οι απογραφές πληθυσμών γνωστοποιούν τον πληθυσμό που πρόκειται να κυβερνηθεί, η χαρτογράφηση της πόλης και η ρυμοτομία με τους μεγάλους δρόμους και τα πεζοδρόμια, μετατρέπουν τον δαιδαλώδη και επικίνδυνο μέχρι τότε αστικό χώρο σε μια μετρήσιμη αντικειμενική επιφάνεια και εξασφαλίζουν την ελευθερία κίνησης και κυκλοφορίας των πολιτών, το σύστημα ύδρευσης και αποχέτευσης μαζί με τα σφαγεία που χωροθετούνται εκτός του αστικού ιστού διασφαλίζουν τη δημόσια υγεία.

Παράλληλα, αποτυπώνουν την υλική διάσταση αυτών των αντιλήψεων που εκπορεύονται από το κράτος και εγκαθιδρύουν νέα καθεστώτα εννοιολόγησης του κοινωνικού.

Σημείο αναφοράς μας για την εξέταση των νέων μορφών διακυβέρνησης και των τεχνολογιών της θα αποτελέσουν πόλεις της δυτικής και κεντρικής Ευρώπης. Στο πεδίο του ενδιαφέροντός μας εντάσσονται και αποικιακές πόλεις· θα μας απασχολήσουν με άλλα λόγια οι μορφές της αποικιακής κυβερνητικότητας. Η προσοχή μας θα επικεντρωθεί στη διερεύνηση της σχέσης εξουσίας – αντίστασης, τη συγκρότηση νέων συλλογικών υποκειμένων και τις νέες εννοιολογήσεις του κοινωνικού, τις πολιτικές πρακτικές της φιλελεύθερης κυβερνητικότητας αλλά και τις πρακτικές εκείνες που φαντάζουν «εξω-πολιτικές» χωρίς όμως να είναι λιγότερο κυβερνητικές (το περπάτημα, η χρήση του λεωφορείου και η μεταφορά μέσα στην πόλη).

ΣΤΟΧΟΙ: Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με προσεγγίσεις της κοινωνικής ιστορίας οι οποίες θέτουν στο επίκεντρο του προβληματισμού τις ποικίλες πολιτισμικά και ιστορικά προσδιορισμένες σημασίες της έννοιας της «κοινωνίας» αντιμετωπίζοντάς τη ως διαδικασία και όχι ως δεδομένο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Α' τρόπος: Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου. Β' τρόπος: Πρόσδος (με άριστα το 5), εργασία (με άριστα το 4), άσκηση βιβλιογραφικής αναζήτησης (με άριστα το 1). Η βιβλιογραφία της εργασίας είναι στην αγγλική γλώσσα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-232 ΣΛΑΒΙΚΟΙ ΛΑΟΙ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ (15^{ος}-18^{ος} ΑΙ.)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ελένη Γκαρά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Με την παγίωση της οθωμανικής κυριαρχίας στα Βαλκάνια, η οποία επέφερε την κατάλυση των μεσαιωνικών σλαβικών βασιλείων, σχεδόν όλοι οι νοτιοσλαβικοί πληθυσμοί ενσωματώνονται σε ένα κρατικό μόρφωμα, την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Εντάσσονται σε έναν ενιαίο πολιτισμικό χώρο και ακολουθούν κοινή ιστορική πορεία, η οποία διαφέρει σημαντικά από εκείνη των νοτιοσλαβικών πληθυσμών που βρίσκονται υπό την εξουσία των Βενετών και των Αψβούργων. Παράλληλα, η πρόσδος του εξισλαμισμού επιφέρει την πολιτισμική διαφοροποίηση σημαντικού τμήματος των υπό οθωμανική κυριαρχία νοτιοσλαβικών πληθυσμών ήδη από τον 16^ο αι., ενώ η αψβουργική πολιτική οδηγεί το 18^ο αι. στη δημιουργία ενός ιδιότυπου χώρου όσμωσης των νοτιοσλάβων στη μεθόριο των δύο κρατών. Αντικείμενο του μαθήματος είναι η επισκόπηση της ιστορίας, της κοινωνίας και του πολιτισμού των σλαβόφωνων πληθυσμών στις οθωμανικές περιοχές των Βαλκανίων και την οθωμανοαψβουργική μεθόριο, από την κατάκτηση της Βοσνίας το 1463 μέχρι τη σερβική εξέγερση (1804) και την αυτονόμηση της Σερβίας.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την ιστορία, τις κοινωνικές πραγματικότητες και τον πολιτισμό των σλαβικών πληθυσμών των Βαλκανίων στους πρώιμους νεότερους χρόνους.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Συνδυασμός διαλέξεων και σεμιναρίου με ενεργό συμμετοχή των φοιτητών, χρήση οπτικού και κειμενικού υλικού.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εργασία (3000-3600 λέξεις) (30%), γραπτή τελική εξέταση (70%).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-233 ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΠΡΩΙΜΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ελένη Γκαρά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η εδραίωση του οθωμανικού κράτους έθεσε τις βάσεις για την υπαγωγή των Βαλκανίων και μέρους της Κεντρικής Ευρώπης υπό την εξουσία μιας μουσουλμανικής δυναστείας, ενώ παράλληλα δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τη συγκρότηση πολυπληθών μουσουλμανικών κοινοτήτων σε ευρωπαϊκό χώρο. Το μάθημα εξερευνά τους πολλαπλούς τρόπους συνάντησης ανάμεσα στις μουσουλμανικές και τις χριστιανικές ευρωπαϊκές κοινωνίες στους πρώιμους νεότερους χρόνους, που χαρακτηρίζονται τόσο από σύγκρουση και αντιπαλότητα όσο και από συνεργασία και αλληλεπίδραση. Η μελέτη των επαφών ανάμεσα στα χριστιανικά κράτη της Ευρώπης και τη μουσουλμανική Οθωμανική Αυτοκρατορία, αλλά και ανάμεσα σε χριστιανικούς και μουσουλμανικούς πληθυσμούς, τόσο εντός όσο και εκτός της οθωμανικής επικράτειας, αναδεικνύει την πολλαπλότητα της ιστορικής εμπειρίας και αντιπαρατίθεται στα στερεότυπα που εκλαμβάνουν το Ισλάμ και τον Χριστιανισμό ως άχρονες ουσίες σε αιώνια αντιπαλότητα.

ΣΤΟΧΟΙ: Στόχος του μαθήματος είναι να εμβαθύνουν οι φοιτητές στο ζήτημα των επαφών ανάμεσα στο Ισλάμ και τον Χριστιανισμό στον ευρωπαϊκό χώρο κατά τους πρώιμους νεότερους χρόνους, εποχή που από τη μια μεριά διαμορφώνεται η έννοια της Ευρώπης και από την άλλη συγκροτούνται στα Βαλκάνια εντόπιες μουσουλμανικές κοινότητες.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Συνδυασμός διαλέξεων και σεμιναρίου με ενεργό συμμετοχή των φοιτητών, χρήση οπτικού και κειμενικού υλικού.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή εργασία (3000-3600 λέξεις) (30%), γραπτή τελική εξέταση (70%).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-235 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (1300-1839)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ελένη Γκαρά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στα τέλη του 13^{ου} αι. δημιουργήθηκε στο βορειοδυτικό άκρο της πολιτικά κατακερματισμένης Μικράς Ασίας μια μικρή μουσουλμανική ηγεμονία με αρχηγό κάποιον Οσμάν μπέη. Αντίθετα όμως με τις υπόλοιπες ηγεμονίες της εποχής, το κράτος του Οσμάν επεκτάθηκε εδαφικά και μετεξελίχθηκε σε μια πολυεθνική αυτοκρατορία, την Οθωμανική, η οποία κυριάρχησε στα Βαλκάνια, τη Μικρά Ασία και τη Μέση Ανατολή για πέντε αιώνες. Αντικείμενο του μαθήματος είναι η πολιτική, κοινωνική και οικονομική ιστορία της οθωμανικής επικράτειας από την παγίωση του οθωμανικού εμιράτου στις αρχές του 14^{ου} αιώνα μέχρι την έναρξη της εποχής των μεταρρυθμίσεων το 1839, που εγκαινίασαν τη μετεξέλιξη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε νεωτερικό κράτος.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την ιστορία του οθωμανικού κράτους και των πληθυσμών που ζούσαν στην επικράτειά του κατά τον ύστερο Μεσαίωνα και τους πρώιμους νεότερους χρόνους.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις με συζήτηση, χρήση οπτικού και κειμενικού υλικού.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή πρόοδος (30%), γραπτή τελική εξέταση (70%).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-236 ΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟ ΧΩΡΟ (19^{ος}-20^{ός} ΑΙ.)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χάρης Εξερτζόγλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα εξετάζει την εμφάνιση του εθνικισμού και των εθνικών κρατών στα Βαλκάνια κατά την περίοδο που καλύπτει τον 19^ο και τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ού} αιώνα και σε σχέση με τον διαμελισμό της οθωμανικής και αυστριακής αυτοκρατορίας. Η προσέγγιση είναι συγκριτική και ενσωματώνει όλες τις περιπτώσεις των βαλκανικών εθνικών κρατών (Ελλάδα, Σερβία/Γιουγκοσλαβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Αλβανία). Η οργάνωση του μαθήματος στηρίζεται στην εξέταση συγκεκριμένων θεματικών που συνδέονται με το εθνικό φαινόμενο στα Βαλκάνια και συγκροτούν ξεχωριστές ενότητες. Η πρώτη ενότητα διερευνά τη σχέση θρησκείας και εθνικισμού στο βαλκανικό χώρο και τη σχέση της εθνικής με άλλες μορφές κοινωνικής ταυτότητας. Η δεύτερη προσεγγίζει το ζήτημα των εθνικών επαναστάσεων και τη δημιουργία των εθνικών κρατών και η τρίτη εξετάζει τις αντικρουόμενες εθνικές διεκδικήσεις στα Βαλκάνια.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές του δεύτερου κύκλου σπουδών. Μέσα από την μελέτη των ενοτήτων αυτών η/ο φοιτήτρια/ης αποκτά τις απαραίτητες γνώσεις και τη δυνατότητα μιας κριτικής προσέγγισης του εθνικού φαινομένου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις υποστηριζόμενες από οπτικό υλικό και κείμενα που διατίθενται στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Εξέταση προόδου, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-241 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ Ι: ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Βασίλης Αναστασιάδης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Οι αρχαιοελληνικές πόλεις-κράτη παρουσιάζουν σημαντική ποικιλία πολιτευμάτων, τα οποία μάλιστα οργανώνονταν στο πλαίσιο της πολιτικής φιλοσοφίας σε περίπλοκα σχήματα ομοιοτήτων και αντιθέσεων. Παράλληλα, φαίνεται να υπήρξε έντονος ο προβληματισμός σχετικά με τη μετάλλαξη, τον εκφυλισμό ή την ολίσθησή τους, φαινόμενα τα οποία θα ήταν δυνατό να τεκμηριώνονται από την ίδια την πολιτική ιστορία. Το μάθημα αυτό αποβλέπει στην παρουσίαση των σπουδαιότερων πτυχών της σχετικής γραμματείας, πάντοτε σε συνάρτηση με τις σύγχρονές τους εξελίξεις στην οικονομία, την κοινωνία, τους θεσμούς και τη διπλωματία.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-242 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΙΙ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 3^ο Π.Χ. ΣΤΟΝ 1^ο Μ.Χ. ΑΙ.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Δουκέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Αντικείμενο του μαθήματος η εισαγωγή σε μείζονα ζητήματα της ρωμαϊκής ιστορίας από τον 3^ο αιώνα π.Χ. ως τον 1^ο αι. μ.Χ. κυρίως. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην μελέτη μικρού ανθολογίου πηγών (φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών) που εικονογραφούν κάποια από τα ζητήματα αυτά. Το μάθημα στοχεύει, πέραν από τη σε αδρές

γραμμαές παρουσίαση της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου, στη μύηση των φοιτητών στις τεχνικές και μεθόδους ανάλυσης των πηγών.

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση του φοιτητή με το αντικείμενο της ρωμαϊκής ιστορίας και κυρίως η μύησή του στη μελέτη και ιστορική ερμηνεία ιστορικών τεκμηρίων της περιόδου.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση, προαιρετικές γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-245 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ IV: ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΙΔΕΕΣ ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Δουκέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποτελεί α) θεματική εξειδίκευση πτυχών του μαθήματος Ιστορία Αρχαίου Κόσμου II και β) χρονολογική προέκταση του προαναφερθέντος μαθήματος προς τον δεύτερο και τρίτο μεταχριστιανικό αιώνα. Καταβάλλεται προσπάθεια παρουσίασης θεματογραφίας σχετικής με τα ακόλουθα θέματα: απόψεις περί βασιλείας· οι απόψεις περί κράτους και νόμου του Κικέρωνα· Στωικοί και Επικούρειοι· κοινωνικές και πολιτικές απόψεις Ρωμαίων νομομαθών (2^{ος}-3^{ος} αι.). Το μάθημα στηρίζεται σε ανθολόγιο κειμένων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου II.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Ενθαρρύνεται η ανάληψη εργασίας. Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-256 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΣΗ (11^{ος}-15^{ος} ΑΙ.)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Σμαρνάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο μάθημα εξετάζονται οι σχέσεις Βυζαντίου και Δύσης από τον 11^ο έως το 15^ο αι. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις σταυροφορίες. Αναλύονται οι απόψεις της σύγχρονης ιστοριογραφίας για το θέμα και ερμηνεύονται οι διαφορετικές προσεγγίσεις των ερευνητών. Το ενδιαφέρον μας εστιάζεται κυρίως στις εικόνες για τον άλλο που διαμορφώνουν Βυζαντινοί και σταυροφόροι. Για την περίοδο από το 13^ο αι. κ.ε. εξετάζονται οι εμπορικές σχέσεις με τις ιταλικές πόλεις και η θέση του Βυζαντινού κράτους στην αναδυόμενη διεθνή αγορά της ανατολικής Μεσογείου. Εκτίθενται οι προσπάθειες για την ένωση των Εκκλησιών και ερμηνεύονται τα αντικρουόμενα κοινωνικά συμφέροντα ενωτικών και ανθενωτικών. Τέλος αναλύονται οι πολιτισμικές επαφές με τη Δύση και η αλληλεπίδραση Βυζαντινών και δυτικών στο χώρο του Αιγαίου.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική πρόοδος, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-258 ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ, ΓΑΜΟΣ, ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΟΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ (18^{ος}-19^{ος} ΑΙ.)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο μάθημα εξετάζεται η δομή και οργάνωση του οικιακού χώρου στο μεταβαλλόμενο πλαίσιο του ελληνο-οθωμανικού χώρου του 18^{ου} και του 19^{ου} αιώνα. Παρουσιάζεται η σύνθεση της οικιακής ομάδας, η λειτουργία της ως μονάδας παραγωγής και κατανάλωσης, αλλά και ως φορολογικής μονάδας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις συγγενικές σχέσεις, τη σημασία της συγκρότησης των συγγενικών δικτύων, στην κλίμακα της κοινότητας και της περιοχής, και επομένως στη λειτουργία της γαμηλιακής αγοράς και των

γαμήλιων στρατηγικών, των κανόνων και των πρακτικών της μεταβίβασης των αγαθών. Εξετάζεται επίσης η κανονιστική λειτουργία του δικαιοσύνης πλαισίου, εκκλησιαστικού και κοσμικού, στα ζητήματα της συγγένειας και του γάμου και οι τρόποι με τους οποίους το θεσμικό πλαίσιο οριοθετεί τις πρακτικές, επιτρέπει αποκλίσεις ή και μετασχηματίζεται κάτω από την πίεση των μεταβαλλόμενων συνθηκών.

ΣΤΟΧΟΙ: Ο φοιτητής καλείται να κατανοήσει την κεντρική σημασία των συγγενικών σχέσεων στην κοινωνία που μελετά. Ακόμα, καλείται να κατανοήσει την προσέγγιση εθνογραφικής και ιστορικής έρευνας στο πεδίο της οικογένειας, του γάμου και της συγγένειας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση ή προφορική και γραπτή παρουσίαση εργασιών για όσους φοιτητές παρακολουθούν συστηματικά το μάθημα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-265 Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ «ΛΑΩΝ ΧΩΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑ»

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο μάθημα εξετάζεται η ηγεμονική συγκρότηση της Ευρώπης κατά το 16^ο αιώνα, μέσα από την ιστορία της ισπανικής κυριαρχίας σε σημαντικό τμήμα της αμερικανικής ηπείρου. Τρεις είναι οι κεντρικές θεματικές ενότητες που παρουσιάζονται. Η πρώτη θεματική ενότητα, εξετάζει τη μεσογειακή-ευρωπαϊκή πορεία προς το «1492», την ευρωπαϊκή δηλαδή επέκταση κατά το 15^ο και το 16^ο αιώνα, χαρτογραφώντας την «έξοδο» του ευρωπαϊκού ναυτικού και εμπορικού κόσμου στον Ατλαντικό και τις συνθήκες εκείνες που κατέστησαν δυνατές τις εξερευνητικές αποστολές και την ευρωπαϊκή επέκταση, με ιδιαίτερη έμφαση στο μεσογειακό κόσμο και τις ιβηρικές μοναρχίες. Η δεύτερη θεματική ενότητα εξετάζει τις επιπτώσεις της κατάκτησης αμερικανικών εδαφών από το ισπανικό στέμμα κατά το 16^ο αιώνα στους τοπικούς πληθυσμούς, αλλά και στους αποίκους, τη νέα τάξη πραγμάτων που επιβάλλουν οι κατακτητές και τις μορφές ηγεμονίας –κοινωνικής, οικονομικής, πολιτισμικής. Τέλος, η τρίτη θεματική ενότητα του μαθήματος επιχειρεί να παρουσιάσει το νομικό-φιλοσοφικό-θεολογικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο, κατά το 16^ο αιώνα, συζητήθηκε, τοποθετήθηκε, απέκτησε νομιμότητα ή αποτέλεσε αντικείμενο κριτικής η κατάκτηση και κυριαρχία των Ισπανών στην Κεντρική και Νότια Αμερική. Εξετάζονται επομένως οι τρόποι με τους οποίους προσεγγίστηκε, την περίοδο της κατάκτησης, το ηθικό ζήτημα που έθετε η δράση των κατακτητών και το πολιτικό ζήτημα της νομιμότητας ή μη της ισπανικής κυριαρχίας σε αμερικανικά εδάφη. Τελικά, στο μάθημα εξετάζονται οι τρόποι ένταξης των «λαών χωρίς ιστορία» στα οικονομικά και πολιτικά προτάγματα του ευρωπαϊκού κόσμου και το πλαίσιο της νομιμοποίησης της ευρωπαϊκής κυριαρχίας.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις απαρχές της ιστορικής διαδικασίας η οποία συνέδεσε τον μη-ευρωπαϊκό κόσμο με την Ευρώπη και όρισε τις μορφές ηγεμονίας και τη νομιμοποίηση της κυριαρχίας της στους «λοιπούς» του πλανήτη.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση (40%), προαιρετικές εργασίες και παρουσίασή τους σε κάθε μία από τις τρεις ενότητες (60% της βαθμολογίας).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-267 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (ΤΕΛΗ 18^{ου}-ΑΡΧΕΣ 20^{ου} ΑΙ.)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σπύρος Καράβας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο μάθημα εξετάζονται οι εξής θεματικές ενότητες: Βιομηχανική Επανάσταση – Γαλλική Επανάσταση – Η Ευρώπη μετά το 1815 και τα επαναστατικά κινήματα –

Αστικοποίηση και εκβιομηχάνιση τον 19^ο αιώνα – Δημιουργία εθνικών κρατών – Ο θρίαμβος και η κρίση του ευρωπαϊκού καπιταλισμού (1870-1914). Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στις δύο επαναστάσεις (βιομηχανική και γαλλική) που άλλαξαν τη μορφή και καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό την πορεία της Ευρώπης. Σε κάθε ενότητα προηγείται σύντομη εισαγωγή και χρονολογική παρουσίαση των γεγονότων-σημείων αναφοράς και επακολουθεί η ανάλυση των παραγόντων που επηρέασαν τις εξελίξεις καθώς και των μηχανισμών που χαρακτηρίζουν τις νέες ιστορικές πραγματικότητες.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα ανήκει στα υποχρεωτικά μαθήματα και προσφέρεται στον πρώτο κύκλο σπουδών με στόχο τη γνωριμία των φοιτητών με τις κυριότερες θεματικές της σύγχρονης Ευρωπαϊκής Ιστορίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις υποστηριζόμενες από οπτικό υλικό και φωτοτυπίες.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

I-272 ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ποθητή Χαντζαρούλα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα εισάγει την αναλυτική κατηγορία του φύλου στην ιστορία της εργασίας και της ταξικής συγκρότησης. Στόχος είναι να γίνει κατανοητή η νέα έννοια της εργασίας που αναδύεται το δέκατο ένατο αιώνα και να εξεταστούν τα χαρακτηριστικά αυτής της έννοιας. Κεντρικό ζήτημα της ιστορίας της γυναικείας εργασίας είναι η ερμηνεία του κατά φύλο καταμερισμού εργασίας και της παρουσίας των γυναικών στις χαμηλόμισθες, περιστασιακές και χαμηλού κύρους εργασίες. Η ένταξη του φύλου στην ιστορία της εργασίας αποσκοπεί στο να εξεταστεί με ποιους τρόπους οι αντιλήψεις για τη θηλυκότητα και τον ανδρισμό διαμόρφωσαν σχέσεις υποταγής και κυριαρχίας και με ποιους τρόπους αυτές όριζαν μηχανισμούς αποκλεισμού και ενσωμάτωσης στην εργασία και στο εργατικό κίνημα.

ΣΤΟΧΟΙ: Να γίνει κατανοητή η μετάβαση από την προβιομηχανική στη βιομηχανική κοινωνία και η συμβολή της γυναικείας εργασίας σε αυτή τη μετάβαση. Να παρακολουθήσουμε το μετασχηματισμό της γυναικείας εργασίας στο δεύτερο μισό του δεκάτου ενάτου αιώνα και την επίδραση της εργατικής νομοθεσίας σε αυτή. Να αναλύσουμε τον τρόπο με τον οποίο το φύλο επηρέασε τις έννοιες της ειδικευσης, τεχνολογίας και καταμερισμού εργασίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις. Στο μάθημα θα χρησιμοποιηθεί η ελληνική και αγγλόγλωσση βιβλιογραφία της ιστορίας της εργασίας, καθώς και αυτοβιογραφικές και προφορικές πηγές που αναδεικνύουν την εμπειρία της τάξης και της εργασίας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΓΛ-300 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Κανάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Σε αυτό το μάθημα οι φοιτητές εισάγονται στη γλωσσολογία, τον κλάδο που έχει ως αντικείμενό του τη μελέτη των φυσικών γλωσσών, από τυπικής και λειτουργικής πλευράς. Εξετάζονται η ιστορία και οι βασικές αρχές της σύγχρονης γλωσσολογίας και δίνεται έμφαση στην παρουσίαση των επιπέδων της γλωσσολογικής ανάλυσης (φωνητική & φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία). Δεδομένου ότι επιχειρεί να καλύψει βασικές θεωρητικές ανάγκες εκκολλαπτόμενων κοινωνικών επιστημόνων, το μάθημα εξετάζει

όχι μόνο την τυπική (βλ. παραπάνω) αλλά και τη κοινωνικο-λειτουργική πλευρά της γλώσσας (πραγματολογία, κοινωνιογλωσσολογία) επιχειρώντας, έτσι, μια σύνδεση της γλώσσας ως πανανθρώπινου (γνωστικού) φαινομένου και της γλώσσας ως συγκεκριμένου επικοινωνιακού κώδικα (δηλαδή ως κοινωνικά τοποθετημένης πραγματικότητας και εμπειρίας).

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τον φοιτητή των κοινωνικών επιστημών με τις γενικές αρχές της (δομικής και γενετικής-μετασχηματιστικής) γλωσσολογίας και συγκεκριμένα: α) με την τυπική μελέτη του κάθε επιπέδου γλωσσικής ανάλυσης και β) με τη λειτουργική πλευρά της γλώσσας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, πρακτικές ασκήσεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Εργασίες/ασκήσεις, πρόδος, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΓΛ-311 ΚΟΙΝΩΝΙΟΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Κανάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Ορισμός της κοινωνιογλωσσολογίας, σχετικοί κλάδοι, κοινωνικοί παράγοντες και διαστάσεις της γλωσσικής ποικιλότητας, γλωσσική ποικιλότητα και γλωσσικές ποικιλίες (φύλο, ηλικία, κοινωνική τάξη, σεξισμός και στερεότυπα), χρήσεις της γλώσσας: περιβάλλον, ύψος και επίπεδα ύψους, θεωρία προσαρμογής, πολύγλωσσες γλωσσικές κοινότητες, διατήρηση και μεταβολή γλώσσας, καθομιλούμενες, πρότυπες και κρεολές γλώσσες, γλώσσες pidgin και lingua franca, γεωγραφική και κοινωνική ποικιλότητα: διάλεκτοι και κοινωνιόλεκτοι, γλωσσική αλλαγή, εθνότητα και κοινωνικά δίκτυα, λειτουργίες του λόγου, γλωσσική ευγένεια και διαπολιτισμική επικοινωνία, γλωσσικός προγραμματισμός και γλωσσική εκπαίδευση, διγλωσσία και διμορφία, οι έρευνες του Labov, ο επεξεργασμένος και ο περιορισμένος κώδικας του Bernstein.

ΣΤΟΧΟΙ: Πρώτον, να γίνει σαφές ότι οι γλώσσες δεν είναι ομοιογενείς και ότι ο καθένας μας έχει ένα γλωσσικό ρεπερτόριο (χειρίζεται δηλ. περισσότερες από μία γλωσσικές ποικιλίες ανάλογα με την περίσταση). Δεύτερον, να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τα κύρια θέματα που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνιογλωσσολογική έρευνα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, πρακτικές ασκήσεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα – είναι όμως χρήσιμο να έχει κανείς βασικές γνώσεις γενικής γλωσσολογίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Εργασία ή/και γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΟΙ-400 ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χρίστος Μπέλλας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα πραγματεύεται τη σχέση Αγοράς και Κράτους στην οικονομική ζωή υπό το πρίσμα της σύγχρονης οικονομικής θεωρίας. Αρχικά αναλύονται βασικές έννοιες όπως οι οικονομικές επιλογές και το κόστος τους, η συνολική παραγωγή και η μεγέθυνσή της, το βιοτικό επίπεδο μιας χώρας, η ανταλλαγή και το χρήμα. Στο μικροοικονομικό σκέλος της ανάλυσης παρουσιάζεται το υπόδειγμα της ελεύθερης αγοράς και οι περιπτώσεις στις οποίες η αγορά αποτυγχάνει (εξωτερικότητες, δημόσια αγαθά, μονοπώλιο, οικονομική ανισότητα). Αυτό οδηγεί στη εξέταση της παρέμβασης του κράτους στην αγορά (έμμεση και άμεση φορολογία, δασμοί, επιδοτήσεις, ρύθμιση των αγορών), αλλά και στον αυτόνομο ρόλο του

στην οικονομία (κρατική παραγωγή δημοσίων αγαθών, μεταβιβαστικές πληρωμές, δημόσιες επενδύσεις). Από μακροοικονομική σκοπιά παρουσιάζονται τα δύο αντιμαχόμενα υποδείγματα (Κεϋνσιανό και Μονεταριστικό) και οι διαφορές που αυτά συνεπάγονται για τις επιδράσεις της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής στα συνολικά μεγέθη της οικονομίας (ΑΕΠ, ανεργία, τιμές, ισοζύγιο πληρωμών).

ΣΤΟΧΟΙ: Να εμπλουτισθούν οι γνώσεις των φοιτητών για τον τρόπο λειτουργίας των σύγχρονων οικονομικών συστημάτων και να αποκτηθεί εκ μέρους τους κριτική ικανότητα αξιολόγησης αυτής της λειτουργίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις που υποστηρίζονται από υλικό τοποθετημένο στο πρόγραμμα VISTA.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική εξέταση προόδου, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΟΙ-402 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χρίστος Μπέλλας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Εξετάζεται η πορεία της οικονομικής σκέψης από το δεύτερο ήμισυ του 18^{ου} αιώνα ως τις μέρες μας. Σημείο αφετηρίας, μετά από σύντομες αναφορές στους Φυσιοκράτες και στο Μερκαντιλισμό, αποτελεί η συμβολή του A. Smith στην οικονομική σκέψη. Αναλύεται επίσης το έργο των κλασικών οικονομολόγων του 19^{ου} αιώνα (Ricardo, Malthus, Mill) αλλά και των ουτοπικών σοσιαλιστών. Ακολουθεί η παρουσίαση της θεωρίας του Marx για την φύση και δυναμική του καπιταλισμού. Εξετάζονται στη συνέχεια η ανάδυση της νεοκλασικής θεωρίας και η αντίδραση σε αυτήν από στοχαστές όπως ο Veblen και ο Hobson. Η συμβολή του Keynes στη διαμόρφωση των μεταπολεμικών ιδεών για τον ρόλο του κράτους στην οικονομία και η αντίδραση στον κεϋνσιανισμό με την επανεμφάνιση της ποσοτικής θεωρίας του χρήματος ολοκληρώνουν την θεματολογία.

ΣΤΟΧΟΙ: Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εμπέδωση της ιστορικότητας των οικονομικών θεωριών, δηλαδή η κατανόηση από τους φοιτητές ότι οι οικονομικές θεωρίες εξαρτώνται από τον ιστορικό χρόνο μέσα στον οποίο παράγονται. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται συνεπώς στη σχέση των επιμέρους θεωριών με την ιστορική φάση κατά την οποία διατυπώθηκαν καθώς και στις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση ιδεολογικών ρευμάτων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προαιρετική εξέταση προόδου, γραπτή τελική εξέταση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΟΙ-404 ΘΕΩΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χρίστος Μπέλλας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα έχει σκοπό την εξέταση, από θεωρητική σκοπιά, των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες. Αναλύεται η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και οι επιπτώσεις της δυαδικής οικονομικής διάρθρωσης και του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού στην αναπτυξιακή διαδικασία. Εξετάζεται το θέμα της επιλογής του βαθμού έντασης κεφαλαίου στη διαδικασία κεφαλαιακής συσσώρευσης και τα πολιτικά διλήμματα που ανακύπτουν από κάθε επιλογή. Αναλύεται επίσης το ζήτημα των διεθνών οικονομικών σχέσεων των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών. Τέλος, με αναφορά στα

προβλήματα των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών, επιχειρείται διευκρίνιση εννοιών όπως η φτώχεια, η ανισότητα στη διανομή του εισοδήματος και η οικονομική ευημερία.

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση των φοιτητών με τη βιβλιογραφία των θεματικών που παρουσιάζονται στο μάθημα και η ανάπτυξη της δυνατότητας κατανόησης και παρουσίασης σε γραπτό και προφορικό επίπεδο των σχετικών προβληματισμών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, υποστηρικτικό υλικό τοποθετημένο στο πρόγραμμα VISTA.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΕΓΛ-01,02,03,04 ΑΓΓΛΙΚΑ I, II, III, IV

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΕΓΛ-11,12,13,14 ΓΑΛΛΙΚΑ I, II, III, IV

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΠΑ/Σ-001 ΟΥΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ (ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ, ΑΦΡΙΚΗ)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Αιμίλιος Τσεκένης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Έννοιες σύνθετες όπως «πρόσωπο», «εαυτός» και «άτομο» αποτελούν ιστορικά, πολιτισμικά και κοινωνικά οριζόμενες κατηγορίες. Στόχος της πρώτης ενότητας είναι να δείξουμε ότι οι κατηγορίες αυτές δεν είναι έμφυτες αλλά πολιτισμικά/κοινωνικά προσδιορισμένες και ότι υπόκεινται σε ιστορικούς μετασχηματισμούς. Σημασία έχει επίσης να δείξουμε πως συνδέονται μεταξύ τους (ιδιαίτερα όσον αφορά τη σχέση «κοινωνίας» και «ατόμου», μια αντίθεση που στοίχειωσε τις κοινωνικές επιστήμες). Τα ερωτήματα στα οποία καλούμαστε να απαντήσουμε είναι τα εξής: μπορούμε να διακρίνουμε απόλυτα το «πρόσωπο» από το «άτομο»; Το «πρόσωπο»-ρόλος (personnage) από τον «εαυτό»;

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζουμε κάποια από τα σημαντικότερα κείμενα όπου προσεγγίζονται οι παραπάνω έννοιες μέσα από παραδείγματα από τη Μελανησία και την υποσαχάρια Αφρική. Αναδεικνύουμε τις διαφορές ανάμεσα σε ένα «Μελανησιακό» και ένα «Αφρικανικό» πρόσωπο και ιδιαίτερα το γεγονός ότι το πρώτο μελετήθηκε κυρίως μέσα από τις ανταλλαγές και το κοινωνικό φύλο ενώ το δεύτερο προσεγγίστηκε μέσα από τις αναπαραστάσεις και τη θρησκεία. Προσπαθούμε όμως ταυτόχρονα να τονίσουμε τα κοινά σημεία τους.

Οι ανθρωπολόγοι που ασχολήθηκαν και ασχολούνται με τις έννοιες του «προσώπου», του «εαυτού», του «ατόμου» (και της σχέσης τους με την ιδέα της «κοινωνίας») ίσως λόγω του ίδιου του αντικειμένου τους, λογαριάστηκαν πολύ νωρίς και έντονα με κάποια θεμελιώδη επιστημολογικά ερωτήματα που απασχολούν την κοινωνική ανθρωπολογία εν γένει όπως: συνιστά το «άτομο» μια ιδιαιτερότητα του δυτικού πολιτισμού; Πως μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την αντίθεση εμείς/άλλοι – αναπόφευκτη διάσταση του ανθρωπολογικού εγχειρήματος αλλά και κατασκευή του ανθρωπολογικού λόγου – για να μελετήσουμε διαπολιτισμικά την έννοια του προσώπου; Στην τρίτη και τελευταία ενότητα παρουσιάζουμε κάποιες λύσεις και απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εισαγάγουμε τους φοιτητές σε μια αναλυτική κατηγορία της κοινωνικής ανθρωπολογίας παρουσιάζοντας και αναλύοντας κείμενα. Το σεμινάριο χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει έξι με οκτώ κείμενα. Όλα τα κείμενα μιας ενότητας θα

παρουσιάζονται σε δυο συνεδρίες (δυο τρίωρα). Θα ακολουθεί συζήτηση για το κάθε κείμενο ξεχωριστά, και για το σύνολο των κειμένων της κάθε θεματικής ενότητας.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ανθρωπολογία της συγγένειας, αγγλικά IV.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Κάθε φοιτητής θα παρουσιάσει δυο ή τρία κείμενα ενώ θα υποβάλει μια γραπτή περίληψη όλων των κειμένων του σεμιναρίου. Τέλος, θα επιλέξει ένα θέμα εργασίας με τον διδάσκοντα. Η βαθμολογία διαμορφώνεται βάσει των παρουσιάσεων, της συμμετοχής και της τελικής εργασίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-004 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΙΙΙ: ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Βασίλης Αναστασιάδης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-020 ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ελένη Γκαρά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η πρακτική άσκηση εξετάζει τα διάφορα είδη πηγών που έχει στη διάθεσή του ο ιστορικός που ερευνά την ιστορία των οθωμανικών Βαλκανίων από την εμφάνιση των Οθωμανών στα Βαλκάνια μέχρι την εποχή του Τανζιμάτ. Στο πλαίσιο της άσκησης θα εξεταστούν τα κυριότερα είδη πηγών, οθωμανικών και μη, και θα διερευνηθούν οι δυνατότητες και τα όριά τους. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις αρχαιακές πηγές.

ΣΤΟΧΟΙ: Η άσκηση αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με τις κυριότερες πηγές της ιστορίας των οθωμανικών Βαλκανίων και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης στη χρήση των πηγών. Στόχος της άσκησης είναι επίσης η εκπαίδευση των φοιτητών στη συγγραφή μιας πρωτότυπης εργασίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Σεμινάριο με ενεργό συμμετοχή των φοιτητών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1300-1839)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Οι φοιτητές θα αξιολογηθούν κατά 30% από τη συμμετοχή και δραστηριότητά τους στις εβδομαδιαίες συναντήσεις, στις οποίες η παρουσία είναι υποχρεωτική, και κατά 70% από τη γραπτή εργασία (4000-5000 λέξεις) που θα παραδώσουν στο τέλος του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-022 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΙ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Πηνελόπη Τοπάλη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στην πρακτική αυτή άσκηση οι φοιτητές/τριες θα κληθούν να επεξεργαστούν περαιτέρω ζητήματα που αφορούν στη σύγχρονη μελέτη του ρατσισμού και της μετανάστευσης μέσα από τη συγγραφή μικρών εργασιών και παρουσιάσεων αλλά και ασκήσεις στο πεδίο.

ΣΤΟΧΟΙ: Να ασκηθούν οι φοιτητές/τριες στη βιβλιογραφική έρευνα, τη συγγραφή, και τις μεθόδους επιτόπιας έρευνας σε μεταναστευτικούς πληθυσμούς.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Σεμινάρια στα πλαίσια των οποίων οι φοιτητές/τριες θα μελετούν, παρουσιάζουν και συγγράφουν κείμενα που αφορούν μεταναστευτικές ομάδες.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Μετανάστευση και Μειονότητες: Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις ή/και Μετανάστευση και Ρατσισμός: Ανθρωπολογικές Προσεγγίσεις.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή στο μάθημα, παρουσιάσεις και γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-024 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Πανόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Σε αυτήν την πρακτική άσκηση, οι φοιτητές καλούνται να εμβαθύνουν βιβλιογραφικά και να ασχοληθούν ερευνητικά με το πώς εφαρμόζεται η ανθρωπολογική προσέγγιση στη μελέτη της μουσικής. Η άσκηση αποτελεί προέκταση, με έμφαση στο ερευνητικό επίπεδο, του μαθήματος «Ανθρωπολογία της μουσικής», το οποίο προσφέρεται στο γ' εξάμηνο σπουδών (βλ. τη σχετική περιγραφή του μαθήματος).

ΣΤΟΧΟΙ: Στόχος της πρακτικής άσκησης είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τη βιβλιογραφική και επιτόπια έρευνα και τη συγγραφή επιστημονικής εργασίας πάνω σε ζητήματα που άπτονται των πιο πρόσφατων εξελίξεων στην ανθρωπολογία της μουσικής.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Οργάνωση από τον κάθε φοιτητή/φοιτήτρια ενός ερευνητικού προγράμματος, βασισμένου σε βιβλιογραφική ή επιτόπια έρευνα. Παρουσίαση των διαδοχικών σταδίων της ερευνητικής εργασίας. Συμπληρωματικά: Διαλέξεις, ακρόαση μουσικών παραδειγμάτων.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Ανθρωπολογία της μουσικής.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτή εργασία.

ΠΑ/Σ-026 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σπύρος Καράβας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα επικεντρώνεται σε τρεις θεματικές ενότητες που εξετάζονται παράλληλα. Θέμα της πρώτης ενότητας είναι το αντικείμενο και οι τεχνικές της Ιστορικής Δημογραφίας (Κοινωνική ιστορία, δημογραφία και «γέννηση» της Ιστορικής Δημογραφίας - Πρακτική εφαρμογή των τεχνικών). Η δεύτερη ενότητα εξετάζει την ιστορία του πληθυσμού (Εξέλιξη του παγκόσμιου πληθυσμού από την παλαιολιθική εποχή μέχρι σήμερα - Θεωρίες περί πληθυσμού και δημογραφικές πολιτικές). Τέλος, θέματα της τρίτης ενότητας είναι η δημογραφική ανάλυση - αστική δημογραφία - ανάλυση των δημογραφικών συμπεριφορών, 16^{ος}-19^{ος} αιώνας - συγκρότηση του αστικού πληθυσμού και μεταναστεύσεις, 18^{ος}-20^{ος} αι. Ελληνική Ιστοριογραφία.

ΣΤΟΧΟΙ: Το μάθημα αποσκοπεί στην καλύτερη δυνατή κατανόηση των τεχνικών και μεθόδων της ιστορικής δημογραφίας και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των φοιτητών στον χώρο αυτό.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις και ασκήσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Παρουσία και συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα. Γραπτές εργασίες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-028 ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΟΘΩΜΑΝΙΚΟ ΧΩΡΟ, 18^{ος}-19^{ος} ΑΙΩΝΑΣ.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η πρακτική αυτή άσκηση εξοικειώνει τους εμπλεκόμενους φοιτητές, -τριες με τα ζητήματα που θέτει η σχετική βιβλιογραφία και με τα διαθέσιμα corpus τεκμηρίων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Εβδομαδιαίες συναντήσεις της ομάδας, εισηγήσεις της υπεύθυνης της άσκησης, συμμετοχή και παρουσιάσεις των εμπλεκόμενων φοιτητών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Συγγένεια, γάμος, οικογένεια στον οθωμανικό και ελληνικό χώρο, Ανθρωπολογία της συγγένειας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Υποχρεωτική συμμετοχή και παρουσιάσεις εργασιών στις συναντήσεις, γραπτή τελική εργασία βασιζόμενη σε αρχειακό υλικό.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-030 ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Σμαρνάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο μάθημα αναλύεται η ιστοριογραφία για τη Βυζαντινή αυτοκρατορία. Εξετάζεται η συγκρότηση του γνωστικού αντικειμένου των «Βυζαντινών σπουδών», κατά το 19^ο αι., τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα. Σκιαγραφούνται τα σημαντικότερα ιστοριογραφικά ρεύματα από την εποχή αυτή έως και σήμερα. Γίνονται εκτενείς αναφορές στις μεγάλες ιστοριογραφικές συζητήσεις, που έλαβαν χώρα στα πλαίσια του επιστημονικού πεδίου των «Βυζαντινών σπουδών», όπως η «ελληνικότητα» του Βυζαντίου, οι σλαβικές εγκαταστάσεις, η «φρουδαρχία» και οι αναλογίες με το δυτικό μεσαίωνα, οι σταυροφορίες κ.ά.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Εισαγωγή στην Κοινωνική και Πολιτισμική Ιστορία του Βυζαντίου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-034 ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Κανάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η πραγματολογία στη γλωσσική επιστήμη μπορεί κατ' αρχήν να οριστεί ως ανάλυση του πώς (και του γιατί) επιτελούμε πράξεις με τις λέξεις – συχνά δε αναπάντεχα πράγματα, όπως το να προσβάλουμε ένα φίλο λέγοντάς του χάρμα το μπλουζάκι σου. Το εκφώνημα αυτό αντιστοιχεί σε μια πρόταση που, αληθειακά (δηλ. επιφανειακά και από αυστηρά σημασιολογική άποψη), μπορεί να είναι απλώς αληθής ή ψευδής. Πραγματολογικά, όμως, δηλώνει μάλλον την έκφραση ειρωνείας προς τον φίλο ως προς την επιλογή της συγκεκριμένης μπλούζας, παρά φιλοφρόνηση. Η ειρωνεία είναι μια από τις συχνότερες χρήσεις αυτού του εκφώνηματος – τόσο συχνή περίπου, όσο κι η φιλοφρόνηση. Το ίδιο συμβαίνει και με το εκφώνημα καλά, είσαι τέρας ευφυίας. Άρα συχνά εννοούμε πολύ διαφορετικά πράγματα από αυτά που λέμε. Πώς συμβαίνει αυτό; Ποια είναι η ανάγκη ύπαρξης αυτού του πολύπλοκου μηχανισμού; Ποιος είναι ο προσφορότερος τρόπος ανάλυσής του; Αυτά και άλλα ερωτήματα θα μας απασχολήσουν σε αυτό το μάθημα, το οποίο θα έχει, αναγκαστικά, ως βάση του γλωσσικά δεδομένα που προκύπτουν φυσικά, αλλά και άλλο υλικό όπως λεζάντες από γελοιογραφίες, διαφημιστικά μηνύματα, ανέκδοτα και χρονογραφήματα.

Πραγματολογία, λοιπόν, σημαίνει η μελέτη μιας συγκεκριμένης πλευράς της γλωσσικής σημασίας: της μη-αληθειακής – της συνομιλιακής – της κοινωνικής. Είναι η όψη της μελέτης της σημασίας που – ούτως ή άλλως γνωρίζουμε ότι – ξεπερνά τη στενή, κυριολεκτική και

αφηρημένη σημασία των λέξεων (όπως ορίζονται στο λεξικό) και ταυτίζεται έτσι με τη συμφραστική, εξω-λογική και, συχνά, υπερ-προτασιακή σημασία των γλωσσικών εκφράσεων. Αυτό καθιστά την πραγματολογία ξεχωριστό επίπεδο γλωσσικής ανάλυσης που επιτάσσεται της τυπικής αληθειακής σημασιολογίας (truth-conditional semantics) μιας και είναι κατ' εξοχήν επιφορτισμένη με το δύσκολο έργο της ερμηνείας των εκφωνημάτων στα συμφραζόμενά τους, δηλ. με αυτό που εννοεί ο ομιλητής – το πλέον άυλο και φευγαλέο κομμάτι της γλωσσικής ανάλυσης. Όπως δηλώνει το όνομά της, η πραγματολογία (pragmatics) είναι στενά συνδεδεμένη με την φιλοσοφική παράδοση του πραγματισμού (pragmatism) και ταυτόχρονα με την παραδοχή ότι υπάρχει αντικειμενικός έξω κόσμος που ενώ μας «περιέχει» δεν τον «περιέχουμε». Η φιλοσοφική αυτή παράδοση οδήγησε τους γλωσσολόγους σε τέσσερα χωριστά – αλλά και σαφώς διαπλεκόμενα – ενδιαφέροντα που θα αποτελέσουν τις θεματικές αυτού του μαθήματος: i) τη δείξη (deixis), ii) τις ομιλιακές πράξεις/ενεργήματα (speech acts), iii) τα διαλογικά υπονοήματα (conventional & conversational implicature) και iv) την προϋπόθεση (presupposition).

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τα βασικά θεωρητικά εργαλεία της πραγματολογίας και τις τέσσερις κατ' εξοχήν περιοχές της. Να ασκηθούν οι φοιτητές/τριες στη θεωρία επεξεργαζόμενοι φυσικά γλωσσικά δεδομένα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, συζήτηση, ασκήσεις στην ανάλυση εμπειρικού υλικού.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα. Συνιστάται το μάθημα 'Εισαγωγή στη Γλωσσολογία'.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-035 ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Γιαννιτσιώτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται στην εξέταση πηγών που αφορούν την ελληνική πρωτεύουσα από την έλευση των προσφύγων το 1922 μέχρι και σήμερα. Οδηγοί πόλης, εφημερίδες, μαρτυρίες, λογοτεχνία, επιστημονικά περιοδικά αρχιτεκτόνων, κινηματογράφος και κρατική νομοθεσία συνιστούν τα πεδία μέσα από τα οποία επιχειρείται σε πρώτη φάση η κατανόηση των ποικίλων και πολυεπίπεδων αλλαγών μιας μοντέρνας πόλης σε άμεση συσχέτιση με τις πολιτισμικές, κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές μεταβολές της εξεταζόμενης περιόδου. Σε δεύτερη φάση επιχειρείται, πάντα με βάση τις πηγές, η ανάδειξη των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους το κράτος, η δημοτική εξουσία, ομάδες ειδικών, διάφορες ομάδες και άτομα «μιλούν» για την ελληνική πρωτεύουσα.

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση των φοιτητών με πηγές της ελληνικής ιστορίας γύρω από τη διαμόρφωση του αθηναϊκού αστικού χώρου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Σύντομες διαλέξεις από τον διδάσκοντα, προφορικές παρουσιάσεις φοιτητών και φοιτητριών, φωτογραφικό υλικό και προβολή ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή, παρουσιάσεις προφορικών εργασιών, σύνταξη γραπτής εργασίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-040 Η ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χρίστος Μπέλλας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Σεμιναριακού τύπου μάθημα. Η έννοια της οικονομικής ευημερίας έχει τις ρίζες της στην κλασική οικονομική σκέψη του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα. Ωστόσο κατά τον 20^ο αιώνα γίνεται ιδιαίτερος κλάδος της οικονομικής που διαλέγεται με τα ρεύματα της φιλοσοφικής

και πολιτικής σκέψης όπως ο φιλελευθερισμός, ο σοσιαλισμός, ο κομμουνισμός και τελικά αλληλεπιδρά με σύγχρονες θεωρίες για την ισότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Στις πρώτες τέσσερις συναντήσεις ο διδάσκων θα παρουσιάσει με μορφή διαλέξεων ένα θεωρητικό σχήμα μελέτης των θεωριών αυτών στο οποίο εντάσσονται ο ωφελιμισμός, ο παρετιανισμός, η λεγόμενη «νέα» οικονομική της ευημερίας, το περίφημο θεώρημα του Arrow και οι αναζητήσεις που το ακολούθησαν κατά το δεύτερο ήμισυ του 20^{ου} αιώνα. Αυτές διακρίνονται σε «ευημεριστικές» θεωρίες για την ισότητα και σε μη «ευημεριστικές» θεωρίες όπως του Rawls και του Sen για τα πρωταρχικά αγαθά και τις πρωταρχικές δυνατότητες, η αναβίωση του μαρξιστικού οραματισμού του Προγράμματος Gotha, αλλά και η νεοφιλελεύθερη θεωρία του Nozick για το «ελάχιστο κράτος». Στις υπόλοιπες οκτώ εβδομάδες ο κάθε φοιτητής και φοιτήτρια θα παρουσιάσουν γραπτές εργασίες τους σε προεπιλεγμένο θέμα που θα στηρίζονται σε σχετική βιβλιογραφία. Την παρουσίαση θα ακολουθεί συζήτηση.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Συμμετοχή στο σεμινάριο, εισηγήσεις κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου, τελική γραπτή εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-041 ΈΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ ΣΤΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΩΙΜΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιώργος Πλακωτός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η μετάβαση από τη μεσαιωνική στην πρώιμη νεότερη περίοδο σηματοδοτεί την αυξανόμενη οριοθέτηση και συστηματοποίηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς και το πέρασμα από τη διαπροσωπική ή ενδοκοινωνική επίλυση των διαφορών στη θεσμοποίηση της βίας και τη διαμόρφωση της απονομής δικαιοσύνης ως γραφειοκρατικής λειτουργίας. Το μάθημα εξετάζει αυτές τις διαδικασίες και την πολιτισμική, κοινωνική και πολιτική νομιμοποίηση της τιμωρίας εστιάζοντας σε περιπτώσεις ποινικοποίησης της συμπεριφοράς, στη διαμόρφωση του ποινικού λόγου και πρακτικής και στις προσλήψεις του νόμου και της εγκληματικότητας.

ΣΤΟΧΟΙ: Η ιστορικοποίηση της ποινικοποίησης και του εγκλήματος, η ικανότητα διεξαγωγής βιβλιογραφικής έρευνας, διαχείρισης ιστορικών πληροφοριών και συγγραφής εργασίας πάνω σε ένα ειδικευμένο ιστορικό ζήτημα, η κατανόηση των σχετικών ιστοριογραφικών συζητήσεων, η εμβάθυνση σε ένα ειδικευμένο ιστορικό ζήτημα και μέσω αυτής η εξοικείωση με ευρύτερες ιστορικές και ιστοριογραφικές πλευρές της προ-νεωτερικής Ευρώπης, η γνωριμία με ενδεικτικό αρχαιολογικό υλικό.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Σύντομες διαλέξεις, παρουσίαση εργασιών από τους/τις φοιτητές/τριες, συζήτηση, μελέτη πηγών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα. Συνιστάται το μάθημα «Ανοχή, καταστολή και ετερότητα στη μεσαιωνική και πρώιμη νεότερη Ευρώπη».

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Παρουσία και συμμετοχή των φοιτητών/τριών στο σεμινάριο, παρουσίαση κειμένων και εργασίας, γραπτή εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-042 ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χάρης Εξερτζόγλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το σεμινάριο θα διερευνήσει την αυτοβιογραφία ως ειδική κατηγορία λόγου και ως ιστορική πηγή. Με βάση αυτοβιογραφικά κείμενα (ημερολόγια, αυτοβιογραφίες) το σεμινάριο θα εξετάσει μεθοδολογικά και ιστορικά ζητήματα που απορρέουν από τη χρήση

των κειμένων αυτών αλλά και τις δυνατότητες που προσφέρουν στην ιστορική γνώση. Οι φοιτήτριες/τες καλούνται να εξοικειωθούν με τις γενικές θεωρητικές και μεθοδολογικές πλευρές του είδους της αυτοβιογραφίας και να εργαστούν πάνω σε αυτοβιογραφικά κείμενα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Εβδομαδιαίες συναντήσεις στις οποίες παρουσιάζονται από τον διδάσκοντα ή από ομάδες εργασίας συγκεκριμένα θέματα. Το μάθημα υποστηρίζεται από ηλεκτρονική σελίδα.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η αξιολόγηση των φοιτητριών/των προκύπτει με βάση τη συμμετοχή κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου και τον βαθμό της τελικής εργασίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-043 «ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ» ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΑ/Σ-044 ΜΝΗΜΗ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ποθητή Χαντζαρούλα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το σεμινάριο επικεντρώνεται σε θέματα που αφορούν την ιστορία και τη μνήμη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε ζητήματα που αφορούν τη μνήμη του Ολοκαυτώματος στις μεταπολεμικές κοινωνίες. Θα μας απασχολήσει η «έκρηξη της μνήμης» και ο κεντρικός ρόλος της μαρτυρίας στη συγγραφή της ιστορίας του Ολοκαυτώματος που συνδέεται με την ανάγκη για μια ιστορία γραμμένη από διαφορετική οπτική γωνία από την ιστορία που βασίζεται στα επίσημα έγγραφα του ναζιστικού κράτους. Θα μας απασχολήσουν ερωτήματα: Πότε η μαρτυρία των επιζώντων μπαίνει στην ιστορική αφήγηση; Ποιες είναι οι χρήσεις της μαρτυρίας; Ποιες είναι οι ευρύτερες συνεπαγωγές της μαρτυρίας για τον τρόπο που μελετάμε το παρελθόν; Η εγγραφή της μνήμης στον κοινωνικό και ιστορικό χώρο (μνημεία, ερείπια, τοπία κλπ) αλλά και σε μορφές τέχνης, όπως η ποίηση και ο κινηματογράφος, αποτελεί πρόσφορο έδαφος για να σκεφτούμε πάνω στη σχέση της μνήμης με την ιστορία.

ΣΤΟΧΟΙ: Εξοικείωση με διαφορετικά είδη πηγών και εισαγωγή στα μεθοδολογικά και θεωρητικά ζητήματα που θέτει η χρήση τους. Εξοικείωση με νέες κατηγορίες ανάλυσης όπως το τραύμα και το συναίσθημα. Ανάλυση κειμένων και εικόνων με στόχο την τοποθέτηση των εμπειριών και των αναμνήσεων Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου στο ιστορικό τους πλαίσιο. Ιστοριοποίηση των μουσειοποιημένων τόπων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Εισηγήσεις από τη διδάσκουσα, χαρτογράφηση και παρουσίαση του διαθέσιμου υλικού (εκδόσεις προφορικών και γραπτών μαρτυριών, φωτογραφικό υλικό, απομνημονεύματα, λογοτεχνία, κινηματογράφος, ηλεκτρονικές πηγές και αρχεία). Θεωρητικές και μεθοδολογικές κατευθύνσεις για την χρήση του υλικού και την εκπόνηση παρουσιάσεων και εργασιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Παρουσία και συμμετοχή των φοιτητών και φοιτητριών στο μάθημα. Παρουσιάσεις και γραπτές εργασίες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Συνθετική τελική γραπτή εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 5,5

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ»

1. Οργάνωση του Προγράμματος

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας οργανώνει και λειτουργεί διετές Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Κοινωνική και Ιστορική Ανθρωπολογία», σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2083/92. Το Πρόγραμμα άρχισε να λειτουργεί το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002 και έχει ως αντικείμενο τη διεπιστημονική μελέτη των σύγχρονων και ιστορικών κοινωνιών και πολιτισμικών συστημάτων από την πλευρά της κοινωνικής και ιστορικής ανθρωπολογίας. Το Πρόγραμμα έχει ως στόχο τη μετεκπαίδευση νέων επιστημόνων και απονέμει μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης σε δύο κατευθύνσεις, την ανθρωπολογική και την ιστορική κατεύθυνση. Κατά τη διάρκεια του θέρους μετά το δεύτερο εξάμηνο σπουδών οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να διεξαγάγουν θερινή άσκηση. Στην αρχή του τρίτου εξαμήνου οι φοιτητές/τριες επιλέγουν μια από τις δύο κατευθύνσεις που προσφέρονται στο Πρόγραμμα.

Ο διετής κύκλος μαθημάτων συνιστά κυρίως ένα πεδίο εντατικής προετοιμασίας στους βασικούς τομείς της σύγχρονης κοινωνικής και ιστορικής ανθρωπολογίας, ενώ παράλληλα εξειδικεύεται στην εθνογραφία και κοινωνική ιστορία του ευρύτερου ελληνικού, βαλκανικού και μεσογειακού χώρου. Για την επιτυχή αποφοίτηση απαιτείται εκπόνηση μεταπτυχιακής εργασίας η οποία επιλέγεται και οργανώνεται κατά το τέταρτο εξάμηνο και ολοκληρώνεται σε διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός εξαμήνου, πέραν του τετάρτου.

Στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι ΑΕΙ του εσωτερικού και του εξωτερικού, όλων των ειδικοτήτων, τόσο στις Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές όσο και στις Θετικές Επιστήμες. Η παρακολούθηση των μεταπτυχιακών μαθημάτων δεν προϋποθέτει ειδικές γνώσεις στην κοινωνική ανθρωπολογία ή την ιστορία. Μετά τη δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης στον ημερήσιο τύπο, και όπως αυτή ορίζει, οι υποψήφιοι υποβάλλουν στο Τμήμα αίτηση συμμετοχής στις εξετάσεις εισαγωγής και βιογραφικό σημείωμα. Οι υποψήφιοι διαγωνίζονται σε μία τουλάχιστον από τις δύο ξένες γλώσσες στις οποίες είναι γραμμένο το μεγαλύτερο μέρος της χρησιμοποιούμενης βιβλιογραφίας στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα (αγγλικά και γαλλικά). Επίσης διαγωνίζονται γραπτώς σε θέματα που προέρχονται από μια καθορισμένη βιβλιογραφία την οποία προμηθεύονται εγκαίρως από τη Γραμματεία του Τμήματος. Τέλος, οι υποψήφιοι συμμετέχουν και σε προφορική συνέντευξη.

Οι φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθούν τις διαλέξεις και τα σεμινάρια των μεταπτυχιακών μαθημάτων όπως αυτά προσδιορίζονται στο πρόγραμμα. Τα μεταπτυχιακά μαθήματα συνήθως συνδυάζουν τη διάλεξη με τη σεμιναριακή μορφή ανάπτυξης κάποιων θεμάτων. Στη διάλεξη, ο διδάσκων/ουσα αναπτύσσει το θέμα και ακολουθεί συζήτηση. Στο σεμινάριο, ένας ή περισσότεροι φοιτητές έχουν την ευθύνη να παρουσιάσουν ένα ζήτημα που εξειδικεύει ορισμένες πλευρές της διάλεξης και να θέσουν τις βάσεις για μια συστηματική, εις βάθος συζήτηση με τους συναδέλφους του. Ο ακριβής κύκλος των διαλέξεων και των σεμιναρίων μαζί με την προτεινόμενη βιβλιογραφία αναγράφονται στον οδηγό του μαθήματος. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες αξιολογούνται στη βάση της προφορικής συμμετοχής, των σεμιναρίων που παρουσιάζουν και των γραπτών εργασιών που εκπονούν κατά μάθημα.

Οι απόφοιτοι του προγράμματος έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν ερευνητική πρόταση για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στο Τμήμα, η οποία, αν εγκριθεί, επιτρέπει στον υποψήφιο/α διδάκτορα να εργαστεί για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας υπάρχει τακτική συνεργασία ανάμεσα στον ερευνητή/τρια φοιτητή/τρια και στον επόπτη/τρια καθηγητή/τρια. Η τελική αξιολόγηση και κρίση της διδακτορικής διατριβής γίνεται από επταμελή εξεταστική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν ο επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια, τα άλλα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής και δύο άλλα μέλη ΔΕΠ του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ και της ίδιας ή συγγενούς επιστημονικής ειδικότητας.

Η ανθρωπολογική και ιστορική προσέγγιση του πολιτικού, η ιστορία των πόλεων, οι χωρικές προσεγγίσεις του φύλου, της ταυτότητας και γενικότερα του πολιτισμού, το φύλο, η σεξουαλικότητα και η ιδιότητα του πολίτη, η υγεία, το σώμα και η βιοπολιτική, η κοινωνική και πολιτισμική συγκρότηση της ψυχικής ασθένειας, η συγγένεια, οι τεχνολογικοί μετασχηματισμοί και οι νέες μορφές συσχετικότητας, η εθνογραφία του σχολείου, του αθλητισμού, του ασκητισμού, η θρησκεία και η μετανάστευση, η παιδική και νεανική ηλικία, το φύλο και η εθνική ταυτότητα στη λογοτεχνία, η γελοιογραφία και η πολιτική κριτική, οι πρακτικές της ανάγνωσης σε σχέση με την ταυτότητα και την πολιτική αποτελούν παραδείγματα των τομέων της διδακτορικής έρευνας που διεξάγεται στο Τμήμα μας. Την εύρυθμη λειτουργία του Προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών εγγυάται η μακρά εμπειρία του Τμήματος στη προσφορά μεταπτυχιακών κύκλων μαθημάτων.

2. Προσφερόμενα Μαθήματα

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου (Υποχρεωτικό)
2. Θεωρία και Ιστορία της Σύγχρονης Ανθρωπολογικής Σκέψης (Υποχρεωτικό)
3. Ανθρωπολογία της Θρησκείας, Τελετουργίας και Συμβολικών Συστημάτων (Υποχρεωτικό)

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Οικονομική και Πολιτική Ανθρωπολογία (Υποχρεωτικό)
2. Οικογένεια στην Ευρωπαϊκή Ιστοριογραφία (Υποχρεωτικό)
3. Ιστορικές Προσεγγίσεις του Εθνικού Φαινομένου (Υποχρεωτικό)

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

2. Εθνογραφία της Ελλάδας και της Νότιας Ευρώπης (Υποχρεωτικό Κατεύθυνσης)
3. Ανθρωπολογία της Συγγένειας και του Φύλου (Επιλογής)
4. Ζητήματα Ανθρωπολογίας: Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης (Επιλογής)

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

1. Ζητήματα Ιστορικής Ανθρωπολογίας (Υποχρεωτικό Κατεύθυνσης)
2. Ειδικά Θέματα Ιστοριογραφίας (Επιλογής)
3. Πολιτική και Κοινωνική Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας (Επιλογής)

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Μεταπτυχιακή Εργασία Ειδίκευσης

3. Περιλήψεις Μαθημάτων

ΚΙΑ-1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΗ-ΚΡΑΤΟΣ: ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΧΑΣΜΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Βασίλης Αναστασιάδης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η αρχαιοελληνική πόλη-κράτος παρουσιάζεται από πολλούς μελετητές ως εξέχον παράδειγμα κοινωνικής και πολιτικής ενότητας, την ίδια ακριβώς στιγμή που μια αντίπαλη μερίδα τους επικαλείται την ίδια την κλασική ιστοριογραφία για να αναδείξει την πόλη σε εστία φατριασμού και πυρήνα κάθε λογής εσωτερικής σύγκρουσης. Στο συγκεκριμένο μάθημα αναδεικνύονται οι συνεκτικές αλλά και οι φυγόκεντρες δυνάμεις οι οποίες εκλύονται

μέσα στην πόλη, η στάση των διανοουμένων απέναντι σε αυτές, αλλά και συγκεκριμένα γεγονότα που κατεχοχίν συνδέονται με τη διαχείριση της ανισότητας και της βίας. Η θρησκεία, η νοοτροπία, καθώς και ο ιδιοσυγκρασιακός χαρακτήρας των ελληνικών ανταγωνιστικών αξιών και του ατομισμού, συνιστούν κύριους άξονες των θεμάτων που αναπτύσσονται.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-2 ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα παρουσιάζει τη μέθοδο και το αντικείμενο της κοινωνικής ανθρωπολογίας υπό το πρίσμα των διαφορετικών θεωρητικών παραδόσεων του 20^{ου} αιώνα και σε σχέση με τις πολιτικές διαστάσεις του ανθρωπολογικού εγχειρήματος. Οι διαφορετικές θεωρίες εξετάζονται στο πλαίσιο των ιστορικών συνθηκών διαμόρφωσής τους τόσο αυτοτελώς όσο και μέσα από εθνογραφικές «εφαρμογές» τους. Στο πρώτο μέρος σχολιάζονται οι ιστορικές τάσεις της σύγχρονης ανθρωπολογίας και οι "εθνικές" σχολές (Αγγλική, Αμερικανική, Γαλλική), η πρόταση του εξελικτισμού για μια φυσική επιστήμη του κοινωνικού και ο βιολογικός συνιβερσαλισμός, η τομή με τον εξελικτισμό και τη Βικτωριανή ανθρωπολογία και η γένεση του σύγχρονου ανθρωπολογικού παραδείγματος που βασίζεται στη συμμετοχική παρατήρηση και την εθνογραφία καθώς και η θεωρία της κοινωνικής δομής. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται η επίδραση της δομικής γλωσσολογίας στην ανθρωπολογία και ο ανθρωπολογικός δομισμός του Levi-Strauss η επίδραση του δομισμού στο μαρξισμό και οι κριτικές στον δομισμό όπως η θεωρία της πρακτικής του Bourdieu και η θεωρία της δομοποίησης. Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται η ερμηνευτική ανθρωπολογία και οι σύγχρονες συζητήσεις για την ανθρωπολογική έννοια του πολιτισμού, η θεωρία της κατασκευής στην ανθρωπολογία και οι καταβολές της στις σύγχρονες πολιτικές της ταυτότητας, η κριτική του εθνογραφικού ρεαλισμού υπό το πρίσμα της κειμενικότητας και της χωρικής αποδόμησης και οι εναλλακτικές μορφές εθνογραφίας που βασίζονται στη διατοπικότητα, τη διαλογικότητα και τον αναστοχασμό, οι μετα-κουλτουραλιστικές και μετα-αποικιακές προσεγγίσεις του πολιτισμού και οι επιπτώσεις τους στη μελέτη της πολιτισμικής διαφοράς (σε σχέση με το φύλο, τη φυλή, το έθνος και την τάξη) και τέλος οι σύγχρονες ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της «παγκοσμιοποίησης».

ΣΤΟΧΟΙ: Παροχή βασικών γνώσεων στα πεδία της ανθρωπολογικής θεωρίας και της εθνογραφικής παραγωγής της ανθρωπολογικής γνώσης καθώς και εξειδίκευση σε ορισμένες πτυχές τους που θα επιλέξει ο φοιτητής.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Με βάση γραπτές εργασίες και προφορική επίδοση στο σεμιναριακό μάθημα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-3 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ, ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Θεόδωρος Παραδέλλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αναφέρεται στους τρόπους που προσεγγίζονται, αναλύονται και ερμηνεύονται οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και τα θρησκευτικά και κοσμικά τελετουργικά και συμβολικά συστήματα. Συζητούνται σε βάθος οι ανθρωπολογικές θεωρίες και προσεγγίσεις της θρησκείας. Αναλύονται τα συστήματα ταξινόμησης και δόμησης της ανθρώπινης εμπειρίας, η λογική της μαγικής σκέψης και πρακτικής, η τελετουργική πρακτική και οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις στο συμβολισμό. Εξετάζονται επίσης θέματα γνωστικής ανθρωπολογίας, καθώς και ανθρωπολογίας του προσώπου, των συναισθημάτων και του σώματος.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα περιλαμβάνει τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται οι βασικές προσεγγίσεις της έννοιας του «οικονομικού», εξετάζονται η εμπορευματική ανταλλαγή, το δώρο και ο αντιπραγματισμός, ενώ επιπλέον σχολιάζονται παραδείγματα ανθρωπολογικών θεωρήσεων για τα υλικά αντικείμενα. Τα τελευταία αναλύονται ως εμπορευματικά αγαθά από μια πολιτικο-οικονομική οπτική ή ως φορείς συμβολικών νοημάτων. Εξετάζονται ακόμα διάφορες αντιλήψεις για την ηθική και το συμβολισμό του χρήματος καθώς και αναλυτικές προσεγγίσεις της κατανάλωσης. Η δεύτερη ενότητα καλύπτει βασικά ζητήματα της ανθρωπολογίας του τουρισμού και παρουσιάζει, από μια κριτική σκοπιά, παλαιότερους και νεότερους προβληματισμούς πάνω σε ζητήματα συναφή με τον κοινωνικο-οικονομικό μετασχηματισμό – όπως, για παράδειγμα, την πηγή προέλευσης της κοινωνικής αλλαγής και τη σχέση μεταξύ δομής και δράσης. Στην τρίτη ενότητα του μαθήματος αναλύεται η σχέση της πολιτικής ανθρωπολογίας με την πολιτική επιστήμη και παρουσιάζονται παραδείγματα από μη δυτικές κοινωνίες που καθιέρωσαν την προβληματική της πολιτικής ανθρωπολογίας. Τέλος, εξετάζονται οι κυριότερες προσεγγίσεις του εθνικού και του εθνοτικού (ethnic) φαινομένου και σχολιάζεται η σχέση μεταξύ των σχετικών όρων και αναλυτικών κατηγοριών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον εθνικισμό ως πολιτισμική διαδικασία συγκρότησης της ταυτότητας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-5 Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μαρία Σταματογιαννοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση βασικών όψεων της ιστοριογραφίας της οικογένειας και παρακολουθεί τη συζήτηση του πεδίου με τις αντίστοιχες έρευνες στον χώρο της κοινωνικής ανθρωπολογίας. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος παρουσιάζονται οι σύγχρονες ιστοριογραφικές τάσεις στο πεδίο της ιστορίας της οικογένειας στον ευρωπαϊκό χώρο. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται βασικά στις μελέτες σχετικά με τις μορφές εγκατάστασης και οικιακής οργάνωσης, τις πρακτικές μεταβίβασης και τις οικογενειακές στρατηγικές, τις ενδοοικογενειακές σχέσεις, τον ευρωπαϊκό οικογενειακό και συζυγικό πολιτισμό (15^{ος}-19^{ος} αιώνας).

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τους φοιτητές με την έρευνα στο πεδίο της ιστορίας της συγγένειας και της οικογένειας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις και συμμετοχή στο σεμινάριο, γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-6 ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Χάρης Εξερτζόγλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα εξετάζει το εθνικό φαινόμενο ως ένα σύγχρονο φαινόμενο, προϊόν και συντελεστή της νεοτερικότητας. Στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη της ιστορικότητας και της πολυπλοκότητας του εθνικού φαινομένου στη βάση της πλούσιας θεωρητικής συζήτησης αλλά και των εξειδικευμένων μελετών των τελευταίων δύο δεκαετιών. Κεντρικά παραδείγματα που εξετάζονται αφορούν την ανάλυση του εθνικού φαινομένου στην Ευρώπη (Γαλλία- Γερμανία- Βαλκανικά κράτη) αλλά και σε μη-ευρωπαϊκούς χώρους, (Ινδία, Μέση

Ανατολή, Αφρική) κυρίως τις αποικιακές και μετα-αποικιακές φάσεις τους. Η οργάνωση του μαθήματος στηρίζεται στις παρακάτω ενότητες. Α) Η γνώση για το έθνος: Εθνικά αφηγήματα και εθνικές κουλτούρες, Β) Οι πολιτικές της εθνικής συγκρότησης, Γ) Εθνικισμός – Αποικιοκρατία- Μεταποικιοκρατία

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-A-1 ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Πανόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα παρουσιάζει εθνογραφικές μελέτες που αφορούν τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία και τις άλλες κοινωνίες της νότιας Ευρώπης, με άξονα τη διαπολιτισμική σύγκριση. Οι δύο πρώτες ενότητες αναφέρονται στην ιστορία της εθνογραφικής έρευνας στον συγκεκριμένο χώρο, ως προς τις μεθοδολογικές τάσεις και τις εξειδικεύσεις σε αντικείμενα και πεδία ενδιαφέροντος. Στη συνέχεια παρουσιάζονται πιο αναλυτικά τα αντικείμενα στα οποία εστιάστηκε η ανθρωπολογική έρευνα στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή της νότιας Ευρώπης, όπως οι μορφές και οι πολιτισμικές σημασίες της συγγένειας και της οικιακής ομάδας, οι ιδεολογίες των φύλων, τα σύμβολα και οι πολιτισμικές εκδοχές τη θηλυκότητας και του ανδρισμού, οι μορφές δράσης γυναικών και ανδρών, οι πολιτισμικές δυναμικές της πολιτικής ζωής και η συγκρότηση της νεοελληνικής πολιτισμικής και εθνικής ταυτότητας.

ΣΤΟΧΟΙ: Σ' αυτό το σεμιναριακό μάθημα θα εξετάσουμε πώς έχει εφαρμοστεί στο παρελθόν και πώς εφαρμόζεται σήμερα η προβληματική της κοινωνικής ανθρωπολογίας στη μελέτη της ελληνικής κοινωνίας και των άλλων κοινωνιών της νότιας Ευρώπης. Θα εστιάσουμε ιδιαίτερα στην πρόσφατη μεθοδολογική και θεματολογική ανανέωση της ελληνικής και ευρωπαϊκής εθνογραφίας, που ήρθε ως αποτέλεσμα της εφαρμογής, στη μελέτη της κοινωνίας και του πολιτισμού, των νεότερων θεωρητικών αναζητήσεων και προβληματικών που αναπτύχθηκαν στις ανθρωπολογικές σπουδές κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Θα συγκρίνουμε, τέλος, τις εθνογραφικές προσεγγίσεις Ελλάδας, Μεσογείου και νότιας Ευρώπης ως προς την έκταση, τη θεματολογία, τη μεθοδολογία, καθώς και ως προς τις πολιτικές διαστάσεις της ανάδειξης ενός γεωγραφικού χώρου σε ερευνητικό αντικείμενο.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, προφορικές παρουσιάσεις από τους φοιτητές/φοιτήτριες.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, μικρές γραπτές εργασίες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, μεγάλη γραπτή εργασία στο τέλος του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-A-2 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βενετία Καντσά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η συζήτηση για τη σχέση φύσης και πολιτισμού είναι το κατεξοχήν ερώτημα που έχει απασχολήσει, και συνεχίζει να απασχολεί την ανθρωπολογία. Αρχικά μέσα από μια συζήτηση για τη φυλή, αργότερα για τη συγγένεια, και στη συνέχεια για το φύλο και τη σεξουαλικότητα, το ενδιαφέρον για τη σχέση «φύση και πολιτισμός», «βιολογία και συγγένεια/φύλο/σεξουαλικότητα», συνεχίζει να κεντρίζει το ενδιαφέρον, αφού φαίνεται να αφορά, σε τελευταία ανάλυση, ζητήματα ταξινόμησης, ένταξης, και αποκλεισμού.

Στα πλαίσια του μαθήματος επιχειρείται η παρουσίαση και ανάλυση των κυριότερων ανθρωπολογικών προσεγγίσεων που αφορούν στη μελέτη της συγγένειας, του φύλου, και της σεξουαλικότητας. Εξετάζονται οι ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της συγγένειας από τα τέλη του 19^{ου} αι. μέχρι σήμερα, αναλύεται το ζήτημα της έμφυλης διαφοροποίησης, παρουσιάζονται οι θεωρίες της κατασκευής και της επιτελεστικότητας, και προσεγγίζεται

κριτικά η άποψη ότι οι πλέον διαδεδομένες κοινωνικές μας σχέσεις, συγγενικές, έμφυλες ή σεξουαλικές βασίζονται στη «βιολογία» ή τη «φύση».

Πιο συγκεκριμένα, θα μας απασχολήσουν η σημασία της μελέτης της συγγένειας στην ανθρωπολογία και η σύνδεσή της ως ερευνητικού πεδίου με τα θεωρητικά ρεύματα του εξελικτικισμού, του δομολειτουργισμού και του δομισμού κατά τη διάρκεια 19^{ου} και 20^{ου} αι., η ανθρωπολογική ενασχόληση με τις γυναίκες ως υποκείμενα της έρευνας και η μετατόπιση του ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος στους πολλαπλούς τρόπους σχηματισμού των έμφυλων υποκειμένων και της διαπραγμάτευσης των έμφυλων σχέσεων, η επίδραση της θεωρίας της παραστασιακής επιτέλεσης και της queer θεωρίας στην ανάλυση του φύλου και της σεξουαλικότητας, η εκ νέου ανθρωπολογική στροφή, στο τέλος του 20^{ου} και τις αρχές του 21^{ου} αι., στη μελέτη της συγγένειας, και η εμφάνιση των επονομαζόμενων «νέες μελέτες της συγγένειας»—οι οποίες μελετούν τη χρήση νέων μεθόδων αναπαραγωγής, την εμφάνιση νέων τρόπων συμβίωσης και καινούργιων μορφών γαμήλιων σχέσεων, τη σύνδεση συγγένειας και σεξουαλικότητας και τη δημιουργία οικογενειών από άτομα με ομόφυλες ερωτικές πρακτικές.

ΣΤΟΧΟΙ: Η ανάλυση των κοινωνικών και πολιτισμικών συμφραζόμενων μέσα στα οποία αναδύονται κάθε φορά τα συστήματα της συγγένειας, οι εννοιολογήσεις του φύλου, και οι αντιλήψεις περί σεξουαλικότητας μέσα από συγκεκριμένα εθνογραφικά παραδείγματα σε διαφορετικούς πολιτισμούς. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, προβληματοποιείται η ίδια η εννοιολόγηση του φύλου και της συγγένειας μέσα από την ενασχόληση με θεωρητικές προσεγγίσεις που αναλύουν το φύλο και τη συγγένεια ως επιτελεστικές πρακτικές.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση και σχολιασμός κειμένων, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Η επιτυχής ολοκλήρωση του πρώτου έτους σπουδών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΑΙ-Α-3 ΕΙΔΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Έφη Πλεξουσάκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα παρουσιάζει θεωρητικές μελέτες για τη σχέση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την κοινωνία και τον πολιτισμό και εθνογραφικές έρευνες με αντικείμενο το σχολείο σε συγκεκριμένα ιστορικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη συγκριτική προσέγγιση κοινωνιών της Νότιας Ευρώπης υπό το πρίσμα των πολιτισμικών νοημάτων της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των αξιών που συνδέονται με το σχολείο και τη μόρφωση.

Στις ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της εκπαίδευσης διακρίνονται δύο βασικές ερευνητικές κατευθύνσεις. Ο πρώτος στρέφεται γύρω από τη θέση και το ρόλο που έχει το σχολείο σε διαφορετικές κοινωνίες και σε διαφορετικά μέρη του κόσμου, από την οπτική γωνία της «πολιτισμικής μεταβίβασης», όπως την επεξεργάστηκε, κατά κύριο λόγο, η αμερικανική ανθρωπολογία. Από αυτή την οπτική το «δυτικό» σχολείο ως επίσημη μορφή εκπαίδευσης στο σύγχρονο κόσμο είναι μία από τις μορφές πολιτισμικής μεταβίβασης και η διαπολιτισμική σύγκριση διαφορετικών πρακτικών ανατροφής και κοινωνικοποίησης των παιδιών συνιστά τον πυρήνα αυτής της προσέγγισης. Στη διεύρυνση αυτής της προβληματικής, το σχολείο νοείται ως χώρος που διέπεται από ιδιαίτερους πολιτισμικούς κώδικες που φέρουν τη σφραγίδα της «Δύσης» και μάλιστα των μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων, και τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούν τις λεκτικές και μη λεκτικές ανταλλαγές στο σχολείο ως μορφές διαπολιτισμικής επικοινωνίας οι οποίες εγγράφονται σε συγκεκριμένες σχέσεις ιεραρχίας.

Σύμφωνα με τη δεύτερη, η ανθρωπολογική προσέγγιση της εκπαίδευσης δεν αποτελεί ένα γνωστικό κλάδο που συγκροτείται με βάση ένα αντικείμενο (την εκπαίδευση στους «άλλους» πολιτισμούς) αλλά μια αναλυτική σκοπιά η οποία εστιάζει στο σχολείο ως ένα επιμέρους κοινωνικό πλαίσιο, πεδίο δράσης των ατόμων που νοηματοδοτείται από το περιεχόμενο που αποδίδουν στις έννοιες «μαθητής», «δάσκαλος» κλπ. Οι μετασχηματισμοί στους οποίους υπόκεινται οι τοπικές κοινωνικές δομές, αξίες και πρακτικές όπως αποτυπώνονται στο εκπαιδευτικό πεδίο κατέχει σημαντική θέση στην προσέγγιση αυτή. Ορισμένες από τις πρόσφατες μελέτες εστιάζουν στις καθημερινές σχολικές πρακτικές και τη συγκρότηση της υποκειμενικότητας μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων κατά τη δράση τους στο εκπαιδευτικό πεδίο.

ΣΤΟΧΟΙ: Η κατάκτηση των βασικών θεωρητικών εργαλείων μέσω των οποίων ερευνήθηκε το σχολείο από την ανθρωπολογία. Η εξοικείωση με την εθνογραφία του σχολείου υπό το πρίσμα της ανθρωπολογίας. Η επεξεργασία των μεθοδολογικών και δεοντολογικών ζητημάτων που τίθενται στην έρευνα για το σχολείο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτές ασκήσεις στη διάρκεια του εξαμήνου και τελική γραπτή εργασία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-I-1 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ποθητή Χαντζαρούλα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το σεμινάριο ασχολείται με ιστοριογραφικά ζητήματα τα οποία έχουν αποτελέσει αντικείμενο διαφορετικών πειθαρχιών (κυρίως της ιστορίας και της ανθρωπολογίας) και διαφορετικών γνωστικών πεδίων και αναλύει αυτά τα ζητήματα μέσα από τη διεπιστημονική οπτική. Πρόκειται για κεντρικά ζητήματα και έννοιες που απασχολούν τη σημερινή ιστοριογραφία, όπως το ζήτημα της αφήγησης, της ερμηνείας και της αντιπροσωπευτικότητας, των πηγών και του αρχείου, καθώς και οι έννοιες της μνήμης, του χρόνου, της μαρτυρίας, της κουλτούρας, της εμπειρίας, του φύλου, της υποκειμενικότητας και της ταυτότητας. Θα εστιάσουμε σε ιστοριογραφικές πρακτικές που διακρίνονται για τη διεπιστημονική προσέγγισή τους και προέκυψαν μέσα από την ανάγκη να εμπλουτιστεί η ιστορική μελέτη με νέα εργαλεία. Η προφορική ιστορία, η ιστορία των νοοτροπιών, η μικροϊστορία, η ιστορία του φύλου, η ιστορία του σώματος και της σεξουαλικότητας καθώς και η ιστορία των συναισθημάτων μετασχημάτισαν την ιστοριογραφική σκέψη και γραφή μέσα από τις μεθοδολογικές, θεωρητικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις τους. Τα ιστοριογραφικά κείμενα που επιλέχθηκαν έχουν συμβάλει σημαντικά στην ανανέωση της μεθοδολογίας και των αναλυτικών εργαλείων της ιστοριογραφίας.

ΣΤΟΧΟΙ: Να διδαχθούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ιστοριογραφικές πρακτικές και ιστοριογραφικά παραδείγματα που θα τους επιτρέψουν να εμβαθύνουν σε διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Να εξοικειωθούν με τη χρήση αναλυτικών εργαλείων διαφορετικών πειθαρχιών, και ιδιαίτερα της κοινωνικής ανθρωπολογίας, στην ιστοριογραφία. Να κατανοήσουν σε βάθος τις έννοιες και τα ιστοριογραφικά ζητήματα τα οποία απασχολούν τη σύγχρονη ιστοριογραφία. Να χρησιμοποιήσουν νέα αναλυτικά εργαλεία και ερμηνευτικές προσεγγίσεις στις εργασίες και στη διπλωματική εργασία τους – στη μελέτη, δηλαδή, του παρελθόντος.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Δύο γραπτές εργασίες (2500 και 5000 λέξεων), συμμετοχή και συμβολή στο σεμινάριο (περιλαμβάνει «αντίδραση» στα κείμενα και παρουσιάσεις).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-I-2 ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Παναγιώτης Δουκέλλης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΚΙΑ-I-3 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΑΠΟ ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΣΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σπύρος Καράβας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση-κατανόηση των μηχανισμών παραγωγής και διαμόρφωσης της κυρίαρχης ελληνικής ιδεολογίας μέσα από τις συνέπειές της στις πολιτικές πρακτικές. Η διαδικασία συγκρότησης του ελληνικού επιχειρήματος περί «εθνικών δικαίων», το ασύμπτωτο των εδαφικών «βλέψεων» με τις πολιτικές και εθνολογικές παραμέτρους, η πολιτική διαθεσιμότητα των «αλυτρώτων», η καταστολή της επανάστασης στη Μακεδονία, όπως και οι ιστοριογραφικές στρεβλώσεις του μακεδονικού ζητήματος είναι ορισμένα από τα θέματα που θα συζητηθούν.

ΣΤΟΧΟΙ: Η ιστορικοποίηση των εννοιών και η ανάδειξη των αντινομιών μεταξύ των πηγών και της χρησιμοθηρικής ιστορίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Δέκα μικρές εργασίες, που αφορούν σχολιασμό κειμένων (πηγών) και εκπονούνται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 10

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑ: ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ»

1. Οργάνωση του Προγράμματος

Το Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας οργανώνει και λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με τίτλο «Γυναίκες και Φύλα: Ανθρωπολογικές και Ιστορικές Προσεγγίσεις» από το ακαδημαϊκό έτος 2002-03 σύμφωνα με την Υ.Α 35101/Β7 (ΦΕΚ 903/4.7.2003, τ. Β').

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει τα κυριότερα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα που θέτουν οι σπουδές για τις γυναίκες και το φύλο στην ανθρωπολογία και την ιστορία, και ασχολείται με τη διερεύνηση του φύλου ως αναλυτικού εργαλείου για την πληρέστερη κατανόηση ζητημάτων που σχετίζονται με την πολιτική, την οικονομία, την υγεία, την εκπαίδευση, τη γλώσσα, την τέχνη. Στόχος του είναι η υψηλού επιπέδου εκπαίδευση επιστημόνων και ερευνητών, εξειδικευμένων στις γυναικείες σπουδές και τις σπουδές για το φύλο, οι οποίες/οι θα είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των σημερινών πολυπολιτισμικών κοινωνιών, συμβάλλοντας στην προώθηση της αρχής της ισότητας στη βάση της ετερότητας σε όλους τους τομείς. Πρόκειται για ένα διεπιστημονικό πρόγραμμα το οποίο συνθέτει την Κοινωνική Ανθρωπολογία με την Ιστορία, και εξετάζει τη διαπλοκή τους με συναφείς επιστήμες, όπως η Οικονομία, η Πολιτική Φιλοσοφία, η Κοινωνιολογία, και η Τέχνη.

Ένα επιπλέον καινοτόμο στοιχείο του προγράμματος συνιστούν οι θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που συνδυάζουν τις γνώσεις από μη δυτικές κοινωνίες και πολιτισμούς σε θέματα φύλου, με τον ανάλογο διάλογο που διεξάγεται στη χώρα μας γύρω από τα ίδια θέματα. Συνεπώς, τα στοιχεία που συνθέτουν τη φυσιογνωμία του ΠΜΣ είναι η διεπιστημονική προσέγγιση την οποία εφαρμόζει ο εξ ορισμού διαπολιτισμικός του

προσανατολισμός, καθώς και η έμφαση στις ποιοτικές κυρίως μεθόδους έρευνας και ιδιαίτερα στην εθνογραφική προσέγγιση.

Ειδικότερα το ΠΜΣ στοχεύει στο:

- Να εισάγει τις/ους φοιτήτριες/ές στους κυριότερους σύγχρονους προβληματισμούς για το φύλο στους διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους και πεδία.
- Να συμβάλει στην κατανόηση του έμφυλου χαρακτήρα των κοινωνικών σχέσεων και αντιλήψεων σε τομείς όπως η πολιτική, η εκπαίδευση, η οικονομία, η υγεία, η γλώσσα και η τέχνη
- Να παρέχει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση σε κοινωνικά ευαίσθητους τομείς όπου διαμορφώνονται οι πολιτικές της ισότητας και του φύλου.
- Να συνδέσει τις παρεχόμενες γνώσεις με τις διεθνείς εξελίξεις στις σχετικές επιστήμες, ερευνητικές κατευθύνσεις και ειδικότητες.

Στο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι όλων των Τμημάτων των Πανεπιστημίων της ημεδαπής καθώς και οι κάτοχοι αναγνωρισμένων τίτλων σπουδών από ομοταγή Πανεπιστήμια της αλλοδαπής. Μετά τη δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης στον ημερήσιο τύπο, και όπως αυτή ορίζει, οι υποψήφιοι υποβάλλουν στο Τμήμα αίτηση συμμετοχής στις εξετάσεις εισαγωγής και βιογραφικό σημείωμα. Οι υποψήφιοι διαγωνίζονται στην αγγλική γλώσσα και συμμετέχουν σε προφορική συνέντευξη. Ο αριθμός εισακτέων κατ' έτος ορίζεται από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας και δεν υπερβαίνει τους 20.

Για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση των υποχρεώσεων των φοιτητών/τριών κατά τη διάρκεια 2 διδακτικών εξαμήνων και ακολούθως η εκπόνηση Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί σε διάστημα ενός εξαμήνου. Για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Τίτλου Ειδίκευσης απαιτούνται 90 πιστωτικές μονάδες. Κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε 7,5 πιστωτικές μονάδες και σε τρεις ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Εργασίας Ειδίκευσης αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες. Από τα προσφερόμενα μαθήματα των δύο εξαμήνων τα τέσσερα (4) μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου είναι υποχρεωτικά κορμού και τα τέσσερα (4) μαθήματα του εαρινού εξαμήνου είναι υποχρεωτικά κατ' επιλογήν. Οι βασικές μέθοδοι διδασκαλίας του ΠΜΣ είναι α) οι διαλέξεις, εισηγήσεις και ομάδες εργασίας (workshops) από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, προσκεκλημένους καθηγητές και ειδικούς επιστήμονες, β) προφορικές παρουσιάσεις εργασιών που διεξάγονται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου από τους μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες με στόχο την ανάπτυξη της αυτενέργειας, γ) εκπόνηση ερευνητικών εργασιών. Οι φοιτητές/τριες αξιολογούνται στη βάση της προφορικής συμμετοχής και των γραπτών εργασιών που εκπονούν σε κάθε μάθημα. Η επιτυχής παρακολούθηση τους είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση, στο τρίτο εξάμηνο, της Μεταπτυχιακής Ερευνητικής ή Συνθετικής Διατριβής. Η ολοκλήρωση της τελευταίας είναι υποχρεωτική για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ). Το θέμα της ορίζεται ύστερα από συνεννόηση με τους διδάσκοντες/ουσες στο τέλος του δευτέρου εξαμήνου. Η διπλωματική εργασία κυμαίνεται από 12.000 ως 15.000 λέξεις και ολοκληρώνεται σε διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός εξαμήνου.

2. Προσφερόμενα Μαθήματα

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

2. Ανθρωπολογία των Φύλων
3. Ιστορικές Προσεγγίσεις των Φύλων
4. Φύλο και Πολιτική
5. Φεμινιστική Θεωρία και Επιστημολογία

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Μεθοδολογικά Ζητήματα
2. Φύλο, Εργασία και Κατανάλωση
3. Φύλο, Σώμα και Υγεία
4. Γλώσσα, Φύλο και Σεξουαλικότητα

3. Περιλήψεις Μαθημάτων

ΓΦ-1 ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ευθύμιος Παπαταξιάρχης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα χωρίζεται σε 3 επιμέρους ενότητες. Η πρώτη ενότητα παρουσιάζει τη σκοπιά της κοινωνικής ανθρωπολογίας και τη σχέση της με τη σύγχρονη φεμινιστική σκέψη καθώς και το ιστορικό και θεωρητικό πλαίσιο μέσα από το οποίο αναδείχθηκε η σύγχρονη ανθρωπολογική προβληματική για το φύλο. Ειδικότερα μέσα από κάποια παραδείγματα η ενότητα αυτή ανιχνεύει τους τρόπους με τους οποίους η ανθρωπολογία έχει κατά καιρούς αντλήσει από τη φεμινιστική κριτική καθώς και εκείνους με τους οποίους έχει συμβάλλει στην ενίσχυση, στον μετασχηματισμό ή στην αποδυνάμωση διεκδικήσεων του γυναικείου κινήματος. Στη δεύτερη ενότητα εξετάζεται η σύγχρονη ανθρωπολογική προβληματική για το κοινωνικό φύλο ως εννοιολογικό εργαλείο της ανθρωπολογικής ανάλυσης και σε σχέση με τα θεωρητικά παραδείγματα που παρακολουθούν την αντι-ουσιακρατική στροφή των κοινωνικών επιστημών. Επίσης σχολιάζονται οι διαφορετικές φάσεις της συζήτησης για το φύλο: η σχέση βιολογικού και κοινωνικού φύλου, το φύλο ως συμβολική κατασκευή και επιτελεστική πρακτική και τέλος το φύλο ως πρίσμα για την μελέτη των πολλαπλών διαστάσεων της ταυτότητας. Τέλος η τρίτη ενότητα αναφέρεται σε παραδείγματα που εικονογραφούν την χρήση της ανθρωπολογικής προβληματικής για το φύλο στη μελέτη της θηλυκότητας και του ανδρισμού, της σεξουαλικότητας, της γυναικείας θέσης, της κοινωνικότητας, της θρησκείας και της πολιτικής, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης.

ΣΤΟΧΟΙ: Παροχή βασικών γνώσεων στην ανθρωπολογία του φύλου και εξειδίκευσης στο εθνογραφικό πεδίο της Νότιας Ευρώπης και της Ελλάδας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Με βάση γραπτές εργασίες και προφορική επίδοση στο σεμιναριακό μάθημα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-2 ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ: ΑΝΔΡΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ (19^{ος}-20^{ος} ΑΙ.)

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Γιάννης Γιαννιτσιώτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Οι διαλέξεις έχουν στόχο να αναδείξουν τον ιστορικό χαρακτήρα των διαφορετικών εκδοχών της ανδρικής ταυτότητας μέσα από παραδείγματα της ευρωπαϊκής ιστορίας. Πρόκειται με άλλα λόγια να μας απασχολήσουν οι αναπαραστάσεις των πολλαπλών μορφών ανδρισμού και οι πρακτικές επιτέλεσής τους σε σχέση με τα μεταβαλλόμενα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα τους. Το χρονικό εύρος της συζήτησης εκτείνεται από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα μέχρι και την περίοδο του Μεσοπολέμου. Θεωρητική μας αφετηρία αποτελεί η ιστοριογραφική συζήτηση στο πλαίσιο της «ιστορίας των γυναικών», «της ιστορίας του φύλου» της «νέας εργατικής ιστορίας» και της «ιστορίας των αστικών τάξεων» και μεθοδολογική μας επιλογή η υπογράμμιση της αλληλόδρασης μεταξύ των αναλυτικών κατηγοριών φύλο, τάξη, σεξουαλικότητα και ηλικία. Ως πεδία διερεύνησης έχουμε επιλέξει την εργασία, την οικογένεια, την οικία, το έθνος και τον

εθνικισμό, τον αστικό χώρο, τους ιατρικούς λόγους γύρω από το σώμα, την έννοια της τιμής και τη βία.

ΣΤΟΧΟΙ: Η εξοικείωση των φοιτητριών/φοιτητών με τον ιστορικό χαρακτήρα συγκρότησης των έμφυλων ταυτοτήτων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η τελική βαθμολογία διαμορφώνεται ως εξής: α) Συμμετοχή στο μάθημα (παρουσιάσεις και γενικότερη δραστηριοποίηση) (30%). β) Μικρή εργασία (20%). γ) Μεγάλη εργασία (50%).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-3 ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βενετία Καντσά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα θέτει στο επίκεντρο τις έννοιες «γυναίκες», «φύλο», «πολιτική», «φεμινισμός/οί» και προσπαθεί να ανιχνεύσει τις μεταξύ τους σχέσεις. Πραγματεύεται ζητήματα που διατρέχουν τη νεωτερικότητα και επιχειρεί μια «αρχαιολογία» των εννοιών, εξετάζοντας την ιστορικότητα των παραπάνω κατηγοριών, την ιστορική τους διαμόρφωση, και τις μεταβαλλόμενες σημασίες τους. Παράλληλα, ενδιαφέρεται για τη σχέση θεωρίας και πολιτικής και αποσκοπεί στην ανάδειξη της πολιτικής διάστασης των σύγχρονων φεμινιστικών θεωριών σε επιστημολογικό και μεθοδολογικό επίπεδο.

Η έμφαση του δεύτερου κύματος του φεμινισμού στην πολιτική διάσταση των μέχρι τότε θεωρούμενων ως «προσωπικές» συνθήκες, η οποία συνοψίστηκε στη φράση «το προσωπικό είναι πολιτικό», άνοιξε το δρόμο για την ενασχόληση με θέματα όπως το σώμα, η αναπαραγωγή και η σεξουαλικότητα. Μετέπειτα θεωρήσεις τόνισαν ότι οι διεκδικήσεις της ιδιότητας του πολίτη, τουλάχιστον στη Δύση, δεν είναι ποτέ ουδέτερες, αλλά, συνδέονται με το φύλο, τη φυλή και τη σεξουαλικότητα. Στα πλαίσια του μαθήματος οι επιμέρους άξονες συζήτησης αναφέρονται, κυρίως, σε «πολιτικές της αναπαραγωγής» (μητρότητα, νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής, «το δημογραφικό») και «πολιτικές της σεξουαλικότητας» (γάμος και η ιδιότητα του πολίτη, σεξουαλικότητα και «δημόσιος» χώρος).

ΣΤΟΧΟΙ: Η αναγνώριση της έμφυλης διάστασης της πολιτικής και της πολιτικής διάστασης της έμφυλης διάκρισης. Η εξοικείωση με τα σύγχρονα ρεύματα της φεμινιστικής σκέψης τις τελευταίες δεκαετίες. Η μελέτη συγκεκριμένων περιπτώσεων με αναφορά στην αναπαραγωγή και τη σεξουαλικότητα και η υπογράμμιση του πολιτικού τους χαρακτήρα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: Διαλέξεις, παρουσίαση και σχολιασμός κειμένων, προβολή εθνογραφικών ταινιών.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ: Κανένα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Προφορικές παρουσιάσεις, γραπτές εργασίες.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-4 ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Βασίλης Αναστασιάδης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-5 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΕ ΦΥΛΟ, ΒΙΟ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΟ-ΕΞΟΥΣΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ντιάνα Τράκα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα αποτελείται από πέντε ενότητες: 1) θεωρητικά ζητήματα της φεμινιστικής μεθοδολογίας, βιο-κοινωνικότητας και βιο-εξουσίας, 2) κριτική ανάγνωση άρθρων από ανθρωπολογικά επιστημονικά περιοδικά, 3) μέθοδοι συλλογής δεδομένων, 4) διαχείριση δεδομένων και ανάλυση και 5) συγγραφή και παρουσίαση ενός ερευνητικού πρωτόκολλου. Οι φοιτητές/τριες προετοιμάζουν κείμενα προς συζήτηση πάνω σε μεθοδολογικά ζητήματα και συμμετέχουν ενεργά μέσα από μια σειρά ασκήσεων στις τεχνικές επιτόπιας έρευνας. Το μάθημα δίνει την ευκαιρία στους φοιτητές/τριες να παρουσιάσουν δικά τους κείμενα βασισμένα στη βιβλιογραφία και την εμπειρία της επιτόπιας έρευνας. Η τελική άσκηση αφορά στη σύνταξη ενός ερευνητικού σχεδίου.

ΣΤΟΧΟΙ: Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες τα μεθοδολογικά εργαλεία για την ανάπτυξη ενός ερευνητικού πρότζεκτ και το σχεδιασμό μιας διπλωματικής εργασίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η αξιολόγηση της απόδοσης βασίζεται σε αρκετές γραπτές εργασίες οι οποίες παρουσιάζονται και συζητούνται σε εβδομαδιαία βάση, όπως περίληψη άρθρων, κριτική της χρησιμοποιούμενης μεθοδολογίας σε επιλεγμένα κείμενα, περιγραφική αναφορά με παρατηρήσεις σε ένα «θεραπευτικό πλαίσιο», απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη-συζήτηση, σύνταξη λίστας παραπομπών, σχέδιο ερευνητικής πρότασης.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-6 ΦΥΛΟ, ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βασιλική Γαλανή-Μουτάφη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το συγκεκριμένο μάθημα αποτελείται από δύο βασικές ενότητες. Η πρώτη εστιάζει στους διάφορους προβληματισμούς και ερμηνείες (θεωρία του εκσυγχρονισμού, αναπτυξιακή θεώρηση, και μαρξιστική φεμινιστική θεωρία) σχετικά με την οικιακή και εξω-οικιακή εργασία των γυναικών καθώς και στο ζήτημα της σύνδεσης της οικογένειας με τη γυναικεία εργασία. Με βάση εθνογραφικά παραδείγματα τόσο από την Ελλάδα όσο και από άλλες κοινωνίες γίνεται κατανοητό ότι η έννοια και η εμπειρία της γυναικείας εργασίας διαφέρουν ανάλογα με τα κοινωνικο-πολιτισμικά συμφραζόμενα. Η εργασία προσεγγίζεται ως ένας χώρος μέσα στον οποίο διαμορφώνεται, αναπαράγεται και μετασχηματίζεται ο κοινωνικός προσδιορισμός των φύλων. Παράλληλα, εξετάζεται ως ένα πρίσμα για τη μελέτη της συνάρθρωσης του φύλου με την κοινωνική θέση καθώς και με την εθνική, εθνοτική και φυλετική ταυτότητα. Ευρύτερα συναφή αναλυτικά ζητήματα που καλύπτονται στο μάθημα αφορούν την οικονομική ανισότητα, τα οικονομικά δικαιώματα και τις οικονομικές δυνατότητες των γυναικών. Τα ζητήματα αυτά εξειδικεύονται μέσα από παραδείγματα που αφορούν τις λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες, και συνιστούν τη βάση για την ανάπτυξη μιας συζήτησης για τις λεγόμενες αναπτυγμένες οικονομίες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στον τουρισμό, ως πεδίο όπου ανιχνεύονται οι ποικίλες μορφές απασχόλησης των γυναικών (στο πλαίσιο ατομικών, οικογενειακών και συνεταιριστικών επιχειρήσεων), τα πρότυπα και οι όροι οργάνωσης της εργασίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας και, γενικότερα, ως πεδίο όπου διερευνάται το ζήτημα της διαμόρφωσης και επανασυγκρότησης των έμφυλων σχέσεων. Εξετάζονται παραδείγματα που αποκαλύπτουν την επιχειρηματική δράση των γυναικών, κυρίως απ' τη σκοπιά της πολιτικής και ιδεολογικής της διάστασης ενώ παράλληλα αναπτύσσεται μια προβληματική σχετικά με την έμφυλη ταυτότητα, την οικογένεια και την επιχειρηματικότητα.

Η δεύτερη ενότητα του μαθήματος εστιάζει στην κατανάλωση, δεδομένου ότι οι καταναλωτικές πρακτικές αποτελούν ένα ακόμα πεδίο όπου διερευνώνται οι έμφυλες σχέσεις και οι έμφυλες ταυτότητες σε διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Στην ενότητα αυτή εξετάζονται σύγχρονες προσεγγίσεις που αναγνωρίζουν τον ενεργό ρόλο των καταναλωτών στην παραγωγή και διαμόρφωση του πολιτισμού. Επίσης, μέσα από παραδείγματα καταδεικνύεται ο τρόπος που οι σχετιζόμενες με τον οικιακό χώρο καταναλωτικές πρακτικές συμβάλλουν στη διαχείριση και κατασκευή των έμφυλων σχέσεων. Στο πλαίσιο του μαθήματος αναπτύσσεται μια ανθρωπολογική συζήτηση για τη σχέση ατόμων και αντικειμένων, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους τρόπους που διαμορφώνονται οι σχέσεις φύλου και αντικειμένων και στις επιδράσεις που ασκούν οι αντιλήψεις περί θηλυκότητας και ανδρισμού στην εννοιολόγηση, το σχεδιασμό, τη διαφήμιση, την αγορά και την προσφορά και ανταλλαγή αντικειμένων. Γενικά, η κατανάλωση προσεγγίζεται ως πολιτισμική πρακτική, ενώ τα έμφυλα αντικείμενα εξετάζονται ως συστατικό των κοινωνικών σχέσεων τις οποίες ταυτόχρονα νοηματοδοτούν. Τέλος, η κριτική παρουσίαση παραδειγμάτων που αφορούν την αγορά και χρήση αγαθών και υπηρεσιών σε διαφορετικά συμφραζόμενα αναδεικνύει τις ποικίλες διαστάσεις του σχετικού με τη διαπραγμάτευση των έμφυλων σχέσεων ζητήματος.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-7 ΦΥΛΟ, ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Γιαννακόπουλος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα εξετάζει προσεγγίσεις για το φύλο, το σώμα και την υγεία από το χώρο κυρίως της ανθρωπολογίας αλλά και της φιλοσοφίας και ψυχανάλυσης. Η συνύπαρξη ανθρωπολογίας και ψυχανάλυσης στηρίζεται στη θέση ότι ο τρόπος που βιώνουμε τις πολιτισμικές αντιλήψεις για το φύλο δεν είναι τόσο νοητικός και συνειδητός όσο σωματικός και ασυνειδητός. Θεωρούμε ότι ο διάλογος μεταξύ των πρόσφατων ανθρωπολογικών προσεγγίσεων του σώματος, ιδιαίτερα εκείνων της ενσωμάτωσης, και των ψυχαναλυτικών προσεγγίσεων, μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο μελέτης του φύλου. Η συνύπαρξη ανθρωπολογίας και φιλοσοφίας εστιάζεται στη συζήτηση γύρω από τις αναλυτικές κατηγορίες της παραστασιακής επιτέλεσης (performativity) όπως αυτή αναπτύχθηκε από την Judith Butler και της βιοπολιτικής (biopolitics) όπως αυτή επινοήθηκε και διερευνήθηκε από τους Michel Foucault και Giorgio Agamben. Έτσι, θα διερευνηθούν πολιτικές υγείας όπως αυτές ασκούνται από κρατικούς και μη, φορείς καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι έννοιες της «υγείας» και της «αρρώστιας» γίνονται αντιληπτές και συγκροτούνται σωματικά, «ενσωματώνονται» από τα δρώντα υποκείμενα ανάλογα με το φύλο, τη σεξουαλικότητα αλλά και τη φυλή και τάξη.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΓΦ-8 ΓΛΩΣΣΑ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Κώστας Κανάκης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μάθημα εστιάζει σε δύο ζητήματα: α) την εξοικείωση με την κοινωνιογλωσσολογική έρευνα που έχει ως αντικείμενο το φύλο και β) μια πρώτη προσέγγιση της ενδεικτικής σχέσης γλώσσας-φύλου-σεξουαλικότητας. Εστιάζοντας στο φύλο ως αναλυτική κατηγορία στη μελέτη της γλώσσας, θα εξετάσουμε τους τρόπους με τους οποίους τυχόν διαφοροποιείται η γλωσσική παραγωγή των υποκειμένων βάσει το φύλου τους, καθώς επίσης και ζητήματα γλωσσικής ανισότητας και σεξισμού σε όλα τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης. Παράλληλα, θα γίνει σαφής η αλληλεξάρτηση γλωσσικών μοτίβων και έμφυλων σχέσεων καθώς και των γλωσσικών στάσεων των έμφυλων

υποκειμένων. Προφανώς, το φύλο και η σεξουαλικότητα διακρίνονται, σε θεωρητικό επίπεδο. Ωστόσο, εξετάζοντας τον παράγοντα της σεξουαλικότητας και της στενής διαπλοκής του με τη γλώσσα, θα διαπιστώσουμε ότι μια συζήτηση για τη σεξουαλικότητα χωρίς αναφορά στο φύλο είναι ανεδαφική, ενώ, ταυτόχρονα κάθε συζήτηση για τη σεξουαλικότητα που λαμβάνει υπόψη το φύλο επιστρέφει στο συμπέρασμα ότι στο βαθμό που η ετεροκανονικότητα αποτελεί θεσμό, η όποια σχέση μεταξύ φύλου-γλώσσας-σεξουαλικότητας είναι, εν πολλοίς, προδιαγεγραμμένη βάσει ισχυρότατων στερεοτύπων. Παρόλα αυτά, στο βαθμό που η γλώσσα δεν δομείται μόνο από το κοινωνικό γίγνεσθαι αλλά και το δομεί με τη σειρά της, υπάρχει πάντα κάποιο περιθώριο διαπραγμάτευσης. Αυτή η διαπραγμάτευση—και το κοινωνικό της κόστος—είναι εμφανής στο λόγο των ατόμων (και των ομάδων) που αρνούνται να συμμορφωθούν με τα προτάγματα της θεσμοθετημένης ετεροκανονικότητας, παίρνοντας αποστάσεις από τα έμφυλα στερεότυπα αλλά και το ρίσκο που ενέχει η μη-ευθυγραμμισμένη γλωσσική, έμφυλη ή/και σεξουαλική συμπεριφορά.

ΣΤΟΧΟΙ: Να εξοικειώσει τους φοιτητές με την έρευνα γλώσσας και φύλου και γλώσσας και σεξουαλικότητας από τη σκοπιά της γλωσσολογίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Γραπτή άσκηση, δύο γραπτές εργασίες, προφορικές παρουσιάσεις.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 7,5

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ 2008-2009

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης 2008-2009

Στο πίνακάκι οι αριθμοί σημαίνουν:

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1= καθόλου, 2=λίγο, 3=μέτρια, 4=αρκετά, 5=πάρα πολύ.

Στις ερωτήσεις με πολλαπλές απαντήσεις (α, β, γ, δ,) να σημειώσετε τα αντίστοιχα γράμματα που συνοδεύονται με την αρίθμηση της ερώτησης. Στις ερωτήσεις αυτές υπάρχει δυνατότητα να σημειώσετε περισσότερες από μια απαντήσεις.

Στις ερωτήσεις του παρακάτω τύπου κυκλώστε τη λέξη ΝΑΙ ή ΟΧΙ που επιλέγετε:

	ΝΑΙ
	ΟΧΙ

Παρακαλούμε να απαντήσετε σε όσο το δυνατόν περισσότερες ερωτήσεις.

ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ/ ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑΣ	
ΒΑΘΜΙΔΑ	

Ι. ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

1) Βασικά στοιχεία μαθημάτων που διδάχτηκαν το ακαδημαϊκό έτος 2007/08

ΚΩΔ. ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΙΔΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ: Υ, ΕΠΙΛΟΓΗΣ: Ε, ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ: ΠΑ/Σ, ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ: ΜΣ)	ΕΞΑΜΗΝΟ ΠΟΥ ΔΙΔΑΧΤΗΚΕ (Χ.Ε., Ε.Ε.)

2) Ποια μαθήματα διδάξατε για πρώτη φορά (σημειώστε τους κωδικούς)

3) Πώς ενημερώσατε τους φοιτητές για τα μαθήματά και το περιεχόμενό τους;

- 3α) Γραπτή ανακοίνωση
- 3β) Ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του Τμήματος
- 3γ) Οδηγός Σπουδών

4) Ποιους από τους παρακάτω τρόπους εφαρμόσατε για την αξιολόγηση των φοιτητών στα υποχρεωτικά μαθήματα και τα μαθήματα επιλογής;

- 4α) Πρόσδος
- 4β) Ατομική γραπτή εργασία
- 4γ) Ομαδική γραπτή εργασία
- 4δ) Γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου
- 4ε) Προφορική εξέταση στο τέλος του εξαμήνου
- 4στ) Άλλο (διευκρινίστε)

5) Ποιους από τους παρακάτω τρόπους εφαρμόσατε για την αξιολόγηση των φοιτητών στα σεμινάρια και τις πρακτικές ασκήσεις;

- 5α) Τελική γραπτή εργασία
- 5β) Προφορικές παρουσιάσεις
- 5γ) Γραπτές εργασίες στη διάρκεια του εξαμήνου
- 5δ) Άλλο (διευκρινίστε)

6) Πόσο διαφανής πιστεύετε ότι ήταν η διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών ;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

7) Χρησιμοποιήσατε εκπαιδευτικό λογισμικό;

7A	ΝΑΙ
7B	ΟΧΙ

8) Χρησιμοποιήσατε μαθησιακά βοηθήματα βασισμένα σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (π.χ VISTA, ψηφιακές εικόνες)

8A	ΝΑΙ
8B	ΟΧΙ

9) Χρησιμοποιείτε ΤΠΕ στην επικοινωνία με τους φοιτητές σας;

9A	ΝΑΙ
9B	ΟΧΙ

10) Πόσο ικανοποιητικά πιστεύετε ότι χρησιμοποίησαν οι φοιτητές τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το διαδίκτυο για τις ανάγκες του μαθήματός σας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

11) Από πού προτείνετε στους φοιτητές υλικό μελέτης για τα μαθήματά σας (μπορείτε να τσεκάρετε περισσότερες της μιας επιλογής)

- 11α) Προτεινόμενο Σύγγραμμα
- 11β) Βιβλιογραφία
- 11γ) Σημειώσεις
- 11δ) Διαδίκτυο
- 11ε) Άλλη πηγή (διευκρινίστε)

12) Χρησιμοποιήσατε υλικό από τα εργαστήρια του Τμήματος για τα μαθηματά σας;

12A	ΝΑΙ
12B	ΟΧΙ

13) Πώς αξιολογείτε την εμπειρία από τις πρακτικές ασκήσεις και τα σεμινάρια που διδάξατε το ακαδημαϊκό έτος 2007/08;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

14) Πόσο ικανοποιητικά θεωρείτε ότι κάλυψε η Βιβλιοθήκη τις βιβλιογραφικές ανάγκες των μαθημάτων σας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

15) Πόσο ικανοποιητικά αξιοποιήθηκαν τα εργαστήρια του Τμήματος στη διδασκαλία προπτυχιακών μαθημάτων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

16) Πόσο ικανοποιητική κρίνετε πως ήταν η διαδικασία διανομής συγγραμμάτων για τους φοιτητές;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

17) Πόσο ικανοποιητική εκτιμάτε ότι ήταν η εμπειρία της Θερινής Πρακτικής Άσκησης για τους φοιτητές;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

18) Θα αξιοποιήσετε την εμπειρία της Θερινής Πρακτικής Άσκησης στην αναδιαμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών;

18A	ΝΑΙ
18B	ΟΧΙ

19) Πόσο ικανοποιητική κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Σπουδών σε σχέση με το πρόγραμμα ανταλλαγών ERASMUS και τη συμμετοχή των φοιτητών του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

20) Πόσο ικανοποιητική θεωρείτε την οργάνωση προπτυχιακών σπουδών του Τμήματος σε δύο κύκλους σπουδών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

21) Πιστεύετε ότι η αναλογία υποχρεωτικών μαθημάτων/μαθημάτων επιλογής που υπάρχει στο πρόγραμμα πρέπει:

21α) να διατηρηθεί

21β) να αυξηθεί

21γ) να μειωθεί

22) Πιστεύετε ότι η μορφή του δεύτερου κύκλου σπουδών πρέπει:

22α) να παραμείνει η ίδια

22β) να οργανωθεί με βάση κατευθύνσεις

22γ) να οργανωθεί με βάση θεματικές ενότητες

23) Τι προτείνετε για τη βελτίωση της παροχής διδακτικού έργου.

[Να απαντήσετε σε ξεχωριστή σελίδα σημειώνοντας τον αριθμό της ερώτησης.]

II. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

24) Πόσο διαφανής πιστεύετε ότι ήταν η διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

25) Πώς ενημερώσατε τους φοιτητές για τα μαθήματά και το περιεχόμενό τους;

- 25α) Γραπτή ανακοίνωση
- 25β) Ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του Τμήματος
- 25γ) Οδηγός Σπουδών
- 25δ) Συνδυασμός των ανωτέρω

26) Πόσο επαρκείς πιστεύετε ότι ήταν οι διαδικασίες αξιολόγησης των μεταπτυχιακών φοιτητών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

27) Χρησιμοποιείτε μαθησιακά βοηθήματα βασισμένα σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ);

- 27α) Το πρόγραμμα VISTA
- 27β) Άμεση χρήση του δικτύου
- 27γ) Ψηφιακές εικόνες από υπολογιστή
- 27δ) Συνδυασμός των ανωτέρω

28) Χρησιμοποιείτε ΤΠΕ (VISTA, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) στην επικοινωνία με τους φοιτητές σας;

28A	ΝΑΙ
28B	ΟΧΙ

29) Πόσο ικανοποιητικά θεωρείτε ότι κάλυψε η Βιβλιοθήκη τις βιβλιογραφικές ανάγκες των μαθημάτων σας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

30) Πόσο ικανοποιητικά αξιοποιήσατε τα εργαστήρια του Τμήματος στα ΠΜΣ;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

31) Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής ή ακαδημαϊκής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

31A	ΝΑΙ
31B	ΟΧΙ

32) Πόσο ικανοποιητική θεωρείτε την οργάνωση του προγράμματος σπουδών στα Μεταπτυχιακά προγράμματα;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

III. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

33) Ποιες συγκεκριμένες διδακτικές μεθόδους χρησιμοποιήσατε;

- 33α) Διάλεξη
- 33β) Προφορικές παρουσιάσεις
- 33γ) Προβολή οπτικοακουστικού υλικού
- 33δ) Άλλο (διευκρινίστε)

34) Πόσο τηρήσατε το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

35) Πόσο ορθολογική πιστεύετε ότι είναι η οργάνωση του ωρολογίου προγράμματος των μαθημάτων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

36) Πόσο ικανοποιητικό θεωρείτε το μοντέλο του συνεχούς τρίωρου μαθήματος που ίσχυσε στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

37) Κατά την εκτίμησή σας τι ποσοστό εγγεγραμμένων φοιτητών παρακολούθησε κατά μέσο όρο τις παραδόσεις σας;

- 37α) 0-20%
- 37β) 20-40%
- 37γ) 40-60%
- 37δ) 60-80%
- 37ε) 80-100%

38) Αν το ποσοστό αυτό άλλαζε έχετε παρατηρήσει τότε γίνεται αυτό;

- 38α) Αμέσως μετά την πρώτη εβδομάδα των μαθημάτων
- 38β) Προς τα μέσα του εξαμήνου
- 38γ) Προς τα τέλη του εξαμήνου
- 38δ) Γύρω από περιόδους διακοπής της διδασκαλίας

39) Αντιμετωπίσατε προβλήματα απουσιών στις πρακτικές ασκήσεις ή τα σεμινάρια σας που να υπερβαίνουν τις τρεις;

39A	ΝΑΙ
39B	ΟΧΙ

40) Πόσο επαρκείς και κατάλληλες ήταν οι αίθουσες διδασκαλίας;

40α) των προπτυχιακών μαθημάτων

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

40β) των μεταπτυχιακών μαθημάτων

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

40γ) των σεμιναρίων/πρακτικών ασκήσεων

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

41) Πόσο επαρκής και λειτουργικός ήταν ο υποστηρικτικός εξοπλισμός που χρησιμοποιείτε;

41α) στα προπτυχιακά μαθήματα

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

41β) στα μεταπτυχιακά μαθήματα

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

41γ) στα σεμινάρια/πρακτικές ασκήσεις

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

42) Πόσο επαρκής και κατάλληλος πιστεύετε ότι ήταν ο εργαστηριακός εξοπλισμός που διατέθηκε στους φοιτητές για την παρακολούθηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

43) Πόσο ικανοποιητική είναι η πρόσβαση στις αίθουσες σε Άτομα με Ειδικές Ανάγκες;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

44) Πόσο εντατική χρήση των εργαστηριακών υποδομών πιστεύετε ότι έγινε από τους φοιτητές;

44α) του εργαστηρίου ηλεκτρονικών υπολογιστών

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

44β) των υποδομών των εργαστηρίων του Τμήματος

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

45) Πόσο επαρκής θεωρείτε πως είναι ο αριθμός ΕΤΕΠ του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

46) Είχατε ανακοινώσει ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές;

46A	ΝΑΙ
46B	ΟΧΙ

47) Αξιοποίησαν οι φοιτητές τις ώρες γραφείου;

47A	ΝΑΙ
47B	ΟΧΙ

48) Παρέιχατε σε μεταπτυχιακούς ή προπτυχιακούς φοιτητές σας δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα;

48A	ΝΑΙ
48B	ΟΧΙ

49) Αναπτύξατε συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνεργασίες με τοπικούς ή εθνικούς φορείς;

49A	ΝΑΙ
49B	ΟΧΙ

IV. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

50) Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε τις προσφερόμενες υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας για την εξυπηρέτηση των αναγκών των φοιτητών και του διδακτικού προσωπικού;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

51) Πόσο ικανοποιητικά είναι στελεχωμένη η Γραμματεία του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

52) Πόσο επαρκής είναι ο χώρος της Γραμματείας του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

53) Πόσο ικανοποιητικές για τις ανάγκες σας είναι οι υποδομές της Βιβλιοθήκης;

53α) ως προς τη συλλογή τίτλων για το γνωστικό σας αντικείμενο

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

53β) ως προς τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

53γ) ως προς την κτιριακή υποδομή

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

54) Πόσο ικανοποιητικό κρίνετε το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

55) Πόσο κατάλληλο είναι το γραφείο σας και ο εξοπλισμός του;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

56) Πόσο επαρκείς είναι οι χώροι και ο εξοπλισμός των εργαστηρίων;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

57) Καλύπτουν οι εντός του Πανεπιστημίου διαθέσιμες υποδομές τις ανάγκες της ερευνητικής σας δραστηριότητας; Αν όχι, ποια από τα ερευνητικά σας αντικείμενα δεν καλύπτονται από τις διαθέσιμες υποδομές;

57A	ΝΑΙ
57B	ΟΧΙ

58) Πόσο ικανοποιητική θεωρείτε την ιστοσελίδα του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

59) Πόσο επαρκή θεωρείτε τη χρηματοδότηση για προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

60) Πόσο ικανοποιητική είναι η πρόσβασή σας στις υποδομές και στον εξοπλισμό του Τμήματος;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

61) Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε πως είναι οι κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου; (εκτός της Γραμματείας του Τμήματος);

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

62) Πόσο ικανοποιητική κρίνετε την προσβασιμότητα των χώρων Τμήματος και του Πανεπιστημίου σε ΑΜΕΑ;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

63) Πόσο θετικά κρίνετε το γεγονός της πολυδιάσπασης του Πανεπιστημίου στην πόλη της Μυτιλήνης;

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

2. ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ 2009-2010

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Ετήσιο ατομικό απογραφικό δελτίο για τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού

ΟΝΟΜΑ ΜΕΛΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ:	
ΒΑΘΜΙΔΑ	

I. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ/ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ή ΑΛΛΟ ΕΡΓΟ⁵

I.1 Αριθμός δημοσιεύσεων

	Ελληνόγλωσσες					Ξενόγλωσσες				
	Βιβλία (μονογραφίες)	Επιμέλειες συλλογικών τόμων	Άρθρα σε συλλογικούς τόμους	Άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά	Άλλες εργασίες / δημοσιεύσεις	Βιβλία (μονογραφίες)	Επιμέλειες συλλογικών τόμων	Άρθρα σε συλλογικούς τόμους	Άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά	Άλλες εργασίες / δημοσιεύσεις
2008										
2007										
2006										
2005										
2004										
Σύνολο										

Επεξηγήσεις: Άλλες εργασίες / δημοσιεύσεις

--

I.2 Επιστημονικές δημοσιεύσεις

Καταγράψτε τις δημοσιεύσεις της τελευταίας πενταετίας σύμφωνα με την παραπάνω κατηγοριοποίηση

--

⁵ Αφορά γνωστικά αντικείμενα εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας, όπως προσδιορίζονται από τα ΠΔ 123/1984, 390/1995, και 187/1996.

1.3 Ερευνητικά προγράμματα και έργα

1.3.1 Ποια ερευνητικά προγράμματα ή/και έργα που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη κατά την τελευταία πενταετία συντονίζετε; Σε ποια απλώς συμμετέχετε;

1.3.2 Συμμετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες ή/και μεταδιδακτορικοί ερευνητές ή/και μεταπτυχιακοί φοιτητές ή/ και προπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν στα ερευνητικά αυτά προγράμματα ή/και έργα; Σημειώστε ποια είναι αυτά τα προγράμματα.

1.4 Άλλη επιστημονική δραστηριότητα

1.4.1 Σε ποιες επιτροπές διοργάνωσης συνεδρίων έχετε συμμετάσχει την τελευταία πενταετία;

1.4.2 Σε ποιες συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών συμμετέχετε ή έχετε συμμετάσχει την τελευταία πενταετία;

1.4.3 Σε ποια περιοδικά έχετε προσκληθεί ως κριτής την τελευταία πενταετία;

1.4.4 Άλλη επιστημονική δραστηριότητα

1.5 Συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια και προσκλήσεις σε πανεπιστήμια του εξωτερικού

1.5.1 Καταγράψτε τον αριθμό των διεθνών συνεδρίων στα οποία έχετε συμμετάσχει ως ομιλητής την τελευταία πενταετία.

1.5.2 Καταγράψτε τις προσκλήσεις που έχετε δεχτεί για να κάνετε διαλέξεις και να προσφέρετε μαθήματα σε πανεπιστήμια του εξωτερικού την τελευταία πενταετία.

--

1.6 Βραβεία / διακρίσεις / τιμητικοί τίτλοι

Καταγράψτε βραβεία, διακρίσεις και τιμητικούς τίτλους που έχετε λάβει την τελευταία πενταετία.

--

3. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ 2009-2010

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας

Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης μαθήματος/διδασκαλίας από τους φοιτητές, έτος 2009-2010

Βαθμολογική Κλίμακα

ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΜΕΤΡΙΑ	ΠΟΛΥ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
1	2	3	4	5
ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΗ	ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ	ΜΕΤΡΙΑ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ

1. Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;
2. Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος;
3. Η ύλη που διδάχθηκε ήταν καλά οργανωμένη;
4. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του θέματος;
5. Τα εκπαιδευτικά βοηθήματα («σύγγραμμα», σημειώσεις, πρόσθετη βιβλιογραφία) χορηγήθηκαν εγκαίρως;
6. Πόσο ικανοποιητικό βρίσκετε το κύριο βιβλίο(α) ή τις σημειώσεις;
7. Πόσο εύκολα διαθέσιμη είναι η βιβλιογραφία στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη;
8. Πόσο απαραίτητα κρίνετε τα προαπαιτούμενα του μαθήματος;
9. Χρήση γνώσεων από / σύνδεση με άλλα μαθήματα.
10. Πώς κρίνετε το επίπεδο δυσκολίας του μαθήματος για το έτος του;
11. Χρησιμότητα ύπαρξης φροντιστηρίου.
12. Αξιολόγηση ποιότητας φροντιστηρίων.
13. Πώς κρίνετε τον αριθμό Διδακτικών Μονάδων σε σχέση με τον φόρτο εργασίας;
14. Διαφάνεια των κριτηρίων βαθμολόγησης.
15. Το θέμα δόθηκε εγκαίρως;
16. Η καταληκτική ημερομηνία για υποβολή ή παρουσίαση των εργασιών ήταν λογική;
17. Υπήρχε σχετικό ερευνητικό υλικό στη βιβλιοθήκη;
18. Υπήρχε καθοδήγηση από τον διδάσκοντα;
19. Τα σχόλια του διδάσκοντος ήταν εποικοδομητικά και αναλυτικά;
20. Δόθηκε η δυνατότητα βελτίωσης της εργασίας;
21. Η συγκεκριμένη εργασία σας βοήθησε να κατανοήσετε το συγκεκριμένο θέμα;
22. Ο/Η ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ: Οργανώνει καλά την παρουσίαση της ύλης στα μαθήματα;
23. Επιτυγχάνει να διεγείρει το ενδιαφέρον για το αντικείμενο του μαθήματος;
24. Αναλύει και παρουσιάζει τις έννοιες με τρόπο απλό και ενδιαφέροντα χρησιμοποιώντας παραδείγματα;
25. Ενθαρρύνει τους φοιτητές να διατυπώνουν απορίες και ερωτήσεις και να για να αναπτύξουν την κρίση τους;

26. Ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του/της (παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη διόρθωση εργασιών ή εργαστηριακών αναφορών, ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές);
27. Είναι γενικά προσιτός στους φοιτητές;
33. Παρακολουθώ τακτικά τις διαλέξεις.
34. Παρακολουθώ τακτικά τα εργαστήρια.
35. Ανταποκρίνομαι συστηματικά στις γραπτές εργασίες / ασκήσεις
36. Μελετώ συστηματικά την ύλη.
37. Αφιερώνω εβδομαδιαία για μελέτη του συγκεκριμένου μαθήματος:
38. 1= <2 Ώρες, 2=2-4 Ώρες, 3=4-6 Ώρες, 4=6-8 Ώρες, 5= >8 Ώρες

	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ					ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΠΟΛΗ					ΙΣΤΟΡΙΑ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ					ΠΑ ΠΗΓΕΣ ΟΘΩΜ. ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ					ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ					
	ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 1					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 2					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 2					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 1					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 4					
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1					1				2			1		1				1					1	1	2	
2				1					2					2					1					1	3	
3			1						1	1				1					1					1	3	
4				1					1	1				1					1					2	2	
5 6					1				1		1			1	1			1					1		1	2
					1				2		1			1					1					1	2	1
7			1						1	1				1	1						1		1	2		
8					1			1	1					1	1						1	1	1	1	1	
9					1				1	1				1					1				2	1		
10				1					2					1					1				1	2	1	
11		1				2	1					1			1					1		1	1	1		
12		1				2							1		1					1			1		2	
13		1							2					1	1				1						2	
14		1							1	1				1	1						1			1	1	
15																							1			
16																							1			
17																							1			
18																							1			
19																							1			
20																							1			
21																							1			
22			1						2					2									1		1	3
23		1							2					1	1								1		1	2
24		1							1	1				1									1		1	3
25		1							2					1									1		3	
26					1				2					2									1		3	
27			1						2					1	1								1		3	
33				1				1		1				1		1							1		1	2
35			1											1	1								1		2	
36			1						1	1				2										2	1	
37		1							2					1		1							1		3	

	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ					ΠΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛ. ΙΣΤΟΡΙΑ					ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ					ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ					ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝ. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ				
	ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 3					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 9					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 3					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 8					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 1				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1			1	1	1			1	4	4				2	1			2	5	1					1
2			1	2					7	2				2	1			3	4	2					1
3				2	1			2	1	6				1	2			3	4	2					1
4				2	1			1	3	5				3				3	3	1		1			
5				3			2	1	2	4			2	1				1	6	1					1
6			1	2			1	1	3	4			2	1			1	4	2	1		1			
7			2		1		2	2	3	2			1	2				2	3	1					1
8				1	1	1		2	3	3			1	1	1				5					1	
9			2	1				5	3	1			1		2		2		2	1					1
10	1			2			1	4	3	1			1	2				6	2						1
11	1		1			2	4	1	2			1	2			4	1		1						1
12				1		1	4	2	1			1	2			4		1	1			1			
13			1	1	1	1	1	3	3	1			1	2			2	2	4						1
14				2	1	2	1	3	3				2	1			2	1	2	2		1			
15				2				2		2															
16				1	1		1	2	1																
17			2			1		2	1																
18				1	1		1		3																
19					2	1			1	2															
20			1	1					4																
21				1	1				3	1															
22				1	2				2	7				3			1	2	4	1				1	
23				3						9			1	2		1	1		4	2			1		
24				1	2					9			1	2			1	2	4	1					1
25				2	1				2	7				3		1		3	3	1					1
26				1	2				1	7				2	1	1		1	5	1			1		
27				1	2					9				3		1		4	3						1
33				2	1			1	1	6		1		2				1	3	4					1
35				1				5	2	2		1	1	1			2	2	1						
36			2	1			3	1	5			1	2				2	4	1	1					1
37	1	2				2	4		3			2	1			4	1	2	1						1

	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ					ΦΥΛΟ & ΕΡΓΑΣΙΑ				
	ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 1					ΑΡ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ 2				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1					1					2
2					1					2
3					1					2
4					1					2
5					1					2
6				1						2
7				1						2
8				1						
9										2
10										2
11	1									2
12			1							2
13										2
14										2
15										
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22					1					2
23					1					2
24					1					2
25					1					2
26										2
27					1					2
33					1					2
35										2
36							1			1
37							2			